سیاسي جګړې

د جمال ناصر اصولي مرکې او شننې

Ketabton.com

ketabton.com - The Digital Library

سیاسي جګړې

د جمال ناصر اصولي مرکې او شننې

چاپکال: **۱۳۹۸ل/ ۲۰۲۰ز**

خپرندوي: **جمال ناصر اصولي**

چاپشمېر: **۱۰۰۰ ټوکه**

ډیزاین: **سپین سهار**

چاپځی: **اسد دانش مطبعه- کابل/ ۰۷۸۸۰۴۲۸۲۱**

ketabton.com - The Digital Library

نیولیک

د فکر او عمل لاروی ۵
څو خبرې ۷
له مخالفینو سره د سولې خبرې ۱۰
د ثور د اوومې او په افغانستان کې د اوسنۍ روسیې نقش ۱۳
د افغانستان سوله او پاکستان ۱۷
د امریکا او طالبانو تر منځ اړیکې..... ۱۹
د امریکا او افغانستان امنیتي تړون..... ۳۰
امریکا ولې پر پاکستان فشار نه راوړي ۳٤
پر پاکستان د امریکا د مرستو بندول..... ٤٥
د کندز ناسم وضعیت..... ٦۳
پر پاکستان د امریکا فشار..... ۷۱
د افغانستان او پاکستان د سولې دویم پړاو ۷۹

ketabton.com - The Digital Library

له امریکا څخه پر پاکستان د نور فشار غوښتنه ۸۹
د امریکا له نوي دولت سره د کابل اړیکې ۱۰۰
د ډیورند فرضي کرښه ۱۱۲
د ملا اختر محمد منصور وژنه..... ۱۲۲
د ملي یووالي حکومت په اړه د جان‌کېري خوشبیني..... ۱۳۳
په لندن کې د افغانستان، پاکستان او برېتانیا غونډه..... ۱٤۳
پنځم ستون ۱۵۰
د طالبانو نوی مشر ملا هیبت الله ۱۵۲
یو سوله‌ییز افغانستان د پاکستان په ګټه دی ۱٦٤
د ټاکنو په کمیسیون کې اصلاحات ۱۷۷
د الکترونیکي تذکرو بحث ۱۸٤
له اداري فساد بډو یا رشوت سره مبارزه ۱۹۳
د طالبانو د حملو ډېروالی او د جګړې نوی فصل..... ۲۰٦
په افغانستان کې د مجازاتو قانون ولې نه پلی کېږي..... ۲۱۷
د کندز ښار د سقوط پایلې ۲۲۹

ketabton.com - The Digital Library

د فکر او عمل لاروی

ښاغلی اصولی پر داسې مهال وزېږېد چې په وطن کې د جګړې د توپان لمبې ایله پیل شوې وې، په ۱۳۵۹ل کال د خوست د تنیوولسوالۍ د دره ګي په کلي کې د ولسي جرګې د پخواني استازي نوروز اصولي د کاله څراغ شو. د ځوانۍ پیل یې د هېواد په غېږه کې و، خو د هېواد ناخوالو د وطن مور له غېږې بې برخې کړ. کلونه کلونه یې په روسیه او انګلستان کې تېر کړل خو د زړه هره درزا یې د وطن له حالاتو سره غوټه وه. د وطن ویاړلې خو له جنګونو او ننګونو خونړۍ غیږه یې د ځان لپاره بسیا وګڼله بېرته راستون شو او په ډاډه زړه یې ګامونه واخیستل.

د اصولي کورنۍ له اره د خلکو د ناستې ولاړې ځای و. تصمیمونه به نیول کېدل او ګامونه به اخیستل کېدل، اصولي شپه ورځ په داسې یوه دېره او یوه مرکز رالوی شو، چې معیار یې وطن، پښتونولي او مېلمه پالنه ده، ځکه خو پر ده د خپلو اسلافو سیوره غوړېدل د حیرانتیا وړ نه ده.

اصولي اشنا سړی دی. د جرګې مرکې ملګری دی او د وطن او ولس په باب د اندېښنو او مسلو د راسپړلو او تحلیلولو سړی دی. له یوې خوا که د ژبو او ادبیاتو ماسټر دی نو له بلې خوا د وطن د تحلیل او ارزونې او د ملي دریځ خپلولو سر لاری هم دی. په کتابونو کې شعرونه او نثرونه خپروي، د (پردیسۍ تروېرمي) یې د شعرونو تولګه ده، په غوندو کې ویناوې کوي او په ټلوېزیونونو او راډیوګانو کې شعرونه او نقدونه اوروي. د وطن سیاسي

ketabton.com - The Digital Library

حالات هم ارزوي او نظر یې کړه او پوره وي، ځکه خو دده ملي دریځ د ټول ولس دریځ ګرځېدلی او دی یې په خپل ولس او خلکو لا ډېر ګران کړی دی.

د جمال ناصر اصولي مجلس او ناسته ولاړه د وطن او ولس د مینې یو خوږ ګډون دی، چې یوازې د فن او هنر خاوندان یې په خوند پوهیږي او دی په اندیالو ځوانانو لاپسې ګرانوي او درنوي.

دا ټولګه د اصولي صیب د سیاسي، ټولنیزو او ملي بحثونو یو نچوړ دی، چې دده د هېوادني او ملي دریځ پته تري ډېره ښه لګېدی شي. دده غږ رسا دی او د ټولو دی، ځکه خو دده یاران ورسره په جیګه غاړه په دې نظر دي، چې وایي:

بې حسه بې سواده دی، په شل ځایه تقسیم دی
خو څه وکړم همدغه مې ولس دی زما خوښ دی

د اصولي د ملي فکر د ملګرتیا لاره دې همداسې ودانه وي!!

د خدای ښه دي

محمد داود وفا

جلال اباد

۱۰/۱۰/۲۰۱۹

ketabton.com - The Digital Library

څو خبرې

د لوی او بخښونکي خدای(ج) په نامه!

نولس کاله کیږي، چې په ګران هېواد کې د بیان آزادي رغېدلې او پیاوړې شوې ده. هغه هېوادونه، چې د بیان آزادي نه لري، د خلکو خولې یې ور تړلې دي، دوی د خپلو نظرونو او اندونو د بیان څخه محروم شوي دي. په داسې هېواد کې چې ژبې نه شي غږېدای، اند او نظر له ستونې یا د مرۍ نیول شوي وي، کله هم ولس د زړه خبره نه شي کولای او د هېواد سیاست، ولسي ستونزې، ملي بنسټونه په ټوله کې په حکومت پسې اړوند پدیدې د روښانه ګهیځ څرک نه ویني. همدا راز هلته ډیکټاټوري حاکمه وي، که ولس په سترګو څه ویني هم د ویلو جرئت یې نه لري.

له مؤقتې ادارې را په دېخوا د حکومت یوه لاسته راوړنه د بیان آزادي شمېرل کیږي. زه او هر د نظر خاوند خپل اند په آزاد ډول په رسنیو او خواله رسنیو کې ویلی شي. له دې ازادۍ څخه په ګټه اخیستلو سره ما هم وغوښتل، چې زما ځینې سیاسي مرکو ته د کتاب بڼه ورکړم. په ګران هېواد کې مې تر اوسه داسې کوم کتاب تر سترګو شوی نه دی یا تر ما نه دی رسېدلی، چې له رسنیو سره شوې مرکې یې د کتاب په شکل چاپ وي. ما وانګېرله، چې خپلې مرکې را ټولې، وار په وار یې چاپ کړم، تر څو د نثر په

ketabton.com - The Digital Library

بڼه هم مینه‌وال وکولای شي ترې برخمن شي.

ددې کار ګټه به دا وي، چې له تصویري او غږیزو رسنیو سره په مختلفو ورځو، اونیو، میاشتو او کلونو کې شوې مرکې به خوندي او د مختلفو موضوعاتو اړوند حقایق به د تاریخ پاڼو ته وسپارل شي، تر څو نور لیکوالان او تاریخ‌ثبتوونکي ترې ګټه واخلي. هره خپرونه د یوې ځانګړې موضوع په اړه جوړه شوې ده، چې سیاسي یا ګردي مېزونه هم ورته ویلی شو. په هر سیاسي مېز کې له دوو نیولې تر څلورو کسانو ګډون لري. هر د نظر خاوند -چې ویاندویان یا رسنۍ یې د سیاسي کارپوه په نوم نوموي- له خپله فکره په یوه موضوع بحث کوي، شني یې او ویاند ترې په هره موضوع کې بېلابېلې پوښتنې کوي.

ما هڅه کړې، چې د مېز په جریان کې تر ډېره خپلې خبرې را واخلم، خو د هغو دوستانو خبرې مې هم را اخیستې دي، چې زما له خبرو سره یا متضادې او یا تړاو لري.

ددغو خپرونو یا مرکو ډېرې منځپانګه د ګاونډیو هېوادونو په دوه مخو سیاستونو، جګړې، سولې، کورنیو ستونزو او بېلا بېلو نورو مسئلو را څرخي.

په هېواد کې د بیان آزادۍ د ښېګړو تر څنګ یوه بدګړه دا هم ده، چې هر څوک هر څه ویلی شي، هېڅ سرې کرښې او چوکاټونه موجود نه دي. په ډېرو رسنیو کې ځینې په نوم کارپوهان د ملي ګټو، ځمکنۍ بشپړتیا، ملي اتلانو، د هېواد بیرغ او په لویه کې په افغانستان خپل ککړ لستوڼي مړي، خو څوک ترې هډو پوښتنه هم نه کوي. ددې لپاره چې دا ډول نا افغانه خلک د عدالت مېز ته را کش شي، پکار ده، چې لکه په نوره دنیا کې ورته قوانین وضعه شي، تر څو وپوښتل شي، چې د کومو لاسوندونو پر بنسټ یې

ketabton.com - The Digital Library

دا ډول مضرې او د هېواد پر ضد څرګندونې کړې دي.

د رسنيو د څار لپاره دې يوه وړه تشکيله اداره جوړه شي، تر څو د بيان د آزادۍ څخه د سوء استفاده کوونکو مغرضو اشخاصو لپاره پر مخ څپېړه وي.

دلته ځينې رسنۍ هم بې‌باکه او د ملي ګټو پر ضد، خپرونې کوي. حکومت يې په مقابل کې پوره خوله تړلې او پر وړاندې يې هېڅډول حرکت نه لري. د هېواد ملي ګټو ته په کتو سره پکار ده، چې د قانون له مخې ورته سرې کرښې په ګوته شي، تر څو مو د داسې مواردو مخه نيولې وي.

درناوی

جمال ناصر اصولي

ketabton.com - The Digital Library

۱

له مخالفینو سره د سولې خبرې

سید سلیمان آشنا: ولسمشر غني د دولت له وسلهوالو مخالفینو غوښتي چې د سولې بین‌الافغاني خبرو ته حاضر شي. په دې اړه له کابله د سیاسي څېړونکي جمال ناصر اصولي نظر اخلو.

اصولي صاحب! ولسمشر غني مخکې هم ویلي و چې په افغانستان کې به د سولې د ټینګښت لپاره له پاکستان سره خبرې کوي او په ننني وینا کې یې په بین‌الافغاني خبرو ټینګار وکړ. آیا په دې ستراتیژۍ کې کوم بدلون راغلی، که څنګه؟

اصولي: د لوی او بښونکي خدای په نامه. دا چې مونږ له پاکستان سره د سولې خبرې وکړو، یا طالبان وایي چې باید له امریکا سره خبرې وشي. ښه به دا وي چې افغانان پخپلو کې سره کښني او د یو بل خبرې واوري. ګټه به یې دا وي چې دا خبرې به افغانان له یو بل سره نږدې کړي، ځکه هر څومره چې درېیمګړی په دغو خبرو کې داخل شي، د سولې پر خبرو لا ډېر منفي تاثیر کوي. لکه څنګه چې پاکستان څو ځلې په دغو خبرو کې درېیمګړی شو، خو سمه پایله یې نه ده ورکړې. ځکه چې هغوی خپلې موخې لرلې او دغه موخې یې د سولې په خبرو کې ځای پر ځای کړې وې.

ketabton.com - The Digital Library

د دې لپاره چې د بهرنیو اغراض ورځخه وایستل شي، نو اړینه ده چې طالبان د افغانستان له اسلامي جمهوریت سره کښني او بحثونه وکړي. مور د دغو خبرو د بریالۍ اومثبتې پایلې په هیله یو.

سید سلیمان آشنا: یعنې تاسو فکر کوئ چې وسله‌وال مخالفین به د بهرنیو له منځګړیتوبه پرته خبرو ته حاضر شي؟

اصولي: تاسو پوهېږئ چې د افغانستان جګړه افغانۍ نه ده، بلکې تر شا یې ډېرې کړۍ او نور لاسونه دي. ښکاره ده چې د طالبانو او سولې په خبرو کې د هغوی د اغراضو یوځای کول ناشونی کار دی، خو افغانان باید کوشش وکړي چې هغوی له منځه وباسي او پخپل منځ کې د سولې خبرې وکړي. کېدای شي، چې د پخوا غوندې، د سولې خبرې ناکامې هم کړي، لکه چې پاکستان څو ځلې دا کار کړی او طالبان یې د سولې له مېزه لرې کړي، او اوس هم نه غواړي چې طالبان د سولې خبرو ته حاضر شي. خو ویلای شو که امریکا وغواړي چې په افغانستان کې سوله راشي، نو په پاکستان فشار راوستلای شي، او ویلای شم چې په دوو میاشتو کې به په افغانستان کې سوله راولي. که امریکا په رښتیا هم غواړي چې په افغانستان کې سوله راشي، نو د تروریزم اصلي حامي پاکستان دی او امریکا ورسره مرسته کوي. نو د افغانستان د سولې لپاره امریکا باید له پاکستان سره خپلې مرستې پرې کړي او پر پاکستان فشار راوړي چې په افغانستان کې له طالبانو سره نور مرسته ونه کړي او همداراز د داعش له تمویلولو هم لاس واخلي. په دغه صورت کې به افغانستان په یوه بشپړ سوله‌ییز هېواد بدل شي.

سید سلیمان آشنا: اصولي صاحب همداسې یوه هڅه له حزب اسلامي

ketabton.com - The Digital Library

سره وه چې خبرې او موافقه پرې وشوه، نو د موافقې په عملي کېدو کې اوس ځنډ د څه لپاره دی؟ همدارنګه آیا کېدای شي چې له حزب اسلامي سره موافقه عملي شي، څو نورې ډلې هم خبرو ته تشویق او حاضرې شي؟

اصولي: له حزب اسلامي سره د سولې د لاسلیک شوي هوکړه‌لیک عملي کول یو څه وخت غواړي، ځکه ځینې مسایل داسې دي چې د افغانستان د حکومت په واک کې نه دي، لکه له تور لېسته د حکمتیار صاحب د نامه ایستل، چې دغه د ملل‌متحد او امریکا کار دی او دېته ورته د بندیانو د خوشې کېدو موضوع چې باید په سمه توګه تفکیک کړای شي؛ هغوی چې لوی جنایي جرمونه یې کړي، باید خوشي نه کړای شي، بلکې یوازې هغه بندیان پکې آزاد شي چې له ځینو کړیو سره د سیاسي ستونزو له امله بندیان شوي دي. یعنې یو څه وخت ته ضرورت شته. د دې لپاره چې دغه پروسه بریالۍ کړای شي، نه یوازې به طالبان سولې ته مجبور کړي، بلکې د افغانستان د حکومت ټولو مخالفو ډلو ته – چې د دغه نظام پر وړاندې جنګېږي – یوه مثبته انګېزه ده.

سیدسلیمان آشنا: څومره امکان شته چې له طالبانو سره سوله په لنډ وخت کې نښه نتیجه ورکړي.

اصولي: زما په آند څو چې امریکا او پاکستان ونه غواړي چې په افغانستان کې سوله راشي او د دغه هېواد د سولې له پروسې سره په اخلاص کار ونه کړي، تر هغې په افغانستان کې د سولې ټینګښت ناشونی دی. موږ وایو چې افغانان باید په خپلو کې سره کېني، خو د دوی تر شا همدا لاسونه دي. امریکا باید پر پاکستان فشار راوړي چې طالبان پرېږدي، څو سولې ته حاضر شي، هله به مو په خپلو کې روغه وشي، او سوله به وکړای شو.

ketabton.com - The Digital Library

۲

د ثور د اوومې او په افغانستان کې د اوسنۍ روسيې نقش

امريکا غږ، سيد سليمان آشنا: اصولي صاحب په سلامونو مو هرکلی کوم! د پخواني شوري پر يرغل او د مداخلې پر عواقبو ډېر بحثونه شوي، خو پوښتنه دا ده چې مسکو نن هم له افغانستان سره د همکاريو لپاره ژمن ښکاري. داسې کوم مشترکات شته چې دواړه هېوادونه په ستراتيژيک ډول سره ملګري کولای شي؟

اصولي: د لوی او بخښونکي خدای په نامه! سلام تاسو او ټولو ليدونکو ته. روسيه په افغانستان کې له داعشه ډارېږي، فکر کوي چې که داعش په افغانستان کې کامياب شي، نو بيا يې ريښې منځنۍ آسيا ته رسېږي او له منځنۍ آسيا څخه بيا تر روسيې پورې غځېږي، او دغه ډار هم ورسره دی چې په سيمه کې شته لوی قدرتونه غواړي چې روسيه بايد په يو ډول د داعش په ولکه کې ورکړي، يا د نړۍ دا لوی ناورينونه، چې له داعش او نورو ډلو سره راپيدا شوي، بايد منځنۍ آسيا ته لاړ شي. روسيه د افغانستان

ketabton.com - The Digital Library

له حکومت سره په یو ډول همکاري کوي؛ تل یې ویلي چې مورږ د افغان حکومت همکار یو او دا همکاري به مو دوامداره وي، خو د دې ترڅنګ دوی بیا له طالبانو سره هم یو ډول همکاري لري. دوی وایي چې مورږ له طالبانو سره اړیکې جوړې کړې دي. نو پر دې اساس ممکن چې ځینې نظامي وسلې یې هم ورکړې وي، ځکه پوهېږي که په افغانستان کې اوسنی نظام ړنګ شي، بیا طالبان راځي او طالبان هغه څوک دي چې داعش په افغانستان کې نه پرېږدي، ځکه له داعش سره په تضاد کې دي؛ ډېرى وختونه سره جنګېږي هم؛ او دغو دوو ډلو د هېواد په ډېرو سیمو کې یو بل سره وژلي هم دي. له همدې امله روسیه چې په افغانستان کې یو تریخ تاریخ هم لري، ډاډه ده چې که ناټو او امریکا په افغانستان کې ناکام شول، نو د طالبانو راتګ ممکن دی.

سید سلیمان آشنا: ډېره منnه. اصولي صاحب بله پوښتنه دا ده هغه جهادي تنظیمونه او ډلې چې پخوا یې د شوروي په ملاتړ د افغانستان د حکومت پر وړاندې جګړه کوله او ولاړ وو، نن هغوی په افغانستان کې حضور لري او حتا ځینې یې په حکومتي ادارو کې هم شتون لري او پخپله له یوې مسلحانه جګړې سره مخ شوي دي، نو اساسي پوښتنه دا ده چې ولې تل په افغانستان کې د حاکمو حکومتونو په مناسبت دغه ډول جګړو ته مشروعیت ورکول کېږي؟

اصولي: په افغانستان کې چې پخوا د روسیې شتون و، همغه وخت کله چې شوروي اتحاد یا روسیې پر افغانستان یرغل وکړ، نو په ضد یې امریکا، عربي هېوادونو او ناټو یا اروپایي هېوادونه راپورته شول او د روسیې پر ضد یې د پاکستان په مرسته مجاهدینو ته وسلې ورکړې؛ دوی یې وروزل او

ketabton.com - The Digital Library

پاکستان يې هم په يو ډول کرا کړ، څو افغان مجاهدين وروزي او تر ننه يې روزي، کومې چې د دوی پکار دي او په آرامه او ارزانه يې اخيستلای شي، څو خپلې استفادې ورځخه وکړي. روسيه په افغانستان کې هغه څه غواړي چې دوی ته پکار دي، او غواړي هغه خطر لرې کړي چې د ځان لپاره يې احساسوي. ځکه دلته په افغانستان کې د داعش ډله هغوی ته تر ټولو لوی خطر دی.

سيد سليمان آشنا: يعنې ستاسو برداشت دا دی چې هر هېواد که قدرت لري که يې نه لري؛ که نړدې (گاونډی) دی که لرې، د خپلو گټو لپاره به کوشش کوي چې وجنگېږي؟ بله پوښتنه دا چې تاسو په تېره دغه زمور نسل چې پوهېږو څه ناڅه څلوېښت کاله کېږي چې پاکستان په يو ډول سره د هغو ډلو پالنه کوي چې په افغانستان کې د نظام خلاف جنگېږي. نن هم د داسې يوې ډلې کوربه دی چې هغه د افغانستان د حکومت خلاف ده. ستاسو په آند ولس په دې هرڅه پوهېږي چې د دغو ټولو جگړو اصلي موخې څه دي؟

اصولي: اصلاً اساسي موضوع دا ده چې افغانانو ته اوس په سيمه کې خپل دښمن معلوم دی او هغه پاکستان دی. د پاکستان لپاره دا مهمه نه ده چې په افغانستان کې کفري نظام دی يا اسلامي، بلکې د دوی لپاره دا مهمه ده چې څنگه وکولای شي افغانان کرا کړي او د هغوی په واسطه دغه هېواد ړنگ کړي؛ پلونه او سړکونه يې وران او په يوه کنډواله يې بدل کړي، څو خپلو موخو ته ورسېږي، ځکه پاکستان په سيمه کې د دغه هېواد لپاره واړه اهداف نه لري، د هغوی لوی هدف د افغانستان ورانول؛ د آسيا له نقشې څخه ايستل او يو ځل بيا د افغانستان په اور کې سوځول دي. له

ketabton.com - The Digital Library

بده‌مرغه چې مورِ افغانان یې کرا کړي یو، تل مو کرا کوي او همېشه مو د خپل هېواد پر ضد جنګوي. خو مورِ تر اوسه هم نه پوهېږو؛ لا هم د پردیو په غېږه کې پراته یو؛ اوس هم د پردیو مسایل اورو او د پردیو بانک‌نوټونه کلداړې، ډالر او تومن کاروو، په جېبونو کې یې ګرځوو او له دوی څخه یې اخلو چې خپل هېواد مو پرې ویجاړ کړو. زما په آند افغانان باید نور پوه شي چې دلته جګړه د اسلام او کفر نه، بلکې دلته اصلاً د پاکستان او افغانستان جنګ دی چې ټول افغانان باید پر دې پوه شي، څو د تل لپاره له جګړو لاس واخلي او هغې مرحلې ته ځان ورسوي چې افغانستان نور پرمختګ وکړي. هله به د پنجابي په ګډون له ایراني او نورو سره سیالي وکړای شو.

سید سلیمان آشنا: بالکل، ستاسو هدف همدا دی چې باید خودکفا وو او له سیمې سره سیال واوسو. همداراز یو هراړخیز خپلواک حکومت ولرو. ډېره مننه اصولي صاحب.

ketabton.com - The Digital Library

۳

د افغانستان سوله او پاکستان

شمشاد: تر دې دمخه پاکستان څو ځلې د افغانستان د سولې په تړاو ځینې غونډې لرلې، خو د افغانستان د خلکو د غوښتنو مطابق پایلې یې له ځانه سره نه لرلې، په دغو وروستیو کې د پاکستان او طالبانو ترمنځ د ناستو په اړه ځینې خوښۍ له دې امله پیدا شوې چې ګواګې پاکستان پر طالبانو د پام وړ اغېز لري.

اصولي: د تاریخ په اوږدو کې پاکستان صادق نه دی پاتې شوی. په تېره بیا په دې وروستۍ یوه نیمه لسیزه کې، چې له موقتې اداري سره تر ننه په افغانستان کې ځینې حکومتونه راغلل، نه یوازې یې د افغانستان د سولې له بهیر سره مرسته نه ده کړې، بلکې برعکس د افغانستان د نظام پرضد یې ځینې نوې ډلې، لکه داعش رامنځته کړې او پخوانۍ ډلې یې غښتلې کړې دي.

شمشاد: ګواکې چې په دغو وختونو کې د افغانستان د سولې په تړاو په مسکو کې ناسته ترسره شي، خو حکومت له مخکې په دې غونډه کې د طالبانو له ګډون سره خپل مخالفت اعلان کړی، اوس څېړنې دا ښیي چې طالبان د افغانستان د روانې جګړې مهمه برخه ده او د افغانستان د سولې

ketabton.com - The Digital Library

په تړاو په هره نړیواله او سیمه‌ییزه ناسته کې ګډون ولري.

اصولي: د سولې په تړاو له افغانستانه بهر او هغه غونډې/ ناستې د افغانستان په ګټه نه دي چې د جګړې دواړه اړخونه پکې ګډون ونه لري. هغه غونډې چې په افغانستان کې کېږي او د جګړې دواړه اړخونه پکې ګډون لري، تر ډېره به د افغانستان په ګټه وي او د سولې له بهیر سره به مرسته وکړي. زما په آند هغه غونډې، چې اوس په مسکو، بیجنګ یا نورو هېوادونو کې جوړېږي، د افغانستان په ګټه نه‌شي تمامېدای، ځکه چې طالبان نور هم منزوي کوي او بله هېڅ ګټه نه لري. له همدې امله هره هغه غونډه چې د سولې په تړاو جوړېږي، طالبان باید پکې ګډون ولري.

ketabton.com - The Digital Library

۴

د امریکا او طالبانو تر منځ اړیکې

میرویس ستانکزی: امریکا له پخوا طالبانو سره اړیکې درلودې، د امریکایي منابعو یو تازه افشاشوی لیک دا څرګندوي چې په پاکستان کې د پرویز مشرف د واکمنۍ پر مهال هم د امریکا او طالبانو ترمنځ اړیکې وې. دا لیک په ډاګه کوي چې پرویز مشرف د امریکا او طالبانو ترمنځ وساطت کاوه او طالبان په مشخصه توګه د پاکستان د استخباراتو له مشر محمود خان سره تړلي ښودل شوي دي. همدارنګه ویل کېږي کله چې پرویزمشرف امریکایانو ته وایي چې باید مخامخ له طالبانو سره خبرې وکړي، نو طالبانو ته وایي چې دوی په واشنګټن او یو شمېر نورو هېوادونو کې د طالبانو له مشرانو سره کتلي او له یو بل سره ښې اړیکې لري.

دغه راز د دغه لیک په یوه برخه کې راځي چې امریکایان د پاکستان د استخباراتو له مشر محمود خان څخه غواړي چې داسې یوه بله ډله رامنځته شي چې د طالبانو بدیل واوسي او په یوه وخت کې هم د پاکستان ګټې خوندي وساتي او هم د امریکا. اوس اساسي موضوع دا ده چې آیا په رښتیا هم طالبانو له پیله تر دې دمه له امریکا سره اړیکې لرلې او لیدنې کتنې یې ترسره کولې؟ دویمه مسئله هم دا ده چې آیا لکه څنګه چې اوس هم د

ketabton.com - The Digital Library

افغانستان په برخه کې د غربي نړۍ لید د پاکستان له کړکېچه ختلی دی آیا د طالبانو په وخت کې هم داسې کار کېده؟ د طالبانو په وخت کې د طالبانو په نیابت باندې پاکستان په تېره بیا د دغه هېواد چارواکي غږېدل، لکه څنګه چې طالبان اوس هم په دې تورن دي چې د پاکستان یوه پروژه وه او امریکا هم غوښتل په یو ډول له دوی څخه کار واخلي، خو بیا یو شمېر نارضایتونه رامنځته او د دې لامل شول چې که پاکستان ظاهرن له طالبانو څخه راضي واوسي خو امریکا ډېره راضي نه برېښېده. آیا په رښتیا هم طالبان خودجوشه او یا هم د پاکستان له کړکېچه د امریکا په تمویل یو حرکت دی.

بله مسئله هم دا چې آیا طالبانو یا امریکایانو دواړو لوریو دا منله چې له یو بل سره مستقیمې اړیکې ولري؟ بل دا چې په دې برخه کې د پرویز مشرف د واکمنۍ پر محال د پاکستان رول څه وو؟

دا موضوعات به راسره لیکوال او سیاسي شنونکی نظرمحمد مطمین، د مشرانو جرګې پخوانۍ مرستیال رفیع الله ګل افغان، او د سیاسي چارو شنونکی جمال ناصر اصولي وڅېړي.

اصولي صاحب په داسې اساسي شرایطو کې د دې ډول خبرونو او لیکنو خپرول، یا دا چې د مطمین صاحب په باور باید داسې هڅه وشي چې معتدل او افراطي طالبان سره بېل شي د طالبانو په منځ کې انشعاب رامنځته شي او بیا تر هغې وروسته تري ګټه اخیستنه وشي، په رښتیا هم آیا CIA او ISI دا هڅه کوله او یا دا د هغوی خپل پلان و؟

اصولي: د لوی او بخښونکي خدای په نامه! ټولو ګډونوالو او لیدونکو ته سلامونه وړاندې کوم. که څه هم زموږ بحث پر طالبانو دی، خو له دې

ketabton.com - The Digital Library

مخکې، چا چې په افغانستان کې حکومت کاوه د هغه یادونه به وکړو. کله چې په افغانستان کې کمونېستي رژیم واک ته ورسېد. پر دې مور پوهېږو چې د دوی بنسټ او سرچینه له کومه ځایه وه، له روس څخه تجهیزېدل. مجاهدین هم مالوم وو، چې له کومه تجهیزیدل؟ که هغوی له روسه تجهیزېدل، مجاهدین له پاکستان، امریکا، عربو او نورو لخوا تجهیزېدل او افغانستان یې وراناوه، یوه خوا کمونستانو او بله خوا مجاهدینو افغانستان وراناوه، دلته د اسلام او د کفر په نامه جنګ تر هغه حده پورې و چې بیا روسان ووتل او بیا له هغې وروسته مجاهدین په خپلو کې سره ولوېدل او افغانستان یې وران کړ، په داسې حال کې چې دلته کوم جهاد هم موجود نه و. راځو دېته چې چا تجهیزول؟ څوک وو؟ همدا پاکستان او CIA وو. کله چې د افغانستان خلک له دغو ډلو څخه ډېر ستړي شول؛ عزت، ناموس، مال او هرڅه یې له واکه ووتل؛ خپل وطن یې په خپل واک کې نه و؛ هېواد یې د پردیو واک ته ولوېد، نو امریکا په دې نوره هم ووېرېده چې حالت دلته نور هم خرابېږي او دا سیمه له ژوندکولو څخه وځي، له همدې امله یې طالبان رامنځته کړل. کله چې افغانانو په لومړیو وختونو کې طالبان ولیدل، ډېر ورته خوشحاله وو. په ډېرو ولایتونو کې له دوی سره جنګونه ونه شول او کابل یې هم پرته له جنګه ونیو. همدارنګه پکتیا، ننګرهار او ډېرو نورو ولایتونو ته پرته له جګړې راغلل. یوازې په یوه لیک به یې ولایتونه ورته خوشې کړل. علت یې څه و؟ علت یې دا و چې خلک له مجاهدینو څخه ستړي شوي وو. د طالبانو، د کمونېستانو او د مجاهدینو پروژه، دا ټولې هغه پروژې وې چې بهرنیو پر مور تپلې وې.

دغه راز روسانو یا شورویانو زمور هېواد ته یوه بدله ډیموکراسي راوړه؛ چې افغاني نه وه. د مجاهدینو راتګ او د دوی افراطي بڼه هم رښتیني اسلام

ketabton.com - The Digital Library

نه و او طالبان په هماغه ډول له افراطه خالي نه وو.

ستانکزی: له دغو خودجوشه حرکتونو څخه هم دا تمه نه‌شي کېدای؛ البته که هر ډول نظام وي. دغه نظام خو اوس هم خودجوشه نه دی؛ نه طالبان وو، نه مجاهدین. هغه هم په داسې وروسته‌پاتې هېواد کې. اوس پوښتنه دا ده چې څوک په رښتینې توګه له پیله تر پایه یوه پروژه وه او د پردیو افکارو له‌پاره یې کاوه؟ د مطمین صاحب په آند چې طالب خپله یو فکر و. خو بل نظر دا دی چې طالب له پیله یوه پروژه وه چې پاکستان او امریکا ورته فکر ورکاوه.

اصولي: ګورئ، یوه پدیده چې له کومه ځایه سرچینه اخلي پکار ده چې هغه ځای ته صادقه واوسي. نو دغو نورو ډلو، چې له کومه ځایه سرچینه اخیستې وه، له هغو مرجع‌ګانو سره یې خیانت ونه کړ او دغه هېواد یې تر آخره وران کړ. طالبان هم همداسې یوه پروژه وه. مګر دا چې امریکا نور په دغو اواخرو کې د طالبانو شتون ګټور حس نه کړ؛ په آسانۍ سره یې نه‌شوای راټولولی، ځکه دوی یې د یوه لوی ځواک په توګه رامنځته کړې وو، نو له همدې امله یې له دغه ځایه په زور وایستل. د طالبانو اوسنۍ پروژه هم د انګلیستان په ګډون د ISI او CIA ده. همدغه هېوادونه یې په افغانستان کې مرستندوی دي او تجهیزات ورکوي. که له ځانه وپوښتو چې طالبان له کومه ځایه تجهیزات ترلاسه کوي، ځواب به مو یوازې همدغه هېوادونه وي. یو وخت به چې طالبان کوم ولایت ته راغلل، نو په کلیو کې به یې خیراتونه او چندې ټولولې، څو د هغه ولایت ولسوالۍ پرې وساتي. یعنې د دوی اوایلو ته په کتو، دغو غریبو طالبانو ته اوس دا پیسې او وسلې له کومه ځایه راځي.

ketabton.com - The Digital Library

ستانکزی: مطمین صاحب، لکه څنګه چې وویل شول طالبان یوه پروژه ده، یو دلیل یې هم دا دی چې کله کله چارواکي، امریکایان یا پاکستانیان مطبوعاتو ته داسې کاذبې ویناوې کوي چې ممکن ځانګړې موخې ولري، خو په ځینو لیکونو کې یې ځینې حقایق هم افشا کېږي. د لیک په یوه برخه کې راځي چې امریکایان پرویز مشرف ته په ځغرده وایي؛ مور پر دې ډېر تاسف کوو چې تر ټولو ښه ملګری مو تر ټولو لوی دښمن دی او دا د امریکا او پاکستان د اړیکو تر ټولو سخته برخه ښیي. نو آیا دا هرڅه د دې ښکارندویي نه کوي چې طالبان یوه پروژه ده؟

مطمئین: ګورئ، ټول پوهېږو کله چې مجاهدینو حکومت ونیو، نو امریکا نه غوښتل چې هغه افراطي مجاهدین یا افراطي کمونېستان په واک کې پاتې شي. وروسته رباني د حکومت مشر شو. او که چېرې امریکا غوښتي وای، نو کولای یې شول چې رباني له حکومته لرې کړي. کله چې امریکا مجبورېږي چې هغه سیاف او مجاهدین، چې امریکا یې د ورکېدو په هڅه کې وه یا هغه کمونېستان چې امریکایان یې مخالف وو، بېرته د خپل پیاده پوځ په توګه پر طالبانو رامرش کړي. نو بیا پوښتنه دلته پیدا کېږي، کله چې امریکا مجبورېږي هغه دښمن، چې واک به یې نه ورکاوه، ولې یې واخیست او د طالب پر وړاندې یې وجنګاوه. او که طالب د چا غلام و، دا نورې ډلې خو پوهېدې، مګر دوی ولې د امریکا لپاره قربانۍ ورکولې؟ او دلته چې په زرګونو امریکایان مړه شول، د دغو ټولو باوجود څنګه ویلای شو چې طالبان د امریکا تر فشار لاندې راتلای شوای؟

ستانکزی: که مور په روښانه توګه پوه کړئ؛ آیا دغه څه چې افشا شوي، واقعیتونه دي؟

ketabton.com - The Digital Library

مطمئین: زما په نظر طالبان د CIA یا ISI غلامان بلل، له دوی سره یو ډول خیانت دی، ځکه په دې برخه کې موږ کوم ښکاره ثبوت نه لرو.

ستانکزی: هغه څه چې د یادونې وړ دي، دا چې تاسو د ملاعبدالسلام ضعیف د کتاب یادونه وکړه، ما دغه کتاب نه دی لوستلی، خو په یوه پراګراف کې مې یې په یوه ځای کې د محمود خان د راتګ توضیحات لوستي، چې دا تر ډېره د دې ښکارندویي کوي چې یو څه ضرور شته. ولې دومره نږدې تقرب، هغه هم د پاکستان د استخباراتو له رییس سره؟

مطمئن: ګورئ اسامه بن‌لادن موږ ټول پېژنو، چې په ننګرهار کې اوسېده. هغه مهال چې زه د کابل پوهنتون محصل وم، هلته به طالبانو آزادانه خبرې کولې او ویل یې چې اسامه به له طالبانو دومره وېره لرله چې که طالبان ننګرهار ونیسي، نو لومړی سړی به هغه وي چې د CIA په لاس به یې ورکوي. ګورئ چې دا تبلیغات دومره تاثیر لري. خو بیا موږ ولیدل چې هماغه اسامه بن‌لادن چې امریکا به خپل لوی دښمن باله او جګړې یې ورسره کولې؛ د خلیج اوسنۍ جګړه؛ دا ټول هماغه عربان دي چې دلته د جهاد پر مهال راغلي ول، هغوی ملا محمدعمر ته بیعت کوي، اسامه خو دومره ناپوه سړی نه و چې د امریکا یا د ISI یا داسې یوه چا سره بیعت وکړي چې د هغوی تر اغېز لاندې راځي.

ګورئ وایو چې افغانان ځواکمن، خپلواک او پر وطن مین خلک دي. چنګیز، مغل، انګلیس او روسانو ته یې ماتې ورکړه، نو بیا موږ ولې خپله دغه لویه جګړه او د دغه لوی ایتلاف د ماتې امتیاز امریکا یا پاکستان ته ورکړو، چې افغانستان ته راغلي او لکه د دویمې نړیوالې جګړې غوندې وو او بیا یې له طالبانو څخه ماته وخوړه. دا خو بیا داسې مانا لري، لکه روسان

ketabton.com - The Digital Library

انګرېزان او مغل چې هم مور نه وي مات کړي. دلته خو داسې کړی دي چې غواړي د افغانانو دغه امتيازات د نورو په نامه کړي؛ پاکستان ته يې ورکړي، لکه له بدهمرغه چې د جهاد په وخت کې داسې وشول.

ستانکزی: بله موضوع دا ده چې په ښتيا هم دا مسئله او دا جګړې مور په بشپړه توګه نفې کولای نهشو، يا يې د دوی اړيکې بېخي مطلق نفې کړو.

مطمئين: لکه څنګه چې اصولي صاحب وويل زما هم ياد دي، په لومړيو وختونو کې چې طالبان زمور په سيمو (هلمند او کندهار) کې پيدا کېدل، نو د کلي له خلکو به يې مرسته غوښته، او خلکو به هم کومک ورسره کاوه.

ستانکزی: دا چې مور له يوې خوا امريکا خپل ستراتيژيک ملګری بولو او امنيتي تړون ورسره لرو؛ ډېری وخت يې ستاينه هم کوو او له بل لوري انتقادونه هم پرې کوو، لکه پخوانی ولسمشر حامد کرزی چې وايي، امريکا که وغواړي ډېر ژر به سوله راولي، يانې هرڅه د امريکا په کنټرول کې دي او امريکا دواړو خواوو ته ده، ټوله جګړه د امريکا تر کنټرول لاندې ده، که ښتيا هم امريکا دواړو خواوو ته وي، يو طرف ته خو په ښکاره توګه ده چې افغان حکومت تمويل او تجهيز کوي او بل لوري ته که ښتيا هم دا اوسنۍ ادعاوې ټول واقعيتونه واوسي. خو مور د امريکا له دغه دوهمخي سياست سره واضح نه غږيږو، که طالبانو سره هم خبرې وکړو ګټه نه لري. که پاکستان تطبيق کوونکی وي، له هغوی سره مو خبرې هم ګټه نه لري. نو ولې دا خبرې له امريکا سره په وضاحت او صراحت نه کوي.

اصولي: ټول پوهېږو چې امريکا د افغانستان له حکومت سره مرستې کوي او هغه تجهيزوي. مګر که دا هرڅه په ژوره توګه وڅېړو، پوهېږو چې دوی

ketabton.com - The Digital Library

له افغان حکومت سره هم صادقانه مرستې نه دي کړي. د یوه هېواد لپاره تر ټولو مهمه موضوع د هغوی پوځ دی. امریکا راغله او په رښتیا یا دروغو سره یې افغانستان ته پوځ جوړ کړ، خو په سمه توګه یې تجهیز نه کړ، مثلاً دوی ته یې بېکاره وسلې ورکړې؛ له روسانو څخه پاتې شوي مهمات مجاهدینو او بیا طالبانو ته په لاس ورغلل چې هغه یې ټول خراب او یا یې له منځه یوړل، همداډول هغه پخوانۍ وسلې یې له هېواده وایستې او په نورو یې وپلورلې. همداراز بله مسئله د افغاني پوځ هوایي ځواک دی چې په دغو څوارلسو کلونو کې یې هم دغه هوایي ځواک جوړ نه کړو.

ستانکزی: خو پوښتنه همدا ده چې موږ پر دغه مېز دا تحلیل کولای شو، مګر حکومتیان ولې داسې تحلیل نه‌شي کولای؟ چې بیا هم په ستراتیژیکې ملګرتیا ټینګار کوي.

اصولي: همدا خبره ده کله چې دوی زموږ پوځ جوړ نه کړ؛ امنیتي ارګانونه یې راته په سمه توګه تجهیز نه کړل، نو دا خپله د دې بېکارندویي کوي چې تر کاسې لاندې نیمکاسه شته. امریکا او پاکستان د افغانستان پر سر خپله معامله سره وکړه او معامله یې دا وه چې پاکستان ویل، چې د افغانستان اردو به زموږ پر وړاندې نه قوي کوي. که چېرې امریکا پاکستان ته ووایي چې طالبانو ته پر خپله خاوره ځای مه ورکوه نو دوی به یې وساتي؟ بېکاره ده چې نه یې ساتي، خو برعکس هغوی ته په میلیاردونو پیسې ورکوي څو طالبان تجهیز کړي، دا پټه موضوع نه ده. که تاسو په میرانشاه تر کوښټې، د هلمند پر پولو، د هغوی اډې وګورئ، همدا د ملي پوځ او د عسکرو موټر او رېنجرې ورسره دي. پاکستاني ملېشې یې وینې، خو هېڅ ورته نه وایي. دوی په وزیرستان کې د هغو طالبانو پر ضد جنګ شروع کړ،

ketabton.com - The Digital Library

چې د پاکستان پر خلاف وو، خو هغه طالبانو ته يې هېڅ هم ونه ويل چې د افغانستان پر خلاف يې جګړه کوله. آن تر دې چې هغوی يې په سمه توګه وساتل او امن سيمو ته يې ولېږدول. تاسو څه فکر کوئ چې آيا د پاکستان ISI به پر دې نه وه خبره چې بن‌لادن چېرې دی؟ نه، بلکې ښه سم پرې پوه وو. هغوی خپله هلته ساته، پاکستان پر هرڅه خبر او هرڅه يې سم مديريت کول. خو مورږ يوازې د قضيې ظاهري بڼې ته ګورو او دا چې په اصل کې تر کاسې لاندې څه دي، پر هغو ځانونه نه پوهوو. کرزي صاحب له ديارلسو کلونو وروسته دا موضوع درک کړه چې دا درک يې رښتينی دی، خو اشرف غني دا مسئله لا هم نه ده درک کړې، او څو چې هغه دا هرڅه درک کوي نو ډېره موده به ونيسي. څنګه چې کمونېستي رژيم، مجاهدينو او طالبانو ډېرې تېروتنې وکړې، همدارنګه دغه حکومت هم له سهوو او تېروتنو سره روان دی.

ګل افغان: ما مخکې هم ويلي او اوس هم وايم؛ په پکتيکا کې د سپورټ پر ميدان انفجار کېږي او طالبان يې مسوولیت مني، دېته خو مورږ نه مسلمان ويلای شو، نه طالب. او دا هم ښکاره ده چې هېڅکله پنجابی نه، بلکې هغه څوک له مورږ سره جنګېږي چې افغانان دي، خو د هغوی غلامي کوي. نو د اسلام لارويان، که طالب وي، که زه يم، که ته ، داسې کار نه‌شو کولای.

ستانکزی: اصولي صاحب دا خو ښکاره ده چې پاکستان د CIA او امريکا له اجازې پرته هېڅ کار هم نه‌شي کولای. په پاکستان کې د ملا اختر محمد منصور او د نورو کسانو ترمنځ بيعت او وساطت غونډې په پراخه او ښکاره توګه ترسره کېږي.

ketabton.com - The Digital Library

اصولي: زه به یوه حل‌لاره درکړم؛ کله چې روسان په افغانستان کې وو، مجاهدینو به ویل چې که له روسیې سره دې لاس ولګېد نو لاس دې پرېکوو، یعنې هغوی یې دومره لوی کافران بلل. خو کله چې به امریکا تجهیزول، نو همدغو مجاهدینو به ورسره غېږ په غېږ روغېږ کاوه. دا د هغه کیسې غوندې ده چې هر چرګ به چې جومات ته راتلو نو هغه به یې حلالاوه، خو کله چې د ملا چرګ جومات ته ورننوت، ملا لاره جوړه کړه او ټول یې داسې وپوهول چې د ملا چرګ معاف دی. اوس هم د ملا د معافېدو خبره ده. واقعیت دا دی چې ورځ سپینه رڼا ده او ټول پر دې پوهېږو چې څوک یې توره بولي. همدارنګه که شپه توره ده، منې په حساب دي. لنډه دا چې پاکستان تل افغانان کرا کړي او تل یې ورځخه ناوړه ګټه اخیستې ده. زه نه وایم چې دا طالبان، بلکې زمونږ خپل افغانان دي، چې دا پنځوس کاله یې افغانستان وران کړی؛ افغانان یې مړه او یتیمان کړي؛ تر پاکستان، ایران، اروپا او بهلابهلو ملکونو یې رسولي او... دا هرڅه زمونږ مشرانو او رهبرانو کړي؛ مونږ یې په ټولیز ډول بېخي کرا کړي یو؛ هر چا له خپلې موقع څخه په استفادې د خپلو ګټو لپاره کارولي یو.

ستانکزی: یوه خبره باید واضحه شي، دا خو مونږ ومنله چې پاکستان د طالبانو تر شا ولاړ دی او پاکستان هم د امریکا له اجازې پرته هېڅ کار نه کوي. نو دا زمونږ حکومت، د دې پرځای چې طالبانو یا پاکستانیانو سره بحث وکړي، له امریکایانو سره یې ولې یوه ورځ په دې اړه خبرې ونه کړې؟

اصولي: بالکل سل په سلو کې خبرې باید له امریکا سره وشي. لکه څنګه چې پخواني ولسمشر حامد کرزي ویلي چې زمونږ د سولې کونجي له امریکا او پاکستان سره ده. لومړی هغه پروژې، چې امریکا یې جوړوي، بیا یې

ketabton.com - The Digital Library

پاکستان ته سپاري او هغه يې په افغانستان کې په ښه توګه عملي کوي او د خپلو ملي ګټو لپاره تر ې ښه ګټه اخلي.

ستانکزی: اصولي صاحب ډېره مننه. مطمئين صاحب که په لنډو کې خپلې آخري خبرې راته ووایاست.

مطمئين: زه خو وایم دا تهمتونه او د جګړې خبرې به پرېږدو، د دې پر ځای به حکومت، طالب او ټولې ډلې دېته مجبورې کړو او دا ذهنیت به ورکړو چې تر څو پخپلو منځونو کې سره یوځای نه‌شو؛ له پردیو څخه ځانونه خلاص نه کړو، تر هغو به دا هېواد نه جوړ شي او نه به يې جوړ کړای شو.

ketabton.com - The Digital Library

۵

د امریکا او افغانستان امنیتي ټړون

رڼا نورستانی: دا خو ښکاره ده چې امریکایان په سیمه او نړۍ، په هر ځای کې چې حضور پیدا کوي، د خپلو ګټو له پاره راڅرګندېږي، نو افغانان هم باید د خپلو، همداراز د امریکا د ګټو په نظر کې نیولو سره له هغوی سره هوکړې ته ورسېږي.

اصولي: بالکل. زما په اند دوی خو هسې هم دلته راغلي او له دغه ځایه ظاهرن نه ځي، افغانانو ته په کار ده چې مثبته استفاده ترې وکړي، تر څو تر یوه حده خپلې ملي ګټې خوندي کړي.

رڼا: نو له دوی سره دا زمونږ امضا شوی امنیتي ټړون په څه مانا دی؟ آیا دا په دې مانا نه دی چې د افغانستان حکومت له دوی سره یو ډول جورجاړی

ketabton.com - The Digital Library

کړی؟

اصولي: امنیتي تړون اصلاً د افغانستان د حکومت او د افغانستان د خلکو په ګټه نه دی. سمه ده چې زمونږ د اړتیاوو یا د نغدو پیسو یو څه منفعت به پکې وي، خو لکه څنګه چې نور هېوادونه له یو ځایه راځي؛ په یوه هېواد کې نظامي حضور پیدا کوي او هلته ورته ځای ورکوي، زمونږ بیا په هغه ډول نه دی، لکه څنګه چې په دا نورو هېوادونو کې دی. کله چې پر افغانستان برید وشي، امریکا ورته سترګې غړوي او هېڅ ورته نه وایي چې زه به یې دفاع وکړم یا زه به هم په هغه برید وکړم؛ یا به درته جنګي چورلکې درکړم، چې ته پرې د ځان ځواب ووایې. له همدې امله اصلاً په دې کې د افغانستان منفعت نه‌شته. کله چې دغه تړون لاسلیک شوی په دغه هېواد کې امنیتي وضعیت لا ډېر خراب شوی. حتا تر دې چې اوس دلته مخامخ جبهه‌یي جنګونه روان دي. نور به څه پېښېږي، یعنې په دې امنیتي تړون کې د افغانستان دومره ګټه نه وه، لکه څومره چې تمه ترې کېده.

رنا: اصولي صاحب، نو باید څه وشي؟

اصولي: اصلاً کله چې دا دوه مشران راغلل یا کله چې ولسمشر غني واک ترلاسه کړ، پکار وه چې دومره ژر او په بېړه یې دا کار نه وای کړی، دوی باید یو څه فکر پرې کړی وای؛ پر هغو مسایلو یې غور کړی وای چې پخواني ولسمشر کرزي صاحب پرې ټینګار کاوه. له هغه سره یې باید په یو ډول سره جورجاړی کړی وای او په دغه تړون کې یې یو څه تغییرات راوستي وای، چې لږ تر لږه خو افغانانو هم له دغه تړونه څه نا څه ګټه اخیستې وای. امریکایان خو هسې هم له افغانستانه نه تلل او نه ځي، که تړون لاسلیک وای یا نه، د دوی پر تګ یې څه تاثیر نه کاوه.

ketabton.com - The Digital Library

رڼا: اصولي صاحب نو څه فکر کوې؟ اوس باید په دغه ټرون کې تجدیدنظر وشي؟

اصولي: داسې ده چې که موږ هرځومره تجدیدنظر پکې راولو، بیا هم امریکا، چې ځنګه یې خوښه وي، په هماغه خپله لاره ځي. دوی د افغانستان اردو، چې په اوایلو کې یې ویل چې موږ د افغانستان له اردو سره مرسته کوو او تجهیزوو یې، تر اوسه یې هم نه ده تجهیز کړې. تقریباً ۱۳ یا ۱۴ کاله کېږي چې دلته حضور لري، خو بیا یې هم زموږ اردو تجهیز نه کړه. هره ورځ زموږ ځوانان شهیدانېږي؛ ټپیانېږي؛ معیوبېږي. د دې هرڅه علت څه دی؟ علت یې دا دی چې موږ وسایل او وسلې نه لرو، هغه وسایط چې باید له یوې پیاوړې اردو سره وي، خو دوی زموږ له اردو سره دا مرسته ونه‌شوای کړای، ځکه چې که دوی دا ډول مرسته کړې وای، بیا خو پاکستان خپه کېده. دوی له پاکستان سره هم ټرون امضا کړ او پاکستان دا شرط پرې کېښود چې د افغانستان اردو به هېڅکله زموږ پر وړاندې نه پیاوړې کوئ، بلکې یو ډول کمزورې به یې ساتئ، څو زموږ له‌پاره د سر درد جوړه نه‌شي او خندونه راته پیدا نه کړي.

رڼا: نو اصولي صاحب که دلته په افغانستان کې یوازې د تجهیز خبره وي، افغانستان خو یو خپلواک هېواد دی او د خپلې خپلواکۍ پر اساس کولای شي چې له هر هېواد سره هوکړه‌لیک ولري او مرسته ورڅخه وغواړي، ځکه دغه کوم مستعمره نه، بلکې یو خپلواک او مستقل هېواد دی، نو دلته خو نور هېوادونه هم شته او دېته آماده دي چې له افغانستان سره مرسته وکړي. په تېره بیا په نظامي برخه کې، لکه روسیه هند او داسې نور هېوادونه چې د چورلکو په برخه کې یې له افغان حکومت سره ژمنه کړې وه. نو له دغو

ketabton.com - The Digital Library

ټولو سره سره د افغانستان حکومت ولې دا ګامونه نه پورته کوي؟

اصولي: کله چې د امریکا خوښه نه وي په افغانستان کې هېڅوک هم له بل چا څخه وسلې نه‌شي اخیستلای. کله چې د امریکا خوښه نه وي افغانان په اوس کې هېڅکله هم له روسیې هند، چین او یا له نورو هېوادونو څخه خرید نه‌شي کولای؛ له دوی څخه باید په یو نه یو ډول پوښتنه وشي، ځکه چې دوی په افغانستان کې مستقیم نظامي شتون لري.

ketabton.com - The Digital Library

٦

امریکا ولې پر پاکستان فشار نه راوړي

حوادث دا په ډاکه کوي چې پاکستان یو ستونزې‌جوړونکي او خطر راوړونکی هېواد دی. له همدې امله د امریکا سیاست په پاکستان کې اصلاحات راوستل دي چې دا سیاست د افغانانو نه خوښېږي. ویل کېږي چې امریکا به د ۲۰۱۷ میلادي په بهیر کې ۳۵۰ میلیونه ډالره له پاکستان سره نقدي مرسته کوي چې په دغو نړدې وختونو کې یې ۱۵۰ میلیونه ډالره مرسته ورسره کړې هم ده. نو پوښتنه دا ده چې ولې پاکستان د امریکا اصلي متحد پاتې دی؟ د دې موضوع د پوهېدو له‌پاره په بحث کې د سیاسي چارو کارپوه ښاغلي جمال ناصر اصولي، ښاغلی محمد اسحق اتمر او د پوهنتون استاد آرش شهیرپور راسره دي. خپرونې ته ښه راغلاست.

ketabton.com - The Digital Library

اتمر صاحب له تاسو يې پيلوم، امريکا له يوې خوا پاکستان د تروريستانو پټنځای بولي، له بلې خوا بيا ورسره لويې لويې مرستې هم کوي. په ريښتيا هم امريکا څه غواړي؟

اتمر: مننه، ټولو ته سلامونه! که چېرې مور د امريکا او پاکستان اړيکو ته وګورو، نو پوهېږو چې له ډېرې پخوا د دوی اړيکې زياتې ستراتيژيکې دي، يعنې دا چې پاکستان له پخوا د امريکا په مرسته، په تېره بيا د هغوی په پوځي مرسته، داسې غښتلی پاتې شوی. پاکستان پخوا هم د امريکا ستراتېژيک ملګری و. کله چې د امريکا مخکښ ولسمشر له هند سره تجارتي ټرونونه لاسليک کړل، نو نړيوالو دا فکر وکړ چې امريکا د پاکستان بديل پيدا کړی، خو که په تېره موده کې وګورو، مثلاً کله چې پاکستان په ۱۹۹۸ ميلادي کال خپل اتومي بم و آزمايه، نو امريکايان چپ پاتې شول، خو کله چې ايران اټومي بم ته رسېدل غواړي، نو امريکا پرې هراړخيز قيودات راولي. خو که د افغانستان په برخه کې يې وګورو، له دغه هېواد سره د امريکا اړيکې دومره غښتلې نه دي، لکه څومره چې له پاکستان سره دي. کله چې امريکايان له پاکستانه وتل، نو د ۴۰۰ ميليونه ډالرو تجهيزات يې پاکستان ته ورکړل، خو په افغانستان کې يې دا تجهييزات او دا ودانۍ ورانې کړې.

نګرش: ډېره مننه اتمر صاحب. اصولي صاحب امريکا له افغانستان سره د مور او ميرې چلند کوي، حال دا چې په افغانستان کې د دغه ډيموکراټيک نظام راوستلو يو لامل امريکا ده. که چېرې امريکا بيا افغانستان يوازې پرېږدي، نو دا به بيا د امريکا لپاره لوی سرخوړی نه وي.

اصولي: د لوی او بښونکي خدای په نامه! تاسو او ټولو قدرمنو مېلمنو ته

ketabton.com - The Digital Library

سلامونه او نېکې هیلې! ګورئ کله چې امریکا افغانستان ته راتله نو هدف یې له افغانانو سره مینه نه، بلکې دوی د خپلو موخو او خپلو ملي ګټو د ساتلو لپاره دغه هېواد ته راغلل. دوی د دې لپاره افغانستان ته راغلل چې د دغه هېواد په اړه خپلې له مخکې جوړې شوې ستراتېژۍ او پلانونه پلي کړي. د امریکا هغه پېښه هم یوه استخباراتي مسئله وه چې د هغې په بهانې سره افغانستان ته راغلل. دا چې دوی له افغانستانه وځي که نه، دا بېل بحث دی. خو امریکا افغانستان نه پرېږدي او دلته به وي.

نګرش: په هلمند کندز او نورو سیمو کې جګړې روانې دي او تاسې ولیدل چې زیاتره ولسوالیو سقوط وکړ، نو له دغو ټولو سره سره په افغانستان کې د دوی پوځي شتون څه مانا لري؟

اصولي: امریکایان دېته نه دي راغلي چې په افغانستان کې سوله راولي، دوی که په افغانستان کې سوله راوستلای، نو په تېرو ۱۶ کلونو کې یې دا کار کولای شوای.

نګرش: یعنې موږ د یوه پلان برخه یو که نه، یانې افغانستان د امریکا د پلان یوه برخه ده که نه او د امریکا لپاره د یوه ملت په توګه پېژندل شوي یو کنه؟

اصولي: دوی ته دا مهمه نه ده چې د ملت په توګه ورته وپېژندل شې یا نه. ګورئ له یوې خوا طالبان جنګېږي، دوی هم افغانان دي چې هره ورځ مړه کېږي، ټپیانېږي، کونډې او یتیمان ترې پاتېږي او دېخوا ته هم همداسې ده. یانې په عموم کې افغانان وژل کېږي. دوی ته موږ وسیلې یو؛ دوی یوازې اوبه خړوي او ماهیان پکې نیسي. دوی دېته نه دي راغلي چې په ګرمسیر کې خپلې اډې جوړې کړي او طالبانو ته ووایي چې تاسې

ketabton.com - The Digital Library

نور دلته حق نه لرئ، بلکې دوی دېته راغلي چې د ځان لپاره کار وکړي او خپلې ستراتېژۍ بریالۍ کړي، خو ګورو چې طالبان د دوی په دوه کیلو مترۍ کې خپل کارونه کوي. لښکرګاه قندز او داسې نورې سیمې او ولسوالۍ سقوط کوي اولاړې بندوي.

نګرش: ښه تاسې د ولسواکۍ ګټه د امریکا په ګټه نه بولئ، که چېرې په افغانستان کې ولسواکي حاکمه شي، دا د امریکا په ګټه نه ده؟ د امریکا لپاره به ډېره ستونزمنه وي، نور څومره مرسته وکړي، څومره خپل سرتېرې ولېږي؟

اصولي: امریکا دېته نه ده راغلې چې افغانانو ته ولسواکي راوړي یا یې په افغانانو ومني. امریکا باید دا هم ومني چې هغه ډیموکراسي، چې د شورویانو پر وخت افغانستان ته راغلې، هغه د افغانانو خپله ډیموکراسي نه وه، ځکه ناکامه شوه. اوسنۍ ډیموکراسي، چې دوی له ځانه سره راوړې، دا هم په یو ډول سره ناکامېږي. بل اړخ یې دا چې هغه افراطیزم چې طالبانو یا مجاهدینو له ځانه سره راوړی و، هغه هم له ماتې سره مخ شو. یانې دا چې افغانان خپله لاره خپل قوانین او خپله ډیموکراسي لري. په هغه ډیموکراسۍ کې مور تر یوه حده مزل کولای شو، خو په بله او پردیو ډیموکراسیو کې مور او دوی دواړه ناکام یو. کله چې افغانستان ته راځي او خپله ډیموکراسي په افغانانو تحمیلوي نو دا د دوی لویه ناکامي ده. مور افغاني او اسلامي ډیموکراسي لرو چې د همدې ډیموکراسۍ په اډانه کې روان یو.

نګرش: اصولي صاحب مور په ټولو معاملو کې یوه برخه یوو چې یا باید پاتې شو یا باید تلفات ورکړو او یا مبارزه وکړو. تاسو ولیدل چې په تېرو

ketabton.com - The Digital Library

نظامونو کې زمور ډیموکراسۍ سم ځواب ورنه کړ، د طالبانو په نظام کې، د مجاهدینو په نظام کې، د ډاکټر نجیب الله په نظام کې، له دغو ټولو څخه مور ناخوښه وو چې دا ټول نظامونه پر افغانستان وتپل شول. نو د ډیموکراسۍ دغه نظام خو زمور سم نظام نه و چې د خلکو لپاره هغه د ولسواکۍ ځواب ورکړي.

اصولي: ما وویل هغه پردۍ ډیموکراسۍ، چې افغانستان ته راغلې وې، دلته ناکامې شوې. په همدې ډول د طالبانو په وخت کې افراطي اسلامیزم راغی چې هغه هم ناکام شو. یانې مور هغه خپلې ډیموکراسۍ ته نه پربږدي.

نګرش: خو تاسو له یو او بل سره نه جوړیږئ، نو دا خو په دې معنا نه ده چې امریکایان نه غواړي.

اصولي: یو د جوړښت خبره ده، یو د ډیموکراسۍ! تاسو لاړ شئ وګورئ په امریکا کې اصلاً ډیموکراسي نه‌شته، هلته هغه تعصب او توهین، چې د تورپوستو پر وړاندې کېږي، اصلاً د اروپا په ګډون په ټوله نړۍ کې نه‌شته. ګورئ څېړنې ښیي چې په هرو دوو یا دریو دقیقو کې په امریکا کې پر ښځو یو جنسي‌تېرى کېږي. هر ځای ښه او بد انسانان شته، خو کله چې په افغانستان کې په میاشتو میاشتو یو جنسي‌تېرى وشي، نو دا پېښه دومره رسنیزه شي چې ټوله نړۍ ونیسي، او په امریکا او اروپا کې یې د رسنیو سرلیکونه جوړ کړي وي. علت یې دا دی چې دوی هغه خپل کړه وړه پټوي او زمور ورته ډېر مهم وي، ځکه یې بربنډوي او نړیوالو ته ښیي چې دلته داسې بدبختي روانه ده. تاسو پوهېږئ په امریکا کې یوه پېښه کېږي چې دوه کسان پکې مړه کېږي، خو د افغانستان په کابل کې چې یوه پېښه

ketabton.com - The Digital Library

وشي، پنځوس یا سل کسه پکې شهیدان او سلګونه نور پکې ټپیانېږي، خو دېته بیا څوک نه ګوري؛ دا مسئله یې له پامه غورځولې، مګر دا بله موضوع بیا ډېره زر تر نړیوالو رسوي. د ښځو پر ضد د تاوتریخوالي مسئله دوی ته ډېره مهمه ده، دا ولې؟ دا ځکه چې نړیوالو ته وښیي چې مور په افغانستان کې ډیموکراسي قوي کوو، خو دلته چې د مرګ‌ژوبلې په ګډون نورې هر ډول پېښې کېږي، نړۍ ته یې نه ښیي، مطلب یو ډول پرده پرې غورځوي. دوی ته باید یواځې د تاوتریخوالي موضوع ډېره مهمه وای، هغه چې لسګونه خلک پکې شهیدانېږي. دلته چې پاکستان کومې چاودنې او نورې بدبختۍ کوي، د همدوی په قوي مالي ملاتړ یې کوي. دا هغه پیسې دي په تروریزم او د دوی په تحرک او تجهیز لګېږي.

نګرش: داسې ده چې په ډېرو موضوعاتو کې مور افغانان له یو بل سره نه جوړېږو او د یوې ښې حکومتولۍ نه جوړېدلو یوه لویه ستونزه او لامل مو هم دا زمور نه سره جوړېدل کېدای شي یا مو ترمنځ د تور او سپین په نامه ډېرې ستونزې پرتې دي.

اصولي: په ډېریو برخو کې زمور ترمنځ دا تور او سپین هم بهرنیان راپیدا کوي. د روسانو په وخت کې هم دغه کار وشو زیاتره وخت یې واړه قومونه له لویو قومونو سره اچول او اوس هم په زیاتره ځایونو کې دوی دغه کار ترسره کوي. یانې دا هر څه د هغه ډیموکراسۍ، چې مور وایو امریکا راغله او دا ډیموکراسي یې راوړه، تر سیوري لاندې کېږي. کنه څنګه داسې کېدای شي چې زه دلته له تا سره ناست اوسم او له دې ترییون څخه په ښکاره ډول یوه قوم ته سپکاوی وکړم. اوس چې دا هرڅه کېږي، همداسې روان دي، یانې په همدې ډیموکراسۍ کې یې کوي. خو که چېرې دا

ketabton.com - The Digital Library

ډیموکراسي نه وای؛ د امین وخت وای، نو لاسونه یې راټړل؛ له دغه ځایه یې روانولو او سبا به نور د خپل سپکاوي له امله نه‌شوای ګرځېدای. په اوسني حکومت کې هم باید د دې هرڅه لپاره قوانین جوړ شي. د دې لپاره باید محاکم ولرو، هغه څه چې دلته ویل کېږي د هغو ټولو باید لامل او ځواب وویل شي.

نگرش: جناب استاد نکات دیگری را که باید بیان کرد اینست که موجودیت اسامه بن لادن در پاکستان ثابت شد و مخفی گاهایش هم در پاکستان است که بسیاری از فرزندان امریکا هم توسط همی تروریستان بقتل رسیده. امریکا نیز بارها اعلان داشته که پاکستان نقطه ضعف امریکا است. همی نقظه ضعف کجاست؟ یعنی آمریکا از پاکستان ترس دارد؟

شهیرپور: خوب پاکستان در این ۷۰ یا ٦٩ سال عمرش با امریکا برخی از افت و اخیزهای را داشته یک زمان یک باج بسیار کلانی را با آمدن روسها به افغانستان از آمریکا گرفت و یک امتیاز بزرگی دیگری را در سال ۲۰۰۱ با ندای مبارزه با تروریزم بدست آورد. در حالیکه پالیسی پاکستان یا پوشانیدن عیب و نقص هایشان به حدی بسیار بزرگ است که خود بالای سیاست شان تاثیر گذار است و به نفع خویش بازی میکنند.

نگرش: ډېره منnه. ښاغلی اصولي صاحب ستاسو وړاندیز څه دی، څه کول پکار دي؟ انګېرنه مو څه ده، آیا تاسو هم د اتمر صاحب غوندې نظر لرئ چې که خلک راویښ نه‌شي، نو راتلونکې به مو ښه نه وي؟

اصولي: تر هر څه دمخه مسئله دا ده چې زمونږ حکومت او دولت له کومه راغلی؟ خو همدا خلک دي د همدغو خلکو له منځه راغلي او چې هرڅه وي، خو افغانان دي او سبا یا بله ورځ چې نور یې رائي دوی به هم د دغو

ketabton.com - The Digital Library

خلکو له منځه راځي. ننني مشران بايد کوشش وکړي چې امريکا ته قناعت ورکړي، څو پر پاکستان صادقانه فشار راوړي، خو هغه صادقانه فشار چې افغانان يې غواړي، نه داسې چې دلته راته پاکستان د ترهګرو مرکز، تمويلوونکی او روزونکی معرفي کوي او هلته بېرته له پاکستان سره نقدي مرستې کوي او تجهيزوي يې. هغه پيسې چې امريکا يې دوی ته ورکوي پاکستان يې د تروريزم په تمويل او تجهيز مصرفوي. دوی هملته روزل او افغانستان ته رالېږل کېږي. يانې دا د دوی يوه ګډه پروژه ده. امريکا، افغانستان ته دروغ وايي او پاکستان خو هسې هم زمور (افغانستان) سره په دروغو او درغليو روان دی، او د خپل وس/ توان په کچه له افغانانو سره ظلم او زياتی کوي. له همدې امله زمور مشرانو ته پکار ده، څو امريکا ته ووايي چې دلته ستاسو تل‌پاتې حضور ته په يوه شرط اجازه درکوو چې مور ته به سوله راوړئ، نه جنګ.

نګرش: خو دا د خلکو دنده هم ده. يعنې چې ولس راپورته شي او همدا خبره وکړي. اوس راځئ د ولسونو تعريف هم راته وکړئ چې مور هم يو ډېر پاشلی ولس لرو، لکه څنګه چې اتمر صاحب وويل.

اصولي: نه، زمور ولس دومره پاشلی هم نه دی، دا هغه ولس دی چې تل د پردیو په مقابل کې يوځای راپورته شوی. که د انګرېزانو يا د مغل او سکندرمقدوني له وخته يې راشروع کړو، همدا قومونه وو، چې لاسونه به يې سره ورکړل، يو به خپل ېبل، بل به خپل تبر او هرڅه سره شريک کړل، بيا به يولاس شول او د دښمن پر وړاندې به جنګېدل. اوس هم د روسانو په مقابل کې لاس په لاس ولاړ وو او دوی يې مات کړل، خو ځينې سياسيون شته چې له پردیو څخه په همدغه نامه پيسې اخلي؛ له سفارتونو څخه پيسې

ketabton.com - The Digital Library

اخلي او زمور پښتون، تاجک، هزاره او ازبک سره وېشي؛ په یوه او بل نوم یې سره بېلوي. د دغو ټولو علت همدغه ډیموکراسي ده چې مخکې مو بحث پرې وکړ. ځکه له هغو څخه څوک پوښتنه نه کوي چې تا ولې دا کار وکړ؛ لاسونه یې نه ټړل کېږي؛ سزا یې نه ویني چې ولې دا کار کوې. تاسو پوهېږئ د ډیورند پر مسئله بېلابېل بحثونه شته دي، یانې ځینې خلک خاوره خرڅوي او وایي چې دا زما خاوره نه ده. اې وروره دا خاوره یوازې د پښتون نه، بلکې د ټولو افغانانو ده، ولې یې پر یوه قوم پورې ټرلې بولې؛ اېخوا یوازې پښتانه نه، بلکې بلوڅان هم پکې اوسېږي؛ د هزارهوو په ګډون لسګونه نور قومونه هم پکې شته دي.

نګرش: ښه د یوې سمې مشرۍ نه‌شتون د دې لامل کېږي چې داسې ستونزې رامنځته شي. اوس نو په یوې سمې مشرۍ باید کار وشي. دا مشري، چې د اتمر صاحب په وینا په طیارو کې راغلي او بېرته په طیارو کې ځي، د دوی مفکورې هم د هغه ډیموکراسۍ پېښې دي چې تاسې ورته اشاره وکړه.

اصولي: ګورئ که مور او تاسې څو ځله هم مشري بدله کړو بیا به هم همدا حالت وي، ولې؟ ځکه علت یې دا دی چې امریکا پیسې راکوي؛ وسلې راکوي او دا هر څه، چې دولت پرې ولاړ دی، د امریکا دي. له همدې امله باید د امریکا خبره ومنو. په هغه حالت کې بیا کېږي چې مور امریکا ته ووایو، چې ته رانه ووځه مور خپله پوهېږو چې څه وکړو؛ مور خپله په خپل منځ کې جوړېږو؛ که ملا عمر ټاکو که بل څوک ټاکو؛ که احمد انتخابوو یا محمود. نو خبره دا ده چې په داسې شرایطو کې، چې مور د نورو دروازو ته لاس نیولی، هېڅ امکان نه لري چې ځان د دوی له تاثیراتو

ketabton.com - The Digital Library

خلاص کړو. یو څه کېدای شي چې دوی ته ووایو چې تاسو مورږ ته سوله رانه وړه؛ جګړه مو شپاړس کاله راته اوږده کړه؛ افغانان مو راشهیدان کړل؛ زمورږ هېوادوال مو پخپلو کې سره اچولي، اېخوا طالب د پاکستان په لاس تجهیزوې او دېخوا مورږ پخپل لاس تجهیزوې، بالاخره دلته د څه لپاره راغلي یاست؟ که سوله راولئ خو را یې ولئ او پاکستان له مورږه منع کړئ. او که دا کار نه‌شئ کولای، نو بیا زما پر خاوره څه کوې؛ بیا نو زمورږ له خاورې ووځه.

نگرش: هممم، یوازې د حل لاره همدا ده؟

اصولي: د حل لاره همدا ده، ولس ګوره په وړې ګېده څه نه‌شي کولای؛ ولس د ګهیځ او بېګا نه لري؛ ولس به راپورته کړې، مګر څه به وکړي؛ ملت له امریکا سره څه وکړي. دېته سیاست وایي چې زمورږ سیاسیون باید له امریکایانو سره خپل سیاست وکړي، خو د دې لپاره بیا کلک سیاسیون پکار دي، داسې سیاسیون چې په ټینګه ورته ووایي چې زه که په ارګ کې دوې ورځې وم، که درې، نو له تا سوله غواړم.

نگرش: خوب انچه اصولی صاحب گفتند، مردم نیمتوانند با شکم گرسنه به این مسایل بپرازند. چگونه با امریکا بجگند با دست خالی؟

شهیرپور: اصلاً ملت وظیفه اش هم نیست که با امریکا صحبت کنند، باید همین رهبران ما خود شان در خانه و بین هم بنشینند و تازمانیکه به این نتیجه نه رسند که ادامه چنین وضعیت جز تباهی ملت افغانستان چیزی دیگری را نمیاورد، ملت افغانستان نه میتواند.

نگرش: فکر میکنید با این اوضاع تباهی ادامه خواهد داشت؟

ketabton.com - The Digital Library

شهیرپور: دقیقاً من حالا امیدوارم فکرم اشتباه باشد ولی در کوتاه مدت خوشبین نیستم که این وضعیت بهبود یابد.

نگرش: ممنون تشکر بسیار خوش آمدین. تشکر از حضور تان.

ketabton.com - The Digital Library

۷

پر پاکستان د امریکا د مرستو بندول

خبریاله: د امریکا دفاع وزارت به له پاکستان سره د ۳۰۰ میلیونو ډالرو پوځي مرسته ونه کړي. امریکایي چارواکي وایي، د امریکا دفاع وزیر کانګرس ته ویلي چې پاکستان د حقاني شبکې پر وړاندې اقدام نه دی کړی، نو ځکه به دا پیسې هغه هېواد ته ور نه کړل شي. بلخوا د پاکستان لومړی وزیر هم مني چې په پاکستان کې ستونزې شته خو د دې پر ځای چې پېچلې شي باید حل شي. د دې موضوع د بحث لپاره په ستوډیو کې راسره سیاسي شنونکی ښاغلی جمال ناصر اصولي دی. ښاغلی اصولي تاسو ته ښه راغلاست وایم او د لومړۍ پوښتنې په توګه، څه د دې لامل شول چې بالاخره امریکا پربکړه وکړه چې پر پاکستان خپلې مالي مرستې ودروي.

اصولي: د لوی او ښېونکي خدای په نامه! سلام تاسو او ټولو لیدونکو ته. ګورئ پاکستان له ډېرې پخوا راهیسې د افغانستان په جګړه او د سیمې په تروریزم کې لاس لرلی چې امریکا هم له ډېرې پخوا پر دې ډېره ښه پوهېده او پوهېږي. په افغانستان کې د تېرو ۱۴ کلونو راهیسې چې لا هم په جګړه کې ښکېل دی، د دغو جګړو او تروریزم اصلي تمویلوونکې سرچینه

ketabton.com - The Digital Library

پاکستان دی چې هلته تمویل او تجهیزېږي او بیا سیمې ته خپرېږي. امریکا له اوایلو څخه پوهېږي چې د تروریزم سرچینه پاکستان دی او په دې برخه کې خپله امریکا هم د هغوی مرستندویه ده. مور او تاسو داسې ډېرې ښېلګې لرو چې که چېرې امریکا غوښتي وای چې په پاکستان فشار راولي، نو تر اوسه به دا ډول حالات نه وو او په افغانستان کې به دا بل شوی اور اوس نه وای.

خبریاله: یعنې تاسې وایئ چې خپله امریکا په دې هر څه کې لاس لري، که نه له مخکې یې باید دا هرڅه ترسره کړي وای؟

اصولي: کله کله امریکا پر پاکستان داسې فشارونه راوړي چې خپلې غوښتنې په پاکستان ومني. په دې هرڅه کې امریکا خپله له پاکستان سره ښکېله ده، که داسې نه وي، نو د ډېورنډ له فرضي کرښې اېخوا، کومې اډې چې طالبانو یا داعش ته ورکړل شوې، تمویلېږي، تجهیزېږي؛ هلته په سمه توګه ساتل کېږي؛ هلته یې د ټپیانو او ناروغانو درملنه کېږي، نو پر دې هر څه امریکا خبره وه.

خبریاله: یعنې تاسو وایئ چې په یو ډول نه په یو ډول خپله امریکا هم په دې هر څه کې ښکېله ده؟

اصولي: امریکا دواړې خواوې وهي، هم هغوی تمویلوي او هم د افغانستان حکومت. کومې پیسې چې پاکستان ته ورکول کېږي، هغه عملن ټول وینو چې تروریزم پرې تمویلېږي. همدا ۳۰۰ میلیونه ډالر د دې لپاره نه دي بند شوي چې ګواکې دوی تروریزم تمویلوي، د دې لپاره یو څه موده ورځخه ځنډېږي، څو هغه څه، چې د امریکا اصلي موخه ده، په پاکستان ومني.

ketabton.com - The Digital Library

خبریاله: ستاسو په نظر، په دې کار سره د امریکا موخه څه ده؟

اصولي: امریکا د سیمې لپاره اوږدمهاله ستراتېژۍ لري، دا ستراتېژۍ دوی نه یوازې د افغانستان لپاره لري، بلکې د هند، چین، منځنۍ آسیا او د ټولې سیمې لپاره یې لري، او همدا ستراتیژۍ تنها په جګړه کې عملي کولای شي او د دغو عملي کولو لپاره یې جګړه خوښه کړې ده. ځکه هغه وجود چې روغ وي په هغه کې رنځ زر سرایت نه کوي، بلکې کله چې وجود ناروغ وي، نو رنځ او بېلابېل رنځونه پکې رامنځته کېدای شي. دوی هم همداسې کړي، سیمه یې ناامنه او دېته برابره کړې چې خپلې ستراتېژۍ پکې پلې کړي. لکه څنګه چې طالبانو په افغانستان کې جګړه تازه ساتلې وه، داعش راغی او دلته یې ځالې جوړې کړې. دا خو د منلو وړ نه ده چې داعش به پخپل سري توګه له عربي هېوادونو څخه هوایي دلته راشي او دلته دې ځانونو ته ځالې جوړې کړي. خو یو څوک شته چې دوی تمویلوي او دلته یې راوړي.

خبریاله: یعنې تاسو په دې هرڅه کې د امریکا لاس ښکېل ګورئ؟

اصولي: زه وایم چې که چېرې امریکا د تروریزم په جګړه کې صادقه وي، نو دوی پر پاکستان فشارونه راوړلای شوای. کله چې دوی په ربښتیني توګه پر پاکستان فشار نه راولي، ښکاره ده چې د تروریزم په تمویل کې لاس لري. کله چې یې هماغه اصلي سرچینه له منځه نه وړي او راځي زمور په کور او کلي کې تروریستان ګوري، دا خو ټول پوهېږي چې زمور په کور او کلي کې تروریستان نه‌شته، بلکې د هغوی منبع او سرچینې په پاکستان کې دي. لاړ دې شي په اسلام‌آباد او په پنجاب کې دې یې وګوري، اصلي منبع یې هملته ده. د ISI هغه جنرالان چې په افغانستان کې تروریزم

ketabton.com - The Digital Library

خپروي امریکا یې ویني، امریکا یې تمویلوي او مرستې ورسره کوي او هغوی همدا ټولې مرستې په تروریزم لګوي.

خبریاله: بیا نو اوس په دغو اوسنیو شرایطو کې دا د مرستو بندول په دې معنا نه دي چې نور امریکا نه غواړي له پاکستانه ملاتړ وکړي، دا چې د ترهګرۍ د ځپلو لپاره یې جدي مبارزه ونه کړه، نو خپله مرسته یې بنده کړه.

اصولي: هېڅکله هم نه! ما مخکې اشاره وکړه چې امریکا یوازې غواړي چې خپلې غوښتنې بیا په پاکستان ومني. دوی به د پردې تر شا نورې غوښتنې او نورې ستونزې لري. کله چې هغه سره حل کړي بیا به هم د ۳۰۰ میلیونو ډالرو مرستې او نورې مرستې وي.

خبریاله: کومې غوښتنې به د پردې ترشا وي؟

اصولي: د دوی ترمنځ د پردې تر شاه ډېرې خبرې دي. پاکستان یو داسې هېواد دی چې تل یې د نورو هېوادونو د ورانولو لپاره پروژې اخیستې، لکه یو قراردادي شرکت غوندې دی. دوی په سیمه کې ورانوونکې پروژې پلې کوي او کله چې په دې پلي کولو کې ناکام شي بیا پرې ناټو او امریکا فشار راولي، څو دوی دا پروژې په سمه توګه عملي کړي. ځکه نو دا ټول فشارونو د همدغو پروژو د عملي کولو لپاره دي، نه د سولې راوستلو او د تروریزم د ځپلو لپاره.

خبریاله: کومې پیسې چې امریکا د پروژو د عملي کولو لپاره پاکستان ته ورکولې، آیا پاکستان د امریکا د غوښتنو مطابق هغه پروژې تر اوسه نه دي عملي کړې چې امریکا دا پیسې نه ورکوي.

اصولي: همداسې ده. هر کله چې دوی په پوره ډول د خپلو تړونونو مطابق

ketabton.com - The Digital Library

هغه پروژې عملي نه کړي، نو په نامستقيمه توګه پر دوی فشار راولي، څو پاکستان دېته اړ شي چې دا پروژې په سمه توګه پلې کړي. مورِ او تاسو هم وليدل چې په افغانستان کې خو د نظام مخالفينو مشران ونه وژل شول، بلکې ټول په پاکستان کې له منځه ولاړل، لکه ملا عمر په پاکستان کې ووژل شو، ملا منصور په پاکستان کې، د نړۍ مهم کس د القاعده مشر د پاکستان په زړه کې ووژل شو، همداسې نور د دوی مشران چې نيول کېږي دا ټول په پاکستان کې دي او هلته نيول کېږي او امريکا ته يې ورکوي.

خبريالە: تاسو وويل، له وړاندې هم امريکا د پاکستان په دغو کارونو پوه شوې وه، چې هلته ترهګر پالي او د ترهګرو ځالې هم په همدې پاکستان کې دي، يا خپله امريکا هم دلته لاس لري. بيا نو امريکا د دې په پوهېدو سره خپلې مرستې بندې کړې چې وايي نړيوال هم پر دې پوه شول چې پاکستان يو تروريستي هېواد دی، ځکه يې ځان تړې ويست او له پاکستانه لرې شو، ځکه يې مرستې ورسره بندې کړې، څو خلکو ته وښيي چې مورِ له دوی سره کومه اړيکه يا ارتباط نه لرو.

اصولي: داسې ده چې لوی هېوادونه تل په درېيمو هېوادونو تجارت کوي، له امريکا سره چې اوس ناټو ولاړه ده او لاس په لاس سره روان دي، تش په نامه د تروريزم پر ضد دلته په افغانستان کې، عربي ممالکو او بېلابېلو ځايونو او په ټوله نړۍ کې دوی راوتلي چې مورِ تروريزم له منځه وړو. دا هر څه د تروريزم د له منځه وړلو لپاره نه، بلکې دوی دا ټول کارونه د تروريزم پر ضد د جګړې تر چتر لاندې ترسره کوي او ځانونه خپلو اهدافو ته رسوي. په اوايلو کې خو دلته څه طالبان وو، څه القاعده، او هلته وويل شول چې پر امريکا يې بريدونه وکړل. خو په عراق کې څه وو، هلته خو نه اټومي

ketabton.com - The Digital Library

وسلې وې، نه کومه جنګي ډله. هلته یې یوه بهانه راپیدا کړه او عراق یې درې وړې کړ، اردو، پولیس او هرڅه یې ورته وران کړل، لکه څنګه چې په تېره لسیزه کې یې دا کار په افغانستان وکړ. روس‌پلوه حکومت یې نسکور او اردو یې ورړنګه کړه، یانې په اسلامي نړۍ کې تاریخ تکرارېږي. په افغانستان او عراق دواړو کې یې هرڅه له منځه یوړل اردو یې ړنګه او پولیس یې له منځه یوړل؛ ملي بنسټونه یې ټول ختم او هرڅه یې پر بل مخ واړول. همداراز اوس په سوریه کې هم همداسې کوي؛ په یمن کې هم اخته دي؛ تر سعودي هم رسېدلي، او هغه هېواد یې له حوثیانو سره په جګړه کې ښکېل کړی دی.

خبریاله: خو برعکس په افغانستان کې اوس زمونږ پوځ څه ناڅه په خپلو پښو درېدلی چې دا هر څه د امریکا له برکته دي.

اصولي: زمونږ پوځ په پښو نه دی درېدلی، زمونږ پوځ نه مړ دی نه ژوندی، بلکې نیم‌ژواندی دی. هر کله چې د امریکا مرستې او وسلې پرې ودرېږي نو همدغه پوځ به د طالبانو له لوري له سختې ماتې سره مخ کېږي. زمونږ له پوځ څخه زیاته مرسته له طالبانو سره کېږي. څنګه کېدای شي چې په هلمند کې جګړه روانه وي او زمونږ درې یا څلورسوه زره امنیتي ځواکونه، چې هوایي پوځ هم پکې شته او نسبتن د اړتیا وړ تجهیزات هم لري، په هلمند کې ناکام شي او هغه ګورئ چې حتا تر لښکرګاه راورسېدل او لښکرګاه یې کلابنده کړې ده. څنګه کېدای شي چې کندز ورنه ونیسي؛ څنګه کېدای شي چې ولسوالۍ ورنه نیسي؛ ولې دا لویې لارې بندې دي؟

خبریاله: یعنې د دولت وسله‌وال مخالفین هم د دغه هېواد لخوا ملاتړ کېږي او دوی ته وسلې او تجهیزات ورکول کېږي؟

ketabton.com - The Digital Library

اصولي: که نه ورکول کېږي هم، خو له يوه ځايه خو کېږي. امريکا چې له هوا څخه يوه ستنه هم پر ځمکه ويني، نو دومره غټه پيمانه وسلې، ټانګونه، پيسې او د جګړې اړوند ټول ضروريات نه‌شي ليدلای.

خبريال: يعنې که په ټوليز ډول ووايو هغه وسلې او تجهيزات چې افغان ځواکونه يې نه لري.

اصولي: گورئ، د يوه هېواد آبادول ډېر آسانه دي، مګر د يوې جګړې ترسره کول او بيا په پرله‌پسې د دې جګړې ساتل ډېر ستونزمن کار دی. دا يوې غټې سرمايې ته اړتيا لري، چې هغه سرمايه نه افغانستان لري، نه پاکستان او نه يې هم دا نور ګاونډي هېوادونه. تاسو وليدل چې شوروي اتحاد کابو ۱۰ يا ۱۴ کاله له افغانستان سره په جګړه کې ښکېل شو او بيا د اقتصادي ستونزو له وجې هغه لوی شوروي اتحاد ړنګ شو. نو څنګه کېدای شي چې دومره درنه پيسه، چې طالبانو او داعش ته ورکول کېږي، معاشونه، وسلې يې تجهيزات، له يوه عادي هېواده نه راوځي.

خبريال: ښاغلی اصولي اوس ځينې په دې اند دي چې امريکا له پاکستان سره د خپلو مالي مرستو په بندولو سره نور نه غواړي چې له پاکستانه مالي ملاتړ وکړي او په تېره بيا د افغانستان د سولې د خبرو په برخه کې د پاکستان لاس لنډ کړي.

اصولي: هر څه صادقانه نه دي، مور هغه مهال ويلای شو چې پاکستان او امريکا يا ناټو له افغانستان سره صادق دي چې مور عملاً کوم څه ورڅخه ووينو. پاکستان هم وايي چې مور بيا د سولې له پروسې سره خبرې شروع کړې او صادق يو، خو عملن بيا جګړه شي؛ عملن بيا افغانستان ته باروت او وسلې رالېږي؛ عملن بيا ځانمرګي او بمونه رااستوي. امريکا هم

ketabton.com - The Digital Library

همداسې ده. که چېرې په ربښتیا هم دوی پر پاکستان فشارونه راوړي او په ربښتیا هم صادق شوي وي، نو دا یو نیک ګام دی. یعنې چې دا ۳۰۰ میلیونه یې که پرې بندې کړې وي، نو هغه ملیاردونه نور ډالر دې په نظامي برخه کې هم پرې بند کړي چې په کلنۍ توګه پاکستان سره مرسته کوي. هغه پیسې چې په اقتصادي برخه کې پاکستان ته ورکول کېږي هغه دې هم پرې بندې کړي. هله یې صادق بللی شو. خو بیا به دوې درې یا څلور میاشتې وروسته ووینئ چې له پاکستان سره بیا خورا زیاته مرسته کېږي. ځکه چې هغه مهال به بیا دوی خپلې غوښتنې په دوی منلې او خپلې ستونزې به یې حل کړې وي. هر کله چې تر دې ورسېږي چې امریکا صادقه شي، مور او تاسو یې وینو چې د سولې په پروسه کې یې عملاً همکاري وکړه او پر پاکستان یې فشارونه راوستل، یانې افغانان نور له پاکستان او امریکا څخه سوله نه غواړي، بلکې د دې پر ځای تریې غواړي چې د افغان حکومت مخالفې ډلې ونه روزي؛ تمویل او تجهیز یې نه کړي او نه دې ورته اډې ورکوي. هغه مخالفین چې د افغانستان د نظام پر ضد جنګېږي، ټول په پاکستان کې اډې لري هملته جلب، جذب او روزل کېږي.

خبریاله: خو پاکستان دا ادعا کړې ده چې دوی له تروریزم سره جدي مبارزه کوي او پخپل هېواد کې ورته ځای نه ورکوي، حتا دوی په دې برخه کې له ګاونډیو هېوادونو سره مرسته کړې ده، نو امریکا څنګه راځي، په دې برخه کې پر پاکستان خپلې مرستې بندوي، آیا په دې برخه کې د پاکستان مبارزه په ربښتیا جدي نه ده.

اصولي: پاکستان د هغه تروریزم او هغو ډلو پر وړاندې جدي غبرګون نښیي

ketabton.com - The Digital Library

چې د پاکستان پر وړاندې جنګېږي. تاسو ولیدل څه موده وړاندې په پاکستان کې عملیات پیل شول او دوی د هغه چا پر وړاندې عملیات پیل کړل چې د پاکستان د جنډې مخالف وو؛ د پاکستان د نظام مخالف وو. هغه ډلې چې د افغانستان د نظام په خلاف جنګېدل، هغوی یې له سیمې په پوځي موټرو کې کراچۍ، تَل، پېښور او داسې نورو ځایونو ته یوړل چې دوی هلته په سوله‌ییز ډول خوندي کېږي او امنیت یې هم ورته د دوی پوځ نیولي و. د همدوی پولیسو، د همدوی ملیشه‌وو یې امنیت ونیو. دوی په ټولیز ډول هغه څوک، چې د پاکستان پر وړاندې جنګېدل، وځپل او افغانستان ته یې راواړول، څو دلته د افغانستان پر ضد وجنګېږي. چې دلته بیا هغوی هم په دوو ډلو ووېشل شول، یوه ډله یې چې د پاکستان پر ضد جنګېدل، په خپل حالت پاتې شول او ځینې نور یې بیا له طالبانو سره یوځای شول او د افغانستان د حکومت پر وړاندې یې جګړه شروع کړه. تاسو اوس هم وینئ چې وزیرستان کې او د ډیورند اېخوا اوس هم اډې او ټریننګ‌کمپونه جوړ او عملاً شته دي. اوس هم ډېرې شبکې فعالې دي، ولې یې له منځه نه وړي یا لږ تر لږه ولې یې تجهیزوي.

خبریاله: دلیل یې په څه کې دی؟ ښاغلی اصولي ځینې په دې اند دي چې د ډیورند د کرښې ناامني د پاکستان په ګټه ده؟

اصولي: د پاکستان ګټه دا ده چې افغانستان په جنګ کې وساتي؛ افغانستان په اور کې وساتي؛ د افغانستان ملي بنسټونه له منځه لاړ شي او پاکستان په خپل ګاونډیتوب کې داسې یو هېواد ونه لري چې پیاوړی وي، زورور وي او سبا ورځ لږ تر لږه دومره ورته ووایي چې د ډیورند اېخوا زما کوم افغانان چې دي، په دوی ظلم مه کوه، بلکې دوی ته مکتب ورکړه

ketabton.com - The Digital Library

او د زده‌کړو امکانات ورته برابر کړه. دوی ته ټوپک مه ورکوه. پوهېږئ د ډیورند له کرښې سره په پاکستان کې اووه ایجنسۍ دي دا ایجنسۍ د پښتونخوا د حکومت تر لاس لاندې نه کنټرولېږي. پوهېږئ دا د مرکزي حکومت یعنې له اسلام‌آباد څخه کنټرولېږي. دا یې په دې ډول ساتلي لکه یو جال چې پرې راتاو شي او نور ورته لاسرسی ونه لري، دوی سره یوازې ټوپک ښه ښکاري او د پاکستان حکومت یې ورکوي؛ دوی ته بمونه ورکوي؛ دوی د وسلو انبارونه رالېږي؛ دوی ته یې قلم داسې ښودلی چې دغه پدیده اصلن د اسلام مخالفه ده؛ د قرآن مخالفه ده؛ په قلم اسلام له منځه ځي؛ مکتب کې خلک کافر کېږي. دا روحیه یې ورکړې؛ دوی ته یې د پښتنو او افغانانو تاریخ په شرمونو شرمېدلی ښوولی او دوی ته یې هغه تاریخ ورکړی چې په اصل کې د دوی خپل تاریخ نه دی.

خبریاله: ښاغلی اصولي فکر نه کوئ کوم اور چې پاکستان بل کړی، یو وخت به خپله به پکې ونه سوځي؟

اصولي: که نن تر یوه حده سوځي نو ورځ به یې راشي، لکه څنګه چې اوس افغانستان په اور کې سوځي او وسوځېد همداسې به پاکستان او اسلام‌آباد هم وسوځي، ځکه چې بل ته اور بلوي خپله به هم پکې سوځي. زه وایم چې پاکستان له افغانستان سره نه صادق پاتېږي او نه هم افغانان په هغوی داسې باور کولای شي چې پاکستان به له افغانستان سره صادق پاتې شي.

خبریاله: پوښتنه هم همدا ده چې د افغانستان مشران او افغان دولت له وړاندې هم پر دې پوهېږي چې په افغانستان کې د ټولو بدبختیو لامل همدا پاکستان دی او د پاکستان په سیاستونو هم پوهېږي، خو بیا هم ولې زموږ هېواد د دوی په وړاندې کوم روښانه سیاست نه دی غوره کړی؟

ketabton.com - The Digital Library

اصولي: ستونزې دلته موجودې دي، کله چې په افغانستان کې د طالبانو نظام ړنګ شو، له هغو وروسته بيا حتا چوکۍ او مېز هم نه وو او له صفره بيا راشروع شوه؛ ديارلس کاله د کرزي حکومت د نوي ژوند غوندې دغه وطن تر دې ځايه راورساوه. تر څنګ يې بيا دلته مورِ ځينې دښمنان هم لرل؛ امريکا که له مورِ سره مرستې کوي، خو بيا هم زمورِ دوست هېواد نه دی. ځکه چې امريکا دلته د خپلو موخو او ملي ګټو د ساتلو لپاره راغلې. همدارنګه دلته داخلي عوامل هم وو، دلته مورِ ټوپک‌سالاران لرل؛ لوی لوی غله مو لرل؛ د چور او چپاول قوماندانان؛ دلته مو داسې کسان لرل چې اصلن افغانستان ورته مهم نه و، ملي ګټې ورته بې‌ارزښته ښکارېدې، لکه څنګه چې اوس هم د هغوی لپاره ملي ګټې مهمې نه دي. نو په داسې شرايطو کې بيا هم افغانستان تر دې سرحده ورسېد. اوسمهال زمورِ مشران په دې نه توانېږي چې د دوی په مخ کې ودرېږي او کله چې څوک کمزوري وي، نو په کمزوري دريځ کې به درېږي. پخواني ولسمشر حامد کرزي په کراتو کراتو ويلي او چيغې يې وهلې چې دلته په کليو او بانډو کې تروريزم نه‌شته، تروريزم هلته دی، هلته پسې ورشئ، خو د هغه چيغې چا نه دي اورېدلې. همدا اوس هم کوم دريځ، چې ولسمشر غني د پاکستان په وړاندې خپل کړی، تر ټولو ښه او غوره دريځ دی. يعنې افغانان له دوی څخه ملاتړ کوي؛ له دوی سره بايد نور هم جدي لاړ شي؛ دلته (افغانستان) کې بايد د دوی سفارت وترڼ او خپل سفارت هم راوغوښتل شي څو پاکستان پوه شي چې افغانان هم جديت ښودلی شي او د دې ترڅنګ په پاکستاني اموالو بنديزونه ولګېږي، مالیات پرې ډېر شي او خپلې اړتياوې له نورو هېوادونو پوره کړو پر دې لارو چارو بايد فکر وشي. يو هېواد چې څو له ستونزو سره مخ نه‌شي، تر هغو له ستونزو سره د حل لپاره لارې

ketabton.com - The Digital Library

چارې نه‌شي موندلی. افغانستان باید پاکستاني اموال بند کړي، څو پر خپله خاوره د پاکستان بازار ختم شي.

خبریاله: له تېرو دیارلسو کلونو راهیسې مورږ په دې ډول ستونزو کې ښکېل یو، نو ولې دوی تر اوسه کوم اقدام نه دی کړی؟

اصولي: لکه څنګه چې مو مخکې یادونه وکړه افغانستان له صفره را شروع کړه او تر دې ځایه راورسېد، یعنې اوس هم په اوسنیو شرایطو کې ښه روان دی او بهرنۍ پالیسۍ د پاکستان پر وړاندې د افغانستان پالیسي یا د ډاکټر غني پالیسي ډېره ښه پالیسي ده. په دغه وخت هغه موضوع چې په کندهار کې د کلدارو په اړه رابرسېره شوې، د ستایلو ده، یعنې ویل کېږي چې د کندهار چارواکو هلته په پاکستاني کلدارو بندیز لګولی. زمورږ مشران که چېرې غواړي چې پر پاکستان فشار راوړي نو په هلمند، کندهار، فراه، خوست، کنړ، ننګرهار او په دغو ټولو په کرښه پرتو ولایتونو کې دې پر پاکستاني کلدارو بندیز ولګوي. دا خو کولای شي دا خو زمورږ خپله سیمه ده او د فشار په ډول همدا کلدارې باید دلته بندې کړو. مورږ باید د پاکستان اوړه او هر څه بند کړو. د لارو چارو د حل لپاره یې همدلته دننه په افغانستان کې یو فکر وکړو او همدلته سرمایه‌ګذاري وکړو؛ دلته تجاران تشویق کړو او هغوی ته سهولتونه برابر کړو چې څنګه د افغانستان په اقتصاد او پیاوړتیا کې یو او بل ته لاسونه ورکړي او افغانستان پیاوړی کړي. نو پکار ده چې په دغو شرایطو کې هر هغه څه مو چې د پاکستان پر ضد له لاسه پوره دي، باید ویې وکړو.

خبریاله: اصولي صاحب اوس که ربښتیا هم دا ځل امریکا د پاکستان په مقابل کې جدي وي او په صادقانه توګه یې دا اقدام ترسره کړی وي نو

ketabton.com - The Digital Library

افغان دولت باید په کوم ډول له دغه فرصته د خپلو ګټو لپاره کار واخلي؟

اصولي: که ربښتیا هم امریکا په صداقت سره د پاکستان پر وړاندې داسې برخورد کړی وي او دوی په خپل دغه اقدام کې صادق و اوسي، بیا نو افغانستان ته پکار ده چې لا هم ځان له امریکا سره نږدې کړي او لا هم ملګرتیا ورسره وکړي او په یو ډول سره امریکا ته د دې قناعت ورکړي چې سوله‌ییز افغانستان د امریکا په ګټه دی او پاکستان خو امریکا خپله پېژني، ځکه پاکستان چې رامنځته شوی همدا د انګلیس او امریکا په وسیلې د نړۍ په نقشه راوتپل شو، او همدوی دي چې د سیمې او نړۍ د هېوادونو پر وړاندې د پاکستان په وسیلې تجارت کوي. پاکستان یې یوه آله او د پروژو پلي‌کوونکی ګرځولی. په سیمه کې هر هغه څه چې غواړي، هغه پرې کوي. زمونږ مشران باید پاکستان ته دا قناعت ورکړي چې یو سوله‌ییز افغانستان د امریکا په ګټه او ناامنه افغانستان د امریکا په تاوان دی. لکه څنګه چې دلته افغانان هره ورځ شهیدانېږي او خپل ژوند له لاسه ورکوي، ټپیانېږي همدا شان امریکایان هم دلته هره ورځ قرباني ورکوي؛ سرتېرې یې ټپیان او ژوند له لاسه ورکوي. دا طبیعي هم ده کله چې یو څوک کوم بل هېواد ته ځي هلته به دوی ته تاوان رسېږي؛ وژل کېږي به او خپل ډېر امکانات به له لاسه ورکوي. نو امریکا ته نور پکار ده چې د تروریزم اصلي سرچینه وپېژني او یو سوله‌ییز افغانستان خپل ملګری او دوست ومني. ځکه یو جګړه‌ییز افغانستان نه د دوی په ګټه دی، نه دې پاکستان. پاکستان به هم نارامه کړي، لکه څنګه چې د لر او بر پښتنو دواړو خواوو علما وژل کېږي؛ ښوونکي یې شهیدانېږي، دا پروسه یوازې اوس روانه نه ده، بلکې دا پروسه تقریباً له پنځوسو کلو راپدېخوا جاري ده. څو همدا لر او بر پښتانه د پاکستان پر وړاندې خپل آواز پورته نه کړي او یا هم دومره ووایي چې

ketabton.com - The Digital Library

خپل حق وغواړي او د خپل کلي لپاره ښوونځی وغواړي یعنې دا ستراتېژۍ له پخوا همداسې روانې دي چې په دې سیمه کې باید جنګ وي؛ دا سیمه باید ناروغه او دلته باید تروریزم زر سرایت وکړي. مخکې چې ما دا اووه ایجنسۍ یادې کړې، دا ټولې یې د ډیورند اېخوا د همدې لپاره ساتلې، په دې باندې اصلن د حکومتونو کنټرول نه‌شته، دا آزاد قبایل دي او آزاد یې پرېښي. په دوی چې هر ډول پروژه وغواړي هغه پرې پلي کېږي، یعنې په هغه سیمه کې، چې اصلن قلم او ښوونځي هېڅ نه وي، هلته هره پروژه پلي کېږي. د عقیدې تر سیوري لاندې خلک هرڅه کوي، لکه څنګه چې په افغانستان کې دا ټولې جګړې د عقیدې تر سیوري لاندې ترسره کېږي. دلته د عقایدو منبع اسلام ده او د مقدس اسلام تر سیوري لاندې همدا وحشتونه کوي؛ افغانان وژني او تروریزم خوروي. علت یې دا دی چې مور اصلن اسلام نه دی پېژندلی ځکه علم نه لرو، که چېرې مو علم لرلی بیا پوهېدو چې اسلام یعنې څه. اسلام دا نه چې ټوپک راواخله یو څوک ووژنه، په اسلام کې ویل شوي چې کافر به هم نه وژنې، یعنې کله چې پروردګار تا ته د یوه چا د وژلو واک نه وي درکړی، څنګه کولای شې چې یو څوک ووژنې؛ مسلمان ووژنې؛ د ماشومانو په ښوونځي کې چاودنه وکړې؛ حتا جومات او ممبر په بمونو والوزوې. یعنې اسلام یې دومره ډېر افراطي کړی.

خبریاله: ښاغلی اصولي اوس به پاکستان څه وکړي؟ ځکه که چېرې امریکا په رښتیا هم جدي وي، نو څه فکر کوئ چې آیا پاکستان به د ترهګریزو ډلو په مقابل کې اقدامات ونه کړي؟

اصولي: پاکستان د امریکا او د انګلیس په پیسو ژوندی دی. هر کله چې امریکا او انګلیس په پاکستان خپلې مرستې بندې کړي، بیا پاکستان هر

ketabton.com - The Digital Library

هغه څه کوي چې امریکا يې ورځخه غواړي، خو که چېرې همدا دوه هېوادونه په صادقانه ډول پر پاکستان فشار راولي؛ خپلې مرستې پرې ودروي او همدا شرط ورکړي، چې ته دې نور دا ورانوونکې پروژې په ټپه ودروه، که چېرې ستا ملي ګټې د افغانستان په ورانولو کې وي، بيا يې نو پر بله لاره فکر وکړه، يا به دا هر څه د افغانستان په ګټه وي او پاکستان به هم دېته واداره شي، يوازې دومره دې وکړي چې شپږ مياشتې دې خپلې ټولې مرستې پرې ودروي او ټول مناسبات دې ورسره بند کړي، بيا به نو دا هر څه د افغانستان په ګټه وي. کله چې امریکا او انګلستان خپلې ټولې مرستې پرې ودرولې، بيا پاکستان د امریکا او انګلستان پر وړاندې سر نه‌شي راپورته کولای. ځکه هلته يې بيا ملي ګټې په خطر کې کېږي. دوی په دې پوهېږي چې پاکستان يو په لاس جوړ شوی تصادفي هېواد دی، ځکه دا يو طبيعي هېواد نه دی. دوی پر دې پوهېږي چې که چېرې همدا دوه هېوادونه وغواړي، نو په يوه مياشت يا شپږو مياشتو کې دا هېواد تقسيمېدلای شي. ځکه خو دوی له همدې ډاربږي او خپله ملګرتيا له انګلستان يا امریکا سره نه خرابوي.

خبریاله: نه نو څه ډول چلند به وکړي؟ د امریکا د دغه اقدام پر وړاندې به د پاکستان غبرګون څه وي؟

اصولي: داسې ده چې د پاکستان ژوند د امریکا او انګلستان په ملګرتيا کې دی، ځکه هلته همدا اوس بلوڅان تيار دي چې يو څوک له هغوی سره مرسته وکړي او پاکستان له منځه يوسي. کله چې امریکا خپلې ټولې مرستې په صادقانه ډول پرې قطع کړي او فشار پرې راوړي، نو پاکستان کولای شي چې د افغانستان د سولې په پروسه کې تر ټولو نه رول ولوبوي.

ketabton.com - The Digital Library

خبریاله: که چېرې د امریکا مرستې پرې بندې شي او پاکستان هم له طالبانو سره خپلې مرستې ودروي، یعنې طالبانو ته تجهیزات ورنه کړي، نو طالبان به څنګه سولې ته حاضر شي؟

اصولي: کله چې په طالبانو ټولې مرستې قطع شي، بیا په ټوله معنا د سولې له پروسې سره یوځای کېږي، ځکه کله چې له دوی سره د جګړې وسایل او وسله نه وي، څنګه به له افغان ځواکونو سره جنګېږي؟ اوس طالبانو او نورو مخالفو ډلو ته پیاوړي پیاوړي معاشونه ورکول کېږي، لکه داعش چې پیاوړي معاشونه لري، نو دا معاشونه څوک ورکوي چې زمونږ اردو یې نه لري او هغوی ته یې ورکوي. دوی ډېر ښه تجهیز لري او ښه تجهیزېږي. که دا هر څه پرې ودرېږي، بیا دوی له دغه تحرکه لوېږي، بیا به یا له افغانستانه وځي او یا به هم د افغانستان د سولې له پروسې سره یوځای کېږي. طالبانو ته هم پکار ده چې راشي او د افغانستان د سولې له پروسې سره یوځای شي، لکه څنګه چې شورای نظار یا ټلوالې، وحدت ګوند او د جګړو نورو ګوندونو سیاسي واک پخپله غېړه کې راټینګ او ټول واک یې خپل کړی، دا هرڅه د ټوپک په زور نه، بلکې په سیاسي ډول کوي. کله چې پکارېږي دوی بیا ټوپک هم راوباسي، ځکه نه غواړي چې دغه واک له لاسه ورکړي. نو طالبان څه خدای وهلي، خو را دې شي او له همدغو افغانانو سره دې کښي. د سولې له پروسې سره دې یوځای شي او خپلې غوښتنې دې د ټوپک پرځای د یوه سیاسي بهیر له لارې پلې کړي. دوی که هوښیار وي، را دې شي او د ټوپک پرځای دې قلم انتخاب کړي، د سولې میز دې انتخاب او خپلې غوښتنې دې د سولې له لارې پلې کړي. د سولې خلاف بله ډله، چې له ټولو مهمه او نړیواله مضره پدیده ده، د داعش

ketabton.com - The Digital Library

ډله ده. طالبان افغانان دي، ورسره جوړ به شو، مګر داعش څوک دی؟ داعش يوه نړيواله پديده ده دوی دلته د دې لپاره نه دي راغلي چې افغانستان مني، دوی دلته د خراسان په نامه راغلي چې په سيمه کې تاجکستان ايران او په نورو سره نښتو سيمو کې د پخوا غوندې خلافت جوړ کړي. مګر کاش چې دغه ډله بيا په اسلامي طريقه روان وای! دوی خو يوه افراطي لاره خپله کړې چې اصلن نه سپينږيری پېژني او نه ماشوم؛ دواړه الوزوي او وژني يې او همدېته ورته هغه څه چې دوی پلي کوي، په ټوله نړۍ کې ناشوني دي. له افغانستانه د دې پديدې لرې کول کوم آسانه کار هم نه دی.

خبريالە: ويل کېږي چې همدا پديده هم پاکستان تمويلوي. آيا له پاکستان سره د امريکا د مرستو بندېدل به له دې سره هم مرسته وکړي چې داعش د پاکستان له لوري تمويل نه‌شي او د داعش لاس له افغانستانه لنډ شي.

اصولي: بالکل، پاکستان يې تمويلوي. ګورئ نومونه مهم نه دي، چې کومه ډله تمويلوي او کومه نه، کله چې فشار پرې راشي دوی به له ټولو هغو ډلو لاس اخلي چې افراطګرايي خپروي، دا په ټولو تاثير کوي. له عربي نړۍ څخه په هوا کې داعش راځي او په افغانستان کې کېښي، دا خو ناممکن دی دا خو په يوه طريقه راځي هغه طريقه څوک ده، هغه پاکستان دی. همدا اوس پرون تاسو وليدل چې د افغانستان په لوګر کې پاکستانۍ چورلکه راځي، هلته کېښي او پاکستاني ځواکونه ترې کوزېږي. علت يې دا دی چې مور بې‌سرپوښه دېګ يو او هغه څه چې بهرنيان غواړي هغه دلته کېږي، د افغانستان هوايي قلمرو د بهرنيانو په لاس کې دی او څنګه چې

ketabton.com - The Digital Library

دوی غواړي هغسې کېږي. کومه طیاره چې راځي او کومه چې ښرته ځي دا ټول د دوی په لاس کې دي. دلته د پاکستان چورلکې راځي او د افغانستان حکومت خبر نه وي چې دلته د پاکستان چورلکې څه کوي.

خبریاله: یعنې دا هرڅه د څه ښکارندوینه کوي؟

اصولي: دا د دې ښکارندویي کوي چې په افغانستان کې ټولې جنګي ډلې د پاکستان له لخوا، په هوایي او ځمکني ډول تمویلېږي. مثلاً په کندز کې جګړه روانه ده، چې هېڅ د ډیورند له کرښې سره کومه اړیکه هم نه لري، مګر هلته هم دغه ډلې د پاکستان لخوا تمویلېږي. لکه د حامد کرزي د حکومت په اوایلو کې کرزي وویل چې ځینې هلکوپټرې له هلمنده ډکېږي او په کندز او شمال کې خالي کېږي؛ افراد انتقالوي، څو په شمال کې وضع خرابه کړي. په افغانستان کې چې هوایي قلمرو د بهرنیانو په لاس کې وي، بیا نو د دوی خوښه ده. دغه هلیکوپټرې، د څه له‌پاره افغانستان ته راغلې وې او که پاکستان وایي چې زمونږ هلیکوپټر روسیې ته تله یا له روسیې څخه دلته راتله، نو دا خو د منلو نه ده. څنګه کېدای شي چې په هلیکوپټر کې روسیې ته لاړ شي یا راشي؟ نو بناً خبره دا ده چې افغانستان یو بې‌سرپوښه هېواد دی. زمونږ مشرانو ته په دغو حساسو شرایطو کې پکار ده چې سره یو موتی شي؛ یوځای شي؛ پرمخ لاړ شي او د جنګ اصلي سرچینې، یعنې امریکا، ته داسې قناعت ورکړي چې افغانستان یو خپلواک هېواد دی.

خبریاله: له تاسو څخه ډېره مننه.

ketabton.com - The Digital Library

۸

د کندز ناسم وضعیت

خبریاله: د کندز د ناسم وضعیت په اړه په دغه بحث کې د سیاسي چارو کارپوه ښاغلی جمال ناصر اصولي لرو. دغه بحث به له ده سره یوځای وخېړو، اصولي صاحب پخیر راغلئ، اصولي صاحب که څه هم د هېواد په ډېرو ولایتونو کې جګړه روانه ده، خو کندز یو ځل بیا له سقوط سره مخ دی، بالاخره وسله‌وال مخالفین له کندزه څه غواړي؟

اصولي: د لوی او بخښونکي خدای په نامه! په افغانستان کې روانه جګړه کومه داخلي جګړه نه ده، بلکې د دولت او پاکستان ترمنځ جګړه ده، د دې جګړې نور لاملونه هم دي چې تر ډېره یې بهرني لاملونه بللای شو یا هم ویلای شو هغه څوک چې د افغانستان له حکومت سره مرستې کوي، هغوی همدا جګړه اوږدوي. دوی دي چې د دې جګړې مشري کوي او په هر مسیر یې چې زړه وي په هغه یې بیولای شي. جګړه د افغانانو ترمنځ نه ده. دا جګړه د بهرنیان لپاره ارزښت لرونکې ده چې باید په کندز تخار او په دغو سیمو کې وي، ځکه دلته د شمال په ځینو برخو کې دا روانه جګړه د خپلو اهدافو لپاره توده ساتي، یو علت یې دا دی چې د منځنۍ اسیا یا د

ketabton.com - The Digital Library

روسیې لپاره یې تودوي، یا تر چین پورې. دوی خپل اهداف د همدې جګړو په وسیلې سره پلي کوي. له همدې امله مورِ ویلای شو چې بهرنیان غواړي، څو لکه د جنوب په څېر دا جګړه په شمال کې هم توده وي، ځکه خو یې دا جګړه تر تخار او بدخشان او ټول شماله ورسوله. دوی د خپلو هغو ستراتیژیکو اهدافو لپاره، چې له ډېرې پخوا یې جوړ کړي، باید دا جګړه توده وساتي. په همدې ډول دا جګړه اوس په فراه کې روانه ده، هلته هم د جنګ تودېدل غواړي. په همدې ډول په هلمند کې حتی تر ارزګانه څه وخت مخکې مو ولیدل چې حتا په پکتیا او خوست کې هم جګړې وې. په ننګرهار کې هم دي. یعنې په شمال کې د جګړو اوسېدلو یو لامل دا دی چې بهرنیان غواړي دا جګړه په ټولو سیمو کې وي او په راتلونکي کې داعش ته لاره پیدا کړي، څو داعش هم هلته حضور پیدا کړي.

خبریاله: آیا داعش اوس په شمال کې حضور لري؟

اصولي: زما په اند تر هغه چې فکر کېږي په شمال کې تر اوسه داعش نه‌شته، خو داعش څوک دي.

خبریاله: خو همداسې ګونګسې شته چې روسیه طالبانو ته په وسلو ورکولو سره غواړي د هغوی په وسیلې د داعش حضور وځپي. حال دا چې داعش تر اوسه په کندز کې نه‌شته.

اصولي: ګورئ زه وایم اول باید پوه شو چې اصلن داعش څوک دي؟ داعش خو له بل ځایه راغلې ډله نه ده؛ نه عربان دي او نه هم له منځنۍ آسیا څخه راغلي کوم څوک دي. سمه ده د بېلابېلو هېوادونو وګړي به پکې وي؛ پنجابیان، تاجکان، ازبک، پاتې نور خو ټول همدا طالبان دي چې ځانته د داعش نوم ورکوي. یا هماغه ډلې دي چې تقویه او تجهیزېږي.

ketabton.com - The Digital Library

دوی نن که د طالب نوم لري سبا يې بيا نوم بدلېږي؛ ځانته د داعش نوم ورکوي. بله ورځ په بل نامه راڅرګندېږي. مطلب دا هرڅای چې جګړې او ناخوالې وي، هلته نورې ډلې هم ریښې کوي. دوی هم پراخېږي او جګړې ته لا ډېره مخه کوي او له کومه ځایه چې دوی تمویل او تجهیزېږي؛ وسلې ورکول کېږي؛ د ټپیانو درملنه يې کېږي؛ معاشونه ورکول کېږي او... . نو اساسي ستونزه دلته همدا ده چې څنګه دا جګړه پایته رسولی شو. مور مخکې هم وویل چې د جګړې پای او تحرک د بهرنیانو په لاس دی او مور، خصوصن مشران مو، باید بهرنیانو ته قناعت ورکړي.

خبریاله: په ډېریو ولایتونو کې خو پاکستاني جنرالان لیدل شوي چې د دې جګړې مشري کوي. څه فکر کوئ په کندز کې د چا لخوا دا جګړه تقویه کېږي او مشري يې څوک کوي؟

اصولي: یوه مسئله خو دا هم ده چې پاکستان غواړي بهرنیانو ته وښیي چې که د ډیورند د کرښې شاوخوا جګړه روانه ده، بیا يې نو په کندز کې څوک مشري کوي؟ دوی غواړي چې نړیوالو ته دا مسئله وښیي چې که مور د ډیورند کرښې په شاوخوا کې په جګړو تورن یوو، یعنې نړیوال د ځان په هکله تېر باسي. په کندز کې هم همدا پاکستاني جنرالان دي چې د جګړو مشري کوي، خو پاکستان یو ټېکه‌دار شرکت دی چې تمویلېږي او پروژې يې په افغانستان کې عملي کوي. خو اصلي مسئله دا ده چې د چا لخوا تمویلېږي. پر دې ټول پوهېږي چې د پاکستان تر شا څوک دي، یوازې هماغه خلک دي چې هم مور او هم دوی تمویلوي.

خبریاله: او په دې توګه غواړي خپلو موخو ته ورسېږي؟

اصولي: هو، بالکل. که چېرې داسې نه وي نو ایا هماغه امریکا، هماغه

ketabton.com - The Digital Library

ناټو او هماغه انګلستان او برېتانیا پر پاکستان فشار نه‌شي راوړلای؟ یعنې فشار دې هم نه راوړي، بلکې یوازې دې خپلې مرستې او تمویل پرې بند کړي.

خبریاله: ښه نو علت یې څه دی، چې افغان امنیتي ځواکونه د جګړو د مهارولو توان نه لري؟

اصولي: که مورِ ووایو چې مورِ په بشپړ ډول خپلواک یو، نو دا هم سمه نه ده. ځکه زمورِ جګړې اوس هم بهرنیان رهبري کوي؛ که مخالفه ډله تقویه کوي دا ډله هم تقویه کوي؛ دوی په دې کې هم لاس لري چې چېرې باید جګړه وګټي او چېرې یې باید وبایلي؛ تجهیز یې هم مالوم دی چې افغان ځواکونو ته په کومه پیمانه تجهیز ورکوي. مورِ ته دا هم مالومه ده چې دوی زمورِ هوایي ځواک تر اوسه په سمه توګه تجهیز او تقویه نه کړ. دا هم یو دلیل کېدای شي چې دوی غوښتل په افغانستان کې همدا ډلې وروزي او لا یې پیاوړې او پراخې کړي، څو په آسانه مات نه‌شي.

خبریاله: خو بیا داسې هم ویل کېږي چې خپله امنیتي چارواکي له وسله‌والو سره لاس لري، ځکه خو جګړه نه مهار کېږي.

اصولي: دا هم یو لامل کېدای شي، مورِ تاسو وینو چې خپله په کندز کې ځینې چارواکي او یا هم خپله د کندز د امنیې قومندان، هغه څوک دي چې په پخوانیو جګړو کې یې لاس لاره. دوی د کابل د کورنیو جګړو په وخت کې کابل وران او کورونه یې چور کړل. دوی په هماغه چور رورِدي شوي دي، نو څوک چې یو ځل په غلا رورِدي وي هغوی به پوستې او ولایت نه خرڅوي؟ خو ستونزه دا ده چې زمورِ مشران او زمورِ ولسمشر د دې پرځای چې دا ډول کسان راونیسي او محکمې ته یې کش کړي، هغه یې ټول

ketabton.com - The Digital Library

راټول کړي، رتبې او مډالونه ورکوي. په کندز کې هماغه د امنيې قوماندان، د لوا قومندان، د ملي دفاع او د کورنيو چارو وزارت ټول شته استازي، چې هلته دي، بايد ونيول شي او څارنواليو ته معرفي شي. دوی ولې تر اوسه په دې ونه توانېدل چې په ټول کندز کې مخالفين وځپي. علت يې څه دی؟ علت يې همدا دی چې دوی ناغېړي کړې ده؛ کار يې نه دی کړی؛ خپله دنده يې په پوره ژمنتيا نه ده ترسره کړې. دوی که په رښتيني توګه خپله دنده ترسره کړې وای، نو اوس به په کندز کې هېڅ مخالفه ډله نه وه.

خبريالە: خو ولسمشر وايي چې د کندز جنګ يوه تحميلي جګړه ده او بايد سياسي او عجولانه عمل ونه شي، يعنې په دې هرڅه سره عامه افکارو ته ځواب ويلای شي؟

اصولي: د افغانستان جګړه ټوله تحميلي جګړه ده. دا چې چا تحميل کړې ټول پرې پوهېږو، ولې يې تحميل کړې ده؟ ځکه دوی خپل حضور په جنګ کې وينې. زمونږ مشران تر اوسه په دې نه دي توانېدلي چې بهرنيان او امريکايان قانع کړي چې يو سولەييز افغانستان ستاسو په ګټه دی؛ هغه افغانستان چې په سوله کې ژوند وکړي او ستاسو حضور هم دلته ومني. مګر اوسنی غوندې په جګړه کې ښکېل افغانستان ستاسو په ګټه هم نه دی. لکه څنګه چې ويل کېږي دا جګړه دوی نه‌شي ګټلی، بلکې لا به يې پراخوي. زه وايم چې دوی به دا جګړه پراخه کړي، خو يوازې د همدغه هېواد (افغانستان) د ورانۍ سبب به کېږي. که مورږ مخکې له روسانو سره جګړه وکړه خو خپل وطن مو وران کړ او که اوس مورږ له امريکا سره جګړه کوو، دا نو بيا هم خپل هېواد ورانوو. همدا اوس د کندز اوسېدونکو خپل کورونه او هرڅه پرېښي او ژوند ورته سخت شوی دی.

ketabton.com - The Digital Library

خبریاله: که جګړه همداسې دوام ولري او دولت یې هم د محارولو توان ونه لري، نو فکر نه کوئ چې هېواد خپله د بحران خواته ځي؟

اصولي: که موږ او تاسو یو حقیقت ومنو، هغه دا چې که نن کندز له لاسه ورکړو، سبا به مو هلمند له لاسه وتلی وي. موږ ډېرې ولایتونه په همدې ډول لیدلي؛ کېدای شي څو ورځې وروسته نور ولایتونه هم ووینو چې د سقوط په حال کې وي. په دغه مدیریت کې چې اوس شته کېدای شي همداسې وشي.

خبریاله: نو ولې دوی په امنیت کې بدلون نه‌شي راوستلای کله چې خپله هم وایي چې په امنیتي برخو کې دا ستونزې شته، بیا نو ولې په هغه کې بدلون نه‌شي راوستلای؟

اصولي: یوه موضوع خو دا هم کېدای شي چې د ځینو ولایتونو والیان او قوماندانان د پنځوس سلنې له خوا ټاکل شوي او بل پنځوس سلنه نه‌شي کولای چې په ډاډه زړه په هغه امر وکړي یا دوی له هغه ځایه برطرف کړي. کنه همدا کندز تاسو ګورئ چې هلته هغه چارواکي چې پخوا وو، اوس هم شته. یو والي به یې تبدیل شوی وي چې هغه د ولسمشر استازی و، مګر دوی نه‌شي کولای چې قوماندانانو ته کوم څه ووایي؛ له هغه ځایه د ملي پوځ قوماندانان له هغه ځایه نه‌شي تبدیلولای او که تبدیل یې هم کړي، بیا نو دوی په خپل منځ کې سره برخلاف‌ېږي او له یو بل سره لاس او ګریوان کېږي.

خبریاله: دوی وایي چې خلک له مخالفینو سره همغږي دي او پخپلو کورونو کې ورته ځای ورکوي، بیا نو ستونزه چېرې ده؟

ketabton.com - The Digital Library

اصولي: په اوايلو کې لومړی وار، تېر کال، کله چې کندز سقوط وکړ، نو کورني جنګسالارانو او قومندانانو په خلکو ظلمونه کول او دوی هم د تعصب او تبعیض له مخې تحرک کاوه، هلته دوی خلک هڅول چې له دوی سره هم تعصب وښيي، ځکه هر عمل عکس‌العمل لري، ځکه خو کېدای شي خلکو پخپلو کورونو کې ورته ځای ورکړی وي. نو په اوسنیو شرایطو کې هم یو وړوکی لامل دا کېدای شي، خو په لویه کې د حکومت کمزوري هم ده؛ د مدیریت کمزوري هم او د کورنیو چارو او د دفاع وزارتونو کمزوري هم ده.

خبریاله: فکر نه کوئ چې یو بې‌تفاوته عمل هم دی ځکه یو ځل خو کندز سقوط کړی و او اوس یو ځل بیا هم ورسره مخ شو. دوی خپله کله چې یوه ولسوالي ونیسي او تصفیوي عملیات پکې وکړي، خو بېرته یې ولې نه‌شي ساتلی. دا هرڅه د دوی بې‌تفاوتي نه ښیي. دا خپله وضعیت نه خرابوي چې تصفیوي عملیات کوي او بېرته یې له لاسه ورکوي، آیا حمایوي قوا نه لري که څنګه؟

اصولي: د افغانستان د حکومت یا امنیتي ځواکونو کمزوري همدا ده، چې ډېری وخت ډېر ځایونه له مخالفینو څخه ونیسي، خو څه موده وروسته یې بېرته ورپرېږدي. دوی هغه او خپلې پوستې نه‌شي ساتلی. علت یې دا دی چې هلته سم مدیریت نه‌شته؛ هلته محلي او په پولیسو او دفاع وزارت پورې اړوند قومندانان پیسې اخلي؛ تجهیزات او پوستې خرڅوي او خپل ځوانان د دولت په مخالفینو شهیدانوي.

خبریاله: د هغو خلکو ژوند ارزښت نه لري؟

اصولي: کله چې دوی پیسې اخلي، رشوت خوري، پوستې خرڅوي، نو د

ketabton.com - The Digital Library

پردیو میندو زامن ورته اصلن ارزښت نه لري او که ارزښت یې ورته لرلای، نو دوه ځلې به کندز سقوط نه کاوه. په لویه کې ویلای شو چې د دولت په رهبریت کې باید تصامیم ونیول شي او هغه خلک چې د کندز په سقوط کې یې لاس درلود، حتا که چارواکي هم دي، باید ځارنوالۍ ته معرفي شي، خو داسې نه چې اول ځارنوالي ته معرفي شي او بیا خوشې شي، بلکې دا موضع باید په ډېر دقت او ژوره توګه وڅېړل شي.

خبریاله: ډېره مننه اصولي صاحب. سیاسي شنونکی ښاغلی اصولي و چې د کندز د امنیتي وضعیت په اړه یې له موږ سره بحث درلود.

ketabton.com - The Digital Library

۹

پر پاکستان د امریکا فشار

در ادامه تیرگي روابط افغانستان و پاکستان امریکا از آن کشور خواسته تا حمایت خود را از گروه‌هاي دهشت‌افگن کنار بگذارد. در غیر آن تضعیف خواهد شد. حکومت افغانستان بیش از ده سال است که از پاکستان میخواهد تا حمایت خودش را از گروه دهشت‌افگن کنار بگذارد، اما این چنین مورد را پاکستان تا حال مدنظر نگرفته و جهان هم قبولش نکرده. از سوی دیگر حرف تمویل داعش مسله‌یی تازه ایست که افغانستان آنرا مطرح کرده و گفته میشود که در ازره یی لوگر مشاوران شورای امنیت

ketabton.com - The Digital Library

پاکستان آمده بودند و میخواستند که گروه داعش را در آن ولایت تمویل و تجهیز کنند، اما مورد دیگر که اکنون بحث‌های تازه یی را باز کرده اتهام حمایت شدن طالبان از سوی شورای امنیت ملی افغانستان است. سه مورد خیلی عمده را در این برنامه پس از خبر مورد بحث قرار میگیرد.

اما سوالات که مطرح میشود هشدار تازه یی امریکا به پاکستان چقدر جدی است، و از طرف دیگر گزینه‌های را که حکومت افغانستان و امریکا در دست دارند تا بیشتر بالای پاکستان فشار وارد کنند که از حمایت دهشت‌افگنی و تروریزم دست بر دارد، چه هست؟ من بیژن آرین روی همین موارد با مهمانانم بحث را دنبال خواهم کرد.

آرین: در این برنامه آقایان هریک محمد قاسم عرفانی استاد پوهنتون، و آقای جمال ناصر اصولی آگاه مسایل سیاسی با ما هستند. خیلی خوش آمدید. استاد از شما آغاز میکنم، هشدار آخر امریکا به پاکستان اینکه گفته اگر از حمایت دهشت‌افگنان دست بردار نشود با سرنوشت افغانستان سر دچار یا تضعیف خواهد شد، چقدر این مورد را جدی می پندارید؟

عرفانی: بنام خدا، سلام بشما، مهمان و تماشاچیان تان، همه میدانیم که در چند سال گذشته با بدست آمدن بعضی اسناد پاکستان بعنوان حامی دهشت‌افگنی در جهان مطرح بوده که کشته شدن اسامه در پاکستان، شورای کویته، شورای پشاور، شبکه حقانی و همه دهشت‌افگن‌ها را پناه داده، و دسته‌بندی‌های که در اواخر در وزیرستان صورت گرفت و طالبان را به خوب و بد تقسیم کرد و با دهشت‌افگنان بصورت گزینشی برخورد کردند. بنابر این در غرب بخصوص در امریکا شاهد ملاحظات بودیم که خواستار این بودند که پاکستان باید در این زمینه قاطعیت خودش را نشان

ketabton.com - The Digital Library

بدهد و این در حالیست که حکومت افغانستان منظم و بصورت مکرر تکرار کرده اند، که پاکستان در زمینه مبارزه با تروریزم صادقانه برخورد نمیکند.

آرین: دقیقا بیش از یازده سال میشود.

عرفانی: بلی، و گفته که پاکستان از طالبان بحیث یک آله فشار علیه افغانستان کار می گیرد، که این همه نه تنها افغانستان را با مشکل مواجه ساخته، بلکه دست آوردهای چندین سال گذشته علیه تروریزم را نیز با خطر مواجه ساخته از این جهت است که مواضع ضد پاکستانی در غرب برجسته تر میشود، اما تا هنوز هم ما شاهد اقدامات قاطع کشورهای دیگر علیه پاکستان نیستیم و ای هشدارهای فعلی هم یک امریست که بارها توسط خود پاکستاني ها هم گفته شده که ناامنی و بی‌ثباتی افغانستان به معنی ناامنی و بی‌ثباتی پاکستان است.

آرین: جناب اصولي صاحب، آیا باز هم بازي‌های در حال اجرا هست و همان سناریو یې را که امریکا قبلن انجام داده بود و پاکستان را هشدار داده بود. و بار دیگر فقط هشدار داد یا اینکه حرف تازه یی در این هشدار موجود است؟

اصولي: د لوی او بخښوونکي خدای په نامه! سلامونه تاسو او ټولو ته! یوې موضوع ته غواړم اشاره وکړم.کله چې د امریکا لخوا په پاکستان غږ کېږي، د دې هرڅه پرځای دې امریکا پاکستان ته یوازې دا موضوع مطرح کړي چې د هغو ډلو تمویل او تجهیز دې بند کړي چې د افغانستان په خلاف جنګېږي او دا هرڅه دې په واضح ډول ورته ووایي. دوی دې همدا مسئله له خلکو، له نړۍ او له ولسه نه پټوي. ځکه نړۍ افغانان او ټول پر دې پوهېږي چې د پردې ترشا دا تمویل، چې طالبانو ته ورکول کېږي،

ketabton.com - The Digital Library

څوک پاکستان ته ورکوي. بیا هم مورږ ویلای شو چې همدا خلک دي چې دوی کله پاکستان او کله نورو ځایونو ته ګواښونه کوي.

آرین: یعنې حالا امریکا همان بازي موش و پشک را به گونه یی دیگر اجرا می کند؟

اصولي: اساسي موضوع دا ده، کله چې په هلمند کې جنګ دی؛ د ګرمسیر په ولسوالۍ کې د امریکایانو اډه ده، په یوه بله ولسوالۍ کې هم اډه لري، خو طالبان هلته له دوی سره جګړه نه کوي، بلکې راځي پر افغانانو بریدونه کوي. خو همدا امریکایان، چې هلته مېشت دي، طالبانو ته هېڅ نه وایي، بلکې داسې هم ویل کېږي چې له دغو اډو او بېسونو څخه د شپې هلیکوپټرې پورته کېږي او په نامعلومو ځایونو، د طالبانو په ساحو کې ځینې او دوی ته اکمالات کوي. دا د لوبې هغه اړخ دی چې اوس په حقیقت ولاړ دی.

آرین: یعنې امریکا حال غیرمستقیم طالبان را حمایت میکند، یعنې به وسیله پاکستان آنان را حمایت میکند.

اصولي: خبر دا ده، که چېرې امریکا له دوی څخه ملاتړ نه کولای، دوی پر پاکستان فشار راوړلای شوای او یا یې هم پر پاکستان خپلې مرستې او کمکونه قطع کولای شوای. دغه خبرې چې اوس په مطبوعاتو کې اورو – چې په پاکستان یې غږ کړی چې که له تروریزم څخه لاس وانخلي، نو پر تاسو رااوړو، دغه ټول یوازې نمایشي موضوعات دي، ځکه پاکستان یو قراردادي شرکت دی او دا پروژه چې هر چا ورکړې ده، هغه خپله همدوی دي.

ketabton.com - The Digital Library

آرین: یعنې شما حالا این اقدام امریکا را یک اقدام فصلي میخوانید؟

اصولي: که چېرې امریکا په همدې موضوع کې صادقه وي، نو به په اوایلو کې یې، چې طالبان راټولېدل او یوځای کېدل، پر پاکستان غږ کولای شوای چې له دغه کاره لاس واخلي. ځکه هغو په میرانشاه، کوټه او د ډیورند د کرښې اېخوا په ټولو سیمو کې طالبانو ته اډې ورکړي دي. امریکا دا هرڅه لیدل، د هغه وخت ولسمشر په امریکا غږ کاوه چې تروریزم د افغانستان په کلیو او باندو کې نه دی، چې دوی به زمونږ پر کلیو او کورونو بمبار کاوه؛ د شپې به د خلکو کورونو ته اوښتل، بلکې تروریزم هلته دی، چې تاسو یې وینئ. تاسو یې وینئ چې پروژې ورکول شوې او پاکستان یې تمویلوي. هلته روزل کېږي؛ هلته یې جلب او جذب کېږي؛ هلته یې ساتنه او درملنه کېږي. پاکستان په همدې موضوع کې صادق نه و او نه دی. همدارنګه پاکستان دومره ځواکمن او غیرتي هېواد هم نه دی چې د امریکا د غوښتنو په خلاف رامیدان ته شي. کله چې طالبان له ماتې سره مخ شول، ټولو ولیدل چې د طالبانو مشران یې لوڅ او لغږ په امریکایانو وپلورل. علت یې څه و؟ ځکه چې هلته امریکایانو پوه کړل چې دغه کار وکړئ، په دوی دا هرڅه امریکا وکړل. اسلام پاکستان ته هغه وخت مطرح نه و او نه اوس ورته ارزښت ورکوي. مسئله دا ده چې هر هغه څه چې امریکا غواړي پاکستان یې پلي کوي. دوی باید پر پاکستان هغه مرستې او کمکونه بند کړي چې د امریکا لخوا ورکول کېږي او په تروریزم مصرفېږي.

آرین: آقای اصولي سوال دیگر اینکه سرتاج عزیز می گوید که شورای امنیت ملی افغانستان حامي طالبان است. این مورد را چقدر میتواند عقل سلیم یک شهروند افغانستان یا جهان بپذیرد که کشور که حالا خودش

ketabton.com - The Digital Library

حامی تروریزم است آن کشور بر علیه کشوری اتهام وارد کند که هر روز شهروندان آن کشور را تروریزم به خاک و خون می کشاند.

اصولي: هر کله چې افغانستان په داسې یو مقام کې وای چې له پاکستان سره یې سیالي کولای شوای، بیا نو پاکستان دا کار نه‌شو کولای. موږ افغانانو خپله ځان د پنجابیانو او پاکستانیانو له سیالۍ څخه وایستلو؛ موږ خپل وطن ړنګ کړ؛ اردو مو خرابه کړه؛ خپل ټانګونه طیارې او ټول نظامي وسلې هرڅه مو پر پاکستان او ایران وپلورل؛ ځانونه مو دېته اړ کړل چې اوس یو پنجابي هم راباندې رشخند وهي. دا د سرتاج عزیز اوسنۍ خبرې ټول رشخند دی چې په موږ یې وهي. موږ د تروریزم قرباني یو، تروریزم همدا پاکستان رالېږي، همدا سرتاج عزیز یې رالېږي، دوی یې تمویل او تجهیزوي، دوی یې پالي، وسلې ورکوي، ساتنه او درملنه یې کوي. بیا وایي چې دا افغانستان حمایه کوي. ښه خو به دا وی کله چې په افغانستان کې یو موټربم خلاصېدای، په اسلام‌آباد کې لس داسې موټر بمونه خلاصېدای! خو دا چې موږ کمزوري یو، ځکه خو موږ داسې کار نه‌شو کولای. ځکه موږ په خپل منځ کې په قومونو وېشل شوي او پخپلو کې سره ورغلي یو. یوه پنجابي ته په بده نه‌شو کتلای او خپل حق ترې نه‌شو غوښتلای، علت یې همدا دی چې موږ بې‌اتفاقه قوم او په خپل منځ کې نه جوړېږو، ځانونه مو په قومونو، ژبو او په سمتونو وېشلي. سرتاج عزیز ته موږ څه نه‌شو ویلای. دا هغه سرتاج عزیز دی چې د ده نیکه او غورنیکه افغانانو مسلمان کړی وو.

آرین: حال اینکه آیا پاکستان واقعاً هم حاضر خواهد شد تا از حمایت گروه‌های دهشت‌افگن دست بردارد؟

ketabton.com - The Digital Library

اصولي: پاکستان د تروریزم ځاله، مرکز او د پاللو تمځایونه لري؛ هلته روزل کېږي بیا نړۍ ته خپرېږي؛ سیمې او هند ته ځي؛ افغانستان ته راځي؛ امریکا او فرانسې ته ورځي. دوی یې هرې خواته خوروي، مګر امریکا څه نه ورته وایي. ما یادونه وکړه چې که چېرې امریکا له دوی سره لاس نه لرلای، بیا به یې پر پاکستان تمویل بند کړی وای.

آرین: حال آنچه شما گفتید؛ آیا کشورهای دیگر واقعن نیمدانند که تمویل کننده اصلي تروریزم امریکا است و پاکستان هم به نحوي این پروژه را اجرا میکند، آیا کشورهای دیگر نمیتوانند در مقابل پاکستان بپا خیزند؟

اصولي: سل په سلو کې پر دې پوهېږي، خو د دوی ملي ګټې سره شریکې دي، مور هغه هېواد یو چې په نړۍ کې راباندې تجارت کېږي. پر پاکستان هم تجارت کېږي. دلته د هغو اغېزمنو هېوادونو تجارت روان دی چې هغوی په نورو هېوادونو تاثیر او په دویمو یا دریمو تجارت کوي، لکه په مور چې تجارت روان دی. په مور سوداګري کوي، منافع راټولوي د همدغو افغانانو پر سر چې ګرو کېږي، کرایه کېږي او پردیو ته په لاس ورځي. مور خرڅېږو، که چېرې مور نه خرڅېدای، دغه حال به راباندې نه وای. تر ټولو غوره بېلګه یې هم دا ده چې اوس هم زمور مشران په ارګ کې له یو بل سره نه جوړېږي. ډاکتر عبدالله په ولسمشر پسې خبرې کوي او ولسمشر بیا په ډاګټر عبدالله پسې غږېږي. تر دې بل لوی شرم نه‌شته. دوه کاله وروسته بیا هم له یو و بل سره نه جوړېږي.

آرین: آقای اصولي کدام گزینه های هستند که حکومت افغانستان و امریکا به دست دارند تا به کمک آن بالای پاکستان فشار وارد کنند.

اصولي: که چېرې زمور مشران او رهبران هوښیار و اوسي، نو امریکا ته

ketabton.com - The Digital Library

باید، په هر ډول چې وي، دا قناعت ورکړي چې یو سوله‌ییز افغانستان د امریکا په ګټه دی او په جګړه‌ییز افغانستان کې د امریکا ګټه نه‌شته. دا باید ورته په ډاګه شي چې که امریکا په سیمه کې د خپل حضور غوښتونکې وي، نو دا هرڅه په سوله کې ورته شوني دي، کنه امریکا به هم له افغانستانه همداسې وځي، لکه څنګه چې شوروي ووت.

آرین: تشکر آقای اصولي و عرفاني ممنون تان که تشریف آوردید.

ketabton.com - The Digital Library

۱۰

د افغانستان او پاکستان د سولې دویم پړاو

بډایو هېوادونو پربېکړه کړې چې د افغانستان او پاکستان ترمنځ د سولې خبرو دویم پړاو ملاتړ وکړي او ولسمشر هم په همدې موخه د ډسمبر په راتلونکې میاشت کې پاکستان ته سفر لري. په دغه سفر کې به دوی د سولې پر روانو خبرو بحث وکړي. پر همدې موضوع د بحث لپاره په ستوډیو کې راسره د سیاسي چارو کارپوه ښاغلی جمال ناصر اصولي دی. اصولي صاحب ستړي مه شئ، په خیر راغلئ.

اصولي: سلامت اوسئ، سلامونه تاسو او ټولو لیدونکو، اورېدونکو ته!

خبریاله: اصولي صاحب! لکه څنګه چې ولسمشر بیا هم نیت لري چې د ډسمبر په میاشت کې پاکستان ته سفر وکړي او په هغه غونډه کې ګډون وکړي چې د افغانستان او پاکستان د سولې په اړه پکې خبرې کېږي. تاسو دا غونډه څنګه ارزوئ، آیا کومې لاسته‌راوړنې به ولري.

اصولي: د لوی او بخښونکي خدای په نامه! زما په اند اصلي موضوع دا ده چې له پاکستانه وغوښتل شي چې په صادقانه ډول د سولې له پروسې سره همکاري وکړي. هغه همکاري داسې نه چې دوی طالبان راولي او د سولې

ketabton.com - The Digital Library

مېز ته يې کېنوي، بلکې دوی دې يوازې هغه تجهيزات او تمويل، چې طالبان يا داعش يا نورې ډلې يې له دوی څخه ترلاسه کوي، قطع کړي. بيا نو سل په سلو کې په افغانستان کې سوله راځي. د افغانستان سياسيون بايد پر دې فکر وکړي چې پاکستان او بيا په لويه کچه امريکا ته دا قناعت ورکړي چې پاکستان د همدغو مخالفو ډلو له تمويل او تجهيزه لاس واخلي. بيا نو په افغانستان کې سوله راځي. دغه جرګې، شوراوې او دا ناستې، که په هر ځای کې وي، د افغانستان د سولې له پروسې سره هېڅ کومه مرسته نه کوي. سمه ده چې د خبرو يوه لاره ده، بايد خلاصه وي او په دې مورد بايد خبرې وشي، خو زه وايم چې په همدغو خبرو کې دوی د افغانستان دا جګړه لا ډېره اوږدوي. يوه ناسته په يوځای کې وکړي او بله ناسته په بل ځای کې. او همداسې دا پروسه له يوې ورځې څخه بلې ته غورځوي، څو چې د افغانستان جګړه لا پېچلې کړي. تاسو ګورئ چې د افغانستان جګړه د تېرو دوو، دريو کلونو په پرتله لا پېچلې شوې ده، علت يې دا دی چې په هغه وخت کې مورِ د طالبانو يو رهبر او يوه ډله لرله، خو اوس مورِ د طالبانو دوې ډلې لرو، ترڅنګ يې داعش هم شته او همدارنګه د حکمتيار يا اسلامي حزب بله ډله هم ده. دلته يعنې څلور بېلابېلې ډلې شوې او داعش ډله هم، چې نړيوالې ريښې لري، د افغانستان د سولې او جګړې مسايل د لا ډېرو پېچلتياوو خواته اړوي. زه وايم چې په لويه کې د افغانستان سياسيون بايد له لويو قدرتونو سره خبرې وکړي، دوی ته قناعت ورکړي او ورته ووايي چې يو سوله‌ييز افغانستان ستاسو په ګټه دی او بيا هماغه لوی قدرتونه پر پاکستان فشار راوړي، څو چې د افغانستان له سولې سره صادق پاتې شي. دا غونډې زما په نظر له يوې ورځې څخه بلې ته د افغانستان د سولې خبرو اچول او د جګړې اوږدول دي.

ketabton.com - The Digital Library

خبریاله: اصولي صاحب فکر نه کوئ، چې دولت د سولې د راوستلو پر لارو چارو نه پوهېږي، یعنې دوی تر اوسه د سولې د راوستلو لپاره داسې یوه عیني ستراتېژي نه ده خپله کړې، ځکه چې دوی پوهېږي چې د افغانستان جګړه د پاکستان جګړه ده،

دوی نړیوالو ته ولې شواهد وړاندې نه کړل چې د افغانستان جګړه د پاکستان جګړه ده، کله قطر ته، کله هم چین ته او کله هم پاکستان ته د سولې لپاره مراجعه کوي.

اصولي: زمور سیاسیون هم ملامت نه دي، ځکه چې د افغانستان جګړه کورنۍ نه، بلکې دا هغه استخباراتي جګړه ده چې ربښې یې تر واشنګټن او لندنه رسېږي دا د سیمې هېوادونه خو بیا ېخي ېله مسئله ده چې دوی ځنګه عملن پکې ښکېل دي. د افغانستان د سولې پروسه یوازې د افغانستان او پاکستان ترمنځ نه ده او که داسې ووایو چې د طالبانو او حکومت ترمنځ نه ده، د دې ریښې اوږدې دي او د دغو اوږدو ریښو د وچولو لپاره یوې داسې ستراتېژۍ ته اړتیا ده، څو په دې وتوانېږي چې همدا لوی قدرتونه، چې دغو ربښو ته اوبه ورکوي، پر دې پوه کړي، چې افغانستان په جګړه کې د هېڅا په ګټه نه دی؟

خبریاله: که دا جګړه استخباراتي ده بیا مور هم استخبارات لرو، نو څه وخت مور له خپلو استخباراتو څخه کار اخیستلای شو او که زمور استخباراتي او کشفي ارګانونه هم کمزوري او ضعیف دي؟

اصولي: هر کله چې مور د خپل پوځ او استخباراتو او ټولو نظامي برخو د یوې میاشتې مصرف د پوره کولو توان ونه لرو، یا یې معاش ورکړو یا یې حتا تېل نه‌شو پوره کولای، بیا ځنګه کېدای شي چې زمور استخبارات دومره

ketabton.com - The Digital Library

قوي شي چې د هغه چا استخبارات د ځان تر سیوري لاندې راولو چې هغه زموږ دا ټول مصارف راکوي. له همدې امله ویلای شو چې موږ درېیم هېواد یو او درېیم هېوادونه په همدغو ستونزو کې ښکېل وي. هغه هېوادونه چې درېیمو هېوادونو ته راځي او په سیاسي اوضاع یا حکومت پانګونه کوي، دوی خپلې ګټې لري، دوی تل کوښښ کوي چې د خپلو اهدافو لپاره په دغو هېوادونو کې جګړه توده وساتي. د دوی اهداف په یوه قوي دولت کې عملي کېدای نه‌شي. د دوی هېواد په یوه کمزوري جګړه‌ځپلي او بې‌اتفاقه هېواد کې په ډېره آسانه توګه عملي کېږي. د افغانستان جغرافیایي موقعیت یو داسې موقعیت دی چې موږ او تاسو یې تر یو حده خراب کړي هم یو. بهرنیانو هر ځل پر افغانستان د خپلو اهدافو لپاره یرغل کړی، ځکه زموږ همدا جغرافیایي موقعیت د دې لامل شوی چې دوی باید اول افغانستان ته راشي. که روسیې یا شوروي اتحاد د افغانستان کنټرول غوښت، څو له هغې وروسته تر ګرمو اوبو ورسېږي دا د هغوی لپاره یوه موخه وه. که اوس امریکا غواړي چې افغانستان په خپل لاس او کنټرول کې ونیسي، نو منځنۍ آسیا او روسیې ته سور څراغ ورکوي. همداراز چین ته ځکه چې هغه یو داسې هېواد دی چې په راتلونکو وختونو کې د امریکا لپاره به یوه بشري او اقتصادي خطر رامنځته کوي. د امریکا خپل لیدلوری او فکر د لسو یا شلو کالونو لپاره نه، بلکې هغه د پنځوسو او سلو کالونو لپاره دی چې دوی په راتلونکو سلو کالونو کې له چینه څه توقعات لري. له همدې امله دوی غواړي پاکستان په دې توګه، لکه څنګه چې ترهګري ترې خپرېږي او افغانستان ته راځي، دا ځای ناامنه کوي، خپله د پاکستان ځینې سیمې هم باید ناامنه وي، څو دوی وتوانېږي چې خپل ستراتېژیک اوږدمهاله پلانونه په ډېره آرامه توګه پرمخ یوسي.

ketabton.com - The Digital Library

خبریاله: اصولي صاحب، اوس چې پاکستان د افغانستان د سولې د خبرو مشري کوي، د دوی صداقت خو ټولو ته ښکاره دی، نو څه ضمانت شته چې بیا به د افغانستان د سولې په وړاندې خنډ نه جوړوي.

اصولي: اصلن داسې ده چې زمور د سولې او جګړې ټول موضوعات له هغو قدرتونو سره دي چې د افغانستان پوځ حمایه کوي. یا هم که داسې ووایو چې هغه ځواکونه چې د پاکستان پوځ حمایه کوي او هغه پیسې چې دوی یې په افراطیانو لګوي، چې په افغانستان کې وضعیت نارامه کړي. زمور د سولې ټول واک د دوی په لاس کې دی، دوی پوهېږي چې څنګه دلته سوله راولي او څنګه په دې سیمه کې جګړه ګرمه وساتي. دوی غواړي څو په افغانستان کې داسې حرکات وکړي چې د سولې همدا روانې خبرې د جنګ په یو سبب بدلې کړي. خلاصه دوی په ډېره آسانۍ دا هرڅه کولای شي. زمور د جنګ اساسي مهارول او کنټرول د دوی په لاس کې دی. دا چې زمور سیاسیون دوی ته څنګه دغه قناعت ورکولای شي چې افغانستان د جنګ په حالت کې ستاسو په ګټه نه، بلکې خپل اهداف او ستراتېژۍ د یوه سولهییز افغانستان په شتون کې عملي کولای شئ.

خبریاله: یعنې تاسو فکر کوئ چې اوس د افغانستان پر وړاندې د پاکستان سیاست بدلون موندلی چې د سولې خبرې پرمخ بیایي؟

اصولي: پاکستان له پیدایښته تر دې دمه دوهمخی سیاست لوبولی. اوس خو په جنګ کې ښکېل دی. دوی د ظاهرشاه په دوران کې هم خپل اهداف لرل او د افغانستان لپاره یې کندې کېندلې، داسې ډېرې بېلګې یې شته. اوس چې پاکستان چیغې او نارې وهي چې مور په افغانستان کې سوله غواړو یا د افغانستان د سولې په مسایلو کې ونډه غواړو، دا هم هماغه

ketabton.com - The Digital Library

د جګړې اوږدول دي او افغانانو ته د سولې په خبرو بازي ورکوي. دوی غواړي چې افغانان د سولې په همدغو خبرو کې بوخت وساتي، کله یې چې افغانان دلته بوخت کړل، دوې دریې میاشتې وروسته بیا دا خبرې ناکامېږي او دوی بیا تر شپږو یا اتو میاشتو دا جګړه توده ساتلی شي او نړۍ ته ښوولای شي چې مورږ خو عملن د افغانستان لپاره د سولې پر مسایلو بوخت یو.

خبریاله: یعنې اوس هم کومې خبرې، چې دوی یې د سولې په اړه کوي، د دوی خپل سیاست او که بیا هم هغه کړۍ دي چې له پاکستانه ملاتړ کوي او وسلهوال روزي؟

اصولي: د پاکستان سیاست خپل نه دی. دا چې هغوی ته سیاست او ستراتېژي څوک جوړوي، هغه مورږ او تاسو عملن وینو چې انګلیس او امریکا ده. دوی چې هرڅه پاکستان ته وایي پاکستان په همغه ډول حرکات کوي. که داسې نه وي پاکستان کې مېشت هغه ترهګر، چې د افغانستان یا نړۍ پر ضد دي، هلته یوازې پټنځایونه نه لري، بلکې هلته یې ښکاره اډې ورکړې چې ټول یې ویني. له همدې امله که چېرې امریکا یا انګلیس غوښتلای چې پر پاکستان فشار راولي نو په یوه میاشت کې یې دا ټولې ترهګرې ډلې، چې د افغانستان د نظام پر ضد جنګېږي، ختمولای شوای.

خبریاله: یعنې چې هغه خبره بیا هم رښتیا ده چې د افغانستان د سولې کیلي د امریکا او پاکستان په لاس کې ده؟

اصولي: بالکل، په دې کې هېڅ شک نهشته. دا هرڅه مورږ ته ښخي په سمه توګه ښکاره دي. یوازې یوه فشار ته ضرورت دی چې پر پاکستان یې

ketabton.com - The Digital Library

راولي او ورته ووايي، يوازې هغه ډلې، چې ستا په سيمه کې دي، ويې باسه او تمويل يې بند کړه.

خبريالە: بالاخره پاکستان د سولې په بدل کې له افغانستانه څه غواړي؟ ايا افغانستان د دې توان لري؟

اصولي: په ټوليز ډول د پاکستان يوه اصلي موخه ده چې هغه د ډيورند کرښه ده. د ډيورند دغه منحوثه کرښه، چې انګليسانو په هغه وخت کې د افغانانو يا پښتنو پر زړه راتېره کړه، دغه کار يې د دې لپاره وکړ چې دغه دوه ملکونه تل په جګړه پاتې شي. همدا شان يې د هند او پاکستان ترمنځ هم همداسې يوه کرښه راتېره کړه چې هغه د کشمير نيمايي کول وو. که کشمير يې اېخوا يا دېخوا ته وای او يا هم آزاد هېواد وای، نو دا ستونزه به يې له دوی سره حل وای. دغه راز د ډيورند د اېخوا پښتانه که آزاد شوي وای بيا به دا ستونزه نه وای. پاکستان د خپلې بقا او د خپلې ځمکنۍ بشپړتيا لپاره تل په افغانستان کې جګړه ګرمه ساتي، هېڅکله نه غواړي چې په افغانستان کې يو ځواکمن او قوي نظام رامنځته شي چې په آرامه ساه واخلي، ځکه که يو ځل افغانان قوي او هوسا شول، بيا پر دوی غږ کوي چې زما خاوره خو تا قبضه کړې ده. همدا ملحوظات دي چې پاکستان ترې ډارېږي؛ دلته همدغه يو واضح او ښکاره هدف موجود دی او که همدغه هدف دلته نه وای، نو د پاکستان لپاره هم يو سوله‌ييز او هوسا افغانستان د هغوی په ګټه دی، ځکه چې په اقتصادي لحاظ هومره راکړه ورکړه، چې مور يې له پاکستان سره لرو، له بل هېڅ هېواد سره يې نه لرو. وينو چې له پاکستان سره زمور د تجارانو او هېوادوالو سوداګري هومره ډېره ده چې له بل هېڅ کوم هېواد سره په دې پيمانه نه ده. له همدې امله کله

ketabton.com - The Digital Library

چې دلته جنګ وي. بیا همدا اقتصادي مسایل خرابېږي. زما په اند پاکستان باید پر دې هم پوه شي چې که دوی لس یا شل یا سل کاله نور هم په افغانستان کې دا ناامني وساتي او همداسې دوام ورکړي، خو یوه ورځ به دا هرڅه بدلون مومي، ځکه د افغانستان د ټولو وګړو، حتا ماشومانو، په زړونو کې د پاکستان په اړه هومره عقده ځای پرځای شوې چې هېڅکله به پاکستان دلته د بقا خوب ونه ویني. ځکه بالاخره به دلته سوله راځي او دا جنګونه به ختمېږي.

خبریاله: یوه بله مسئله دا ده چې ویل کېږي ولسمشر په دې غونډه کې د ګډون تصمیم نه درلود او له دغه ګډونه یې ډډه کړې وه، بیا پاکستان یو پلاوی ورته د جرګې په توګه استولی و چې له هغې وروسته بیا ولسمشر په دې غونډه کې ګډون ومانه. دلیل یې څه و چې لومړی یې له ګډونه ډډه کړې وه او بیا یې بېرته رضایت وښود؟

اصولي: اصلن ولسمشر اشرف غني او اجرائیه رییس دواړو او په ټوله کې حکومت لومړی ښه پرېکړه کړې وه چې پاکستان ته یې ویلي وو چې مور تر هغې د سولې پر پروسه له تاسو سره خبرې نه کوو، څو چې تاسو له طالبانو سره خپل تمویل او تجهیز ته د پای ټکی نه وي اېښی. دا ښه او ګټور دریځ و، اوس هم که ولسمشر غني همدې غونډې ته ځي، زما په اند دا یوه بله تېروتنه ده د دوی همدغه دریځ په هغو کې یو نرمښت راولي. ولسمشر باید د دوی دا جرګه نه وای منلې او په خپل دریځ ولاړ وی. څو چې بهرنیانو پر پاکستان یو څه فشارونه وارد کړي وای، چې دوی د افغانستان د سولې په بهیر کې سمه مرسته کړې وای. خو اوس یې دغه دریځ نرمېږي او که دغه دریځ یې نرم شو، بیا ویلای شو چې په راتلونکي

ketabton.com - The Digital Library

کې به مور له دغو هرڅه ښه پايله ونه لرو او دا به هم د سولې د هغو خبرو په څېر وي لکه څنګه چې مور په تېرو وختونو کې درلودې. تاسو وليدل چې په دغو وروستيو کې پاکستان له طالبانو سره د سولې خبرې پيل کړې او کله چې دوی وليدل چې افغانان او طالبان يو له بل سره جوړېږي، نو د ملا عمر مرګ يې اعلان کړ.

خبريالە: يعنې يو خنډ يې ورته جوړ کړ.

اصولي: يو خنډ يې ورته جوړ کړ او همدا خبره وه چې د سولې له پروسې سره پاکستان صادق نه دی پاتې شوی. تاريخ شاهد دی او ټول افغانان پر دې موضوع ښه سم پوهېږي. پاکستان که هرڅه ووايي، چې مور سوله راولو يا په دې پروسه کې صادقانه عمل کوو، خو بيا هم ټول پرې پوهېږي دا موضوع پخوا حل شوې ده، نور باور پرې نه دی پکار.

خبريالە: ځينې سناتوران او کارپوهان هم پر دې باور دي چې ولسمشر بايد په دې غونډه کې ګډون ونه کړي. ځکه دا هم د پاکستان د نه صداقت له وجې ده چې د افغانانو په پوره هڅې سره سره بيا هم دلته سوله نه راځي. نو بيا هم د ولسمشر پاليسي ولې په يوه سياست نه بدلېږي؟ له ستونزو سره سره ښه پوهېږي چې په افغانستان کې جګړه د پاکستان جګړه ده؛ د تروريزم ټولې ځالې په پاکستان کې دي؛ مخالفين ټول پاکستان روزي، بيا نو هم د ولسمشر پاليسي ولې نه بدلېږي؟

اصولي: ولسمشر غني که په دې غونډه کې ګډون وکړي، زما په اند دا يې يوه تېروتنه ده او د دوی په هغه دريځ کې نرمښت څرګندوي يا زمور د هغه سياست يو ډول کمزوري کول دي چې د پاکستان پر وړاندې يې لرو يا راسره د سولې په مقابل کې شته. همدا يې لامل دی چې مور تل بايللې؛

ketabton.com - The Digital Library

موږ تل د یوې موضوع په اړه کلک دریځ نه لرو؛ موږ د جنګ په اړه هم کوم کلک هوډ نه دی لرلی او موږ د سولې په اړه هم همدا کار کړی.

خبریاله: اوس چې په دې غونډه کې ګډون کوي، ستاسو په اند د بحث لومړی خبرې به یې څه وي، پر څه باید خبرې وکړي؟

اصولي: زما په اند ولسمشر غني به همدا مسایل، چې په هغه کلک دریځ کې یې لرلې، یو څه مکث ولري او په همدې به خبرې وکړي، همدا مسایل به نړیوالو ته ووایي چې تروریزم په افغانستان کې نه، بلکې ریښې یې له پاکستانه دي او تاسو پر همدغه پاکستان فشار راولئ. او دا به یوه ښه موضوع هم وي. لومړی خو دا چې هېڅ تللی نه وای، دا به ښه و، خو دا چې اوس ځي نو ښه به دا وي چې پر همدې موضوع ټینګار وکړي او نړیوالو ته همدا مسایل وښیي چې د تروریزم ریښې په پاکستان کې دي، نه په افغانستان کې.

خبریاله: اصولي صاحب ډېره مننه.

ketabton.com - The Digital Library

۱۱

له امریکا څخه پر پاکستان د نور فشار غوښتنه

پر پاکستان د فشارونو غوښتنه د افغانستان همېشنۍ هڅه وه، خو لیدل کېږي چې په دې برخه کې لا هم د پام وړ پرمختګ نه دی شوی. لکه څنګه چې بیا هم پاکستاني ځواکونو د ننګرهار پر لعل‌پورې ولسوالۍ توغندیز بریدونه کړي او د ریپوټونو په وینا مخکې هم راغلي. دا په داسې حال کې ده چې امریکا د افغانستان او پاکستان په تړاو په خپلو نویو پالیسیو او کړنلارو کار کوي. چېرې چې د امریکا نوی ولسمشر ډونالد ټرامپ به وروستۍ پرېکړه پرې کوي. دا په داسې حال کې ده چې اېخوا بیا د افغانستان سیاسیون لا هم له امریکا څخه غواړي چې دوی پر پاکستان فشارونه ډېر کړي. د واشنګټن لخوا د کابل او اسلام‌آباد په اړه

ketabton.com - The Digital Library

وروستي دریځونه او دغه راز د پاکستان مداخلې او د دغه هېواد راتلونکې په اړه بحث کوو. د بحث لپاره د سیاسي چارو شنونکی ښاغلی جمال ناصر اصولي راسره دی. اصولي صاحب ښه راغلاست. ډېره منه چې راغلئ.

اصولي: منه ژوندي اوسئ.

خبریال: پاکستان تاسو په کوم حالت کې وینئ، آیا په ربښتیا هم لکه هغه ډول، چې د امریکا د بهرنیو چارو وزارت وروستي ریپوټ څرګنده کړې ده، له څلور میلیارد ډالرو مرستو څخه اوس د دوی مرستې تقریباً څه د پاسه څلور سوه میلیونه ډالرو ته راغلې. هغه مرستې چې دوی یې په پوځي برخه کې له پاکستان سره کوي یا د دوی په وینا چې د ترهګرۍ د ختمولو لپاره یې ورسره کوي. د دې ترڅنګ د پاکستان پر وړاندې د فشارونو او د منزوي کېدو یادونه یې کېږي. اصولي صاحب تاسو یې په کوم حالت کې ګورئ، واقعاً پاکستان نن ورځ په کوم حالت کې دی او آیا د امریکا په لیدلورو کې توپیرونه راغلي؟

اصولي: د لوی او بخښونکي خدای په نامه! پاکستان هغه وخت منزوي کېدای شي چې له ترهګرۍ لاس واخلي او ترهګرې ډلې تمویل او تجهیز نه کړي. اوس چې مور او تاسو وینو، نه یوازې دا چې دوی د طالبانو ډله تمویل، تجهیز او جلب و جذب ورته کوي، بلکې تر څنګ یې د داعش پروژه هم واخیسته چې د افغانستان ایران منځنۍ آسیا او چین له پاره یې هم سرخوړی جوړ کړ. نو ویلای شو چې د داعش یوازینی مرستندوی هېواد پاکستان دی او هم د دې ډلې جلب و جذب او مصرف په غاړه لري. دا چې دا پیسې او دا مصرف له کومه راځي هغه هم معلومه ده. امریکا د پاکستان پر کړنو له پخوا پوهېده، هغه کړنې چې پاکستان یې په سیمه کې

ketabton.com - The Digital Library

ترسره کوي، امریکا تر یوه حده ورسره همغږې وه. په اوسني وخت کې چې د ټرامپ اداره وکتل شي چې دوی د پاکستان په اړه په دا نوې ستراټېژۍ کې څه وړاندوینې کوي. دغه اوسنی ریپوټ او زیاتره نور ریپوټونه دا په ډاګه کوي چې ترهګرې ډلې په پاکستان کې شتون لري، دوی هلته تمویل او تجهیز بیا سیمې ته لېږل کېږي. نو په ټوله کې مورږ ویلای شو چې له اوایلو څخه یو څه د پاکستان پر وړاندې د امریکا په پالیسۍ کې بدلون راغلی. پاکستان تر یو حده د امریکا لخوا منزوي شوی او افغانستان هم په دې برخه کې یو څه کار وکړ. له امریکا سره یې کلکې خبرې لرلې او امریکا ته یې موضوع په سمه توګه روښانه کړه او تر ټولو مهمه موضوع دا ده چې ټرامپ په خپله پر دې پوهېده او تل به یې په ټاکنیزو بهیرونو کې هم دا خبرې کولې چې پاکستان د ترهګرۍ ملګری هېواد دی. ترهګر روزي او دا ترهګر بیا له پاکستانه د افغانستان هند او حتا تر نړۍ پورې خپرېږي. ځکه هر ځای چې کوم ترهګر ونیول شي حتماً به یې په پاکستان کې ترېننګ لیدلی وي. دا یوه جوته خبره ده. په لویه کې اوس پکار ده چې امریکا په نوې ستراټېژۍ کې د پاکستان پر وړاندې هغه څه وکړي چې تر اوسه نه وو شوي او پاکستان یو د ترهګرو مل هېواد اعلان کړي. پر دوی فشارونه ډېر کړي؛ کمکونه پرې ودروي او تعزیرات پرې ولګوي. دا په دې معنا ده چې که چېرې دا کار وشو، نو په افغانستان او هندوستان کې به امن راځي. او په نړۍ کې به هم دا د ترهګرو سرچینه اصلن ورکېږي. که په نړۍ کې ورکه نه‌شي، لږ تر لږه خو دا سیمه آرامېږي. عربان تر دې ځایه نه راځي؛ عربان د کابل په هوایي ډګر کې نه کښي، بلکې په اسلام‌آباد کې کښي؛ هلته تورې جامې ور په تن کېږي؛ هلته ورته وسلې ورکول کېږي؛ هلته د پیسو مرسته ورسره کېږي او بیا د کابل

ketabton.com - The Digital Library

سوځوولو ته رالېږل کېږي.

خبریال: اصولي صاحب لکه څنګه چې تاسو ورته اشاره کوئ، دا هرڅه باید وشي څو پاکستان راوګرځول شي، اوس څه چې پاکستان ژغوري او د هغه پر سر د یو مصؤنیت د سیوري په توګه موجود دی، هغه کوم عوامل او څوک دي؟

اصولي: پاکستان یو طبیعي هېواد نه، بلکې یو رامنځته شوی هېواد دی، طبعی هېوادونه، لکه افغانستان، هند، ترکمنستان ایران او داسې نور هېوادونه دي چې په طبیعي ډول راپیدا شوي دي. د پاکستان غوندې هېوادونه، چې په لاس راجوړ شوي، ځانته بنسټونه لري. د پاکستان بنسټ اېنبودونکی انګلستان دی، چې د افغانستان او هند په جغرافیه کې یې رامنځته کړ. د افغانستان نیمه خاوره یې واخیسته؛ د هندوستان یې هم نیمه خاوره قبضه کړه او پاکستان یې رامنځته کړ. د دې تر څنګ امریکا هم له انګلستان سره یوځای شوه او پاکستان یې د خپلو منافعو لپاره وکاراوه. پاکستان هم د خپلو منافعو لپاره د دغو دواړو هېوادونو هر ډول غوښتنې ومنلې. ځانونه یې ورسول، څو د امریکا له پروژو ګټه واخلي چې د هغه ترځنګ یې ۸۰ سلنه بودیجه او ګټه پر خپلو پوځیانو او خپلو بنسټیزو پروژو ولګولې چې اوس یې وینو د اټوم خاوند دی. موږ څه وکړل؛ افغانستان مو په خپل لاس وران کړ؛ افغانان د پاکستان غېږې ته ورغلل او ځینې هېوادونه، لکه پاکستان ایران عربستان او داسې نور ورسره یوځای شول او افغانستان یې پرې داسې ویجاړ کړ. اوس هم هماغه خبره ده هر چا چې پاکستان ته دا پروژې ورکړې، پاکستان اوس هم هغه ۴۰ یا ۳۰ سلنه یې په جنګ لګوي او ۷۰ یا ٦۰ فیصده په خپل جېب کې اچوي او

ketabton.com - The Digital Library

پاکستان پرې جوړوي. مور وايو چې د پردې تر شا همدا دوه هېوادونه ورسره دي، دوی پاکستان اصلاح کولای او بېلارې کولای شي او دوی کولای شي پاکستان ته ووايي چې نور جګړې بس کړه. د پاکستان لپاره دا مهمه ده چې په خپل څنګ کې يو کمزوری او له پښو لوېدلی افغانستان ولري. نه دا چې يو خپلواک او په ځان بسيا هېواد. علت يې هم دا دی چې مور له هغوی سره د ډيورند مسله لرو او د ډيورند له مسلې پرته هم پاکستان د افغانستان سوله او بشپړه خپلواکي نه غواړي، ځکه چې دوی انګېري، چې لکه څنګه چې مخکې افغانانو پنجابيان مسلمان کړل او د هغوی تر اغېز لاندې ول او د دا ډول تاثيراتو له امله سوځي. ځکه وايم هغه اور چې دوی يې د افغانستان لپاره بلوي، يوه ورځ به همدوی پکې سوځي. دا چې اوس دوی افغانان د کابل پر وړاندې روزي، نو د پاکستان او پنجاب پر وړاندې عملن بلوڅان پورته شوي او خپلواکي غواړي. دا خپلواکي يوه مقدسه خپلواکي ده، دوی د دې حق لري چې له پنجابه خپله خپلواکي واخلي، ځکه بلوچستان يو طبيعي جوړښت و، مګر پاکستان طبيعي جوړښت نه دی. له همدې امله پښتنو هم بايد همدا کار کړی وای. ځکه پښتانه اوسمهال په همدې ډول دي او له دوی سره بايد ټول هېوادونه مرسته وکړي. هند هم بايد مرسته ورسره کړې وای او د نړۍ هېوادونه، چې ټول د پاکستان له منحوسو کړنو څخه ډېر په تکليف دي، ټول بايد لاس سره يو کړي او دا پروژه په سيمه کې پلې کړي.

خبريال: اصولي صاحب! که چېرې د پاکستان په تړاو د امريکا ليدلورو ته وکتل شي، تر ډېره دوه مسايل پکې مطرح کېږي؛ يو دا چې امريکا هم له پاکستان سره ځينې ګډې ګټې لري ځکه خو اړ دی چې دغو ګټو ته د رسېدو لپاره له پاکستان سره جوړجاړی ولري. بل لوري ته بيا په ځينو

ketabton.com - The Digital Library

تحلیلونو کې دا هم ویل کېږي چې امریکا هم مجبوریتونه لري. غواړم پر مجبوریتونو یې راته وغږېږئ، که احتمالن امریکا دا اراده هم وکړي چې تر وروستي حده پر پاکستان فشار راولي، حتا انزوا ته یې نږدې کړي. په دغه مورد کې هغه مجبوریت، چې ښایي امریکا دغه کار ته پرېنږدي، کوم دی؟

اصولي: امریکا هېڅکله هم نه غواړي چې د افغانستان لپاره پاکستان له لاسه ورکړي. همدا پاکستان و چې په افغانستان کې یې د هغوی ټولې پروژې پلې کړې. د ثور له کودتاه راوروسته په سیمه کې د امریکا ټولې پروژې د پاکستان په وسیلې عملي شوې دي. په افغانستان کې بدلونونه راغلل، جنګونه پکې وشول، انقلابونه راغلل، خو پاکستان په یوه حال و، ځکه امریکا لاس ورکړی و او پاکستان هم ټولې پروژې ورته په افغانستان کې پلې کړې. له همدې امله دوی هېڅکله هم د افغانستان لپاره نه غواړي چې پاکستان له لاسه ورکړي. په راتلونکي کې هم دوی فکر کوي چې په سیمه کې دوی پاکستان ته اړتیا لري او همداسې هم ده. افغانانو که چېرې اوس امریکا ته لاس ورکړی، نو لس کاله وروسته امکان لري چې دا دوستي په دې ډول نه وي. ځکه پېژني یې او افغانان هم دوی درک کړي. له همدې امله دوی بیا هم اړ دي چې پاکستان ته لاس ورکړي. هغه مجبوریت، چې امریکا یې لري، همدا دی چې په سیمه کې هر ډول پروژه په پاکستان باندې عملي کولای شي. د پاکستان لپاره قوم، اسلام او قران مهم نه دي، هغه څه، چې هغوی ته ویل کېږي او دوی د پاکستان جوړښت پرې یقیني کولای شي، هغه کوي، خو افغانان بیا دغه کار نه کوي.

خبریال: اوس هغه مجبوریت، چې امریکا یې لري که چېرې احتمال

ketabton.com - The Digital Library

وبولو، چې دا کار وکړي او پوه شو چې د امریکا په لیدلورو کې بدلونه راغلی. نو څه فکر کوئ دا به امریکا ته د پاکستان په وړاندې کوم مجبوریت وي؟

اصولي: که چېرې امریکا وغواړي چې په سیمه کې خپلې ستراتېژۍ او خپل پلانونه اوږدمهاله پلي کړي، نو دا مجبوریت هم لري چې فعلاً باید پاکستان انزوا ته هم بوځي، ځکه چې که غواړي چې په افغانستان کې جګړه تر یوه حده ختمه کړي، نو پر پاکستان فشار راوړل او انزوا ته باسل دي. دوې خبرې دي؛ یوه دا ده چې امریکا نه غواړي چې پاکستان له لاسه ورکړي، ځکه دلته یې وروسته له افغانستانه بیا هم پاکستان پکار دی. دویمه موضوع دا ده چې په اوس کې هغه ستراتېژۍ او پلانونه، چې امریکا یې د سیمې لپاره لري، د پاکستان په اوسني دریځ کې نه‌شي پلي کولای. دوی دېته اړ دي چې پاکستان تر یوه حده انزوا ته وباسي. دا لوړ مصارفات چې دوی یې په افغانستان او سیمه کې د تروریزم په نامه کوي، لس کاله وروسته امریکا دا نه‌شي کولای. ځکه دا هرڅه بیا د دوی لپاره ډېر ستونزمن تمامېږي. شوروي اتحاد هم کله چې افغانستان ته راغی؛ په هغه وخت کې یې د جنګ مصارف ډېر لوړ وو، بیا موږ ولیدل چې په لږو کلونو کې د شوروي اتحاد پښې سستې، او له افغانستان ووت، حتا خپل شوروي اتحاد یې هم اداره نه‌شو کړای چې لوی لامل یې اقتصادي و، دوی هغه د شوروي اتحاد خپل جوړښت هم ونه‌شو ساتلی او شوري اتحاد ورځخه تکه تکه شو. له همدې امله امریکا هم څه موده وروسته په نهایت کې نه‌شي کولای چې د جګړې دا لګښتونه پوره کړي. نو زه وایم چې د امریکا له ستراتېژیو سره اوس هم د پاکستان ځینې پلانونه او پروژې په ټکر کې دي. هو دا ده چې هغه پروژې پاکستان ورته پلي کوي، خو څه ډول چې یې پاکستان پلي کوي، هغسې د امریکا له ګټو سره په ټکر کې

ketabton.com - The Digital Library

دي.

خبریال: په کومو مواردو کې دا ټکر شته؟

اصولي: دا ټکر په دې کې دی، لکه څنګه چې د طالب او داعش پروژه ورکول شوې او دوی یې پرمخ وړي په افغانستان کې یې جګړه توده ساتلې ده. په داسې جګړهییزو حالاتو کې، چې افغان دولت او حکومت ورو ورو تضعیفوي، بیا په دغه تضعیف او کمزورۍ کې د امریکا ګټه نهشته. له همدې امله که چېرې غواړي چې د افغانستان اوسنی نظام پیاوړي شي، نو باید پر پاکستان فشار راوړل شي. همدا لامل دی چې دلته یو ټکر موجود دی، پاکستان دا نه غواړي چې افغانستان باید یو ځواکمن او زورور هېواد وي، خو ترڅنګ یې امریکا بیا وایي چې مورږ دا هوډ کړی څو افغانستان یو ځواکمن او قوي هېواد کړو. له همدې امله ویلای شو چې دلته یو ټکر موجود دی او همدا ټکر دی چې پاکستان اوس د انزوا خواته بیایي. نو په لویه کې افغانستان ته اوس پکار دي چې امریکا ته ووایي چې شپاړس اوولس کاله په افغانستان کې جګړه اوږده شوه او ستاسو له نظامیانو سره سره بیا هم دلته سوله رانغله، اوس که غواړئ چې په افغانستان کې سوله راشي، نو پاکستان مو منع کړئ.

خبریال: افغان حکومت اوسمهال همدا غوښتنه کوي، خو اصولي صاحب هغه څه چې ستاسو په خبرو کې هم ورته اشاره وشوه، هغه دا چې د امریکا یو څو موارده د بدلون په حال کې دي؛ یو دا چې له هند سره د اړیکو پیاوړتیا، بل له اسلام آباد سره یې د خپلو مرستو کمول. په دې هکله هم ستاسو نظر غواړم، دغه حالت څه بیانوي یعنې په ربښتیا هم واشنګټن یوه اراده لري چې پاکستان ته لږ تر لږه دغه خبرداری ورکړي چې د پاکستان

ketabton.com - The Digital Library

پر وړاندې هر کار کولای شي؟

اصولي: د ټرمپ اداره د امریکا د نورو ادارو په پرتله یو څه فرق کوي، مخکې مې وویل چې ټرمپ به پخپلو ټاکنیزو کمپاینونو او بهیرونو کې هم ویل چې د تروریزم اصلي سرچینه پاکستان کې ده. پاکستان دی چې سیمه یې نارامه کړې او دا ترهګریزې پروژې مخته وړي. نو ټرمپ هم اوس کوشش کوي چې څنګه وتوانېږي دا خپله ستراتیژي، چې له ډېرې مودې یې نه‌شي عملي کولای، پلې کړي. زما په اند د هغوی لپاره هم مسله دا ده چې دوی له پاکستان سره څه وکړي. له افغانستان سره خو د دوی مسله جوته ده چې په هره برخه کې همکاري ده، خو هغه د ډېر فکر او سوچ خبره دا ده چې له افغانستان سره د پاکستان اړیکې دي او دوی ته مسئله همدا ده چې امریکا په دې برخه کې اوس څه وکړي. دغه لوری ونیسي او که هغه یا هم دواړه، چې هم له پاکستان او هم له افغانستان دواړو سره دوستي وکړي. نو که دواړه دوستان شول بیا په دې منځ کې د تروریزم نوم او د تروریزم تر نامه لاندې خپله جګړه به څنګه منزل ته ورسوي. نو که دوی غواړي چې په افغانستان کې جګړه ختمه کړي او د امریکا لګښتونه هم دلته کم شي، نو اړ دي چې پر پاکستان فشار ډېر کړي، لکه څنګه چې تاسو یادونه وکړه په پاکستان یې خپلې نقدې مرستې را کمې کړې دي. زه وایم که امریکا په رښتیا او صادقانه ډول له افغانستان سره مرسته غواړي، همدا مرستې باید بېخي صفر ته راورسوي او همداسې په نړۍ کې د پاکستان په منافعو بندیز ولګول شي، چې هم افغانان ورځخه بېغمه شي او هم نړۍ د دې منحوثې پدیدې (تروریزم) له شره خلاصه شي.

خبریال: د پالیسیو په ټراو، چې واشنګټن یې د کابل او اسلام آباد په اړه د

ketabton.com - The Digital Library

جوړلو په درشل کې دی، تاسو یادونه وکړه چې دا ځنډېږي او امریکا حیرانه ده چې کوم لوری ونیسي. د پالیسیو په اعلان کې دا رامنځته شوی ځنډ تاسو له کومه اړخه ګورئ، دلته به د واشنګټن اصلي موخه څه وي چې دوی نه د افغانستان او نه هم د پاکستان پر وړاندې پربکړه کولای شي، آیا یو انتخاب لري که څنګه؟

اصولي: دلته درې انتخابه دي؛ یو دا چې که چېرې د افغانستان لوری نیسي نو پاکستان خپه دی او هغه باید منزوي کړي. که چېرې د پاکستان لوری نیسي نو په افغانستان کې د دوی شتون له پوښتنې سره مخ کېږي او افغانان هم ورته وایي چې تاسو په افغانستان کې څه کوئ، د څه لپاره راغلي یاست؟ درېیم انتخاب دا دی چې که چېرې دوی د اوباما د اداړې غوندې مخته لاړ شي، چې هم له پاکستان سره سلام کوي او هم له افغانستان سره، بیا نو جګړه اوږده ده. دوی پردې فکر کوي چې اوس باید څه وکړو. دوی د افغانستان جګړه هم باید مهار کړي او د دې جګړې د مهارولو لپاره پکار ده چې پر پاکستان هم فشار راشي.

خبریال: د یوه ډراماټیک بدلون په اړه مو نظر څه دی چې واشنګټن یې د اسلام آباد په اړه ولري او هغه سناریو، چې شپاړس کاله وغځېده او سترې کوونکي هم تمامه شوه، بالاخره نه یوازې چې ترهګري کنټرول شوه، بلکې لا ډېره پراخه شوه، دغه ډول یو بدلون ته هم انتظار او تمه شته؟

اصولي: زما په نظر امریکا هم تر یوه حده له دې جګړې څخه سترې شوې ده. د افغانستان په اړه د دوی په اوسنیو ستراتېژیو کې، زما په اند، د پاکستان لپاره یو سور څراغ شته؛ پنجابي ته سور څراغ پکې دی؛ تر یوه حده به په دغو خپلو بل کړیو اورونو کې دوی هم سوځي او زه باوري یم

ketabton.com - The Digital Library

چې په دې برخه کې د افغانستان دولت هم ډېرې هڅې کړې چې امریکا ته قناعت ورکړي چې اصلن ستونزه خو هلته ده. نو دوی هم تر یوه حده پر پاکستان اوس فشارونه راوستي دي.

خبریال: یعنې تمه لرئ چې ډراماټیک بدلون دې رامنځته شي او جګړه دې د پاکستان خواته ور واوړي؟

اصولي: ان‌شاءالله، ان‌شاءالله چې په دې نړدې راتلونکې کې به یې شاهدان واوسو.

خبریال: ډېره منه اصولي صاحب، کور مو ودان چې زمونږ بلنه مو ومنله.

ketabton.com - The Digital Library

۱۲

د امریکا له نوي دولت سره د کابل اړیکې

ډونالد ټرامپ د امریکا د نوي منتخب ولسمشر په ټاکل کېدو سره په نړیواله کچه د هغه په اړه اندېښنې رامنځته شوې چې دا اندېښنې په افغانستان کې هم محدودې نه دي، بلکې په بېلابېلو کړیو کې په دې اړه بحثونه روان دي، ځینې په دې نظر دي، چې د ټرامپ د حکومت رامنځته کېدل به د ملي یووالي حکومت اوسني جوړښت لپاره خطر وي، خو ځینې نور بیا وایي چې د ټرامپ یا بل هر ولسمشر په بدلېدو سره په افغانستان کې چندان بدلون نه راځي او چندان اغېز هم نه لري. جګړه به دوام مومي، خو په ځینو کوچنیو مواردو کې ښایي چې ځینې سطحي بدلونونه ولیدل شي. دا چې په واقعي ډول به د ټرامپ اراده څه وي او د کابل د حکومت په اړه به څه پرېکړه وکړي؛ په دې هکله د سیاسي چارو شنونکي ښاغلي جمال ناصر اصولي سره بحث لرو. اصولي صاحب پخیر راغلئ، مننه چې بلنه مو منلې.

که څه هم اوس به بېخي وخته وي تر هغه چې ټرامپ راځي او بیا پرېکړې کوي یو څه دا څرګندېږي چې هغه د کابل د اوسني حکومت یعنې د ملي یووالي د حکومت په اړه څه فکر کوي په ټوله کې د افغانستان د روانو حالاتو او داعش ډلې په اړه څه فکر کوي، دا هرڅه به له وخته مخکې

ketabton.com - The Digital Library

وي، خو بيا هم غواړو د تحليل تر کچې ستاسو نظر ولرو. څه فکر کوئ؟ ټرمپ څه ډول يو شخصيت وينئ، د اوسني حکومت د دوام لپاره به راځي، که نه د هغه په راتګ سره به دا حکومت له ځينې بدلونونو سره مخ کېږي؟

اصولي: د لوی او بخښونکي خدای په نامه! د لويو قدرتونو يا د لويو هېوادونو ستراتېژۍ او پاليسۍ د يوه ولسمشر په راتګ او په بدلېدا سره نه بدلېږي. سمه ده په خپله ستراتېژۍ کې به ځينې بدلونونه راولي، اما دا چې ووايو چې دوی به د افغانستان جګړه يوطرفه کړي يا به هغه له پامه وغورځوي، دا هم آسانه نه ده چې مور دا تمه ترې ولرو، ځکه د دوی ستراتېژۍ نه يوازې په کلونو کې جوړېږي، بلکې رغښت يې په لسيزو کې دوام کوي او د راتلونکو څو لسيزو لپاره يې ستراتېژۍ او پلانونه لري. دويمه موضوع په سيمه کې د افغانستان د پاکستان د هند او د منځنۍ آسيا کومې ستونزې چې رامنځته شوې دي، د امريکا په وجود کې دي. د دغو ستونزو د حل لپاره به دا سړی څه نا څه ګټور تمام شي. ځکه ده د افغانستان د جګړې اصلي لاملونه او سرچينه ليدلې چې پاکستان دی. ده پاکستان ليدلی او پخوا يې په خپلو څرګندونو کې ويلي وو، چې مور پاکستان ته پيسې ورکوو او پاکستان هغه پيسې د ترهګرو په روزلو لګوي، يعنې پاکستان د هغه لپاره يو معلوم هېواد دی، يو پېژندل شوی او څېړل شوی هېواد دی. د پاکستان لپاره به دا يوه قاطع ستراتېژي جوړه کړي چې په ربښتيا هم پاکستان به له دوی سره صادقانه همکاري کوي که نه، د پردې تر شا بيا بل څه کېږي. لکه اوس چې روان دي، امريکا ورسره مرسته کوله او دوی به هماغه د امريکا د مرستې پيسې راخيستلې، د ترهګرو په تمويل، تجهيز او جلب و جذب به يې لګولې. په دې نړيوال هم پوه دي امريکا هم همدا مسايل ليدل د ټرمپ په څرګندونو کې هم همدغو مسايلو ته څو

ketabton.com - The Digital Library

ځلې اشاره شوې او بحثونه يې پرې کړي دي. يعنې ده اساسي د تروريزم سرچينه ښودله او په واضح ډول يې ويل چې په پاکستان کې دا ستونزې شته دي. په همدې توګه له روسيې سره که د ټرمپ د اړيکو په موضوع بحث وکړو، که چېرې له روسيې سره د امريکا اړيکې ښې شي، نو دا د افغانستان په ګټه هم تمامېږي، ځکه په افغانستان کې دا هم ويل کېږي چې روسيه له طالبانو سره مرسته کوي. يعنې په دغو موضوعاتو کې به هم څه نا څه همغږي رامنځته شي، او افغانستان به هغه د نيابتي جګړې له صحنې څخه يو څه راووځي. مانا د امريکا او روس پر هغه نيابتي جګړه، چې اوس دلته روانه ده، د ايران د هند او پاکستان يانې دا ټول هېوادونه چې په افغانستان کې مغرض دي او دلته غرضونه لري، پر دغو ټولو تاثير لرلای شي. خو که منفي اړخ ته يې راشو يعنې نړيوال د ټرامپ له منفي اړخه هم وېرېږي. يعنې داسې نه وي چې ښځي يو ناڅاپه د امريکا پاليسي او ستراتېژۍ بدلې کړي. خو دا هرڅه هغه په يواځې توګه نه‌شي کولای، ټرامپ نه‌شي کولای چې په يو دم خپل سرتېري له افغانستانه وباسي. که يې چېرې سرتېرې له افغانستانه وباسي، دا د افغانانو په ګټه هم ده، خو پوښتنه دا ده چې که افغانستان يواځې پرېږدي، لکه څنګه چې شوروي پرېښود يا امريکا هغه وخت مجاهدين پرېښودل، يو له بل سره وجنګېدل، افغانستان وران ويجاړ شو، چې بيا داسې حالت ته ونه ګرځو. نو زما په اند تر هغه حده به نه وي که له افغانستانه سرتېري وباسي دا ښه ده ځکه د امريکا سرتېري دلته مفيد نه دي. خو ضمانت بايد شته وي چې افغانستان هغه حالت ته لاړ نه‌شي.

خبرنګار: د هېواد دننه او بهر په رسنيو کې د ټرمپ په هکله تاوده بحثونه

ketabton.com - The Digital Library

روان دي. له کله چې دی په یو ډراماټیکه او حیرانوونکې بڼه ولسمشر شو، نو اوس بحث دا دی چې د ټرمپ په اړه ببلابېل نظریات وړاندې کېږي، ځینې ستاسو په نظر دي چې ټرمپ به په هغه ډول هم تېز نه ځي، لکه څنګه چې د کمپاینونو په وخت کې یې ویل، خو ځینې بیا وایي چې لږ تر لږه ټرامپ خو به ۵۰ سلنه دا کار کوي، ستاسو برداشت له ټرمپ څخه څه دی؟ ټرامپ په ټوله کې په شخصي لحاظ څه ډول سړی دی؟

اصولي: په شخصي لحاظ که مور د هغه ژوند ته یوه کتنه وکړو هغه یو تجار، میلیونر او داسې سړی دی چې ژوند یې په هوس کې تېر کړی. ده تل په ژوند کې هغه څه کړي چې یو امریکایی تجار یې کوي؛ هغه کړنې یې ترسره کړې چې یو امریکایي یا اروپایي بیلیونر یې کوي، نو تاسو خپله فکر وکړئ چې یو بیلیونر به څه ډول ژوند ولري؟ څومره به له سیاسته لرې وي؟ ده له سیاست سره اړخ نه دی لګولی؛ له سیاسته لرې پاتې شوی. یعنې چا چې په یوه اداره کې ماموریت نه وي کړی، خو داسې ناڅاپه راپورته کېږي او جمهوري ریاست ته راځي، نو دلته سړی فکر کوي چې دا به څنګه شي. خو زه وایم چې د امریکا ستراتېژۍ په عمومي ډول د شخص په بدلولو رابدلولو نه‌شي بدلېدلای، که په سطحي ډول کوم بدلونونه پکې راغلل، ډېر تاثیر پرې نه کوي.

خبریال: یعنې تاسې فکر کوئ چې ټرامپ یو څرګند سړی دی؟

اصولي: ټرامپ له سیاسته لرې سړی دی. زه وایم چې د امریکا سیاست به له دغو مبهماتو راوباسي او که منفي وي یا مثبت هغه په صادق ډول یو منفي یا مثبت حالت کې پاتې شي.

خبریال: اصولي صاحب! لکه څنګه چې تاسو ورته اشاره کوی، د ټرامپ

ketabton.com - The Digital Library

ژوندلیک؛ په رسنیو کې د ټرامپ پاتې کېدل؛ د هغه په اړه خبرې؛ د هغه تجارت؛ د هغه شخصي ژوند او حتا د هغه ویناووې او خبرې چې ده په خپلو کتابونو کې لیکلي، هغو ته په کتو پوهېږو چې په نړۍ کې یو پېژندل شوی سړی دی، خو که چېرې مونږ پر افغانستان بحث کوو، نو اړ یو چې د ځینو نیابتي جګړو یادونه وکړو چې په افغانستان کې د سړې جګړې راهیسې تر اوسه همداسې دوام پیدا کوي، په همدې ډول روان دی. ټرامپ په همغه اندازه چې ځرګند دی؛ پوتین په هماغه اندازه یو مرموز او ناڅرګند شخص دی. څه فکر کوئ د دغو دوو اشخاصو جوړېدل تاسو ته منطقي ښکاري او هغه ډول چې ټرامپ وایي چې مونږ غواړو له روسیې سره اړیکې سمې کړو او مسکو به زمونږ ملګری وي، آیا دا هرڅه به ممکن وي؟

اصولي: که راشو د روسیې هغه حالت ته چې شوروي اتحاد ونړېد، له هغه وروسته د روسیې ولسمشر ایلسن و. کله چې ایلسن راتلو هغه د امریکا په پیسو ولسمشر شو، روسیه یې خرابه کړه. یو کمزوری ولسمشر واکمن شو او امریکا غوښتل چې همداسې یو ولسمشر موجود وي چې له هغه شوروي اتحاد څخه راپاتې‌شوې روسیه همدا ډول وي. له روسیې سره دا فکر هم و چې دوی څنګه کولای شي هلته غچ واخلي. زما په اند روسیې به په مادي لحاظ هم له ټرامپ سره مرسته کړې وي دا په دې اند چې یوه خوا به یې په روسیه کې یو داسې څوک راوستی وي چې روسیې ته د منلو وړ وي، بلخوا د سړې جګړې دا ستونزې چې رامنځته شوې دي، ټولې به پای ومومي او له بلې خوا به دوی خپل غچ اخیستی وي، لکه ایلسن چې دوی راواسته او دوی وکولای شول چې د ټرامپ په څېر یو څوک راولي چې اصلن اروپایانو دا فکر نه کاوه چې دا سړی به راوځي. دا یوه مسئله ده،

ketabton.com - The Digital Library

روسیه او امریکا که چېرې په خپل منځ کې سره جوړ شي دا نه یوازې د اروپا، بلکې د روسیې امریکا او ټولې نړۍ په ګټه ده.

خبریال: ښه اصولي صاحب یو بحث دی چې که سره جوړ شي، نو ګټه به یې څه وي او په دې کې به څه بدلون راشي؟ بل سوال دا دی چې دواړه شخصیتونه ځینې مشترکات لري او په ځینو مسایلو کې ډېر متفاوت او متضاد دي، لکه هغه ډول چې یادونه وشوه ټرامپ یو ډېر څرګند او پوتین یو ډېر مبهم او ناڅرګند رهبر دی. په دغو حالاتو کې دواړه یو ګډ ټکی لري چې دواړه ځان ډېر مغرور بولي او په خپلو خبرو ډېر مبین دي. دا ډول شخصیتونه به په خپلو کې جوړ راشي او کنه؟ دا به یو لنډمهالې څرګندونې وي، کله چې ټرامپ صحنې ته واردېږي، نو هرڅه بدلون مومي.

اصولي: ټرامپ ویلي وو: "زه نه غواړم چې د نړۍ ولسمشر و اوسم، بلکې زه غواړم چې د امریکا ولسمشر و اوسم." د روسیې لپاره دا خبره ډېره د منلو وړ ده او دا پالیسي هغوی ته خوند ورکوي. روسیه غواړي چې له نړۍ څخه د امریکا لاس لنډ شي او امریکا هم غواړي چې له نړۍ څخه د روسیې لاس لنډ شي. یعنې دواړه قووتونه غواړي چې په نړۍ کې خپل نفوذ ولري. دوی تل په سړه جګړه کې هم د یو او بل پر ضد همدغه کار کاوه او اوس هم د دویمې سړې جګړې د پیلېدو خبرې روانې دي او احساسېږي. په سوریه کې، که وګورو، همدا موضوع روانه ده دلته په افغانستان کې تر یو حده مور دغه حالت وینو، زه وایم چې که ټرامپ هلته صادق وي، نو له پوتین سره جوړېدای شي. پوتین او روسیه اوس په هغه حالت کې نه دي چې لکه شوروي اتحاد چې و. شوروي اتحاد یو پیاوړی هېواد و اوس روسیه په هغه حالت کې نه ده چې وکولای شي امریکا لاندې راولي. اوس یوازې

ketabton.com - The Digital Library

غواړي چې د امریکا لاس دلته په نړۍ کې لنډ وي او دوی هم وکولای شي ځان تر یوه حده ورسوي. دوی همدا غواړي چې امریکا د داعش په کارولو سره منځنۍ آسیا ونه ګوابښي. امریکا له داعشه په استفادې روسیه ونه ګوابښي او د تروریزم، اسلام‌پالو او افراطیانو په نامه له هغو ټولو پروژو لاس واخلي چې په نړۍ کې یې طرحه کړې، څو روسیه په ارامه ساه واخلي. مورِ او تاسو وینو، چې د طالب له پروژې څخه نه ډارېږي، بلکې د داعش له پروژې وېره لري او دا پروژه چې چا رامنځته کړې او روزلې یې ده، هغه هم مورِ او تاسو پېژنو چې هغه سعودي عربستان او همدا امریکا دي.

خبریال: ښه اوس که ستاسو د خبرو هغه اصلي برخه دا وي چې ستا په خبره د مسکو او د واشنګټن اړیکې ښې کېدای شي. دغه اړیکې سمبدل به د افغانستان پر حکومت او د افغانستان پر اوسني وضعیت اغېز وکړي کنه؟

اصولي: بلکل، که چېرې امریکا او روسیه په خپلو اړیکو کې تر یو حده مثبت لاړل او خپلې اړیکې یې ښې کړې، نو د افغانستان امنیت هم ممکن تر یوه حده ښه کړي. د داعش پروژه په مطلق ډول هغه پروژه ده چې امریکا د روس، ایران او د چین لپاره طرحه کړې ده. دغه پروژه به نور د پاکستان له لوري نه حمایه کېږي او افغانستان به ورنه خلاص شي، یعنې دلته یې مثبت اغېز همدا دی. دویمه مسله دا ده چې که چېرې د دوی اړیکې له یو بل سره ښې شوې، هغه ګنګوسې، چې ګواکې روسیه له طالبانو سره مالي او نظامي مرسته کوي، هغه به هم په یو ډول له افغانستانه خلاص شي او هغه مرستې به نور نه کېږي. په همدې ډول په ایران هم

ketabton.com - The Digital Library

تاثیر کوي، ځکه ایران هم اوس تقریباً د افغانستان په جګړه کې دخیل دی. په هغه به هم تاثیر وکړي. که په پاکستان کې د دوی اړیکې ښې شوې، نو زه باوري یم چې دواړه به پر دغه هېواد فشار راولي چې د امریکا او ناټو له لوري ورکول شوې پروژې له منځه یوسي، چې د شیخانو په پیسو په افغانستان کې چلېږي او افغانان پکې وژني. په ټولیز ډول ویلای شو چې که د دغو دواړو هېوادونو اړیکې ښې شوې، نو په افغانستان یې تاثیر مثبت کېدای شی او د اړیکو په خرابېدا کې یې مورِ او تاسو عملاً وینو چې جنګ ته لمنه وهي او حالت لا ډېر خرابېږي.

خبریال: ښه، په ورته وخت کې مورِ او تاسو ګورو چې بارک اوباما او بیا ټرامپ. هغه څه چې تر دې دمه ټرامپ د افغانستان په اړه ویلي دا هرڅه ښیي چې ټرامپ د افغانستان له مسلې سره ډېر علاقه نه لري او افغانستان ورته یوه اوږده ستړې کوونکې او له مصارفو ډکه جګړه ښکاري. په ځینو خبرو کې دی وایي چې مورِ هغه پیسې چې په افغانستان مصرفوو، په خپل ځان به یې مصرفوو، یعنې په امریکا کې به یې مصرفوو، دا به زمورِ لپاره په خیر او ګټه وي، خو بل لوري ته بیا بارک اوباما و چې هغه اوس هم هلې ځلې کوي چې په افغانستان کې دې پوځي مرستې ډېرې شي، مثلن په دغو وروستیو ځرګندونو کې د امریکا له کانګرسه غواړي چې ۱۱,٦ میلیارد ډالره دېته ځانګړي کړي چې د افغان امنیتي ځواکونو، په ټېره بیا د هوایي ځواکونو، په تجهیز او اکمال ولګول شي. دا دوه متفاوت لیدلوري څنګه ارزوئ، د اوباما همدا خبرې به پر ځای پاتې کېږي او کنه کله چې ټرامپ راځي، نو بیا به په ربښتیا هم هغه څه کوي، چې ده وویل؟

اصولي: زما په اند د افغانستان په هکله د اوباما پالیسي یوه مثبته پالیسي

ketabton.com - The Digital Library

نه وه، افغانستان یې له کړکېچونو او ستونزو سره مخ کړ، جګړه یې لا توده او ورځ تر بلې یې قوي کړه. دا هرڅه مورِ او تاسو ولیدل چې اوباما او امریکا متحده ایالاتو دلته دا جګړه توده ساتلې او تر ننه یې هم ساتي، په هر ځای کې چې د امریکا لپاره خطر وي هغه له منځه وړي او هغه خطر چې د افغانستان یا افغاني پوځیانو لپاره وي، سترګې پرې پټوي. تاسو عملن وینئ، په هلمند کې جګړه روانه ده په ګرمسیر کې د دوی اډه ده، په هغه ځای کې چې شا او خوا یې طالبان دي، خو کله چې پر دوی برید کېږي، دوی یې عملن ځواب وایي او که برید نه پرې کېږي، نو سترګې پرې پټوي. دوی عملن ویني چې طالبان او نورې مخالفې ډلې د دولت پر ضد جنګېږي، خو هېڅ کار پرې نه لري. دا هرڅه په دې معنا دي چې دوی دلته خپلې موخې لري د خپلو اهدافو لپاره راغلي. د دوی لپاره په افغانستان کې د جګړې تودوالی مهم دی. ټرامپ که د افغانستان له جګړې لاس واخلي، زه باوري یم چې د طالبانو په منځ کې هم د جګړې بهیر ورو او له تحرکه لوېږي. ځکه هغه پیسې چې امریکا زمورِ حکومت ته ورکوي، همدومره یې په هغې خوا لګېږي. پاکستان ته چې څومره پیسې ورکول کېږي، له نیمې ډېره برخه یې د تروریستانو، داعشیانو او د طالبانو لاس ته ورځي. له همدې امله زه وایم که چېرې په اوسنیو شرایطو کې د افغانستان له جګړې لاس واخلي، نو په افغانستان کې به امن راشي، خو داسې لاس اخیستل چې پر هغو مخالفو ډلو هم خپلې مرستې بندې کړي او هم یې تمویل نه کړي، بیا نو مورِ افغانان سره جوړېږو. بیا د افغانانو ترمنځ مسئله ده چې افغانان بیا په خپلو کې سره جوړېدای شي. مورِ د جهاد په وخت کې هم ولیدل چې یو خوا روسان وو او بلې خواته امریکا او نور هېوادونه، چې دواړو خواوو ته یې تمویل، تجهیز او پیسې ورکولې. له همدې امله

ketabton.com - The Digital Library

کله چې شوروي اتحاد ړنګ شو، نو مجاهدین بریالي شول او افغانستان ته راغلل. په همدې ډول که چېرې دوی له دواړو خواوو لاس واخلي نو په افغانستان کې به سوله راځي او جګړه به ختمېږي. خو همدا جګړه چې دوی توده ساتلې، اصلن ورته دوی لمنه وهي. طالبان د جګړې دومره لوی لګښت له کومه کوي؟ افغانستان يې نه‌شي پوره کولای. افغانستان ته عملن په مستقیم او نامستقیم ډول وسلې پیسې او هر ډول مرستې ورکوي. بیا هم زمور د امنیتي ځواکونو په پوستو کې وسلې او تجهیزات کمېږي، خو د طالبانو په برخه کې ولې دا هرځه نه کمېږي، ځکه چې هغوی ته په مستقیم ډول دا ټول تجهیزات او هرځه راروان دي. لکه څنګه چې دې خوا دي، د افغانستان له حکومته ډېر هغې خوا ته ورکوي. ځکه خو که چېرې ټرامپ د افغانستان جګړې ته د پای ټکی ږدي، نو اساسي سرچینه يې په پاکستان کې ده. پر پاکستان فشار راوستلای شي او کله يې چې فشار پرې راوست، هغوی (پاکستان) به د تروریزم له تحرک او روزلو لاس اخلي او په افغانستان کې به سوله راځي.

خبریال: د بحث دوه بېلابېل اړخونه وو، یو دا چې امریکا به له روسیې سره څه ډول برخورد کوي، بیا له افغان حکومت سره د هغوی په اډانه کې څنګه پرمخ ځي. بله مسئله بیا د پاکستان ده، هغه څه چې تاسې او نور ډېر مخور او شنونکي پر دې باور دي چې همدا پاکستان د افغانستان د جګړې شدت ته لاره برابره کړې. په ورته وخت کې بیا د ټرامپ دریځ لکه څنګه چې تاسې وویل دا ډول دی، ایا په رښتیا پاکستان او د دغه هېواد د ډیپلوماسۍ هغه قدرتونه، چې هلته موجود دي، ټرامپ ته به دا ډول یو څه پرېږدي چې دی په ډېر شدت ورشي او هغه څه ومني چې دوی يې غواړي؟ ځکه داسې هم ویل کېږي چې پاکستان د امریکې نبض په لاس کې لري.

ketabton.com - The Digital Library

اصولي: د پاکستان هېواد له کله چې پیدا شوی د انګلیس او امریکا غېږ ته لوېدلی. هغوی تل پاکستان څرخوي او په نړۍ کې یې د یوه غلام غوندې استعمالوي. له همدې امله هغه پروژې چې د امریکا لخوا د ملي ګټو له پاره پاکستان ته ورکول کېږي او پاکستان یې په قراردادي ډول پلې کوي، د دغو ټولو تر شا امریکا ولاړه ده. پاکستان دومره هم قوی نه دی چې امریکا د ځان محتاجه وګڼي، بلکې که امریکا په صادقانه ډول وغواړي، پاکستان به هماغه کوي چې په لندن او واشنګټن کې ورته ویل کېږي.

خبریال: خو ګورئ اصولي صاحب څو مواردو ته لنډه اشاره کوو او ستاسو نظر پرې اخلو. همدا امریکا وه چې د روسیې او په ټېره بیا د شوروي اتحاد له منځه تلو وروسته یې په افغانستان کې مداخله کوله، افغانستان ته به یې هر کال لسګونه میلیونه ډالر ورکول او بیا دا لسګونه سلګونو ته ورسېدل او اوس په دغو وروستیو کې، له ۲۰۰۱ څخه شروع، امریکا په افغانستان کې یو ځل بیا پښې کېښودې چې په دې سره د دوی مرستې ملیاردونو ډالرو ته ورسېدې. پاکستان اټومي قدرت شو نظام او همداراز پوځ او استخبارات یې په خپلو پښو ودرېدل، هغوی اوس د هند غوندې له یوه پیاوړي هېواد سره ډغرې وهي. په داسې یوه حالت کې پر دې فکر نه کېږي چې پاکستان د امریکا لپاره د یو قدرت په توګه مطرح کېږي او ټرامپ به هم د پاکستان لپاره همدا ځواکمن او قدرتمند اوسېدل په پام کې نیسي.

اصولي: د امریکا لپاره دا نه ده مهمه چې پاکستان یو قدرت دی، اصلن دا د امریکا لپاره یو قدرت نه، بلکې امریکا وه چې پاکستان یې تر دې حده ورساوه او څه یې چې ورکړي، ښېرته یې ترې اخیستلای هم شي. دلته

ketabton.com - The Digital Library

مهمه دا ده چې امریکا څه غواړي ایا امریکا غواړي چې پاکستان یا هغه غلام کړي چې تل یې پانګونه پرې کړې او تل یې پخپلو اشارو نڅولی او یا غواړي چې دغه غلام له لاسه ورکړي؟ ایا دوی غواړي چې له پاکستان څخه هغه چا چې د دوی ملي ګټې په سیمه کې پلې کولې، لاس واخلي؟ نو زه ویلای شم چې امریکا که پر پاکستان فشار راوړي او پوه یې کړي چې ته خو دلته زما د غلام او یو قراردادي شرکت په توګه یې او که زه لاس درنه واخلم نو تجزیه کېږي. مخکې مو هم ولیدل چې کله د امریکا ګټې ورسره په خطر کې راغلې، نو هلته یې د پاکستان پر وړاندې د بلوڅو غږ راپورته کړ.

خبریال: یعنې که لنډ ځواب واخلو؛ امریکا توانېدلی شي چې پر پاکستان فشار راوړي او پاکستان دېته اړ کړي چې په افغانستان او په سیمه کې د ترهګرۍ له ملاتړه لاس واخلي.

اصولي: بلکل، حتا تر دې لکه څنګه چې یو پلار په زوی توانېدلی شي.

خبریال: اصولي صاحب ډېره زیاته مننه چې زمونږ بلنه مو منلې وه.

ketabton.com - The Digital Library

۱۳

د ډیورند فرضي کرښه

د ډیورند د کرښې په اوږدو کې د تورخم موضوع هغه مسئله ده چې تل د افغانستان او پاکستان ترمنځ د تاوتریخوالي لامل کېږي او د تاریخ په اوږدو کې دا هغه کرښه ده چې بالاخره د دواړو لورو ترمنځ په ناندریو او جنجالونو پرمخ روانه ده. په دغو وروستیو څو ورځو کې چې په دغه ځنځیر د پاکستاني ځواکونو لخوا د یوې دروازې د جوړلو هڅې پیل شوې، چې په پایله کې افغان ځواکونه هم دېته اړ شول چې له دوی سره برخورد وکړي او د پوځي اقداماتو له امله پاکستانیان له دغه کاره راوګرځوي. دواړو لورو ته څه ناڅه تلفات هم واوښتل او په پایله کې د پاکستان د دفاع وزیر له خپل ولس سره د غچ اخیستلو ژمنه هم وکړه. اوس که څه هم جګړه تر یوه بریده درېدلې ده، خو په سیمه کې په سلګونو هغه بېلابېل موټر چې له خوراکي او ځینې نورو موادو څخه ډک دي او ښایي چې د خرابېدو له ګواښ سره هم مخامخ شي. بله مسئله دا ده چې له اقتصادي پلوه نه یوازې افغانستان بلکې پاکستان ته هم د زیان اړولو مسئله پر ځای موجوده ده، خو هغه څه چې تر ټولو د پام وړ دي، هغه په دې برخه کې د بهرنیانو رول و، ځکه دلته د کابل او واشنګټن ترمنځ یو هوکړه‌لیک موجود دی چې د هغه لیک شپږمه ماده د بهرني ټېري تر نامه لاندې ده او په هغه کې ځای ځای دېته اشارې

ketabton.com - The Digital Library

شوې چې په دريو مادو کې يې اساسن دې مسئلې ته هم اشاره شوې ده. دا چې دوی په دې برخه کې څه کړي، دېته به هم پر دغه بحث کې اشارې وشي. په استډيو کې د سياسي چارو شنونکي ښاغلی جمال ناصر اصولي او ښاغلی آرين خيبر راسره دي. تاسو دواړو ته ډېر ښه راغلاست وايم، مننوی مو يم.

اصولي صاحب له تاسو به يې پيل کړم او له همدغه ځايه به راشو، هغه څه چې ترسره شول بحثونه ډېر پرې وشول، وروستي جزيات يې له تاسو سره هم دي او له درنو ليدونکو سره هم، خو تاسو په دې برخه کې د بهرنيانو رول څنګه ارزوئ، ځکه د بهرني تېري په نامه په شپږمه ماده کې څو بندونه راغلي چې په هغو کې اشارې شوې او دا هم پکې ويل شوي چې بايد په دې برخه کې د امريکا لخوا له افغانستان سره مشورې وشي يا د بهرني تېري پر وړاندې حتا ځوابونه هم ورکړل شي. تاسې يې څنګه ارزوئ، ايا په رښتيا هم بهرنيان په دې برخه کې سم په مخه لاړل کنه؟

اصولي: د لوی او بخښونکي خدای په نامه! بهرنيانو تل کوښښ کړی چې د افغانستان کړکېچ لا پياوړی کړي. دوی د افغانستان لپاره نه پاکستان خپه کوي او نه هم تري تېرېږي. د ډيورند پر موضوع کلونه وړاندې امريکا خپل نظر ورکړی و او دا يې ويلي وو چې ډيورند د پاکستان او افغانستان ترمنځ يو نړيوال سرحد دی، يعنې دا له امريکا او نړيوالو سره حل موضوع ده، ځکه امريکا خپل نظر پرې ورکړ. کله چې امريکايان افغانستان ته راتلل د ډيورند د موضوع لومړی ماده وه چې له امريکايانو سره پاکستان مطرح کړه چې تاسو کولای شئ زمور له خاورې افغانستان ته لاړ شئ او هلته هغه څه وکړئ چې ستاسو موخه ده. خو يو کار به کوئ، هغه دا چې

ketabton.com - The Digital Library

د افغانستان اردو به زمونږ پر وړاندې نه تقویه کوئ او د ډیورند موضوع به له مونږ سره منئ. د دغو ټولو په اړه هغه وخت امریکا له پاکستان سره یو پټ ټرون کړی و او یا یې هم په شفاهي ډول ورسره منلې ده. مخکې له دې چې پاکستانیان د ډیورند موضوع راپورته کړي، امریکایانو دا موضوع څو ځله راپورته کړې ده او ویلي یې دي چې دا یو نړیوال سرحد دی له همدې امله مونږ له امریکایانو څخه هیله لرو چې هغوی به د ډیورند په موضوع کې د افغانستان په خوا ودریږي. د نړۍ په نقشه د پاکستان زېږېدنه د چا کار و؟ دا هرڅه انګلیس وکړل او امریکا بیا هغه څوک ده چې له برېتانیا سره یې ګټې شریکې دي او په ګډه سره پاکستان رهبري کوي. امریکا او برېتانیا پاکستان د دې لپاره په سیمه کې روزي او ساتلی یې دی چې دوی په سیمه او منځنۍ آسیا، جنوبي آسیا او مرکزي آسیا کې خپلې ګټې د پاکستان په وسیله خوندي کړي. مونږ په دې برخه له امریکایانو، ناټو او له بهرنیانو هېڅ هیله نه لرو. دا چې پاکستان دغه تحرکات ولې اوس شروع کړي، ولې یې پخوا نه کول، دغه تحرکات له ګوشټې یا له بدخشانه، چې د ډیورند کرښه راپیلېږي، راشروع د هلمند تر اواخرو پورې دي. دوی اوس له دې وډار شول چې افغانستان نور ورو ورو راژوندی کېږي او په خپلو پښو درېږي. د همدې لپاره دوی خپل تحرکات شروع کړل.

خبریال: اصولي صاحب په ټوله کې مو زه د خبرو یو لنډیز کوم؛ که په ټولیز ډول وګورو چې په کراتو کراتو د افغانستان پر خاوره تېري وشول، د پاکستاني ځواکونو لخوا سرحدي تاوتریخوالی رامنځته شو چې په دې برخه کې یې تورخم وروستۍ بېلګه ده، په داسې حال کې چې امنیتي ځواکونه اصلاً تړې خبر هم نه وو، د دروازې د جوړولو هڅې کېږي، خو د کابل او

ketabton.com - The Digital Library

واشنګټن ترمنځ امنتي ټرون د شپږمې مادې دويم بند تاسو ته وايم:

"متحده ايالات د افغانستان د ملي حاکميت خپلواکۍ او ځمکنۍ بشپړتيا پر وړاندې د هر راز بهرني تېري يا د بهرني تېري ګواښ ته د جدي اندېښنې په سترګه ګوري او دا مني چې دا ډول تېري کولای شي، د افغانستان سيمې او نړۍ په سوله او ثبات کې د دواړو لورو ګډ منافع تهديد کړي."

اوس دېته په کتو ايا امريکا يا واشنګټن دغې مسئلې ته د جدي اندېښنې په توګه وکتل، په داسې حال کې چې مور د واشنګټن وروستی دريځ له ځانه سره لرو، هغو ويل چې په دې مسئله کې مور اصلن دخالت نه غواړو.

اصولي: کله چې د حامد کرزي حکومت و، کلونه کلونه په کنړ، نورستان، ننګرهار او خوست باندې توغندي وربدل، هغه مهال امريکا چېرې وه؟ په هغه وخت کې هم امريکا دلته حضور درلود. دې مسئلې ته راځم، کله چې له دوی سره ټرون لاسليک شو، له هغې وروسته هم همدا توغندي راروان وو او هېڅ بدلون پکې رانغی، بلکې حتا تر دې چې امريکا به خپله پاکستان ته ويل چې تاسو دغه کار وکړئ چې د ډيورند مسئله راپورته شي. دا اوس هم دوی چې تحرکات کوي يوازينی هدف يې دا دی چې د پاکستان موضوع نه، بلکې د ډيورند موضوع راپورته کړي او بحث پرې وشي. پاکستان پر دې پوهېږي چې که چېرې د ډيورند مسئله همداسې خپ او چپ پاتې شي نو په راتلونکي کې به د هغوی لپاره سرطاني ناسور ګرځي. پاکستان له دې هرڅه ډېر ډارېږي او امريکا يې په يو ډول ترلې ده. ځکه چې دلته په سيمه کې پاکستان د امريکا، او انګليس ګټې ساتي، نو پاکستان هم بايد يو څه واخلي، انګليس او امريکا د دې لپاره چې خپلې ګټې مصوؤنه وساتي، نو پاکستان هم بايد د نړۍ په نقشه کې پياوړی

ketabton.com - The Digital Library

ووینې. لکه څنګه چې اوس اصلي خبره همدا ده چې که افغانستان له امریکا سره هر ډول تړونونه ولیکي، خو امریکا په دې هرڅه پاکستان خپه کوي.

خبریال: یعنې دا د هغوی ترمنځ یوه نهایي شوې خبره ده؟

اصولي: سل په سلو کې د افغانستان لپاره امریکا، انګلیس او ټول اروپایان هم پاکستانیان نه خپه کوي او نه یې رټي.

خبریال: اصولي صاحب ډېره منه. ښاغلی آرین، ستاسې نظر څه دی، لکه څنګه چې یې یو بند ته اشاره وشوه، په څلورم بند کې هم دې مسئلې ته اشاره شوې، یوه برخه یې داسې ده چې "د بهرني تېري یا هم پر افغانستان د بهرني تېري د ګوابښ په صورت کې دواړه لوري غبرګون ښیي" ایا په دې برخه کې د امریکا له لوري کوم غبرګون وښودل شو؟

آرین: د لوی خدای په نامه سلامونه تاسو او ټولو لیدونکو ته. زه فکر کوم چې امریکا هېڅکله هم نه غواړي چې په افغانستان کې سوله راشي. دوی د خپل شتون لپاره د افغانستان دا بې‌نظمي او ګډوډي یوه بهانه بولي. د دغه تړون ځواب دې هغه ملګري ورکړي چې له دغه تړون سره یې ډېر احساساتي برخورد وکړ، د نتایجو له اعلان څخه یوه ورځ تېره نه وه چې بله ورځ یې دا تړون اعلان کړ. خو دلته یو نړیوال قوي ضمانت هېڅ نه‌شته. تاسو شپږمه ماده ولوسته چې امریکا هوکړه وکړه چې پر افغانستان د کوم بهرني تېري پر مهال به د دغه هېواد تر څنګ درېږي. خو له بده‌مرغه نه یواځې دا چې له افغان سرتېرو سره ونه درېدل، بلکې په ځینو مواردو کې له پاکستان سره پټې اړیکې هم پاللي.

ketabton.com - The Digital Library

خبریال: آرین صاحب یعنې اوس یوه خبره روښانه کېږي، د تورخم وروستۍ پېښه د دوو دولتونو د جګړې خلاف یوه کوچنۍ نښته وه. مورږ له امریکا سره یو تړون لرو چې هغه تړون یوه رسمي بڼه لري او ډېرې ناندرې هم پرې رامنځته شوې، نن د همدغه تړون په شتون کې امریکا وایي چې مورږ په دغه مسئله کې نه ښکېلېږو، نو افغان حکومت یې پر وړاندې ولې چوپ پاتې دی؟

آرین: په افغان حکومت کې دغه ظرفیت نه‌شته. مورږ په ملګرو ملتونو کې د افغانستان یو داسې استازی لرو چې هغه هېڅ افغانستان نه مني، نو هغه به څنګه د افغانستان غږ پورته کړي. مورږ باید یوه قوي ډیپلوماسي لرلی؛ په ملګرو ملتونو کې مو داسې پیاوړي کسان وای چې پر پاکستان یې عرض کړی وای. زه اوس هم وایم چې امریکا له مورږ سره نه ده ولاړه، بلکې امریکا خپلې موخې لري. دا په افغان دولت پورې اړه لري چې دلته باید پیاوړی حکومت وکړي.

خبریال: د چوپتیا تر شا یې تاسو څه وینئ؟ بالاخره ولې حکومت چوپ پاتې دی؟

آرین: د افغانستان د خلکو لپاره د ولسمشر او د ملي امنیت د سلاکار په پاک نیت شک نه لرم، خو د دولت په منځ کې، د ایران په څېر، د پاکستان د **ISI** پنځم ستون شته. د ولسمشر په دفتر کې یې مشاورین شته او ریاست اجرایه خو د **ISI** رسمي مزدوران دي. فضل الله وحیدي د هرات رسمي والي و، په اسلام آباد کې ونیول شو هلته ورته ویل کېږي چې ستا ورور او ستا زوی اوس په ارګ کې دي، یعنې دوی زمورږ د ارګ له موضوعاتو دومره خبر دي. ورونه یې چې تللي وو، څلوېښت کاله پخوا همدوی ورسره هوکړه

ketabton.com - The Digital Library

کړې چې افغانستان به يې پنځمه صوبه وي. زمور خاد په همغه وخت کې اسناد پيدا کړل، چې حکمتيار هغه مهال پاکستانيانو ته ليک ورکړی و چې اوسمهال خو نيم حکومت د حکمتيار دی همداسې جمعيت اسلامي او اتحاد اسلامي.

خبريال: ښه، دا هرڅه د يوه جلا بحث موضوع کېدای شي، خو دا چې اوس مور يو ټرون لرو پر دې اړه مو بحث دی. اصولي صاحب تاسو ته راځم؛ مور چې کله ټرون لاسليک کړ، د ټرون لپاره څار هم موجود دی که نه، هر وخت په دې برخه کې ستونزې رامنځته کېږي بهرنيان به د جګړې ډګر ته ورځي يا نه، خو په ټوله کې د کابل واشنګټن ټرون تر پوښتنې لاندې دی او نقص کېږي، دغه ټرون د څه لپاره لاسليک شو چې نن يې اصلاً څوک پوښتنه هم نه کوي او نه يې عملي کوي.

اصولي: پخواني ولسمشر کرزي په هغه وخت کې نه غوښتل چې دغه ټرون لاسليک شي، ده يوازې د دې لپاره وخت تېراوه چې خپله دوره يې پوره شي او هغه له واکه لرې شي. بيا چې د ډاکټر اشرف غني حکومت راغی، هغه به په دې اړه پرېکړه وکړي. ده سياست وکړ او لکه څنګه يې چې ويل، تر هغې چې خپلې غوښتنې يې پرې ونه منلې، تر هغې يې ټرون هم لاسليک نه کړ. برعکس کله چې ډاکټر اشرف غني او ډاکټر عبدالله د ملي يوالي په نامه حکومت جوړوي، نو په دويمه ورځ دغه ټرون هم لاسيلکوي، يعنې لکه کوم ماشوم چې په ورځو ورځو له موره لرې پاتې شوی وي، په همدې ډول دوی په چټکۍ سره ټرون ته راغلل او دفعتن يې امضا کړ.

پخواني ولسمشر غوښتل چې په يو ډول له دوی څخه ضمانت واخلي، خو هسې ونشول، مګر دوی په ببړه او هېجاني لاړل او هوکړه‌ليک يې لاسليک

ketabton.com - The Digital Library

کړ او اوس نه‌شي کولای چې پر امریکا دا مادې ومني. دا سمه ده چې دوی لاسلیک کړی، خو څوک به یې پرې ومني؟ ډاکټر صاحب اشرف غني به یې پرې مني، که ډاکټر صاحب عبدالله؟ نه، داسې هېڅکله هم نه‌شي کېدای. دوی اصلن دلته بې‌وسه دي؛ دوی ته حکومت اصلن بل چا جوړ کړ، داسې حکومت چې اصلن د افغانستان په تاریخ کې نه و.

خبریال: اصولي صاحب ډېره مننه. آرین صاحب! په مجموع کې مورږ دغه تړون ته څه ووایو، دا تړون د څه لپاره لاسلیک شو؟

آرین: که د تړون په ماده مورږ ټینګار وکړو دا د خلکو سترګو ته د خاورې شیندل دي. پکار ده چې حکومت بیا لویه جرګه راوغواړي او د دغه تړون په باره کې له خلکو سره خبرې وکړي.

خبریال: خو هغه په لومړي سر کې اراده غواړي. اوس چې حکومت په یو بند ورسره چوپ پاتې دی او اصلن نه پوښتنه شته، نه لا بیان او نه هېڅ، نو بیا لویه جرګه خو یوه غټه مسئله ده.

آرین: زه وایم چې خپله دولت تر فشار لاندې دی.

خبریال: په دې معنا چې که نور مملکتونه او ګاونډي هېوادونه د افغانستان پر خاوره تر دې هم قوي بریدونه ترسره کړي، نو په هغه صورت کې به هم واشنګټن همداسې چوپ پاتې وي او واشنګټن به په ځغرده وایي چې مورږ په دې مسئله کې دخالت نه کوو.

آرین: هغه وروسته خبرې دي، لکه چې اصولي صاحب وویل امریکا ته د مورږ په پرتله پاکستان ډېر نږدې دی او هغه له څلوېښتو کلونو راپدېخوا دلته د پاکستان غلام دی، امریکا هم هېڅکله زمورږ په خاطر پاکستان نه خپه

ketabton.com - The Digital Library

کوي. دا مو په یاد اوسي هر هغه ځای ته چې د امریکا پښې رسېدلي دي، هلته سوله نه ده راغلې. دا مو تل باید په یاد وي چې د افغانستان د سولې کیلي یوازې او یوازې د امریکا په لاس کې ده. که امریکا وغواړي، د ډیورند مسئله ډېر ژر حلولای شي. خو د ډیورند مسئله د اشرف غني، عبدالله یا دا نورو خلکو صلاحیت نه، بلکې زمونږ د خلکو صلاحیت دی.

خبریال: له تاسو څخه ډېره منه. سمونوال حسین‌خېل راسره په اړیکه کې دی، په دې اړه به د هغه نظر هم واورو. سمونوال صاحب سلامونه منه چې وخت مو راکړ، ستاسو نظر څه دی، تاسو جګړه وکړه؛ تلفات مو ورکړل؛ ټپیان او مرګ‌ژوبلې درواوښتلې، خو په پایله کې هغه څه چې رامنځته شوي، د حکومتونو ترمنځ د کابل واشنګټن په نامه یو ټرون موجود و. په دې برخه کې تاسو ته کله هم مراجعه وشوه؟ بهرنیو کله هم په دې برخه کې کوم اقدام وکړ؟ یا لږ تر لږه د مشورې تر حده تاسو سره وو؟

سمونوال: سلامونه تاسو ته. مونږ دلته بهرنیانو ته کومه اړتیا نه لرله، مونږ خپله پیاوړي یو، ښه تعلیم مو درلود او بهرنیو ته مو اړتیا پیدا نه‌شوه، مستقلانه مو له دغې ساحې دفاع کړې ده. دلته د امنیې قومندان صاحب زړه‌ور خان راغلی و هغه هم مونږ حمایت کړو، نورو قوتونو ته ضرورت نه و پیدا شوی چې مونږ ورځخه مرسته غوښتې وای.

خبریال: یعنې که مطالبه او غوښتنه مو وشي، بیا به تاسو په هغه صورت کې بهرني امنیتي ځواکونه له ځانه سره ولرئ کنه؟

سمونوال: ماته خو ضرورت نه دی پیدا شوی، بیا که پیدا شو، نو دلته له عامه نظم ملي پولیسو او نورو افغان ځواکونو به مرسته وغواړم، ځکه پر دې پوله دا د پولیسو وظیفه ده او مونږ نه غواړو چې دلته ټول دخیل کړو، مونږ

ketabton.com - The Digital Library

يې وړتيا لرو او هر ډول نړيوال قوانين په پام کې نيسو، دوی هم نه پربږدو چې وخت او ناوخت پر مورږ حملې وکړي.

خبريال: حسين‌خېل صاحب دا هم راته ووايئ چې اوس وضعيت څنګه دی؟ که څه هم ويل کېږي چې بيا هم په دروازې کار شروع کېږي، دا وضعيت څنګه دی؟

سمونوال: په دروازې خو مو د دوی کار اوله، دويمه او درېيمه ورځ بند کړی، ځکه چې مطلق د اصولو خلاف و، اوس ډيپلماتيکې هڅې روانې دي چې دوی له دغه کاره لاس واخلي. مورږ لا د کار شروع ته اجازه نه ده ورکړې او وضعيت هم اوسمهال دلته نورمال دی.

خبريال: ښاغلی حسين‌خېل صاحب ډېره زياته مننه.

ketabton.com - The Digital Library

۱۴

د ملا اختر محمد منصور وژنه

په دغو وروستیو کې ریپوټونه خپاره شوي چې، د طالبانو د ډلې مشر ملا عمر ځایناستي، ملا اختر محمد منصور سره بلې ډلې مخالفت وکړ، په تازه نښتو کې چې د پاکستان په بلوچستان ایالت کې د دوی ترمنځ رامنځته شوې لومړی ټپي او بیا وژل شوی دی. دا خبرونه که څه هم د طالبانو ډلې نه دي منلي، خو د ملا منصور بلې مخالفې ډلې، چې د ملا رسول تر نامه لاندې فعالیت او هغه یې خپل مشر منلی، دا خبره مني او وایي چې ملا منصور ټپي شوی دی. خو د افغان حکومت سرچینې وایي چې نوموړی د پاکستان په بلوچستان ایالت کې ، لومړی زخمي او بیا په روغتون کې مړ شوی دی. د دغې خبر په رامنځته کېدو سره اوس د طالبانو د ډلې د مشرتابه برخلیک ناروښانه بربښي. له بلې خوا افغان حکومت تل په دې ټینګار کوي چې د سولې مذاکرات باید پیل شي او د مذاکراتو د پیل لپاره پاکستان د ثقل مرکز بلل کېږي، خو پاکستان تل د افغانستان پر وړاندې دوه‌مخی سیاست کړی دی. اوس په تازه څرګندونو کې په ورته وخت کې په افغانستان کې د هند سفیر ویلي چې پاکستان غواړي حقاني شبکه اوس د طالبانو د ډلې مشرتابه یا د طالبانو په وینا امیرالمونین هغه ځانګړي ځای ته معرفي کړي چې دا به د حقاني شبکه، چې د نړۍ د ډېرو هېوادونو په

ketabton.com - The Digital Library

ځانګړې توګه د امریکا په تور لیست کې شامله او د یوې ترهګرې ډلې په توګه بلل کېږي، مشروعیت ورکړي. پر دغو موضوعاتو به سره بحث کوو.

د ملا اختر محمد منصور د وژل کېدو په اړه وروستي ریپوټونه په بحث نیسو، دا چې نوموړی په ربښتیا هم وژل شوی که نه، پر دې به هم بحثونه ولرو. د همدغو موضوعاتو د تحلیل له پاره په ستټډیو کې راسره د سیاسي چارو کارپوهان، ښاغلی جمال ناصر اصولي او تر څنګ یې ښاغلی غفور جاوید دی. تاسو ته ښه راغلاست وایم. اصولي صاحب، لومړی دا چې ملا اخترمحمد منصور دې په ربښتیا وژل شوی وي، دا خبر تاسو ته تر کومه حده د منلو وړ دی او امکان یې شته؟

اصولي: د لوی او بخښونکي خدای په نامه! سلامونه تاسو او لیدونکو ته. زما په نظر دا واقعیې باید نورې هم وشي او دا واقع کېدونکې وي، ځکه کله چې طالبان په دوو ډلو ووېشل شول، دا د افغانستان د جنګ موضوع چې لا یې پېچلې کوله او ګاونډیانو پکې ګوتې ووهلې، تر څو چې افغانان ونه توانېږي د سولې پروسه پر مخ یوسي او ونه توانېږي چې له یوه مرکز سره دوی خبرې وکړي، دا حادثه شونې وه او دا ده وشوه. زما په نظر دا سړی که وژل شوی وي او که نه، ترځنګ به یې نور قومندانان هم ووژني چې د هغوی استخباراتو کړنې ونه مني او د استخباراتو پر ضد یې وي، کوم چې دوی ته ویل کېږي. بله مسئله چې له ټولو مهمه ده، لکه څنګه چې اشاره مو وکړه د سیمې استخبارات اوسمهال غواړي چې د افغانستان جنګ لا پېچلی کړي. دوی غواړي چې طالبان په ډلو ډلو ووېشي. عملن طالبان په دوو ډلو وېشل شوي دي، ترځنګ یې داعش او ورسره د حکمتیار ډله ده چې په ټوله کې په اصطلاح څلور تنظیمه شول. دا به نور هم تر لسو تر

ketabton.com - The Digital Library

اتو رسېږي، لکه څنګه چې د جهاد پر وخت کې يې پخواني مجاهدين وېشلي وو، دوی غواړي چې همدا جنګ لا پېچلی کړي، لکه څنګه چې د مجاهدينو په وخت کې يې پېچلی کړی و. خو نظام يا حکومت به چې مجاهدينو ته وړاندیز وکړ چې راشي او د سولې مېز ته کېني، بيا به دوی ته په ډول ډول غږونه راتلل. اوس هم همدا مسئله روانه ده. همدا پېچلتيا د جنګ چې پخوانيو استخباراتو په لاره اچولې ده دا به لا هم پېچلې کوي. دوی همدا طالبان چې فعلن په دوو ډلو وېشل شوي، په راتلونکي کې به يې په څلورو ډلو ووېشي.

خبريال: ښه کله چې تاسو وایاست چې د استخباراتو کومه لوبه روانه ده، نو دلته د دوی لاس لرل راځي، که چېرې ملامنصور وژل شوي وی، تاسو فکر کوئ چې دا به د سيمې استخبارات کار وي، په بلوچستان کې د هغه د وژل کېدو ريپوټونه ورکول کېږي، ايا **ISI** به دا کار کړی وي، که هو، نو ستاسو نظر څه دی؟ دغه کار يې ولې کړی؟

اصولي: لکه څنګه چې مو مخکې وويل، پاکستان نه غواړي چې په افغانستان کې سوله راشي، پخوا کله چې د سولې خبرې پيل شوې، دوی د ملا عمر د مړينې موضوع رابرسېره کړه. دا په داسې حال کې ده چې کله دغه موضوع پټه شوې وه، يعنې د ملا عمر د مړينې موضوع دوه کاله پټېږي او کله چې وخت راځي او د افغانستان د سولې موضوعات له ستونزو سره مخوي، بيا يې نو د ملا عمر مرګ رامخته کړ. اوس هم کله چې نړۍ په همدې راتم شوه چې پر پاکستان فشارونه راوړي او مورِ تاسو وليدل چې پر پاکستان يې فشار راوړه چې د افغانستان د سولې له پروسې سره همکاري وکړي، خو دا چې د پردې تر شا څه کيسې دي، پر هغې مورِ او

ketabton.com - The Digital Library

تاسو پوهېږو چې پاکستان هېڅکله هم صادق نه دی پاتې شوی. په دې برخه کې دوی بیا هم همدا کار وکړ همدا دوې ډلې یې سره وجنګولې.

خبریال: یعنې **ISI** غواړي چې طالبان په څو ډلو ووېشي، چې مشرتابه معلوم نه وي او د افغانستان د سولې پروسه همداسې وځنډېږي.

اصولي: بالکل. سل په سلو کې همداسې ده.

خبریال: ډېره مننه. جاوید صاحب ستاسې نظر څه دی، لکه څنګه چې اصولي صاحب ورته اشاره وکړه **ISI** ته نور ملا منصور یوه مطلوبه مهره نه وه او د دې اړتیا لیدل کېده چې نور یې باید له صحنې څخه لرې کړي، ځکه یې هغه وواژه دا منئ؟

جاوید: ستاسو، اصولي صاحب او لیدونکو ته د سلام په وړاندې کولو سره. زه به د خپلو معلوماتو پر اساس دا موضوع یو څه روښانه کړم. اول دا چې تر اوسه د ملا منصور مرګ لا نه دی تاییدشوی او افغان حکومت هم د ده مړینې راپور رسماً نه دی تایید کړی.

خبریال: خو د ولسمشر د دویم معاون د دفتر لخوا دا تایید شوې. د دې ترڅنګ په هلمند کې د ۵۰۵ قول اردو قومندان هم دا هرڅه تایید کړي.

جاوید: نه، هغه په ټویټر لیکلي چې سړی ډېر شدید زخمي دی، خو د مرګ تایید یې نه دی کړی. دویمه موضوع دا چې ملا منصور په طالبانو کې په دې باره کې یو تېز او قوي سړی و. له پښتو، دري سربېره په عربي، اردو، هندي او انګلیسي ژبو پوره حاکم و. په دغو وروستیو کې یې له یو شمېر عربي هېوادونو سره نښې اړیکې ساتلې وې او په دغو وروستیو کې یې غوښتل چې د افغان حکومت هغې غوښتنې ته لبیک ووایي، چې له

ketabton.com - The Digital Library

طالبانو سره د سولې په تړاو وه او دا خبرې هم روانې وې، پاکستان تر ډېره بریده هڅه کوله چې دا هرڅه مهار کړي. ده څه نا څه له ایران سره هم تعلقات ساتلي وو او ځینې امکانات یې له عربي هېوادونو هم ترلاسه کړي ول، خو هغه خودمختاره حرکت یې د دې لامل شول چې له داسې یوه برخلیک سره مخ شي. بله مسئله دا ده چې پاکستان غوښتل که داسې یو څوک راشي، چې سبا د افغانستان د سولې امتیاز طالب ته هم ورکول کېږي، نو باید داسې کس وي چې د دوی هغه اصلي موخې وڅاري. دا هرڅه د هغه د خبرو اصلي ټکي دي چې پاکستان دغه کار وکړ.

خبریال: اصولي صاحب لکه څنګه چې جاوید صاحب اشاره وکړه، د هندوستان سفیر وایي چې پاکستان اوس بله لوبه پیل کړې هغوی له حقاني شبکې سره خبرې غواړي او دوی د طالبانو رهبریت ته رابولي او نړیوال اذهان هم دېته چمتو کوي. دا چې دا ډله له یوې خوا د امریکا او نورو هېوادونو په تور لیست کې ده او له بلې خوا بیا دلته طالبانو ته هم یوه ډله د منلو وړ نه ده. تاسو ته څومره حقیقت پورې ترلې خبر ښکاري او ښاغلی سنها ولې باید دا ډول خبرې وکړي؟

اصولي: زما په اند د طالبانو دا اوسنۍ دوې ډلې له پاکستان سره ډېرې جوړې نه وې او پاکستان هم ډېر باور پرې نه لاره، لکه څومره چې یې د حقاني پر شبکه کوي. پاکستان به دومره لېونی هم نه وي چې په اوسنیو شرایطو کې، چې د ټولې نړۍ سترګې د حقاني شبکې ته دي او د دغه شبکې نوم هم په تور لیست کې دی، فکر نه کوم چې د ټولو سره سره دې د حقاني ډله رامخته کړي. دا سمه ده چې د طالبانو هغه تجهیزات، چې پاکستان ورکول، یو څه به کم شي او حقاني ډلې ته به یې ورکړي.

ketabton.com - The Digital Library

خبریال: اوس د امریکا او د لوېدیځ هېوادونو دغه تور لیست تاسو ته څومره د باور وړ دی؟ ځکه په تېرو کې داسې بېلګې شته چې تور لست دفعتن سپین شي.

اصولي: سل په سلو کې تور او سپین د دوی په لاس کې دي، چې هرڅه یې زړه وي هسې یې جوړوي او دا تور لیست هم د ناټو او امریکا لخوا جوړ شوی. ناټو او امریکا خپله پر دې پوهېږي او عملن یې ویني چې حقاني شبکه چېرې ده؛ چېرې روزل کېږي؛ پټنځایونه یې چېرې دي؛ اډې یې چېرې موقعیت لري. چې دا ټوله نړۍ ویني هره شېبه یې همدا امریکا او ناټو د هغوی د اډو فلمبرداری کوي. نو همدا امریکا او ناټو ته د هغو تمویل او تجهیز هرڅه معلوم دي. روزنتونونه یې ورته معلوم دي، دوی پخپله همداسې کوي چې دغه جنګ په همدې ډول وغځوي دا چې ولې یې وغځوي هغه ځانته مسئله ده، امریکا دلته په سیمه کې نور ستراتېژیک اهداف لري. دلته یې د داعش په نامه بله ډله راپیدا کړه، دا یې هم په سیمه کې د روسیې او د چین او منځنۍ آسیا لپاره یو سور څراغ دی او دوی پرې ځوروي. زما په اند دا چې د دوی وس ورسېږي، د افغانستان اوضاع لا نوره خرابوي، څو دلته، منځنۍ آسیا، چین، روسیه او نورو ته یو ګواښ جوړ کړي. بله مسئله کومې پروژې چې امریکا یې په ناټو جوړوي او پر پاکستان یې عملي کوي یا پاکستان په سیمه کې یو قراردادي شرکت جوړوي، د همغو پروژو په اواخرو کې په دې ډول باید راڅرګند شي چې دلته داعش باید قوي شي، ترڅنګ یې طالبان ورو ورو له صحنې څخه وځي. دا چې په کوم ډول، دا بیا ځانته مسئله ده. یا هم په ډلو ډلو تقسیمېږي یا له داعش سره یوځای کېږي، یا یې ځینې ډلې له دولت سره یوځای کېږي.

ketabton.com - The Digital Library

خبریال: یعنې د طالب د حذفېدو لپاره یوه پالیسي روانه ده؟

اصولي: بالکل. د طالب د نوم د حذفولو یوه پالیسي په دې ډول روانه ده چې دوی باید وویشل شي، ځینې ډلې یې له داعش سره وي، ځینې ډلې یې له حکومت سره یوځای شي او...

خبریال: خو ځینې نور تحلیلونه بیا په دې برخه کې داسې دي چې دغسې طرحه پکې ناممکنه بربښي، ځکه طالبان که څو ډلې هم شي، په هغه کې له ایډیالوژیکي لحاظه جګړه کوي. چې دوی ته بیا داعش د منلو وړ نه دی، دوی بیا د اسلامي امارت په نامه کلک ولاړ دي.

اصولي: دا اوسنۍ ډلې هم چې په دوو ډلو وېشل شوې دي، زما په اند په نړدې وختونو کې به د دوی یوه ډله د طالب په نامه پاتې وي او بله ډله به ځانته یو نوم غوره کوي. همدا یوه ډله چې د طالب په نامه پاتېږي، دا به هم په ډلو وېشل کېږي، ځکه اوس د دې وخت رارسېدلی چې دوی څنګه تجزیه کړای شي. څو دلته د طالب نوم ورک شي دا چې بیا په کوم نوم راڅوندي کېږي یا د کوم نامه تر سیوري لاندې به جګړه کوي، دا بېله مسئله ده.

خبریال: اصولي صاحب ډېره مننه. جاوید صاحب ستاسو نظر څه دی، لکه څنګه چې اصولي صاحب اشاره کوي کیسه ټوله داسې روانه ده چې بالاخره به د طالبانو په نامه ډله د اسلامي امارت بېخ او بنیاد ونړوي او له صحنې به حذف شي. تاسو ته څنګه ښکاري، آیا دا ممکنه ده؟

جاوید: څه نا څه ممکنه ده، ځکه هغه څه چې د پاکستان په لاس کې دي؛ هغه امکانات او اړیکې چې پاکستان یې له دې ډلې سره لري؛ تر

ketabton.com - The Digital Library

ډېره اغېزمنې اوسېدای شي. تاسو وګورئ د کوټې شورا په نړیواله سطحه ډېره یاده شوه چې دا ولې له منځه نه ځي؛ ولې یې مخه نه نیول کېږي او... خو د پاکستان موخه دا ده چې دا ځای باید بل ځای ته منتقل شي. هغه د حقاني ډلې ته منتقل شي او ځای یې بدل شي، ځکه غواړي نړیوالو ته دا وښایي چې د تروریزم ځالې په خپله خوست، پکتیا او نورستان کې دي. بله مسئله دا ده چې په ایډیولوژیکي لحاظ فکر نه کوم چې دوی په لنډه موده کې د طالب دا مفکوره له منځه یوسي، ځکه دا مفکوره په ایډیولوژیکي بڼه ډېره پراخه او قوي ده. دا وروستۍ پېښې چې د داعش په وسیله شوې، د افغانستان له عقیدوي او کلتوري لحاظه سره ډېر زیات توپیر لري، نو زه فکر کوم چې په دې که به داعش زیاتې لاسته‌راوړنې ونه لري، خو طالب یې لري، مثلن په ډېرو مسایلو کې طالب په کلیو کې مداخله نه ده کړې. په دغو وروستیو کې یې وویل چې حتا ښوونځي دې بېرته فعال شي. یا په ننګرهار کې له تېرو ۱۴ کلونو راهیسې ښوونځي نه وو تړل شوي، خو داعش چې راغی هغه ټول ښوونځي وتړل شول.

خبریال: اصولي صاحب ستاسو نظر په دې اړه غواړم. د سولې فضایي هندسې ته ورته معادله چې افغان حکومت یې په مخ کې لري، هر ځای چې یې د ډیپلوماسۍ له لحاظه یادونه کوي، کابل پر دې ټینګار کوي چې مور د سولې په مذاکراتو کې ګامونه اخلو که په هرشکل یې یادونه کوي. اوس که د طالب د حذف مسئله مطرح وي دلته بیا د سولې دا مجهوله معادله بالاخره څه نتیجه ورکوي؟

اصولي: کله چې د طالب نوم حذفېږي، هغه ډلې چې په کوم بل نامه اوړي، هغه ځانته مسئله ده. یعنې دا په دې معنا ده چې د طالب نوم له

ketabton.com - The Digital Library

صحنې وځي. د طالب ډلې وېشل کېږي، هغو ته نور نومونه ورکول کېږي، یعنې بیا به هم دوی د افغانستان په جګړه کې شته وي، خو په یوه بل نامه. دا په دې معنا نه ده چې له صحنې لرې شي. یوازې د هغه طالب نوم له منځه ځي.

خبریال: یعنې تاسو فکر کوئ که چېرې طالب له منځه ځي او بیا په داعش اوړي، نو همدا شان معادله به د هغوی پر وړاندې د روغې جوړې لپاره پر مخ بیایي، که څنګه؟

اصولي: بالکل.

خبریال: خو بیا داعش یوه داخلي پدیده نه بلل کېږي، هغه وخت نو داعش یوه بهرنۍ پدیده ده چې لوی اهداف لري او خراسان غواړي. دا مذاکره د کوم قانون او کوم منطق له مخې؟

اصولي: اصلن مسئله داسې ده چې سوله د افغانانو په لاس کې نه؛ د پاکستان په لاس کې ده، او د هغو قدرتونو په لاس کې ده چې په افغانستان کې سوله او جنګ دواړه پر مخ وړي.

خبریال: دا چې تاسو وایئ چې سوله د پاکستان په لاس کې ده دلته بیا افغان حکومت څه کوي له دې څخه ولې همېشه لاره ورکه وي؟ بالاخره ۱۴ کاله تېر شول څنګه افغان حکومت لاره نه‌شي پیدا کولای؟ که نه غواړي یا دلته کومه اراده موجوده نه ده؟

اصولي: اصلن داسې ده لکه مخکې چې مورږ وویل کومې پروژې چې پاکستان ته ورکول کېږي، پاکستان هماغه پروژې پر مخ وړي، خو یوازې دومره کوي چې خپلې ملي ګټې پکې ساتي او د خپلو ملي ګټو په خوندي

ketabton.com - The Digital Library

ساتلو سره دوی هغه پروژې په افغانستان او سیمه کې پلې کوي. اوس هم زمور سیاسیون لا پر دې هم نه پوهېږي او چیغې وهي چې افغانستان او پاکستان دواړه د تروریزم قرباني دي. زما سر پر دې نه خلاصېږي چې زمور سیاسیون له یوې خوا وایي چې همدا تروریزم پاکستان راته تمویلوي او له بلې خوا وایي چې پاکستان هم د دغه تروریزم قرباني دی. څنګه قرباني؟ قرباني خو مور یو، پاکستان خو تروریزم روزي. نه، پاکستان یې سل په سلو کې قرباني نه دی؛ پاکستان تروریزم روزي او خوروي یې، بلکې قرباني یې افغانستان دی.

خبریال: ډېره منه اصولي صاحب. جاوید صاحب ستاسې نظر څه دی پاکستان عین رول لوبوي، دوی باید ځینې پروژې پلې کړي، داعش صحنې ته راتلونکي دی او پاکستان هغه کارونه کړي چې ۱۴ کاله پرې تورن دي، چې په افغانستان کې یې بېلابېلې وسلهوالې ډلې روزلې، نو د داعش په وړاندې به هم عین پالیسي ولري.

جاوید: زه فکر کوم چې پاکستان په ټوله کې دا هر څه ترسره کوي. خو پاکستان اوس باید پر دې پوه شي چې دا ځل که افغانستان نارامېږي، نو طبیعي خبره ده چې خپله به هم د دغه ناامنۍ اور ورسېږي. پاکستان چې په وروستیو کې په سیمهییزو مسایلو کې ځان ښکېلوي، مثلن شانګهای یې ترلاسه کړ یا له روس یا چین څخه وسلې رانیسي، نو زه فکر کوم چې دې نتیجې ته پاکستان هم تر یوې اندازې، خصوصن یې ملکي سیاسیون، رسېدلي دي، څو په سیمه کې خپلو پالیسیو ته بدلون ورکړي. لکه ویل کېږي چې داعش پاکستاني رسنیو ته اخطارونه ورکړي، ښکاره ده کله چې پاکستان پروژې پلې کوي، بالاخره به یې دوی ته هم یو څه ضرر رسېږي.

ketabton.com - The Digital Library

خبریال: که په لنډه راته ووایاست، آیا د دې امکان هم شته چې طالبان یو ځل بیا بسیج شي او تر یوه رهبریت لاندې کار پیل کړي.

جاوید: زه فکر کوم چې دا مسئله اوس ډېره ستونزمنه ده. نور طالب متحد کېدای نه‌شي، یوه مسئله کېدای شي چې که د طالب بڼه بدلون ومومي او د حقاني شبکې تر رهبریت لاندې یې راولي، شاید یو څه امکان ولري او هغه څوک چې له پاکستانه سرکشي کوي، ممکن هغه ترور کړي.

خبریال: اصولي صاحب ستاسو نظر هم په ورته مسئله کې غواړم، آیا حقاني شبکه ټولو ته د منلو وړ ده؟

اصولي: هېڅکله نه، هغه طالبان چې په پراخه پیمانه له **ISI** سره اړیکې نه لري، هغوی ته هېڅکله د منلو نه ده، لکه څنګه چې اوس په دوو ډلو وېشل شوي چې یوه یې ببخي له **ISI** څخه وتلې او په پوره هغه افغاني ننګ ورځخه ببل شوي دي.

خبریال: اصولي صاحب ډېره مننه. جاوید صاحب له تاسو هم نړۍ مننه.

ketabton.com - The Digital Library

۱۵

د ملي يووالي حکومت په اړه د جان کېري خوشبيني

اصولي صاحب تاسو ته ښه راغلاست وايم. جان‌کيري وايي چې د ملي يووالي حکومت نسخه يوه سمه نسخه وه، مورږ پر دې وتوانېدو چې د افغانستان د کورنۍ جګړې مخه ونيسو دا خبر تاسو ته څومره د منلو وړ دی؟

اصولي: د لوی او بخښونکي خدای په نامه! جان‌کيري په هغه وخت کې هم له ځينو پلانونو سره افغانستان ته راغی او خپل پلانونه يې پر افغانانو ومنل. د افغانانو هغه روحيه، چې په ټاکنو يې لرله، هم يو څه زيانمنه کړه. د خلکو رايو ته احترام ونه‌شو او په زور له ولسمشر غني څخه حکومت نيم کړای شو، له همدې امله دا طرحه د جان‌کيري وه. دوی چې څه کړي، د تل لپاره به له هغو دفاع کوي. که دوی دا مثال ورکوي چې افغانستان به کورنۍ جګړې ته نږدې شوی و، نو دا يو غلط فکر و، ځکه هغه کورنۍ جګړې چې پخوا په نوويمه لسيزه کې رامنځته شوې وې، هغوی ته هم چې چا بنسټونه اېښي ول، يوه يې امريکا وه او بل يې روس. امريکا په هغه وخت کې هغه خلک پرېښودل چې کله شوروي اتحاد مات شو، دوی

ketabton.com - The Digital Library

په خپلو کې سره ورته شول؛ په یوه نه کنټرولېدونکي حالت کې یې پرېښودل او هغوی غوښتل چې دا کنټرول نه‌شي، څو چې په افغانستان کې کوم ملي بنسټونه دي یا هغه ټول موجوده سیاسي او اقتصادي بنسټونه له منځه یوسي او هماغسې یې و هم کړل. نو هغه نسخه هم د امریکایانو او روسانو وه، له همدې امله اوسنۍ نسخه هم، چې په افغاني سیاسیونو او مشرانو یې عملي کړه، د امریکا وه. ځکه خو موږ ویلای شو چې هغه وخت هم موږ د کورنیو جګړو په لور نه تلو، ځکه حالات داسې وو چې که ولسمشر غني هم په هغه وخت کې باید ویلي وای چې ما خو واک ترلاسه کړی، رایې مې اخیستې او ټاکنې مې ګټلې، نو ولسه که تاسو غواړئ چې زه ولسمشر شم، نو ښه تر ښه او که نه غواړئ، نو درنه لاړم، نو دا اوسنۍ ستونزې، چې په دولت کې راپېښېږي، ډېرې به کمې وای. خو په هر حال امریکایانو دا نسخه په افغانانو عملي کړه. دا که د زهرو غړپ هم و افغانانو نوش جان کړ. د اوس لپاره افغانان باید پر دې فکر وکړي چې څنګه کولای شو له دغو ستونزو څخه تېر شو. یعنې موږ یې باید پر اساسي بنسټ فکر وکړو. دغه زمونږ نظام دی او موږ نظام ته ضرورت لرو. او د نظام د بقا لپاره باید ټول افغانان سره لاس ورکړي او تقویه یې کړي. له خپلو ملي ځواکونو، دولت او حکومت څخه دفاع وکړي او له همدغو مشرانو څخه هم دفاع وکړي. ځکه اوس مو همدوی ځانته ټاکلي، ځکه نو افغانانو ته پکار ده چې له حکومت او خپل دولته دفاع وکړي؛ له دوی سره یولاسي شي او له دغو راروانو ستونزو څخه تېر شو، څو په راتلونکي کې له دغه حکومته یو ښه حکومت ولرو او یا هم له دغه ولسمشر څخه لا ښه ولسمشر ولرو. موږ داسې نه‌شو کولای چې اوس ټوپک راواخلو او خپل نظام خراب کړو یا له طالبانو سره لاس ورکړو، بلکې پکار ده چې د خپل نظام ملاتړ وکړو.

ketabton.com - The Digital Library

جان‌کیري په هغه وخت کې، چې خپل پلانونه يې په افغانستان کې عملي کول، ټول کارونه د خپلو ملي ګټو لپاره کړي او اوس هم ژمن دي چې له دغه حکومته او له دې دولته دفاع وکړي. که د افغانستان له اسلامي جمهوري دولت څخه يې دفاع ونه کړه، نو دوی دلته خپلو موخو ته نه‌شي رسېدلای. له همدې امله مجبور دي چې دفاع وکړي.

خبریال: په ورته وخت کې دفاع وزارت هم وايي چې دوی په افغانستان کې مثبتو بدلونونو او راتلونکې ته خوشبينه دي، خو له دغو ټولو سره سره بيا هم افغانستان له خطره ډک هېواد بولي. دا څرګندونې بيا د جان‌کيري له وروستيو څرګندونو سره چې امريکايان د امريکا په اړه موقف نيسي او بل اوباما چې د افغانستان په اړه خبرې کولې، هم لاسته‌راوړنې يادولې او دا راز د داعش موضوع ته يې هم اشاره وکړه. په ټولیزه توګه په افغانستان د امريکا دا ټينګار څه پيغام لري؟

اصولي: په افغانستان کې جګړه د بهرنيانو په لاس کې ده، دوی جګړه له دې خوا هم رهبري کوي او له هغې خوا هم. که چېرې دوی د افغانستان له دولت سره رښتيا او په صادقانه ډول ملګري وی، نو بيا يې هلته ملګرتيا نه کوله، له همدې امله دوی بيا هلته صادق نه دي. دوی هغه ستونزې او هغه مشکلات وينې چې په افغانستان کې پېښېدونکي دي او يا هم دوی پلانونه ورته نيولي، چې دا بايد په دې ډول په افغانانو يا په افغانستان کې پلي شي. له همدې امله مخکې له مخکې وړاندوينه کوي چې ټول هغه پلانونه د دوی په لاس کې دي چې په افغانستان کې د جګړې لپاره جوړېږي. يعنې که چېرې دوی په افغانستان کې سوله غوښتلای، نو پر پاکستان يې رښتينی فشار راوستلای شوای او په افغانستان کې هم سوله

ketabton.com - The Digital Library

راتله. هغه ټول مراکز، تجهیزات، تمویل او جلب و جذب افغانان ویني چې په پاکستان کې د دولت د مخالفو ډلو لپاره کېږي. دا څوک او ولې یې کوي، پر دغو ټولو اوس د هر افغان سر خلاص دی، ځکه خو که چېرې امریکا غوښتلای، نو پاکستان ته یې ویلای شول چې دا کار مه کوه، خو دوی پر پاکستان فشار نه راولي.

خبریال: اصولي صاحب که ټولو مسایلو ته وګورو د امریکا دریځ ته تاسې اشاره وکړه چې دوی په دې ډول سره څه غواړي، البته د دوی هغه خپل اهداف دي چې غواړي په دې ډول یې تعقیب کړي. خو یوه مسئله، چې د سړي پام ځانته اړوي، دا ده چې زمږ د حکومت مشران بیا په دې برخه کې څه نه وایي. مثلن ۲۰۱۷ هم د ناټو او هم د امریکا لخوا ډېر خطرناک او له تهدیدونو ډک کال بلل کېږي. په ځانګړې توګه بیا د پنټاګون لخوا، ورپسې د داعش یادونه کېږي چې ګواکي دا ډله په افغانستان کې د ځالې موندلو په لټه کې دي. هلته بیا روسیه وایي، چې عملن داعش دغه کار ته راغلی؛ پرمختګ یې کړی او په دې برخه کې له طالبانو سره اړیکې نیسي. بل لور ته بیا د امنیت په ډګر د ګوانښونو او سختیو یادونه کېږي، خو افغان حکومت بیا په خپلو کې سره ډېری وخت اخته دي او د یو او بل پر وړاندې دریځونه نیسي. که په کنفرانس یا هره مسئله کې وي، د یو او بل په مقابل کې دریځونه نیسي او د داعش په اړه ډېر څه نه وایي. همداراز زمږ امنیتي ارګانونه هم په دې برخه کې چوپ او یا د ویلو څه نه لري. ولې دا ډول یو حالت رامنځته شوی دی. مږ ایا په دې اوسني حکومت کې لومړیتوبونه وینو، که دا لومړیتوبونه تر مږ ډېر نورو ته ښه واضح دي؟

اصولی: لکه څنګه چې مو په لومړیو کې اشاره وکړه، جګړه د بهرنیانو په

ketabton.com - The Digital Library

لاس کې ده، دوی يې کنټرولوي؛ دوی يې ګرموي او سړوي؛ دوی ته ښه معلومېږي چې حالات څنګه روان دي. هر کله چې روسيې په ځغرده وويل چې مورږ له طالبانو سره اړيکې لرو او دا اړيکې مو د خپلو ملي ګټو په بنسټ له هغوی سره ټينګې کړې دي؛ يعنې که په لويه کې وويل شي، کله چې امريکا کوم ځای ته ځي، په زرګونو کيلو متره لرو سيمو کې د خپلو ملي ګټو ساتنه کوي او هلته يرغل کوي، نو روسيه هم حق لري چې له طالبانو سره اړيکې ولري، خو ستونزه دا ده چې په دغه اور کې څوک سوځي، بيا هم افغانان سوځي، يعنې افغانستان به د نيابتي جګړې مرکز وګرځوي او دا هرڅه د همدې په لور روان دي، دا کړنه څوک کوي، همدغه امريکايان يې کوي.

خبريال: خو د حکومت رول تاسو څنګه ګورئ؟ دا به صحيح وي چې په افغانستان کې بهرنۍ لوبې شته اوس تقريبن د ۱۵ کلونو په تېرېدو سره ډېر مسايل په همدې اړه دي او نظريات هم رامنځته کېږي. پوښتنه دا ده چې افغان د ملي يووالي حکومت ولې په دې برخه کې څرګند دريځ نه لري؛ په دې اړه څه نه وايي او مسايل تر ډېره مبهم او ګونګ پاتېږي؟

اصولي: دغو پوښتنو ته هم راځم، نو روسيه هم دېته وهڅول شوه چې د داعش پر وړاندې له طالبانو سره کمکونه ولري. دا په دې معنا ده چې امريکايان هم غواړي چې افغانستان د نيابتي جګړې مرکز وګرځوي، لکه ورو ورو چې اوس روان دی او دا يوه خطرناکه جګړه ده چې زمورږ رهبران او سياسيون بايد فکر پرې وکړي. د افغانستان په اوسنيو شرايطو کې چې طالبان فعاليت پکې کوي؛ داعش فعاليت پکې کوي؛ حتا تر چينه هم په دې موضوع کې له روس سره نښکېل شول، نو له طالبانو سره يې اړيکې

ketabton.com - The Digital Library

پیدا کړي؛ ایران ورسره اړیکې پیدا کړي، دا په دې معنا ده چې افغانستان خطرناکې مرحلې ته روان دی، ځکه خو د دې هرڅه مخه باید ونیول شي.

راځم ستاسو پوښتنو ته، هر کله چې افغانان یو پیاوړی حکومت ولري؛ هر کله چې افغانان داسې حکومت ولري چې په سیمه کې مو کوم هېواد ته د خیرات لاس نه وي نیولی، نورو هېوادونو ته اړ نه وو، نو بیا په هغو حالاتو کې له ټولو سره ځغرد غږېدلای شو. زمونږ حکومت همدا مسایل وینې، اما ځینې کړه وړه داسې دي چې سمون ته یې وس نه رسي، یعنې مورږ داسې پیاوړی دولت نه لرو، لکه د پاکستان، ایران یا د نور هېوادونو. نو پکار ده چې مورږ افغانان باید خپلې کمزورۍ ووینو.

خبریال: یعنې تاسو ته دا یوه عاقلانه لار ښکاري چې کله وایاست چې مورږ کمزوري یو، نو له هغه چا سره چې تاسو ټرونونه لاسلیک کړي، دغه ټرون خو د یوه کمزوري هېواد په توګه نه‌شي لاسلیک کېدای. تاسې ځان په یو ډول له هغوی سره سیال وینئ او له هغوی سره په یو ډول ټرون ته ورځئ، یو ټرون رامنځته کوئ چې مورږ اوس له امریکا سره یو ستراتېژیک ټرون لرو او بیا د هغې په منځ کې تر ټولو مهم ټرون د کابل واشنګټن ټرون دی. دغو هرڅه ته په کتو سره افغان حکومت ولې باید ځان کمزوری احساس کړي. یعنې دا منطق په کوم ځای کې دی چې مورږ ووایو چې حکومت ځان کمزوری احساسوي او که په ورته وخت کې تاسو وایاست چې داسې ځینې عوامل شته دي، نو بیا مورږ د دغه ډول چلند پر وړاندې به څومره وخت دوام وکړو، ځکه کمزوری به پاتې کېږي او د افغانستان حالات داسې دي چې په دې ډول به نه پاتېږي او وېره همدا ده چې دا به هرڅه لا ډېر خطرناک شي.

ketabton.com - The Digital Library

اصولي: دا تړونونه، چې تاسو یاد کړل، افغان دولت له امریکا سره لاسلیک کړي، خو د هغې پلي کول او عملي کول څوک کولای شي، یعنې افغانان که هرڅه ووایي تر یو حده به یې په دوی عملي کړي وای، خو دوی نه‌شوای عملي کولای، بلکې د هغه تړون پر اساس هغه څه چې دوی ویلي، هغه په افغانانو عملي کوي. دا باید هم ومنو چې سل په سلو کې د تړون ټولې مادې مور په دوی نه‌شو عملي کولای، ځکه دغه هغه هېواد دی چې په ټوله کې افغانانو ورته لاس اوږد کړی، یانې دا تړون نه عملي کېږي له همدې امله افغانان اوس پوهېږي چې په ټولو کړنو کې دا کړه وړه چې اوس روان دي، په دې حال کې څه نه‌شي پکې ویلای.

خبریال: نو دا اوس زمور کمزوری موقف دی او که زمور کمزوري ده، یعنې په ټوله کې که مور په ډېرو مواردو کې که هرڅه وګورو چې یو څوک هم له شپون سره بوخت دی، هم له لېوه سره. په دغه حالت کې مور ووایو چې بس خاموشه خوله بهتره ده. ولې مذاکرات نه کېږي، ولې په ځینو مسایلو کې رغنده ګامونه نه پورته کېږي؟

اصولي: دا په دې معنا ده لکه څنګه چې اشاره وشوه زمور حکومت که د ګاونډیانو په پرتله کمزوری دی، نو زمونږ همدا موقف هم کمزوری دی. یعنې مور په دې کې کمزوري یو، مور باید لږ تر لږه خپل غږ اوچت کړو او نړیوالو ته ووایو چې حالات په دې ډول روان دي. تاسو یې هم وینئ چې امریکا څه کوي؛ ناټو څه کوي او پاکستان پر څه لګیا دی. نو زمور خولې خو تړل شوې نه دي. له همدې امله دا زمور د حکومت او زمور د مشرانو کمزوري ده، چې دا کار باید وکړي. په هلمند کې جګړه روانه ده. د دغه ولایت په یوه کونج کې د امریکا اډې دي، شاوخوا ټولې سیمې او ولسوالۍ

ketabton.com - The Digital Library

سقوط کوي، خو امریکایان ورته هېڅ نه وایي، هلته اوسي؛ هلته ځواکونه، الوتکې او هرڅه لري، خو بیا هم هېڅ ځواب ورته نه وایي؛ پر وړاندې یې هېڅ غږ نه اوچتوي، خو نن مورِ او تاسو واورېدل چې د ګرمسېر ولسوالۍ د امنیې قوماندان یې له مخدره موادو سره نیولی، چې د همدغو مخدره موادو په نیولو کې له بېپیلوټه الوتکو هم کار اخیستل شوی دی. دا په څه معنا ده؟ یعنې دا ډېره مهمه ده چې هغه سړی ونیسي او که دا چې شاوخوا ټولې سیمې او ولسوالۍ له مخالفینو وژغوري. له همدې امله مورِ وایو چې دلته خپله د دوی اهداف دي، ځکه یوازې ناست دي، یوازې یې ننداره او عکاسي کوي.

خبریال: اصولي صاحب لکه څنګه چې تاسو وویل؛ تر ډېره نظریات هم په همدې برخه کې راټول دي او تر ډېره د امریکا دوه‌ګوني اوسېدل او په ځینو مواردو کې د څو بعدي، درې‌ګوني او څلورګوني‌توب هم په دې برخه کې لیدل کېږي. بیا حکومت څنګه په دغو ټولو مواردو خط باسي او وایي چې زه به په امریکا نیوکه نه کوم؛ زه به له امریکا سره د سپینو خبرو جرأت نه کوم؛ زه به په عمده او اساسي مسایلو هېڅ نه وایم؛ خلک به وژل کېږي؛ ملي اردو او پولیس به قتلېږي، اېخوا به له طالبانو سره جګړه کېږي؛ کله به دوی او کله به هغوی تلفات ورکوي، خو دوی خوندي ناست او هرڅه په همدې ډول روان دي، دا حالات به ترکومه داسې وي. دوه حالته، یو دا چې حکومت نه غواړي ځان پرې پوه کړي او دویمه مسئله دا چې تر کله به د افغانستان د اوسني حالاتو زغم ولري، ځکه ویل کېږي چې حالات ډېر ماتېدونکي او نازک دي.

اصولي: دغه اوسنی حالت داسې روان دی، لکه د شهید ډاکټر نجیب الله

ketabton.com - The Digital Library

د حکومت حالت او یا هم د ثور له کودتا راوروسته حالت، چې ورو ورو جګړې پراخېدې، ولسوالیو او ولایتونو سقوط کاوه، تلفات ډېرېدل، خلک له جګړو ستړي شول، حتا تر دې چې ټول حکومت سقوط شو. مورږ دا هرڅه نه غواړو، مورږ د خپل نظام لپاره هیله‌مند یو چې باید خپل نظام تقویه کړو، خو دا حالت یې په همغه ډول روان کړی دی. بهرنیان نه غواړي چې جګړې ته د پای ټکی کېږدي، دا جګړه همداسې توده ساتي، نه غواړي چې د افغانستان اوسني نظام ته د پای ټکی کېږدي، ځکه خو دوی په همدې توده جګړه کې خپلو اهدافو ته نږدې کېږي. دا چې کله رسېږي هغه به وخت وښیي خو افغانانو ته پکار ده چې له خپل نظام سره ودرېږي، د بهرنیانو همدا منحوثې توطیې وپېژني، زر کرا او خرڅ نه‌شي او خپل هېواد کنډواله نه کړي. په دې جګړه کې اېخوا وګړي، چې د افغانستان د نظام پر ضد جنګېږي، هم افغانان دي هغوی باید پخلا کړای شي. هغوی څه غواړي باید خبرې ورسره وشي او د منلو وړ غوښتنې یې ومنل شي. هغه غوښتنې چې د منلو وړ نه دي، باید قناعت پرې ورکړل شي. د دوی لومړنۍ غوښتنه دا ده چې امریکایان باید له افغانستانه ووځي. خو ودې وځي، دلته څه کوي، که یو تضمین موجود وي چې د امریکایانو په وتلو به افغانستان آرامېږي، نو ودې وځي، زمورږ اوس هم دلته امریکایي سرتېري نه دي پکار. که امریکا مرستې راسره کوي، نو په اقتصادي ډګر کې یې دې وکړي؛ په نظامي ډګر کې دې لاس راکړي. په افغانستان کې د دوی حضور نه غواړو، ځکه دا د جنګ اصلي لامل ګرځېدلی، اېخوا طالبان هم هوښیار نه دي، هغوی هم له عقله کار نه اخلي او دا فکر کوي چې که امریکایان له دغه ځایه نه وځي، نو افغانستان باید وران شي. په دې برخه کې باید طالبان هم یو څه عاقلانه فکر وکړي.

ketabton.com - The Digital Library

خبریال: اصولي صاحب اوس د عاقلانه فکر کولو یو ځواب راکړئ. په افغانستان کې حکومت، طالبانو یا نورو ډلو ته د عاقلانه فکر کولو لپاره وخت ورکول کېږي. ځکه اوس روسیې هم رادانګلي، چین هم په دغه مورد کې بوخت دی او پاکستان خو هسې هم په افغانستان کې خپل بزنس ساتي او خپلې ګټې په همدې کې ګوري، ایران هم فعالیتونه ډېر کړي، نو د دې فرصت شته چې هرڅه ته لاره برابره شي. ځکه اوس هر یو پخپلو دریځونو له پخوا ډېر کلک ولاړ دی.

اصولي: اوس زمونږ د افغانستان د حکومت رهبرانو ته پکار ده چې دوی د روسیې، ایران، امریکا، چین، پاکستان او د هند دا نیابتي جګړه وپېژني. دا کړه وړه، چې روان دي، باید یو ښه درک ترې ولري او د دغو ټولو توطیو مخه ونیسي، چې افغانستان له نیابتي جګړې څخه وساتي، کنه حالات په دې ډول روان دي چې افغانستان به د یوې نوې نیابتي جګړې مرکز ګرځي، مورږ افغانانو ته پکار ده، زمونږ سیاسیونو ته پکار ده چې اوس همدا توطیې کشف کړي، دوی د ټولو مخه ونیسي. څو وکولای شو چې په راتلونکي کې یو ښه نظام ولرو.

خبریال: ډېره مننه، کور مو ودان چې زمونږ بلنه مو منلې وه.

ketabton.com - The Digital Library

۱۶

په لندن کې د افغانستان، پاکستان او برېتانیا غونډه

په لندن کې د افغانستان پاکستان او برېتانیا ترمنځ دریځرخیزه لیدنه په داسې حال کې ترسره کېږي، چې په دغو وروستیو کې د افغانستان او پاکستان ترمنځ ترینګلتیاوې تر وروستي حده رسېدلي او د دغې ناستې اصلي موخه هم د دواړو هېوادونو ترمنځ د ترینګلتیاوو د له منځه وړلو لپاره د حل‌لارو لټول دي. خو دا چې په دې ناسته کې به د افغانستان دریځ څه وي او آیا د برېتانیا په منځګړیتوب به دا رامنځته شوې ترینګلتیاوې حل شي؛ د دې موضوع د لا روښانه کېدو په موخه د ملي امنیت شورا ویاند تواب غورځنګ او د سیاسي چارو کارپوه ښاغلي جمال ناصر اصولي سره بحث لرو. تاسو ته ښه راغلاست وایم.

ښاغلی غورځنګ پیل به یې له تاسو وکړو. په ناسته کې به ستاسو دریځ څه وي؟

غورځنګ: د سلام په وړاندې کولو سره. اول اجازه راکړئ چې یوه مسئله اصلاح کړم، د افغانستان انګلستان او پاکستان ترمنځ په دریځرخیزه ناسته

ketabton.com - The Digital Library

کې دغه فارمت یوازې د دې وضعیت د څېړلو یا کابو کولو او یا د حل‌لارو د لټولو لپاره نه دی، پخوا هم دغه فارمټ کار کاوه او په همدې فارمټ کې مورږ دریې‌اړخیزه غونډې درلودې؛ البته چې دا ځلې یې د تمرکز مسئله د افغانستان او پاکستان ترمنځ د وروستیو تربنګلتیاوو په هکله ده چې د هغه لپاره د معقولو حلالارو لټول یې لویه برخه ده. همداراز د دواړو هېوادونو په خوښه یوه مهمه مسله دا ده چې د افغانستان پلاوی د ملي امنیت د سلاکار ښاغلي اتمر په مشرۍ، په اسلام آباد کې د افغانستان سفیر زاخیلوال به هم ورسره وي، ډېر تمرکز یې پر دې دی چې له یوه کاله راهیسې هغه ټول اسناد او شواهد، چې په خاص ډول د ډیورند د فرضي کربنې په اړه هغه اسناد او شواهد وړاندې کړي، او د افغانستان د دولت استدلال مطرح کړي. سربېره پر دې د ډیورند د فرضي کربنې په اوږدو کې د عبور او مرور د شته لارو بندښت او اغېزې یې په تېره بیا د مهاجرینو او ناروغانو پر سر یې اغېز او فشارونه، دا ټول مسایل به په قوت او استدلال سره مطرح شي او هغه څه چې مورږ یې له دغه مجلسه توقوع لرو، هغه دا دي چې یوې داسې پایلې ته به ورسېږو چې هم د دواړو ملتونو رفاه پکې نغښتې وي او هم موجوده وضعیت بدلون وکړي.

خبریاله: مننه. ښاغلی اصولي تاسو څه فکر کوئ، دېته په پام سره چې له کلونو راهیسې د افغانستان او پاکستان ترمنځ تربنګلتیاوې شته دي او دغه راز د نورو هېوادونو په لاس‌وهنې سره خبرې هم ترسره شوې دي، خو بیا هم کومې پایلې ته نه یو رسېدلي. څه فکر کوئ چې دا خبرې به د بریتانیا په منځګړیتوب کومې پایلې ولري؟

اصولي: د لوی او بخښونکي خدای په نامه. پاکستان د تاریخ په اوږدو کې

ketabton.com - The Digital Library

له افغانستان سره په مسایلو کې صادق نه دی پاتې شوی. پر دې ټول افغانان پوهېږي، په ټېرو څو لسیزو کې، چې په افغانستان کې جګړه روانه ده او دلته په هېواد کې چې شوروي اتحاد یرغل وکړ، نو د پاکستان دریځ معلوم و، دوی ته افغانان مهم نه وو، بلکې یواځې دا ورته مهم وو چې د طالب، مجاهد یا په بل هر نامه یې د افغانستان د مشروع حکومت پر وړاندې مخالفې ډلې روزلې او بیا به یې افغانستان ته رالېږلې. اوس هم هماغه خبره ده. دوی ته اوس طالب، داعش یا القاعده مهم نه، بلکې یواځې هغه څه مهم دي چې افغانستان پرې ورانېږي. دوی په اوایلو کې هغه ډلې، چې پاکستان یې زېږوي او تحرک ورکوي، افغانستان ته رالېږي. دوی په لومړیو کې د خپلو اجنټانو یا ملېشو په ډول تقویه کوي او جوړوي یې بیا پراختیا مومي او افغانستان ته یې رالېږي. اوس هم تاسو ولیدل چې داعش ډله هغه ډله نه ده چې مور او تاسو یې په عراق او سوریه کې وینو، بلکې دا یوه ځانګړې ډله ده چې له اسلام آباده سرچینه اخلي، هغوی یې تمویل او تجهیزوي او د افغانستان پر ضد یې کاروي، نو ویلای شو چې پاکستان د تاریخ په اوږدو کې له زېږېدو څخه تر دې دمه له افغانستان سره صادق نه دی پاتې شوی. مور ویلای شو چې همدا کومې غونډې چې د افغانستان د سولې په مورد ترسره کېږي، دا ګټورې دي او افغانستان ته یو امید وربښي، خو بیا هم افغانان په دې بسنه نه‌شي کولای؛ افغانان پر دوی اعتبار نه لري، ځکه دوی په افغانستان کې دوه‌مخی او دریځ‌مخی سیاست چلوي او د نړیوالو په سترګو کې هم خاورې اچوي. نړیوالو ته یو څه وایي افغانانو ته بل څه او په عمل کې بیا بل څه کوي. نو ځکه پر پاکستان اعتبار نه دی پکار. اوسنی جنګ اصلن افغانی جګړه نه ده. د افغانستان حکومت باید په ځغرده ووایي چې دا یوه پاکستانی جګړه ده.

ketabton.com - The Digital Library

زمور جګړه له پاکستان او اسلام آباد سره ده؛ زمور جګړه له پنجابي سره ده؛ زمونږ جګړه له هغو جنرالانو سره ده چې **ISI** او د دوی پوځ يې تقويه کوي او يا هم په لويه کې که ووايو زمونږ جګړه له هغو سره ده چې د افغانستان حکومت ته ميلياردونه ډالر ورکوي، يعنې هغه څوک چې هم افغانستان ته مرستې ورکوي او هم مخالفينو ته.

خبريالە: اصولي صاحب له تاسو څخه منه. ښاغلی غورځنګ دا چې په تېرو ۱۵ کلونو کې افغانستان او پاکستان پايلې ته ونه رسېدل، څه فکر کوئ چې اوسمهال دا ممکنه ده چې دغه دواړه هېوادونه يوازې د خبرو له لارې پايلې ته ورسېږي؟

غورځنګ: متاسفانه په دومره وخت کې افغانستان د پاکستان همکاري نه ده ليدلې، د لويو غونډو او تعهداتو سره سره مو بيا هم کومه سمه پايله نه ده اخيستې. د آسيا د زړه په کنفرانس کې شوي تعهدات يې هم عملي نه کړل او د نورو ناستو تعهدات يې هم له پامه وغورځول، خو د سولې په اړه مور له هرې لارې مخته ځو، خپل ځواک مو هم قوي کوو او د ډيپلوماسۍ يا خبرو اترو له لارې هم له ټولو هېوادونو سره مخته ځو، څو خپلې ستونزې حل کړو.

خبريالە: له تاسو څخه منه. ښاغلی اصولي څه فکر کوئ، دېته په پام سره چې دا خبرې په څو کلونو کې سمې پايلې ته نه دي رسېدلې، ايا اوس به کومه پايله ولري او له دې سره سره به د ترهګرۍ پر وړاندې مبارزه شونې وي، که د هغو خبرو پايلې به ناڅرګندې وي؟

اصولي: په تېره يوه نيمه لسيزه کې مو وليدل چې پاکستان سمه همکاري نه ده کړې، دوی به د تل لپاره هغه څه کول چې د پاکستان د ملي ګټو

ketabton.com - The Digital Library

لپاره ضرور وو، یعنې خپلې ملي ګټې یې ساتلې. دوی د هغو طالبانو پر ضد جګړه پیل کړه چې د پاکستان پر خلاف جنګېدل او هغه طالبان چې د افغانستان پر وړاندې جنګېدل، هغه یې لا ډېر تجهیز او تمویل کړل. په وزیرستان، سوات او ټولو ځایونو کې یې د خپلو عملیاتو په لړ کې همدا ډول کارونه وکړل. اوس هم چې په کومو سیمو کې د عملیاتو ژمنه کوي او هلته عملیات کوي، بیا هم په همدې تګلاره مخته ځي. دوی هغه ډلې او هغه طالبان ځپي چې د پاکستان د حکومت پر خلاف جنګېږي او هغه ډلې، چې له افغان حکومت سره جنګ کوي، تمویل او تجهیزوي. دا کومه پټه موضوع نه ده تاسو ښه پوهېږئ چې په تېره یوه لسیزه کې امریکا همدا ټول لیدل چې دا خلک په وزیرستان، میرالي او په نورو پولو ته نیږدې سیمو کې ښکاره ګرځېدل، او هلته یې اډې لرلې. له دوی سره د ټرېننګ لپاره د **ISI** د پوځ استادان وو. دوی یې په ښکاره ټرېننګ او تجهیزول؛ جلب او جذب یې ورته کاوه بیا یې افغانستان ته رالېږل. زه وایم دا غونډې د افغانستان او پاکستان موضوعات نه‌شي حلولای. د پاکستان پر وړاندې باید د افغانستان د دولت دریځ قاطع و اوسي. دوی چې زمور په کابل کې چاودنې کوي؛ ماشومان مو وژني او ولسوالۍ مو په راکټونو ولي، نو مور هم باید ارام پاتې نه‌شو او د دوی ځواب هغسې ورکړو، لکه څنګه چې یې دوی مور ته راکوي. که دوی طالب روزي، مور هم لږ تر لږه کولای شو چې د دوی لپاره بلوځان وروزو، دوی چې په کابل کې بمونو ته انفجار ورکوي، مور هم کولای شو چې په اسلام اباد کې چاودنې وکړو.

یعنې د افغانستان دولت باید بالمثل عمل غوره کړي، څو ځانونه وژغورلای شو او دا بالمثل عمل به بلوځان کوي، ځکه چې هغوی یوه آزادي غوښتونکې ډله ده او دا هرڅه د هغوی حق دی، هغوی باید خپله آزادي

ketabton.com - The Digital Library

واخلي.

خبریاله: ډېره مننه. ښاغلی اصولي، وروسته له دې چې دا نوملړونه ضمانت شي او درېیمګړی یا څلورم هېواد یې ضمانت وکړي او ویې ځاري، نو پاکستان به کوم ګام پورته کړي؟

اصولي: زما په نظر هېڅکله هم هغه هېوادونه، چې اوس له موږ سره همکار دي، لکه برېتانیا او امریکا، پر دې نه پوهېږي چې دا خلک د افغانستان پر ضد جنګېږي، ټول په پاکستان کې دي. هغوی پوهېږي هغه ډالر چې امریکا یې پاکستان ته ورکوي له همغو څخه دوی تجهیزېږي. په هغو پیسو، چې برېتانیا یې پاکستان ته ورکوي، طالبان، داعش او نورې ډلې تجهیزېږي. ځکه خو زه پر دغو مسایلو هېڅ باور نه لرم، تر هغې چې پاکستان د امریکا او برېتانیا لخوا په صادقانه ډول تر فشار لاندې رانه‌شي، یعنې تر هغې چې امریکا په صادقانه ډول ونه غواړي چې پاکستان د ترهګرو ډلو روزل بند کړي او له خپلې خاورې یې بهر کړي. دا هرڅه د همدغو دوو هېوادونو، یعنې امریکا او برېتانیا، په واک کې دي. نو ویلای شو چې دوی ورسره همکار دي. په دغو نوملړونو او په دغو ضمانتونو، اصلن نه کېږي. اصلي جړې یې همدا دي چې امریکا خپله دا هرڅه وینې چې طالبان له کومه ځایه اوبه اخلي. موږ او تاسو پوهېږو چې د جنګ او د جګړې لګښت کم نه وي. د افغانستان حکومت د جنګ لګښت نه‌شي پوره کولای، نو دا طالبان به یې بیا څنګه پوره کوي. همدا داعش خپل لګښت له کومه کوي، دوی له کومه ځایه تجهیز شول، له کومه ځایه ټریننګ شول، چا ورته جلب او جذب وکړ. امریکا دا هرڅه وینې او په صادقانه ډول نه غواړي چې پر دوی فشار راولي. که پر پاکستان فشار راولي، نو موضوع

ketabton.com - The Digital Library

هملته په يوه يوه نيمه مياشت کې حل ده او د دغه فشار له امله به هغه ډلې، چې د افغانستان د نظام پر ضد جنګېږي، خپله د سولې مېز ته راځي. ځکه خو لکه څنګه چې پخواني ولسمشر حامد کرزي ويل د افغانستان د سولې کيلي له امريکا او پاکستان سره ده، خو زه وايم چې اوس له پاکستان سره نه، بلکې پخپله له امريکا سره ده. که چېرې امريکا وغواړي په افغانستان کې به ډېر ژر سوله راشي او که چېرې په دې ډول روانه وي چې ترمنځ يې افغان حکومت نه ژوندی وي او نه مړ، بلکې نيمژوانده يې ساتي، بيا به نو همدا حالات روان وي او مور له دې هرڅه سره مخ يو.

خبريالە: هو ښاغلی اصولي له تاسو منه. ښاغلی غورځنګ دا چې د افغانستان اساسي ستونزه د پاکستان له ملکي حکومت سره نه، بلکې له پوځي حکومت سره ده، نو دېته په پام سره چې په دې ناسته کې د پاکستان هېڅ يو پوځي چارواکی ګډون نه لري. نو آيا د ترهګرۍ په وړاندې د مبارزې په برخه کې به کومې پايلې ته ورسېرو؟

غورځنګ: لږ تر لږه دا غواړو چې خپل نيت خپلو نړيوالو همکارانو ته وښيو. مور د يوه مسوول حکومت په توګه تلاش غواړو، څو ثابته کړو چې د دې ستونزې هواري ته ژمن يو. بل هغه څه چې د يادونې وړ دي، هغه دا چې افغانستان اوس له اقتصادي لحاظه يوائې په يوه ځانګړي هېواد متکی نه دی، بلکې مور اوس له سيمې سره لاره پيدا کړې، د منځنۍ آسيا له لارې له دنيا او د ايران له لارې له نړۍ سره وصل شوي يو. يعنې مور هېڅکله هم له اقتصادي ستونزو سره نه مخ کېږو.

ketabton.com - The Digital Library

۱۷

پنځم ستون

خبریال: اصولي صاحب پنځم ستون باید معلوم شي، دا پنځم ستون څوک دي کوم کوم خلک دي، کومه ډله ده؟

اصولي: پنځم ستون هغه خلک دي چې عملن وزیر وي او عملن خپل ولسمشر ته چلینج ورکوي. د پنځم ستون ډلې هغو ته وایي چې عملن په نظام کې وظیفه لري، خپل ګوند او خپلو غړو ته وایي چې ورشئ په مظاهرو کې له ټوپکه هم استفاده وکړئ، او د تفتګچو په ګډون هر ډول سلاح وکاروئ. دوی هغه خلک دي چې په خپله والي وي، خلک یې په کابل کې (یا ارګ یا مرګ) نارې وهي، دښته پنځم ستون وایي. پوهېږئ دوی اصلن د چا لخوا تقویه کېږي. دا خلک بهرنیانو دومره وپړسول. د بن په کنفرانس کې په دوی پانګونه وشوه، لاروهونکي ټوپک‌سالاران او قوماندانان یې راوستل او دوی ته یې چوکۍ ورکړې، واک او پیسې یې ورکړې او بالاخره یې دومره وپړسول چې د ملي یووالي له حکومته ۵۰ سلنه هم اخلي. هغه یو طرف ۵۰ سلنه یې بیا په دا بل ۵۰ سلنه کې هم ۳۰ سلنه اخلي. خو بیا هم د حکومت او نظام پر ضد راپورته کېږي؛ بیا هم عملن درته وایي چې مورِ افغانستان نه‌منو، بلکې دلته فدرالي نظام غواړو، دلته

ketabton.com - The Digital Library

یو څه غواړو، بل څه غواړو، ځکه دا د هر چا خپله غوښتنه ده، داسې دې ووايي، خو په سياسي لحاظ دې ووايي، په نظري لحاظ دې ووايي مبارزه دې سوله‌ييزه ورته وکړي، نه دا چې راووځي د خپل نظام پر ضد؛ د خپل حکومت پر ضد؛ د خپل ملت پر ضد؛ د خپل افغانستان د نامه پر ضد؛ د خپل ملي سرود پر ضد؛ د خپل بيرغ پر ضد او د خپلو تاريخي نوميسو پر ضد راپورته شي او د هغوی پر خلاف شعارونه ورکړي.

خبريال: دا خلک چې هم په حکومت کې دي او هم يې تاسو پينځم ستون بولئ، ولې يې حکومت پر وړاندې چپ دی؟

اصولي: اصلاً زمور دولت کمزوری دی. پر دې بايد هېڅوک هم پرده وانه چوي چې مور قوي يوو. دولت کمزوری دی، چا کمزوری کړ؟ په هغه هېواد کې چې عملاً بهرني ځواکونه شتون ولري. بهرنيان هېڅکله نه غواړي چې هلته يو قوي مقتدر خپلواک او په ځان بسيا نظام موجود وي او بيا چې په څنګ کې مور داسې ګاونډيان ولرو، لکه پاکستان او ايران.

ketabton.com - The Digital Library

۱۸

د طالبانو نوی مشر ملا هیبت الله

طالبان، گروه که بیش از ۱۹ سال با حکومت‌های مختلف افغانستان می جنگند، در این میان این گروه دو رهبر خود را از دست داده اند و در آخرین مورد هم ملا اخترمحمد منصور در بلوچستان پاکستان توسط طیاره بدون سرنشین آمریکا آماج قرار گرفت و کشته شد. بدنبال آن ملا هیبت الله آخندزاده معاون اول منصور جانشین او گردید و اما جسد که حالا به آقای منصور ربط داده میشود تا حال هم تثبیت هویت نشده، آمریکا سخن از نبود نام ملا هیبت الله در فهرست سیاه میزند و حکومت افغانستان هم این گروه را بار دیگر به گفتگو فرا میخواند. آینده یې گروه طالبان چگونه خواهد بود و از طرف دیگر اینکه سرنوشت گفتگوی‌های صلح چه خواهد شد؟ من بیژن آرین در این برنامه نگرش آقای جمال ناصر اصولي آگاه امور سیاسي، عبدالمعین معین نویسنده و پژوهشگر، و فرهاد صدیقي عضو مجلس نماینده گان را باخود دارم. خوش آمدین مهمانان عزیز.

آقای اصولي با شما آغاز میکنم از میان برداشته شدن منصور و انتخاب رهبر تازه طالبان روی روند مصالحه با طالبان برای گفتگوی صلح تاثیر گذاشته میتواند؟

ketabton.com - The Digital Library

اصولي: د لوی او بخښونکي خدای په نامه! سلامونه تاسو، د مجلس ګډونوالو او ټولو لیدونکو ته. د افغانستان د جنګ او د سولې مسئله یانې دا چې مور ځنګه له جنګه خلاص او سولې ته رسېدلای شو، دا د طالبانو له یوه مشر سره تړاو نه لري چې یو مشر یې له منځه ځي، نو هیله‌مند شو چې ګواکې سوله راځي. د افغانستان د جنګ او د سولې په دواړو برخو کې بنسټیزه موضوع په هغه ځای کې ده چې رهبریت یې په واک کې نیولای. دا په دې مانا ده، کله چې طالبان وژل کېږي؛ کله چې د القاعده مشران وژل کېږي؛ کله چې د داعش مشران وژل کېږي. او یا هم د حزب اسلامي مشران افغانستان ته راځي یا د سولې له پروسې سره یوځای کېږي دا په دې مانا ده چې د افغانستان دښمنانو یا د افغانستان هغه دښمن لپاره مفید نه دي چې د افغانستان د سولې او جګړې پروسه یې په لاس کې نیولې ده. دا په دې معنا ده، تر هغه وخته چې له ملا عمره کار اخیستل کېده، تر هغه یې وساته، خو کله چې یې تر استفاده ونه‌شوای کړای، نو په یو مرموز ډول یې مړ اعلان کړ. همدا شان ملا منصور تر پرونه ژوندی و؛ تر پرونه یې د طالبانو رهبریت په لاس کې و، یعنې دلته هغه هېوادونه چې د دوی مهار یې په لاس کې و، هغه دوی ته نور د منلو وړ نه و.

خبریال: یعنې شما میګین اینان مهره‌های بی‌تاثیر بودند؟

اصولي: کله چې هغه هېوادونه دوی د جنګ او جګړې لپاره کاروي، هغوی چې کله پوه شي چې نور همدا موجوده مهره نور د دوی د ملي ګټو لپاره نه کارېږي، نو له منځه یې لرې کوي. دا د نړیوالو استخباراتو هغه پروسه ده چې په لومړیو کې پر همدې بحث هم کېږي. کله چې د یوې ډلې مشرۍ ته یو رهبر راوړي، نو بیا د هغه د وژلو په اړه هم فکر کوي چې که چېرې

ketabton.com - The Digital Library

دا مفید تمام نه‌شو نو مور څنګه کولای شو چې دا له منځه یوسو. په همدې ډول ډېرې نورې ډلې، چې اوس اوس د افغانستان د سولې له پروسې سره یوځای کېږي له هغوی څخه هم ناوړه ګټه واخیستل شوه او یا هم هغه ډلې، چې د افغانستان په کورنیو جګړو کې یې لاس لاره، له هغوی څخه تر ننه پورې ناوړه استفاده وشوه. یعنې هغه ډلې چې د افغانستان په جګړه کې یې لاس لاره.

خبریال: مثلاً چه کسانی؟

اصولي: کله چې د ثور کودتا کېږي، له کودتا وروسته روسان افغانستان ته راځي همغه مهرې د روسانو لپاره د قبول وړ وې. د بهرنیو استخباراتو لخوا د روس پلوه حکومت پر مقابل کې کومې مهرې چې وکاړېدې، هغه د څه پر اساس وکاړېدې؟ ولې یې دوی ته په میلیاردونو ډالر او وسلې ورکړې؟ علت یې دا و چې دوی د خپلو ملي ګټو لپاره دا کار کاوه. دوی یې وکارول، وکارول؛ افغانستان یې پرې تکه تکه کړ؛ د افغانستان اردو یې پرې لمنځه یوړه؛ زمور د هېواد ټولې بنسټیزې پروژې او ټول بنسټیز توکي یې ختم او په پاکستان، ایران او نورو هېوادونو یې خرڅ کړل. له همدې امله کله چې مجاهدین افغانستان ته راځي په افغانستان کې د روس‌پلوه حکومت له منځه وړي. له دې وروسته د امریکا، اروپایانو او عربانو لپاره مهمه نه وه چې دوی وکاروي، نو په خپل حال یې پرېښودل، خو دوی وکاړېدل.

خبریال: یعنی مجاهدین بخاطر از بین بردن نظام استفاده شدند؟

اصولي: هو، یعنې بهرنیانو د خپلو ملي ګټو لپاره دوی وکارول؛ د هغوی لپاره د افغانستان د جهاد موضوع مطرح نه وه. کله چې مجاهدین راغلل او په خپلو کې سره ښکېل شول، د دوی لپاره یوه ډله پکار وه چې همدا

ketabton.com - The Digital Library

جګړې همدا چور او چپاول، چې په افغانستان او په کابل کې روان و، له منځه وړي وای. طالبان راغلل. باید راغلي وای، که طالب نه وای، باید یوه بله ډله راغلې وای چې دوی یې له افغانستان څخه جارو کړي وای. په همدې ډول بهرنیانو د طالبانو ډله راپیدا کړه، کله چې طالبان په افغانستان کې د دوی په کار و، نو د افغانستان واک یې ورکړ او کله چې په کار نه و، نو په **B52** یې له افغانستانه تبعید او وشړل. اوس هم کله چې مشر ټاکل کېږي په بهر کې دوی پوهول کېږي چې څوک باید مشری ته راشي.

خبریال: یعنې حضور این رهبران یا رهبران طالبان دقیقاً تاثیری روی روند گفتگوهای صلح نخواهد داشت؟

اصولي: همدا وایم د افغانستان سوله د احمد او محمود په وژلو نه راځي، کله چې د طالبانو یو مشر وژل کېږي، نو سبا ته محمود راځي، محمود وژل کېږي، احمد راځي. د افغانستان ستونزه په جګړه او په وژلو نه حل کېږي.

خبریال: پس با چه حل میشود؟

اصولي: دا په مذاکراتو حل کېږي. مذاکرات باید له امریکا او پاکستان سره وشي، امریکا ته قناعت ورکړل شي چې ته مور ته ملا منصور مه وژنه، بلکې پر هغه ډلې او هېوادونو فشار راوړه چې تروریزم روزي؛ د تروریزم ریښې، هسته او اډې هلته دي. تروریزم په افغانستان کې نه‌شته. کله چې تروریزم دلته نه وي او له بل ځایه دیکته کېږي بیا افغانستان ته راځي، پکار ده چې ته هماغه ځای راونیسې، خو ته برعکس له هغه هېواد سره په میلیاردونو ډالرو مرستې کوې؛ ته برعکس هغه هېواد ته په میلیاردونه ډالر، په طیارو او زره‌هي ټانګونو ورکوې او ورته خریداري کوي یې. نو په افغانستان کې له وژلو سره څه نه ترلاسه کېږي. که زمور مشران او اوسني

ketabton.com - The Digital Library

رهبران لس واړې په افغانستان کې ووژل شي؛ لس واړې که د طالبانو ووژل شي؛ لس واړې که د نورو ډلو ووژل شي، په دې هرڅه سوله نه راځي. سوله په هغه ځای کې راځي له کومه ځایه چې همدا تروریزم خورېږي او رېښه اخلي. دا څوک کولای شي، دا امریکا کولای شي.

خبریال: ممنون آقای اصولي. آقای صدیقي شما با آنچه که آقای اصولي گفتند هم باور استید، اینکه جنگ افغانستان ریشه در بیرون دارد و کسانی که حالا کشته میشوند یا روی قدرت میایند اینان مهره‌های بیش نیستند و برخی شان هم مهره‌های سوخته عنوان میشوند، اما نباید حالا کسي در افغانستان کشته شود و راه حل این نیست. موافق استین؟

صدیقي: بنام خدا، سلام به شما مهمانان و بینندگان، طالب‌های افغان که در پاکستان استند، مثل ملا عمر که کشته شد، مثل ملا منصور که کشته شد، اینها سخنگویایی استخبارات بیگانه بخصوص پاکستان بودند. دگه اینکه ما تا کی با اله دست دیگرا شدن به مادر وطن خود خیانت کنیم. کشته شدن ملا منصور به این دلیل بود که از پاکستان نافرمانی کرده بود.

خبریال: خوب به باور آقای اصولی کشته شدن این رهبرها فایده یی ندارد و اینها مهره‌های سوخته استند و افغانستان باید با امریکا و پاکستان در رابطه به صلح بحث کنند. و میگویند که آمریکا در این قضیه با پاکستان دست دارد.

صدیقی: مه با حرف جناب اصولی موافق استم، اگر امریکا صادقانه بر پاکستان فشار وارد کند. در ۲۴ ساعت جنگ افغانستان تمام است. پاکستان منبع تروریزم است که خود افغانها را استفاده میکنند و با نکات دین و ناموس و این چنین مسایل افغانها را علیه افغانستان استفاده میکنند

ketabton.com - The Digital Library

و زمینه را برای حضور امریکا مساعد میسازد.

خبریال: آقای اصولی اشاره کردند که مجاهدین هم آمدند و در افغانستان استفاده شدند. طالبان هم به همین قسم، خوب عمدتن طالبان و مجاهدین یک قسم استند؟

صدیقی: مجاهدین با طالبان زمین تا آسمان فرق دارند، و فرق شان در ایست که این دموکراسی و این سهولت‌های امروزی ما همه اش از برکت مجاهدین است. اگر مجاهدین نمی بود امروز افغانستان یک صوبه پاکستان بود و همه یی سهولت‌های و پیشرفت‌های امروزی ما از برکت مجاهدین است.

خبریال: آقای اصولي هم باور استین، یا چېزې دیگری در میان است؟

اصولي: جهاد تر هغې په افغانستان کې فرض و چې روسان له افغانستانه لاړل، نو ته ووایه کله چې روسان لاړل، دوی له چا سره جهاد کاوه؟ جهاد له کفارو سره کېږي، خو دوی جهاد له مسلمان سره کاوه؟ یو ورور یې مجاهد و، بل ورور یې د کمونېست او د خلقي په نوم یاداوه. جهاد یې له اردو سره کاوه، له افغاني پوځ سره یې کاوه چې تکه تکه یې کړه. بیا یې ضیاالحق او پاکستاني **ISI** ته پر مېز کېښوده، جهاد یې له ټانکونو سره کاوه چې ټول یې راټول کړل او هغه یې په پاکستان خرڅ کړل. جهاد یې له چا سره کاوه، جهاد یې له افغانۍ پېغلې سره کاوه چې ځان یې له پنځم منزله وغورځاوه. جهاد یې د کابل له کورونو سره کاوه چې ټول یې چور کړل، جهاد یې له چا سره کاوه، له دې سره یې کاوه چې د افغانستان ټول غیرت او ناموس یې په پاکستان او په عربي ممالکو خرڅ کړ. گورئ زمور افغانۍ پېغلې یې په پنجاب او په عربو خرڅې کړې. دا جهاد و؟ جهاد په افغانستان

ketabton.com - The Digital Library

کې تر هغو فرض و چې روسان وو. دویمه موضوع، وکیل صاحب ته احترام لرم، دا د ده خپل فکر دی او زما خپل. خو زه دومره وایم چې مورږ او تاسو باید په حقیقتونو سترګې پټې نه کړو. ټول باید حقایق څرګند کړو. افغانستان په ربښتیا هم چې روسانو نیولی و، دلته راغلي وو، له دوی سره باید جهاد شوی وای.

خبریال: یعنې شما فرق بین طالبان و مجاهدین را نمی بینید؟

اصولي: دومره فرق یې کوم، تر هغه وخته چې روسان دلته موجود وو او مجاهدینو ورسره جهاد کاوه، همغه مجاهدین او غازیان و، وروسته له هغې هغو خلکو چې کابل یې کنډواله او پوځ یې په پاکستان خړځ کړ، د پوځ ټول تجهیزات یې، توپونه ټانګونه، چې یواځې ۴۰۰۰ مو ټانګونه لرل، په پاکستان خړځ کړل. جبټ او لویې الوتکې یې ټولې په ایران او په پاکستان خرڅې کړې، دا کوم جهاد و؟ که دا جهاد وي، ناهید له پنځم منزله څخه ځان وغورځاوه. که دا جهاد وي چې د خلکو په ناموس تېری وکړي. که دا جهاد وي چې په خیرخانه کې یو ولسمشر وي، په پلچرخي کې بل ولسمشر، په دشت برچي کې بل وي. که دا جهاد وي چې د یو او بل پر سرونو یې مېخونه ووهل. که دا جهاد وي، زه بالکل دا جهاد نه منم.

خبریال: یعنې میګین که هر دو یکسان اند؟

اصولي: طالبان پرې بهتر و، دغو مجاهدینو باید دا ګندګي نه وای کړې. دا ګندګي یې باید ټوله کړې وای. طالبانو دا ګندګي پاکه کړه، طالبان هغه مهال داسې کسان وو چې په افغانستان کې یې امن راواسته، دا چې د چا غلامان وو دا بله مسئله ده. ځکه همدا مجاهدین چا تمویلول؟ خو یو څوک یې ضرور تر شا ول او یو څه یې ترې غوښتل. نو کوم چا ته چې څه ورکوې،

ketabton.com - The Digital Library

باید چې یو څه ترې واخلې.

خبریال: ممنون تان. آقای صدیقي طالبان آمدند و گندگي‌های مجاهدین را پاک کردند، واقعاً این چنین است؟

صدیقي: تعجب آور است، طالب‌ها کسانی بودند که ضد بشریت و این وطن و مجاهد کسی است که در کنار این دولت ایستاده و در امور کشور سهیم است.

خبریال: آقای اصولي امریکا چندی قبل اعلان کرد که دگر طالبان دشمن آن کشور نخواهد بودند، اما حدود دو یا سه ماه گذشت و حالا میاید رهبر گروه طالبان منصور را مورد حملات خود قرار میدهد و می کشنش چرا؟

اصولي: دا چې مورږ وایو چې د افغانستان د سولې کیلي له امریکا سره ده. ولې وایو، ځکه چې امریکا په افغانستان کې داسې برخورد کوي چې د دوی د ملي ګټو د ساتلو موجب وګرځي. یعنې هره کړنه چې په افغانستان کې د خپلو ملي ګټو له پاره ترسروي. دوی خپلو کړنو ته ګوري او د هغې پر اساس تحرک کوي.

خبریال: آیا دو یا سه ماه آنچه را که بیان کردند آنرا منافع ملي شان ایجاب می کرد؟

اصولي: سل په سلو کې همدا اوس چې ملا منصور وژني، ملا منصور هغه څوک و چې دوی ته یې نور په درد نه خوړل. بن لادن یې ولې وواژه؟ دوی نه پوهېدل چې بن لادن چېرې دی. دوی پوهېدل چې له **ISI** سره هملته د پاکستان پر خاوره په حیات‌آباد او نورو ځایونو کې و.

خبریال: دقیقاً بازم سوال که مطرح میشود. چرا این چنین اقدامی را پیشتر

ketabton.com - The Digital Library

نکردند؟ قبلن مهره یی مفیدی به او کشور بود؟

اصولي: زه یوه شي ته غواړم، اشاره وکړم. هغه دا چې د ډیورند له کرښې اېخوا همدا طالبان او همدا د حقاني ډله او نورې ډلې وې چې د افغانستان د نظام پر مقابل کې جنګېدل. دا ټول پټ نه ګرځېدل، دوی هلته پتنځایونه نه لرل، بلکې ښکاره اډې یې لرلې. دوی هلته د میرانشا شورا، د پېښور شورا، د کوټې شورا په واضح ډول کښي، ISI په جریان کې وي او له هغوی سره خلک کښي. امریکا دا هرڅه وینې، مګر نه یې شو کولای چې هرڅه هملته ځای پر ځای ختم کړي. دوی کولای شول، خو ځکه یې ونه کړل چې ګټې یې پکې نه وې. اوس یې هم په ګټه نه ده، ملا منصور پاکستان په امریکا خرڅ کړ. ګورئ دی چې له طیارې څخه ویشتل کېږي، موټر یې سوځي، هرڅه یې سوځي، خو د ده پاسپورت پاتېږي. دا څوک او کوم عقل یې مني، دا خو هسې یوه دسیسه وه. د دې لپاره چې دوی دا وښیي چې دی ایران ته هم لاړ او هلته یې هم اړیکې ټینګې کړې. د دې لپاره یوه دسیسه وه چې دی باید ووژل شي. لکه څنګه چې طالبان په اوایلو کې پاکستان په امریکا خرڅ کړل، ملا ضعیف او دېته ورته نور قوماندانان او لوړپوړي یې امریکا ته وسپارل، همداسې دا هم یوه مهره وه چې پرې خرڅه یې کړه او د دې په بدل کې به هغه څه اخلي چې امریکا ورته نه ورکول.

خبریال: ممنون، آقای صدیقي، واقعاً پاکستان ملا منصور را به امریکا فروخت؟

صدیقي: زماني که ملا منصور کشته میشه ارتباط گرفته بود میخواست، در افغانستان صلح بیاید و خوده یک افغان فکر می کرد بناان زمانی که آنها دیدند که ملا منصور مهره است که آنها ازش استفاده نمیتوانند، پس

ketabton.com - The Digital Library

او را از بین بردند.

خبریال: اما آقای معین به این باورند که ملا منصور از جمله کسانی بود که باوری به صلح نداشت و جنگجو بود. و بیشتر کوشش میکرد که مسایل را از طریق جنگ حل کند.

صدیقي: با احترام به گفته‌های جناب معین، من گفته هایشانرا نه رد میکنم و نه تایید، اما اطلاعات که من دارم ملا منصور میخواست مستقیم با حکومت افغانستان مذاکراتی را داشته باشند و پاکستانیان که دیدند از منصور استفاده نمیتوانند پس با کمک امریکایی‌ها او را از بین بردند.

خبریال: ممنون، آقای معین حکومت پاکستان در پشت شدن ملا منصور دست دارند و ملا منصور به اساس اطلاعات آقای صدیقی در تلاش مذاکره بوده که سبب کشتنش شد.

معین: مهم اینه که پاکستان در چه موارد دست ندارد، اینکه ملا منصور خواستار مذاکره بصورت مستقیم بود، مشروط به چه چیز بود. مشروط به جنگ را که ما نمی پذیریم، اما در قسمت مجاهدین میتوانیم آن دوره را به سه دوره تقسیم کنیم. دوره جنگ با روس‌ها که مقدس ترین دوره بود؛ دوره قدرت مجاهدین دوره پراگندگي و ویرانی مجاهدین؛ دوره مقاومت که یک دوره فرهنگ بود.

خبریال: ملا منصور با چه شرایطي میخواست که به گفتگوی‌های صلح بپیوندد؟

صدیقي: انفجار و انتحار در مدارس پاکستان تدریس میشود، من اسنادی دارم که حدود ۳۵۰ مدرسه در پاکستان وجود دارد که در آن انفجار و انتحار

ketabton.com - The Digital Library

تدریس میشود. اما ملا منصور آماده بود تا با روند صلح افغانستان بپیوندد. ملا منصور اگر از بین نمی رفت تمام برنامه‌های پاکستان را افشا میکرد که به اساس نافرماني پاکستان کشته شد.

خبریال: حالا آقای معین با درنظر داشت آنچه که بحث شد، و در فضای که حالا بی اعتمادي بوجود آمده، بی اعتمادي میان حکومت افغانستان و پاکستان، طالبان بالای حکومت افغانستان و حکومت افغانستان هم بالای طالبان و به نوعی هم بالای امریکا، آینده یی گفتگوی‌های صلح حکومت افغانستان را چگونه می بینید؟

معین: من مدتی با فرایند و میکانیزم صلح افغانستان مشکل دارم، چون این میکانیزم میکانیزم شفاف نبوده. یک مقدار سلیقه یی برخورد شده. بحث اینست که تا زماني که طالبان را سیاسي نسازید، این مشکل حل نمیشود و به میز مذاکره نمیشود و تا حال که سیاسي نشده.

خبریال: پس حالا چگونه میتوان طالب را سیاسي ساخت؟

معین: عواملی دارد، یک اینکه پاکستان باید بر طالبان فشار وارد کند، دوم مسئله آمدن آقای حکمتیار است و حمایت آقای حکمتیار است که میتواند طالب را از بین ببرد و آنرا به میز مذاکره بکشد. و هم چنین نقش آمریکا است. حکومت افغانستان باید از این مسایل خوب استفاده بکند.

خبریال: ممنون تان، آقای اصولي آیا واقعاً میکانیزم صلح حکومت افغانستان با طالبان تا حال شفاف نبوده؟

اصولي: غواړم یو څه ته اشاره وکړم هغه دا چې په یوه شي مور ټول افغانان باید وشرمېږو چې یو پاکستانی راځي په افغانستان کې ډاکټر صاحب نجیب

ketabton.com - The Digital Library

شهیدوي، یعنې مورِ خپله سره جوړ نه یو، که نه ولې به یو پنجابی راتله او زمونږ ولسمشر به یې واژه. په یو شي بیا هم شرمېږم، هغه دا چې که طالبان د افغانستان له حکومت سره یو وای، ولې به امریکا راتله زما افغان به یې وژاه. ملا منصور یو افغان و، خو هر څوک چې و، که تروریست و که هر څوک و. زه وایم که مورِ افغانان سره یوځای وای ولې به بهرنیانو وژلو؟ په همدې ډول که زما مسعود په شمال کې عربان راته وژني، خو که مورِ یو موټی وای، ولې به یې راته واژه؟ په همدې ډول ټولو ته وایم چې دا ټولو افغانانو ته د شرم خبره ده، هغه که د افغانستان د نظام پر خلاف ډله هم وي.

خبریال: حالا روند گفتگوهای صلح افغانستان واقعاً شفاف نبوده؟

اصولي: شفاف‌والی یا نه شفاف‌والی یې د بل چا په لاس کې دی، دا د افغانانو په اختیار کې نه دي، ولسمشر غني هم پر دې ټینګار نه کوي. نه‌شي کولای چې پر امریکا فشار راولي، که په امریکا فشار راوستل غواړي، نو سم فشار دې پرې راولي او داسې دې ووایي چې پر پاکستان فشار راولم. همدا جنګیالي، چې ستا په هېواد کې فعالیت کوي، دا له هغه ځایه وشړه او له تمویل او تجهیزه یې لاس واخله. د جګړې قېمت څوک په جوارو او غنمو نه‌شي پوره کولای. د جګړې قېمت ډېر لوی دی چې ترڅنګ یې بیا ډېر نور هېوادونه دي او هغوی یې ورکوي.

خبریال: ممنون تان، تشکر از اینکه دعوت ما را پذیرفتید.

ketabton.com - The Digital Library

۱۹

یو سوله‌ییز افغانستان د پاکستان په ګټه دی

راحیل شریف لوی درستیز پاکستان می گوید: "افغانستان با ثبات به نفع پاکستان است، افغانستان همسایه مسلمان و برادر پاکستان می‌باشد، پاکستان نقش فعالش را برای تامین صلح و ثبات در افغانستان انجام میدهد. اما بعضی عناصر منفعت طلب بخاطر منافع شخصی شان مانع تلاش‌های پاکستان در افغانستان میشود." مهمانان من آقای قاسم عرفاني استاد پوهنتون، آقای جمال ناصر اصولي آګاه امور سیاسي، و آقای بشیر بیژن معاون نهاد خدمت گذاران کابل. مهمانان گرامی سلام وخوش آمدید.

آقای عرفانی بحث را با شما آغاز می کنیم، افغانستان باثبات به نفع پاکستان می باشد، با این دیدگاه موافق اید؟

عرفاني: سلام به شما مهمان‌های بحث، و بینندگان عزیز. به نظر من در کلیت موافقیم، افغانستان باثبات به نفع پاکستان و به نفع منطقه است، اما نمیشود که سخنان راحیل شریف را به تمام معنا پذیرفت. اما شواهد و مدارک و کارکردهای پاکستان نشان میدهد که یک افغانستان ضعیف و بحرانی به نفع پاکستان است. سیاست اعلامي پاکستان با سیاست عملي

ketabton.com - The Digital Library

آنان کاملاً در تضاد است. و ما هم نباید فقط منتظر آن باشیم تا پاکستان کاري را انجام دهد. ما هم باید در عرصه بین الملل یک واکنشگر خوب شویم.

خبریال: ایا ما آن ظرفیت را داریم که در عرصه بین الملل یک کنشگر خوب شویم؟ تا بتوانیم از فرصت‌ها و امکانات مناسب استفاده کنیم یا خیر.

عرفاني: به نظر من بستر و زمینه‌های آن تا حدودی مساعد است و بستگی به ظرفیت توانایی و هماهنگی ما در نهادهای افغانستان و سطح رهبری افغانستان دارد، دو راه وجود دارد که همکاران بین المللی را میتوانیم به واسطه آن بسیج کنیم تا پاکستان را تحت فشار قرار بدهد، یکی مبارزه با تروریزم و دیگرش هم برای افغانستان که بسوی صلح و ثبات به پیش برود و یک کشور دموکرات باشد در طی ۱۵ سال گذشته میلیاردها دالر جامعه جهانی در اینجا به مصرف رسیده عساکر زیاد در اینجا کشته شدند. حد اقل این دو محور میتوانند قدرت چانه زنی را برای ما ایجاد کنند. و ما بتوانیم صدای خود را بلند کنیم.

خبریال: تشکر. آقای اصولي اگر افغانستان باثبات به نفع پاکستان است پس چرا سیاست‌های خصمانه را در پیش گرفته و در افغانستان بازی می کند؟

اصولي: د لوی او بخښونکي خدای په نامه! سلامونه تاسو، د بحث ګډونوالو او لیدونکو ته. له کله چې پاکستان د نړۍ په نقشه راپیدا شوی، تر نن ورځې د پاکستان سیاستونه د سیمې او یا هم خصوصاً د افغانستان په مقابل کې منفي دي دا زمور له سیاسیونو او ټولو قومونو سره هم حل ده.

ketabton.com - The Digital Library

خو کله کله کېدای شي چې همدا ډلې او ټپلې د پاکستان غېړې ته ولوېږي، لکه څنګه چې مور او تاسو يې په دغو تېرو څلوېښتو کلونو کې ګورو. کله چې پاکستان زمور همدا بېلابېلې ډلې خپل لاس ته کړي، نو پاکستان بيا خپلې ملي ګټې پرې ساتي او د دوی په لاس بيا خپل هېواد ورانوي. لکه څنګه چې اوس يې په ښکاره توګه وينو.

خبریال: حالا بشکل این چرا بیاییم افغانستان باثبات به نفع پاکستان است، ولی در مقابل ما چیز دیگری می بینیم. سیاست پاکستان در قبال افغانستان سیاست خصمانه است، تجربه ۱۴ سال یا بالاخره بالاتر از آن این چنین چیز را نشان داده.

اصولي: خبره داسې ده کله چې پاکستان په حقيقت کې په صادقانه ډول غوښتلای چې يو آرامه او سوله‌ييز افغانستان د پاکستان په ګټه دی، نو د هغو ډلو تمويل، تجهيز او ټريننګ به يې نه کاوه چې د افغانستان پر خلاف جنګېږي. خو دا کار يې تر اوسه نه دی کړی. دا په دې معنا ده چې پاکستان صادق نه دی. افغانان له پاکستانه سوله نه غواړي، بلکې تل يوازې همدا ناره ورته کوي چې تاسو يوازې هغه ډلې مه تمويلوئ چې زمور پر ضد جنګېږي.

خبریال: ولی ریس جمهور قبلي افغانستان بالاتر از ۲۰ بار به پاکستان نرفت، ریس جمهور کنوني افغانستان به پاکستان نرفت، هرگاه حکومت افغانستان و بلاخره دولتمردان افغانستان صلح را از پاکستان نمیخواهند پس چه نیاز است که به پاکستان می روند؟

اصولي: ما وويل کله چې له پاکستانه سوله نه غواړي، د هغې په مقابل کې بل څه ترې غواړي، هغه دا دي چې د طالبانو يا داعش او يا نورو

ketabton.com - The Digital Library

مخالفو ډلو تمویل دې بند کړي چې د افغانستان پر ضد جنګېږي. مور دا نه وایو چې دوی دې طالبان راولي او زمونږ د سولې مېز ته دې یې کېنوي.

خبریال: ولی ریس جمهور قبلی افغانستان آقای کرزی گفته بود که کلید صلح افغانستان در پاکستان و ایالات متحده امریکا است.

اصولي: همداسې ده. زه هم همدا وایم. کله چې په طالبانو، داعش او نورو ډلو تمویل او تجهیز بند شي، نو څوک به یې تمویلوي؟ پاکستان دی چې د یوه قراردادي شرکت په توګه یې همدا پروژه اخیستې ده. همدا ډلې تمویلوي، تجهیزوي یې، د ټپیانو یې درملنه کوي او ځای یې ورکړی. دوی ته جلب او جذب کوي، دا هرڅه په دې معنا دي چې پاکستان مستقیم او نامستقیمن په جنګ کې ښکېل دی. له افغانستان سره د دوی برخورد نه یوازې دا دی چې مخالفې ډلې ورته تمویلوي، بلکې د پاکستان اردو، د پاکستان د ملېشو هغه ځواکونه، چې دوی یې لري او په ډول ډول طریقو یې روزي، هغوی هم د طالبانو او داعش په نامه راځي او په افغانستان کې عملن فعالیت کوي. څه وخت مخکې د افغانستان دفاع وزارت وویل چې په هلمند کې د پاکستان څو جنرالان وژل شوي. دا په دې معنا ده چې عملن دوی په جنګ کې دي، دوی جګړه کوي، بیا زمور د افغان حکومت رهبران، سیاسیون او نور ولې غلي او پر وړاندې یې غږ نه‌شي اوچتولی.

خبریال: مشخص اگر بگوییم هرگاه افغانستان باثبات به نفع پاکستان است. پس چرا پاکستان سیاست خصمانه را در برابر افغانستان تطبیق می کند؟

اصولي: ځکه چې یو باثباته خپلواک او زورور افغانستان د پاکستان په ګټه نه دی، ولې، ځکه که افغانستان یو ځل پخپلو پښو ودرېږد؛ که یو ځل یې

ketabton.com - The Digital Library

هوایي ځواک پیدا کړ؛ که یو ځل یې پوځ منظم شو؛ که یو ځل په خپلواک ډول میدان ته راداخل شو، نو بیا به ډېر ژر د ډیورنډ مسئله رامخې ته کړي او پاکستان ته به ووایي چې زما خاوره راکړه. ته تر جیلمه تر آټکه زما پر خاوره څه کوې. ځکه د ډیورند موضوع له چا سره شوې وه، له انګرېزانو سره شوې وه.

خبریال: یعنې تا زمانی که موضوع دیورند حل نشود افغانستان همچنان باید نا امن باشد؟

اصولي: دا هغه خبره ده چې مورږ، تاسو او ټول پرې پوهېږو. څو چې د ډیورند مسئله حل نه‌شي، پاکستان به تر هغو له افغانستانه لاس وانه خلي. دا په دې معنا ده چې که اوس د ډیورند مسئله ورسره حلوې، نو مجبور یې چې خاوره به ورته پرېږدې او که یې نه حلوې، نو تا به همداسې په جنګ او اور کې ساتي.

خبریال: پس از دید شما راه حل چیست؟

اصولي: د حل‌لاره یې دا ده چې مورږ امریکا ته قناعت ورکړو. کله چې امریکا افغانستان ته راتله، پاکستان ټرون ورسره کړی چې په خپل څنګ کې یو باثباته افغانستان نه غواړم، اما داسې یو افغانستان مو پکار دی چې ستا لاس ته هم ناست وي او زما لاس ته هم. پاکستان امریکا ته ویلي چې د افغانستان پوځ به نه راته قوي کوې چې سبا یې مورږ ته پام را اوړي؛ اردو یې راته قوي نه کړې چې سبا پر مورږ غږ کوي، پولیس یې پیاوړي نه کړې. یعنې په ټوله کې به یې داسې راته ساتې چې نه مړه کېږي او نه هم ژوندي پاتېږي، لکه اوس یې چې مورږ او تاسو وینو چې زمورږ د ملي اردو او نظامي ځواکونو د تجهیز لپاره یوه طیاره په ورځ کې راځي، او که دا هرځه

ketabton.com - The Digital Library

پراخ شي بيا دوی ته تجهيز، وسلې او مهمات هم نه رسېږي. علت يې دا دی چې نه مو وژني او نه مو پرېږدي.

خبریال: تشکر. آقای بیژن روی چه اهدافی راحیل شریف لوی درستیز پاکستان این چنین موارد را بیان کرده؟

بیژن: سلام بشما، مهمانان و بینندگان؛ یک مسئله روشن است که در برابر پاکستان یک اجماع جهاني بوجود آمده، اجماع منطقه‌یی بوجود آمده و در سطح کشور هم یک اجماع ملي بوجود آمده، پاکستان با زیر فشار آمدن با این اجماع‌ها دست به بازی‌های میزند که منطقه و جهان را مشغول بسازد، ولی در حال حاضر این کار پاکستان بسیار مضحک است چون در مورد پاکستان دگر چیزی برای جستجو یا تحقیق نزد جهانیان باقی نمانده همه یی جهان معتقد شده اند که پاکستان در تمامی مانند یک دانه سرطان است.

خبریال: آقای بیژن دقیقاً پاکستان لانه تروریزم است، و تروریزم هم متاسفانه آله‌یی دست قدرت‌های بزرگ اما دارای دوست‌ها و همکاران بزرگ جهانی فکر میکنید که این دید جهانی واقعاً بر پاکستان اعمال شود و پاکستان را به انزوا بکشاند.

بیژن: کشورهای بزرگ اهداف استراتیژیک را پیش میبرد که در راس آن امریکا است و پاکستان هم برای آنان مانند یک آله است و این آمریکا بود که پاکستان را در سطح جهان بعنوان حامی تروریسم معرفی کرد و به نحوی اسامه بن لادن را در آن کشور به قتل رساند. اما اهداف امریکا این بود که دگر ماموریت پاکستان به امریکا اختتام پیدا کرده و با هند هم موافقت‌نامه یی را امضا کرد تا به هند نشان دهد که دگر از پاکستان دست

ketabton.com - The Digital Library

بردار شده و حال می بینیم که در پاکستان حرکت‌های سریع مانند، حرکات بلوچها و کشمیر و پشتونستان یا صوبه سرحد جریان دارد که پیام آور تجزیه پاکستان است.

خبریال: هرگاه مقامات پاکستانی این توطیه‌ها را درک کرده فکر میکنید که با توجه به این توطیه‌ها سیاست آن در قبال افغانستان تغییر کرده باشد؟

بیژن: نقشه‌ها و پلان‌های برای پاکستان کشیده شده که چه زمانی بلاخره این زخم ناسور از نقشه جهان برطرف خواهد شد و تکلیف ما با پاکستان بدون شک که بسیار برجسته است. اما حوزه مشکلات ما متمرکز به پاکستان نیست ما از ایران و عربستان هم در مشکلات هستیم. پس نیاز است که یک سیاست مدبرانه و شجاعانه در افغانستان روی کار شود، که حد اقل زمینه مساعد نشود که بازم پاکستان از فرصت‌ها استفاده کند و مارا درگیر مشکلات بسازد.

خبریال: تشکر. آقای اصولي! لوی درستیز پاکستان گفته که نیت ما در پروسه صلح افغانستان بلاخره خوب است و ما کارهای را هم انجام داده ایم. از شما میخواستم بپرسم که با توجه به تجربه ۱۴ یا ۱۵ سال اخیر آیا در استراتیژی پاکستان صلح و ثبات افغانستان جای دارد؟

اصولي: نه یواځې دا چې مونږ تېرو ۱۴ یا ۱۵ کلونو ته وګورو، بلکې د پاکستان له جوړښته تر دې دمه به غور وکړو. لکه څنګه چې مخکې مو یادونه وکړه پاکستان له کله چې جوړ شوی آن تر ننه یې له افغانستان سره په هغه صادقانه ډول، د یوه صادق ګاونډي په توګه نظر نه دی کړی.

خبریال: آقای اصولي اما یک چیز دیگری را هم باید در نظر داشته باشیم

ketabton.com - The Digital Library

که در سیاست صداقت و این موارد اخلاقی مطرح نمی شود.

اصولي: یو د سیاست موضوع ده او یو هم له پاکستان سره د افغانستان روابط دي چې د سیاست نه، بلکې عملن جنګ دی. د سیاست موضوع هغه ده چې په ډیپلوماټیک ډول دوی له نورو هېوادونو سره حل‌لارې ولټوي.

خبریال: آقای اصولی یک چیز راهم باید در نظر داشت که آخرین مرحله دیپلوماسی دقیقاً جنگ است.

اصولي: کله چې جنګ راغی په هغه کې بیا ډیپلوماسي هم نه چلېږي. پاکستان عملن له افغانستان سره د جنګ اعلان کړی، خو دا چې مورِ افغانان، زمورِ سیاسیون یې نه وینې او زمورِ مشران پرې سترګې پټوي، دوی ورته نااعلان شوی جنګ وایي، خو دغه نااعلان شوی جنګ نه، بلکې عملن د دوی پوځ په افغانستان کې جګړه کوي. عملن دوی ورته جلب و جذب کوي او تجهیزوي یې. دویمه مسئله د ډیورند په هکله داسې ده چې د ډیورند مسئله دومره کوچنۍ مسئله نه ده چې اوس یې مورِ راپورته کړو؛ افغانان یې راپورته کړي او له پاکستان سره پرې وغږېږي.

خبریال: پس چه زماني باید کشیده و روی میز گذاشته و حل شود؟

اصولي: دا مسئله داسې ده، کله چې پاکستان قوي او مورِ کمزوري یو، مورِ عملن په جنګ کې یو، نو بیا څنګه کولای شو چې خپله خاوره له هغوی څخه واخلو.

خبریال: خوب شما قبلاً اشاره کردید که پاکستان نمی گذارد که افغانستان قوی شود هرگاه چنین است پس راه حل چیست؟

ketabton.com - The Digital Library

اصولي: د ډیورند مسئله کومه وړه مسئله نه ده، کله چې مور په متو کې له پاکستان سره سم نه‌شو، تر هغې مور د ډیورند په مسئلې کې تاواني یو. دویمه مسئله دا ده چې خاوره ناموس دی، خاوره مور ده، دا خاوره چې تر اټکه ده، ټوله د افغانستان یوه برخه ده، له دې څخه باید څوک سترګې پټې نه کړي. دا یوه داسې خاوره ده لکه زما بدخشان، لکه زما خوست، لکه زما هرات، خو دا چې اوس یې په زور نیولې، دا نو بیا بېله مسئله ده.کله چې د ډیورند کرښه تعینېدله، له انګرېزانو سره یو پرېکړه‌لیک شوی و، خو له پاکستان سره نه و. آیا پاکستان کولای شي چې د انګلیس جېره خور شي. دا هغه څه دي چې نړیوال هم ورته ګوته پر غاښ دي، چې که افغانستان قوي شي، نو که په نړیواله سطحه به افغانستان د خپلې خاورې اخیستو ته اقدام وکړي او پاکستان به ډېر تاواني شي، ځکه مور په دې برخه کې له پاکستان سره کوم تړون نه لرو. هرڅه چې وو، هغه له انګرېزانو سره وو. دویمه مسئله دا ده چې که افغانستان غواړي له پاکستان سره په ځینو نورو مسایلو کې پر پاکستان فشار راوړي، څو پاکستان له دغو مسایلو لاس واخلي، نو باید هماغه ډول برخورد ورسره وکړي لکه څنګه چې طالب ساتي او دوی هم باید بلوڅان ورته وساتي. بلوڅانو ته دې ځای ورکړي، بلوڅان دې ورته تجهیز کړي، بلوڅان دې ورته پورته کړي.

خبریال: حالا شما از سیاست افغانستان گفتید که باید بلوچها را حمایت کند، آیا شرایط کنونی افغانستان برای اتباع خود افغانستان توانایی این سهولت‌ها را دارد که باید بلوچها را هم آورده و آنان را تجهیز و تمویل نموده و در مقابل پاکستان استفاده کند؟

اصولي: په افغانستان کې د یوې ورځې د جنګ مصرف او لګښت ۱۲

ketabton.com - The Digital Library

میلیونه ډاله دی. کله چې ۱۲ میلیونه مصرفېږي، نو آیا وبه نه‌شو کولای چې همدا ۱۲ میلیونه نیمایي کړو، ٦ میلیونه پر بلوڅو ولګوو، څو اسلام آباد ته درد ورکړو، لکه څنګه چې یې مور ته راکوي.

خبریال: حال که ما با ۱۲ میلیون نمیتوانیم جنگ را کنترول کنیم و در بسیاري از ولایت‌ها و ولسوالی‌ها جنگ جریان دارد. ولایت‌ها در حال سقوط اند و په دست مخالفان است، اگر این رابه ٦ میلیون کاهش دهیم فکر نمیکنید که تمامی کشور به دست مخالفان بیافتد؟

اصولي: کله چې مور بلوڅان دلته راولو او همدا ٦ میلیونه ډالر پرې ولګوو، دا ټول مصرف مور له هنده اخیستلای شو، دغه مصارف به هند ضرور راکوي، لکه څنګه چې یې دوی د افغانستان د جنګ لپاره له امریکا، برېتانیا او عربستان څخه اخلي، نو ایا مور یې له هند یا نورو هېوادونو څخه نه‌شو اخیستلای؟ له همدې امله چې هغه هر ډول راته ګوري، هسې باید ورته وګورو، تر هغې چې دا حقیقتونه درک نه کړو همدا به مو حال وي.

خبریال: آقای اصولي آیا این ظرفیت در حکومت افغانستان وجود دارد که دست به چنین کاری بزند؟ با توجه به این که ما تا هنوز فساد اداري را از حکومت دور نتوانستیم، یک وزیر درست را معرفي نتوانستیم.

اصولي: په دې دومره وزیرانو او دومره کابینه کې یو داسې مدبره او ځواکمن شخص به پیدا شي چې داسې کار وکړي. هر کله چې زما ماشوم ژړېږي، درد یې باید اسلام آباد هم واوري. اوس مو که لس ولسوالۍ سقوط دي راتلونکي کال کې به شل کېږي، بل کال به ۴۰ ته رسېږي، ځکه چې درد دلته په افغانستان کې دی. که مور ته پنځه ځانمرګي رالېږي، مور باید دوه ورواستوو. پاکستان ته که درد ورکړو، خپله به پوهېږي.

ketabton.com - The Digital Library

خبریال: حالا واقع بینانه باید قضاوت کرد، ایا این ظرفیت را دولتمردان ما دارد؟ افغانستان که حتا نمیتواند جلو انتحاري را در شهرنو یا دارالمان بگیرد چه انتظار دارید که برود در پاکستان انتحاري کند؟

اصولي: د انتحاري مخه په کابل کې نه نیول کېږي، خو په اسلام آباد کې نیول کېږي، همدا یې حل‌لاره ده. پر دې باید ټول پوه شو چې د انتحاري مخه په پېښور، اسلام آباد او ټول پاکستان کې نیول کېږي.

خبریال: ممنون تان. آقای بیژن با حرفهای جناب اصولي موافق استید که سیاست همانند پاکستان را باید در مقابل آنان اتخاذ کرد. آیا ما ظرفیت آنرا را داریم که چنین کاری را در آنجا انجام دهیم؟

بیژن: در برابر دشمن محاسبه تنها برحسب ظرفیت نیست، فلحال اگر محاسبه کنیم ظرفیت ما بمراتب بیشتر از ظرفیت پاکستان است چون ما هم پیمانان استراتېژیک و حمایت کشورهای قدرتمند را داریم، اما مشروط به اینکه ما سیاست‌مداران مدبر شجاع و دانا داشته باشیم، واقعیت کلی ما اینست که عامل همه‌یی بدبختی‌های ما وجود رهبران فاسق غلام و جاسوس است. و در نزد جهانیان هم هویت پاکستان حال یک هویت خراب و لجوجانه است و بعنوان یک ابزار فاسد در جهان معرفی شده است.

در موضوع دیورند، بحث دیورند یک بحث عقلانیت و خردمندي است، بحث عاطفی نیست و من هم اولین کسی هستم که بعد از سقوط طالبان برای اولین بار بحث دیورند را مطرح کردم. از نظر جامعه جهانی موضوع دیورند یک موضوع مسدود شده است و این بحث باید خاتمه پیدا کند و دگر ادامه نیابد. این زخم ناسور نباید بیشتر از این برای حلقات فاسد و مزدور و قوم فروش باز گذاشته شود. و این موضوع باید با مراجعه با اسناد

ketabton.com - The Digital Library

و مدارک پایان یابد.

خبریال: تشکر. آقای اصولي! بحث دیورند مسدود شده و زخم ناسور برای مردم افغانستان است و کسایی هم از این بحث استفاده میکنند که آقای بیژن بیان داشتند.

اصولي: زه یوه خبره کوم، مورِ یو منتخب ولسمشر، حکومت یا هرڅه چې دوی وویل دا ټول لرو، خو دا دې ووایي چې په دې اوسنۍ کابینه کې څوک ملي فکر لري او څو یې نه دي خرڅ شوي چې د ISI غلامان نه دي. په همدې اوسنۍ کابینه کې مورِ ډېرى داسې کسان لرو چې له ISI سره لاس لري. په دې اوسني پارلمان کې له نیمایي زیات شمېر په ځینو استخباراتو کې دي. کله چې مورِ خپله افغانان تر دې حده فاسد و اوسو او تل مو هرې دروازې ته لاس نیولی وي، د ټولو خیرات‌خواره یو، نو څنګه به ډیورنډ وګټلای شو. که داسې وي چې مورِ ورته ووایو چې ډیورند مو خرڅ کړ، نو بالکل به سبا بدخشان هم خرڅوو؛ سبا به خوست هم خرڅوو او بیا به نه وایو چې زمورِ خاوره زمورِ ناموس دی. کله چې مونږ ډیورند پرېږدو، دا په دې معنا ده چې مورِ خپل ناموس ته بد کتلي او مورِ خپله مور خرڅه کړې ده، بله هېڅ کومه معنا نه لري.

خبریال: حالا این بار نخست نیست متاسفانه بیش از ده بار جغرافیای افغانستان توته توته شده و به عقیده شما مادر مردم افغانستان بلاخره فروخته شده.

اصولي: هر کله چې هر چا جغرافیې ته لاس ورورِی دی، بالکل یې ناموس خرڅ کړی دی.

ketabton.com - The Digital Library

خبریال: تشکر، آقای عرفاني شما بفرمائید.

عرفاني: ببینید به لحاظ میهن پرستي میگویند که وطن خاک است و ناموس است در این که هیچ تردید نیست، ولی باید عاقلانه قضاوت کرد، من موافق استم که اینجا باید یک رویکرد عقلانی حاکم باشد. این مسئله در زمان امیر دوست محمد خان، در زمان حبیب الله خان، در زمان امان الله خان و همه تایید شده و پاکستان با گرفتن استقلال خود آزاد اعلان شد و این مسئله بصورت کلی حل شد.

اصولي: تر اوسه چې چا د ډیورند کرښه ورکړې ده، هغه امیر عبدالرحمن خان دی، خو په هغه سند کې د امیرعبدالرحمن امضا نه‌شته. څوک دې یو داسې سند پیدا کړي چې زمونږ د ولسمشر، زمونږ د امیر، زمونږ د مشر امضا پکې وي. دا په دې معنا ده چې مونږ د پردیو غلامان یوو، د پاکستان استازي یو او دلته د هغوی لپاره بحث کوو.

خبریال: تشکر از شما تشکر از اینکه دعوت ما را پذیرفتید.

ketabton.com - The Digital Library

۲۰

د ټاکنو په کمیسیون کې اصلاحات

ولسمشرۍ د ټاکنیز نظام اصلاح په برخه کې ګامونه او د دې اړوند ټول فعالیتونه په خپل اختیار کې راوستي او نه پربږدي چې اصلاحات راشي. دا د غوراوي کمښتې وروستۍ څرګندونې دي او وایي، سبا به په دې برخه کې خپل وروستی دریځ هم اعلان کړي. ویل کېږي چې حکومت هېڅ اراده نه لري چې د ټاکنو په برخه کې اصلاحات رامنځته کړي. ټاکنیز نظام کومې خوا ته روان دی؟ د همدې موضوع په اړه د افغانستان د رنړو ټاکنو د بنسټ له رییس ښاغلي نعیم ایوب‌زاده او د سیاسي چارو له څېړونکي ښاغلی جمال ناصر اصولي سره بحث لرو. تاسو ته ښه راغلاست وایم.

آقای ایوب زاده بنظر شما وضعیت کنونی که در نظام انتخاباتی بوجود آمده و بالاخره امور به رییس جمهور واگذار شد که ایشان باید فرمان تقنینی صادر کنند و کارهای آنرا اغاز کند، اما متوقف شد، نظر شما در این زمینه چیست؟

ایوب زاده: سلام خدمت شما مهمان گرامی و بینندگان. خوب برای اصلاحات انتخاباتی ما وقت زیادی را از دست داده ایم و هیچگونه سهل انگاری در این زمینه از سوی حکومت افغانستان توجیه پذیر نیست ارزیابی

ketabton.com - The Digital Library

ما از وضعیت کنونی اینکه چرا تلاش‌های انتخاباتی با چالش روبرو شده اینست که حکومت وحدت ملی از برگزاری انتخابات پارلمانی و شورای ولسوالی حراس دارند، حراس از برگزاری درست انتخابات دارند، حراس از نا امنی دارند و حراس از ناکامی دارند. همین دلایل سبب آن شده که حکومت توجه کافی برای اصلاح‌سازی نظام انتخاباتی نداشته باشد.

خبریال: اصولي صاحب ستاسو نظر هم غواړم. افغانستان په داسې اساسي شرایطو کې دی چې له یوې خوا یې ټاکنیز کمیسیونونه وایي چې قانون دوی ته اجازه ورکړې او هېڅوک یې مانع کېدای نه‌شي، دوی نېټه اعلان کړې، حکومت باید مداخله ونه کړي او دا پروسه باید سیاسي نه‌شي. خو حکومت وایي چې دوی ناکاره ول، باید چې اصلاحات رامنځته شي. کمیسیون بیا ورپسې د غوراوي کمېټه بیا د دې وضعیت بندېدل، په ټوله کې تاسو دا وضعیت څنګه ارزوئ؟ په مملکت کې څه روان دي، لکه څنګه چې ایوب‌زاده صاحب اشاره وکړه، آیا دا پروسه په ریښتیا هم سیاسي شوې ده؟ ایا د افغانستان د اصلاحاتو لپاره خوش‌بین ونه اوسو؟

اصولي: د لوی او بخښونکي خدای په نامه سلامونه تاسو قدرمن مېلمه او ټولو لیدونکو ته. اصلن موضوع داسې ده چې دا دوه مشران مو د انتخاباتو پر اساس دې ځای ته نه دي رسېدلي، بلکې له یو ډول جوړښت سره یې دا حکومت رغولی. په همدې ډول دوی ټول وزارتونه، ټولې اداري، د ټاکنو کمیسیونونه او دا ټول نظام غواړي په همدې ډول جوړ کړي.

خبریال: اوس تاسو د کوم لوري طرفدار یاست، قوانین او ټولو ته په کتو دا اوسني کمیسیونونه باید خپل کار ته دوام ورکړي؟ لکه څنګه چې دوی وایي چې حکومت دې مداخله نه کوي، مور نېټه اعلان کړې ده؟ که نه

ketabton.com - The Digital Library

دا ځانګړی کمیسیون چې د اصلاحاتو لپاره جوړ شوی او د غوراوي کمېټه پکې رامنځته شوه، د کوم یوه طرفدار یې یاستئ چې باید خپل کار ته دوام ورکړي؟

اصولي: قانون وایي چې د ټاکنو خپلواک کمیسیون باید خپل کار ته دوام ورکړي. موږ تاسو په همدې باور یو؛ د افغانستان ولس په همدې باور دی؛ زمونږ قانون همدا وایي؛ دوی ناقانونه راځي په زور نور اشخاص پرې تپي هغوی به داسې راولي چې همدا دواړه مشران به کیني او د خپلو ډلګیو یا له خپلو اقوامو څخه به یې راخلي او دلته به یې ځای پرځای کوي.

خبریال: اوس اساسن تاسو وویل چې قانون وایي چې اوسني کمیسیونونه باید خپل کار ته دوام ورکړي، خو هغه تېرې ټاکنې څنګه ارزوئ چې د نړۍ په کچه بدنامې او وحشتناکې وبلل شوې او حتا بېلابېلو لورو په دې فیصله کوله چې تر دې ډېر رشخند ټاکنې تر اوسه په دنیا کې هم نه وې لیدل شوې. دلته په راس کې دغه مدیریت چې واقع و، هغه لا هم باید هسې باقي پاتې شي؟

اصولي: دا هرڅه د ټاکنو خپلواک کمیسیون ونه کړل، بلکې هغه خپله همدغو مشرانو وکړل، هغه همدغو مشرانو یو له بل څخه زیاته درغلي وکړه. د افغانستان حالاتو ته په کتو سل په سلو کې دلته امکانات شته چې درغلي وکولای شي، که لس ځلې هم د ټاکنو دغه نظام بدل کړي، ځکه موږ الکترونیکي سیستم نه لرو. که مو دغه سیستم لرلی بیا د درغلیو شمېر پکې کمېده. ځکه اوس د درغلیو امکان ډېر دی. ډاکتر عبدالله تر ډاکتر غني ډېره درغلي وکړه او همدا شان ډاکتر غني تر ډاکتر عبدالله ډېره درغلي وکړه.

ketabton.com - The Digital Library

خبریال: یعنې تاسو وایاست چې د قانون له اړخه کمیسیونونه باید خپل کار ته دوام ورکړي، هلته د ولسمشر صلاحیتونه هم په قانون کې یاد شوي، آیا ولسمشر د دې صلاحیت نه لري چې په دغو کمیسیونونو کې تغییرات راولي؟

اصولي: زما په اند نه یې لري، ځکه چې ټاکلې موده نه لري. کله چې ولس راپورته کېږي او ولسمشر ټاکي، ولس د ولسي جرګې استازي ټاکي، په همدې ډول پارلمان هم دوی د یوې خاصې مودې لپاره ټاکي.

خبریال: په تېر حکومت کې هم همدا ډول وشول، اوسنیو غړیو د تېر حکومت ولسمشر وټاکه.

اصولي: مسئله د غړیو نه ده؛ د وګړو نه ده؛ دوی یې لا نور هم خرابوي، که دا غړي وباسو او پر ځای یې نور راولو، دا بیا هم د حل لاره نه ده. زمورږ سیستم له اوایلو څخه په همدې ډول دی، او د افغانستان اوضاع په همدې ډول ده.

خبریال: نو بیا دا اوږده سلسله، چې د ټاکنیزو اصلاحاتو ځانګړی کمیسیون او بیا ورپسې د غوراوي کمېټه رامنځته کېږي او تقریبن یو کال وخت نیسي او دوی چې کار پیلوي بیا کله ودرېږي او کله شروع شي او ستونزې پکې رامنځته کېږي، د څه لپاره وه، تاسو ته د منلو وړ ده؟

اصولي: دا پروسه د یو څو خاصو اهدافو لپاره ده. هغه اهداف شخصي دي، د دې لپاره چې په راتلونکو پارلماني ټاکنو کې خپل اشخاص ځای پر ځای کړي او همدارنګه په راتلونکو ولسمشریزو ټاکنو کې بیا هم درغلي وکړي، نو د همدې لپاره یې دا هرڅه رامنځته کړي، څو پروسه لا خرابه

ketabton.com - The Digital Library

کړي او دواړه مشران په دې برخه کې همدا اراده لري.

خبریال: بیا ستونزه په څه کې ده، کله چې دوی تر دې ځایه راځي، دلته یو ځل بیا مکس کوي. دوی ته ځینې وخت د قوانینو له مخې تعبیرونه هم رامنځته کېږي چې کولای شي د پارلمان د رخصتیو پر وخت په داسې حال کې چې یو وخت هغه طرحه چې دوی د واکمنو صلاحیتونود تشکیل په هکله لیکلې وه هغه هم له منځه لاړه او بیا د قوانینو له مخې ولسمشر دا حق درلود چې دوی باید دا فرمان صادر کړی وی دلته بیا ولسمشر که اراده لري چې دا ډول یو څه رامنځته شي نو ولې مخته نه ځي ستونزه څه ده؟

اصولي: زه یوې بلې خاصې مسئلې ته اشاره کوم. هغه دا چې اوس د اوسني نظام د انتخاباتو په کمیسیون کې یو څه ملي وګړي شته. که چېرې دوی دلته بدلون راولي نو سل په سلو کې به د پنځوس سلنو د فورمول مطابق په هرو راتلونکو ټاکنو کې جګړه وي. لا به نور هم بدنامېږي.

خبریال: اصولي صاحب ډېره مننه. جناب ایوب زاده آنچه جناب اصولي گفتند که کمیسیون‌ها باید به کار خود ادامه دهند، قانونی نیست که کسی هم مانع اینان شود و ریس جمهور صلاحیت ندارد راجع اصلاحات اقداماتی داشته باشند، این مسایل را شما چقدر تایید می کنید؟

ایوب زاده: من با نظریات ایشان موافق نیستم، خیلی دشوار خواهد بود که من خلاف آنچه که واقعیت است چیزی بگویم چون از یک مرجع آمدیم که در بسیاری از نقاط کشور نظارت کرده و آمدیم. کمیسیون اصلاحات انتخاباتی غیرقانونی نیست، کمیته غیرقانونی نبود. اینکه حکومت وحدت ملی برخلاف قانون بوجود آمد ولی مهر تایید و تصدیق نامه از سوی همین کمیسیون به این حکومت داده شد. متاسفانه ضعف مدیریتی در نهادهای

ketabton.com - The Digital Library

انتخاباتی باعث شد که ما بطرف بحران انتخاباتی برویم و حرف اخیر اینکه مردم دگه بالای این کمیسیون اعتماد ندارند.

خبریال: اگر کوتاه بگوین اینکه جناب اصولی گفتند که قانون به ریس جمهور و یا هیچ کسی دیگری این اجازه را نمیدهند تا در نظام انتخاباتی مداخله کنند و یا تغییرات بوجود آورند دقیقا در کدام قسمت قانون گفته شده که ریس جمهور این صلاحیت را دارد تا تغییر بیاورد؟

ایوب زاده: در حالات اضطراری، در قانون اساسی و ایجاد کمسیون از صلاحیت‌های ریس جمهور است. در قانون اساسی به ریس جمهور صلاحیت داده شده که کمیسیون را شکل دهد که ماموریت آن مشخص باشد و دایمی که نه بلکی موقتی باشد.

خبریال: ممنون تان. اصولي صاحب تاسې د ایوب زاده خبرې واورېدې چې ولسمشر د قانون له پلوه دا صلاحیت لري چې دغه پروسه تنظیم کړي، چې انتخابات باید څنګه ترسره شي او د اصلاح لپاره یې هم ګامونه پورته کړي او د ایشیا فوندیشن، ټیفا او انټرنشنل ډیموکراسۍ نهاد د څېړنو پر اساس اصلي ستونزه دا ده چې خلک په ټاکنیزو سیستمونو باور نه لري.

اصولي: دوی وویل چې په اضطراري حالت کې یو. لومړی خو دا چې په افغانستان کې اضطراري حالت نه دی. دا باید ومنو. دویمه موضوع دا ده چې د خلکو اعتبار د ټاکنو پر کمیسیون نه دی کم شوی، د خلکو اعتبار په همدغو دوو مشرانو کم شوی، دوی درغلي کړې، دوی حالات دومره خراب کړل، دوی وویل چې د انتخاباتو کمیسیون دواړو ته تصدیق‌نامه ورکړه. اصول دا دي چې د انتخاباتو خپلواک کمیسیون یو ولسمشر ټاکي نه دا چې دوه. د انتخاباتو کمیسیون یې داسې حالت ته رارسولی و چې ډاکټر

ketabton.com - The Digital Library

اشرف غني يوې خوا کشاوه، ډاکټر عبدالله بلخوا، جان‌کيري بلې خوا او بهرنيو هېوادونو او نورو مؤسساتو بلې خوا ته کشاوه. آخر يې دغه کميسيون بېخي لاروړکی کړ او تر دې حده يې راورساوه چې دغه دوه کسان يې پرې ومنل.

خبريال: خو دوی له ځانه د خپلواک نوم درلود، ولې يې دا د خپلواک نوم ونه ساته، آيا دا پخپله د مديريت ستونزه نه ده؟

اصولي: د مديريت ستونزه په هغه ځای کې کېدای شي چې پر دوی هغه موجوده فشارونه لږ شوي وای. دوی هم افغانان وو، گذشت يې د دې لپاره وکړ چې دوی هم د افغانستان حالات ليدل او له بحراني کېدو څخه يې وېره لرله.

خبريال: ډېره مننه. د ټيفا له ريس نعيم ايوب زاده او جمال ناصر اصولي څخه نړۍ مننه چې په دغه بحث کې يې راسره برخه اخيستې وه.

ketabton.com - The Digital Library

۲۱

د الکترونیکي تذکرو بحث

په داسې حال کې چې د افغانستان د ولسمشرۍ ټاکنې او ترڅنګ یې د ولایتي شورا ټاکنې هغه څه وو چې په افغانستان کې یې د ټاکنو پر لمن تور داغ پرېښود. همدارنګه له هغې مودې چې تر اوسه تقریبن یو کال تېرېږي خو بیا هم د الکترونیکي تذکرو د وېش په برخه کې عملي ګام نه دی پورته شوی. په ورته وخت کې دا هم ویل کېږي چې د دې اداري لخوا تر اوسه تقریبن ۱۳ میلیونه ډالره مصرف هم شوی دی. پایله یې تر اوسه پورې معلومه نه ده، په بېلابېلو مواردو کې کله کار پیل او کله هم بېرته بند شي. اوس مهال دا کار درېدلی او علت یې دا دی چې ولسمشر تر اوسه پورې په دې اړه کومه واضحه پرېکړه نه ده کړې. ولسمشر ولې په دې اړه پرېکړه نه کوي؟ نور خنډونه څه دي؟ هغه پیسې چې په دې برخه کې مصرف شوې هغه چېرې ولاړې او بالاخره یې څومره ضربه د افغانستان

ketabton.com - The Digital Library

اقتصاد او د الکترونیکي تذکرو د وېش لړۍ ته ورکړه، پر همدې مسایلو بحث لرو.

د الکترونیکي تذکرو د وېش پر وړاندې اساسي خنډ څه دی؟ په داسې حال کې چې تر اوسه پورې د الکترونیکي تذکرو د ادارې له لوري د ولسمشر نه پاملرنه د دې هرڅه لامل ښودل شوی دی. دا څه ډول مسئله ده؟ د حکومت اراده څه ده؟ او د الکترونیکي تذکرو پر وړاندې نور خنډونه څه دي؟ پر همدغو مسایلو د بحث له‌پاره په ستوډیو کې د الکترونیکي تذکرو د وېش ریس ښاغلی همایون محتاط او تر څنګ یې د سیاسي چارو کارپوه ښاغلی جمال ناصر اصولي راسره مېلمانه دي. تاسو ته ښه راغلاست وایم.

جناب محتاط با شما آغاز میکنم، از شروع این پروسه که اخیر سال ۱۳۹۲ بوده تا حال در این زمینه چقدر پول به مصرف رسیده است؟

محتاط: تشکر از دعوت شما سلام به شما، جناب اصولي و بینندگان عزیز. اداره تذکره الکترونیکی در دلو سال ۱۳۹۱ ایجاد شده و مسؤلیت آن توزیع طرح و تشکیلات و تمام امور توزیع تذکره الکترونیکی بوده که ماوظایف خود را در چوکات وزارت داخله انجام داده. حدود ۷,۵ میلیون دالر از بودیجه انکشافی دولت و حدود ۵,۵ میلیون دالر از بودیجه جامع تمویل کننده را در این پروژه مصرف کردیم، اما این پولها به شکل نبوده که به حدر رفته باشد، در مقابل این پول ما امروزه یک اداره یی داریم که کاملاً آماده یي توزیع تذکره‌های الکترونیکی به هموطنان ما میباشد.

تذکره الکترونیکی در چهار مرحله توزیع میشود، مرحله اول جمع آوری معلومات خانه پری فورمه‌ها و تثبیت هویت شهروندان است، مرحله دوم ثبت نام هموطنان ما است که شامل اخذ بایومتریک میشود، مرحله سوم

ketabton.com - The Digital Library

چاپ تذکره میباشد، و چهارم هم توزیع تذکره است ما اجازه تطبیق مرحله اول و دوم را قبلاً کسب کرده بودیم یعني که ما در سال ۱۳۹۴ حدود ۵۰۰۰۰۰ شهروند خود رابا ۱۰۰۰ کارمند خود با جمع آوری معلومات و تثبیت هویت کردیم. متاسفانه ما توقع داشتیم که مشکلات سیاسی تذکره حل شود و تذکره‌ها را توزیع کنیم اما نشد.

خبریال: آقای محتاط میشه توزیح دهید که اینقدر پول گزاف یعنی ۱۳ میلیون دالر را شما در چه موارد استفاده کردید؟

محتاط: ما حدود چهل تیم را استخدام کردیم، ترینگ دادیم مراکز را ایجاد کردیم، فرنیچر خریدیم و به شما معلوم است که یک اداره یی که حدود ۱۰۰۰ کارمند داشته باشد، تجهیزات خیلی زیادی را نیازمند میباشد.

خبریال: یعني چرا باید ۱۳ میلیون دالر مصرف شود شما از فرنیچر و معاشات کارمندان یاد آور شدید در حالیکه یک وزارت خانه مکمل افغانستان که تعداد شان هم زیاد است مصرف آنها تا حال به این حد نرسیده که شما میگویید.

محتاط: شما اگر فعالیت‌ها و برنامه‌های کاری ما را ببینید ما حدود ۵۰۰ هزار شهروند کابل را خانه به خانه رفتیم و وزارت به وزارت رفتیم تمام فورمه اینها را خانه پری کردیم و کارمندای خودما این فورمه را گرفته و به وکلای گذر برده این همه مصارف ترانسپورتی کار دارد شما اگر کرایه مراکز وسایط ترانسپورتی و معاشات را بسنجید ۱۰۰۰ کارمند با دوسال فعالیت در ساحه مصارف هنگفتی را دربر دارد.

خبریال: ښاغلی اصولي په دې اړه ستاسو نظر غواړو، لکه څنګه چې

ketabton.com - The Digital Library

ښاغلي محتاط هم ورته اشاره وکړه، په څه کم دوو کلونو کې دوی ۱۳ میلیونه ډالر مصرف کړي دي او د مصارفو سرچینې یې یادې کړې. ستاسو په نظر دا پیسې څنګه مصرف شوې او پایله یې څه وه؟

اصولي: د لوی او بخښونکي خدای په نامه، سلامونه تاسو، مېلمه او لیدونکو ته. اصلن د تذکرو موضوع که په عمومي ډول وڅېړو زه وایم چې تذکرې د افغانستان د رهبرانو د سیاست قرباني شوې دي. یعنې زمونږ سیاسي رهبرانو ونشو کولای چې دا پروسه پرمخ یوسي او بریالۍ یې کړي. اوس خو ګورو چې له خندۍ سره مخ ده او لا به هم مخ کېږي. ۱۳ میلیونه ډالر چې دوی مصرف کړي دي، مونږ ګورو چې دوی مامورین لري او دا هرڅه ته اړتیا لري. او دا پیسې اوس هم لږې مصرف شوې ځکه مونږ چې د افغانستان اداري فساد ګورو نو بیا هم کمې مصرف شوې دي.

خبریال: اصولي صاحب مسئله په بل ځای کې ده، زه غواړم په دې برخه کې ستاسو نظر واخلم، کله چې تذکرې توزیع شوې نه دي، کار دوام پیدا کړی، دا کوم قوانین ول چې نتیجه یې معلومه نه وه او کار دوام پیدا کړی، بیا هم پیسې مصرفېدلې معاشونه ورکول کېدل یوازې پیسې مصرفېږي او کار معلوم نه دی.

اصولي: خبره دلته ده کله چې دوی مامورین ګمارلي، نو دا کسان معاش غواړي. زمونږ رهبران په دې نه دي توانېدلي چې دا ۱۰۰۰ کسان، چې د پېژندپاڼو په اداره کې یې ګمارلي او دېته منتظر دي چې کله د وېش لړۍ پیلېږي، دوی کار کولای شي، خو بیا هم په ځنډ کې واقع کېږي، همدا کسان یې په تمه کېنولي، زما په اند به په نړدې راتلونکي کې خپلو کورونو ته ځي. هغه ۱۲۰ میلیونه ډالر هم قطع شوي دي چې د امریکا پراختیایي

ketabton.com - The Digital Library

اداري دوی ته ورکول. او کوم ابتدايي مصارف چې دوی ښيي دا به هم قطع شي، ځکه همدا پيسې هم مورِ په خيرات اخيستې دي، خو مورِ دا پروسه ناکامه کړه.

خبريال: پوښتنه دا ده کله چې دا زمورِ پيسې خيرات دي، نو دلته بايد پلان موجود نه وي، پيسې چې هر ډول مصرف شوې بايد څوک يې پوښتنه ونه کړي. ۱۳ ميليونه ډالر مصرفېږي هېڅوک تذکره نه لري او دلته د دوی لخوا پلان هم موجود نه و. څه وخت به شروع شي څومره مصرف به راشي او که چېرې بندېږي نو څه بايد وشي. په دې برخه کې هم تر اوسه هېڅ نه دي شوي.

اصولي: که دوی دېته پلان لرلی چې د تذکرو وېش يې په خپل وخت پيل کړی وای، نو دوی کاميابېدل، همدا پروسه به اوس هم کاميابه وه. په دې برخه کې هر جنجال چې رامنځته شو د همدغو رهبرانو له امله و.

خبريال: اصولي صاحب پوښتنه اساسن دا ده چې دوه کلونه تېر شول او په دغو دوو کلونو کې دا اداره هېڅ ونه توانېدله چې دوی ته يو مشخص پلان جوړ کړي چې څه وخت بايد دا کار ودرېږي او پيسې بېرته را ټولې شي بيا د افغانستان په بودیجې کې وساتل شي. پيسې مصرفېدلې په داسې حال کې چې هېڅ روښانه پايله يې نه لرله.

اصولي: کله چې مديريت نه وي موجود، پروسه ناکامېږي؛ پروژې تر بريالیتوبه نه رسېږي. د تذکرو موضوع چې کله جنجالي شوه نو زمورِ رهبران بايد پر دې توانېدلي وای چې همدغه جنجال يې مديريت او حل کړی وای، بيا يې د تذکرو رياست ته ويلي وای چې تاسو تذکرې پيل کړئ. تاسو وليدل اجرايه رييس د دغه حکم ورکوي چې تذکرې پيل کړئ، نېټه

ketabton.com - The Digital Library

هم ورته ټاکي خو بېرته برعکس ولسمشر همدا نېټه بېرته اخلي او له هغوی سره جورجاړی کوي چې ته یو څه موده غلی شه چې مور دلته دا ستونزه حل کړو.

خبریال: مننه. جناب محتاط، آغاز کار توزیع تذکره‌های الکترونیکي در افغانستان ۱۸ اسد فیصله شد، شما هم تایید کرده بودید اما بازم این کار نشد زمانی که شما این کار را متوقف کردید نظر به کدام فرمان مکتوب و یا اصل بوده؟

محتاط: اداره ما هم برنامه داشته هم پلان داشته، ما همیشه آماده بودیم که تمامی مراحل را یکجایي آغاز کنیم اینکه قسمت قسمت اجازه کار داده شد اینجا دگر ما ملامت نیستیم چون رهبران ما همطو صلاح دیدند، کار ما تاهنوز متوقف نبوده، ما در تاریخ معینه آماده توزیع تذکره بودیم اما رییس جمهور تقاضا کرد که در یک مراسم ویژه باید توزیع تذکره شروع شود. ولی بازم تلاش‌ها است به شکل اپدیت ما درخواست اختیار و عملی کردن مرحله سوم را هم خواسته ایم و هر زمانی که مشکل حل شود من با اطمینان گفته میتوانم که بزودی روند توزیع آغاز میشود. از حمل ۱۳۹۲ تا اکنون پروسه تذکره بصورت شفاهی متوقف بوده ما ماهوار هفته وار به وزارت داخله و اداره امور گزارش داده ایم.

خبریال: اصولي صاحب تاسو فکر نه کوئ چې که چېرې مور ۱۳ میلیونه ډالر په افغانیو بدلې کړو دا ډېرې پرېمانه پیسې جوړېږي چې هغه د افغانستان د حکومت یوه لویه برخه جوړوي. مخکې مو یادونه وکړه چې د یوه وزارت مصارف، چې سنجول شوي، دومره ډېر نه دي، خو د دې ادارې پایله معلومه نه‌شوه، د توقف لپاره یې پروګرام ونه سنجول شو یا دا چې

ketabton.com - The Digital Library

وځنډول شي او د دومره مصارفو مخه ونیول شي خو تذکرې هم تاسو ګورئ چې نه‌شته.

اصولي: همدا موضوع ده، لکه څنګه چې مخکې مور او تاسو یادونه وکړه کله چې په یو ځای کې مدیریت نه وي موجود د مشکلاتو اساسي منبع یې مدیریت دی.

خبریال: که د مدیریت مسوولیت یې ښاغلي محتاط ته ورکړل شوای وای، تاسو یې څنګه ارزوی؟

اصولي: یوه موضوع همدا ده چې دوی په خپله اداره کې څه کولای شي. دویمه مهمه موضوع دا ده کله چې دوی ته له لوړ پوړو مقاماتو څخه امر وشي چې تاسو تذکرې توزیع کولای شئ، نو بیا که په هغه وخت کې دوی کم راغلل بیا مور پوهېږو چې دا د تذکرو د ریاست ناغېړي ده. کله چې سیاسي موضوعات یا ستونزې په لوړ پوړو مقاماتو کې موجودې وي دوی څه کولای شی؟

خبریال: مثلن یو څه ته بیا هم ستاسو پام اړوم، مسئله دا نه ده چې دوی پروسه څنګه مخته وړې، بلکې موضوع دا ده چې دوی دوه کاله په یوه خالي او بې‌سرنوشته حالت کې کار ته دوام ورکړی او په ښکاره توګه یې دا ټکی نه دی مشخص کړی چې یو اداري کار څه وخت باید پیل او څه وخت یې باید بند کړو او دغه راز په کومو حالاتو کې باید مطلق هرڅه بند کړو.

اصولي: زما په اند د کار د بندولو مسئله یا دا چې زه د محتاط صاحب ځینې خبرې تاییدوم علت یې څه دی، ځکه چې دا زما لومړی ځل دی چې زه له محتاط صاحب سره وینم. کله چې داسې یوه لویه پروژه یا لویه پروسه

ketabton.com - The Digital Library

ترسره کېږي د دې درول او نه درول زما په آند د دوی د وسې خبره نه ده. دا خپله د رییس کار نه دی چې دا پروژه په ټپه ودروي او یا یې پرمخ یوسي.

خبریال: خو دا چې نن له دوی څخه پوښتنه کېږي چې ۱۳ میلیونه ډالر څه شول دا خو د دوی په مسوولیت پورې اړوندېږي، نه دا چې په نورو ارګانونو پورې. نن هم لومړۍ پوښتنه له دوی وشوه او تر دې وروسته به هم کېږي، نو تاسو فکر نه کوئ چې دوی باید په دې اړه مخکې له مخکې فکر کړی وای؟

اصولي: دوی باید سل په سلو کې پر ځینو مسایلو فکر کړی وای. دا مسئله شته، زما په اند په دغو مواردو باید فکر شوی وای چې دا ۱۰۰۰ کسان، چې دوی ورته معاش ورکوي، کولای شي دا پروسه په څومره وخت کې شروع کړي، شپږ میاشتې، یو کال یا څومره موده بیا په همغه وخت کې یې باید دا خلک راغوښتي وای، ټریننګ کړي یې وای او کورونو ته یې لېږلي وای او یا هم دا چې همدا ۱۳ میلیونه ډالرو لپاره داسې یو سیستم جوړ وای چې داسې په نامعلومه توګه د دولت له جیبه نه وای تللي.

خبریال: کور مو ودان ډېره مننه. آقای محتاط صحبت‌های اخیر جناب اصولی این بود که نخست باید شما زمان آموزش کارمندان را دقیق میکردید و بعد به کار آغاز میکردید چرا اینگونه نشد؟

محتاط: اداره ما فعلاً هم تحت فرمان ٦٦ و ٧٧ ریس جمهور است و به ما فرمان داده شده که شما چهل تیم را استخدام کنید و پروسه را آغاز کنید تا امروز به اداره ما فرمان دومی نیامده که این کار را متوقف بسازید. ما یکی از موثرترین پروژه‌های بودیم که توانستیم بیش از نیم میلیون شهروندان خویش را برای تذکره‌ها ثبت نمودیم. اگر مایل بودین باز ما

ketabton.com - The Digital Library

پلان عملیاتی خود را هم با همگان شریک خواهیم ساخت و در افغانستان پروژه‌های بوده که به صدها میلیون دالر در آن بدون کدام دست آورد خاص حیف و میل شده.

خبریال: بسیار زیاد تشکر از شما جناب محتاط، او اصولي صاحب تاسو هم ډېره زیاته مننه چې زمونږ بلنه مو ومنله.

ketabton.com - The Digital Library

۲۲

له اداري فساد بډو یا رشوت سره مبارزه

بنام خدا، با وجود تلاش‌های ۱۶ ساله حکومت افغانستان و جامعه جهانی در راستای مبارزه با فساد اداری باز هم این پدیده ریشه کن نشده ادارات و نهادهای مختلف در این راستا از چندین سال بدینسو در افغانستان فعالیت می کنند اما هنوز هم مردم شاهد رویدادهای بزرگ فساد در کشور هستند. سوال اینجاست که چه عواملی باعث شده که فساد اداری در افغانستان ریشه کن نشده و یا نمیشود برای بحث در این رابطه آقای جمال ناصر اصولی آگاه امور سیاسی، آقای محمد ناصر تیموری پژوهشگر دیده بان شفافیت و بانو مسعوده کروخی عضو مجلس نماینده‌گان با ما هستند. مهمانان گرامی ښه راغلاست، خوش آمدید.

ښاغلی اصولي له تاسو به يې پيل کړو د فساد د له منځه وړلو لپار شپاړس کاله مبارزه وه او همدارنګه نړيوال هم غواړي چې فساد له افغانستانه ښخي محوه شي، لامل يې په څه کې دی؟ يا هم دا چې په افغانستان کې د فساد ترويج د چا په غاړه دی؟

اصولي: د لوی او بخښونکي خدای په نامه، سلامونه تاسو، مېلمنو او ټولو ليدونکو ته. په افغانستان کې د موقتي اداري راپدېخوا تر ننه پورې هغه

ketabton.com - The Digital Library

قوانین چې د فساد په ضد دي او فساد پرې له منځه ځي، هغه عملي شوي نه دي. که څوک قانون نه عملي کوي نو بیا په هر ډول د قوانینو عملي کول د امنیتي ارګانونو په تېره بیا د پولیسو او ملي امنیت په غاړه دي. اساسي ستونزه دا ده چې په خپله امنیتي یا نظامي ارګانونو کې مو فساد موجود دی. د پخواني ولسمشر یا کرزي حکومت کې کله چې د یوه ولایت قوماندان به مقرربده نو مستقیمن به د کورنیو چارو وزارت معین او وزیر ته دوی هره میاشت پیسې رالېږلې، میاشتنۍ پیسې به یې لرلې چې له قومندان څخه به یې هم اخیستې د امنیت له آمر څخه به یې هم اخیستې او کله چې مقرربده بیا به یې هم په هغه وخت کې پیسې اخیستې چې یو څوک مقرر کړي، نو کله چې به یو قوماندان کوم ولایت ته لاړ، هلته به یې چور شروع کړ. د خلکو ستونزې به یې نه حلولې او په خپله دنده کې به ناکام و. علت یې هم دا و چې ده به خپلې غوښتنې یعنې پیسې به یې لټولې چې په کوم ځای کې پیسې دي او له کومې دوسیې یا کومې معاملې څخه څومره پیسې ترلاسه کولای شي. په همدې ډول په کابل کې هم. یعنې تر دې حده چې مامورین هم که د اداري اصلاحاتو له لوري مقرربدل بیا هم همدا حال و، که مستقیمن د وزیر لخوا هم مقرربدل بیا هم همدا حال و. یعنې په لویه کې ویلای شو چې د قوانینو نه عملي کول وو. قانون همدا خلک چې پولیس او امنیتي ځواکونه دي، همدوی یې عملي او دوی یې پلي کوي.

خبریال: اصولي صاحب اوس اصلي ستونزه د فساد بیا زمونږ په غاړه ده د نړیوالو ډېرى کارپوهان او شنونکي پر دې باور دي چې نړیوالو غوښتل څو مونږ په فساد اخته شو. یعنې د فساد زمینه هغو مساعده کړه. بله خبره د

ketabton.com - The Digital Library

جنګسالارانو شتون هم دی، دوی نه غوښتل چې چا ته بیې ورکړي؛ دوی نه غوښتل چې چاته حسابي ورکړي؛ دوی ډېر په فساد کې ښکېل وو.

اصولي: یو خو د نړیوالو عمومي موضوع ده. نړیوال هېڅکله هم نه غواړي چې په هغه هېواد کې امن راشي چې هلته مستقیمن د دوی نظامي ځواکونه مېشت وي. دوی هلته یو متزلزله حکومت یا دولت غواړي، علت یې دا وي چې دوی بیا په یوه امن هېواد کې خپلو موخو ته نه‌شي رسېدلای. دا د قضیې یو اړخ دی. دویمه مسئله د جنګسالارانو ده، یعنې د بن په کنفرانس کې پر همدې جنګسالارانو پانګونه وشوه. هغه ټوپک‌سالاران چې په مستقیمه توګه یې د افغانستان په تېرو جګړو کې لاس لاره. دوی د بیت‌المال پیسې لوټلې وې، دوی د بیت‌المال هرڅه خلاص کړي وو؛ دوی د افغانستان نظام ړنګ کړی و؛ دوی د افغانستان اردو له منځه وړې وه او همداسې ډېر څه یې خراب کړي وو. یعنې هغه ملي پروژې چې دلته وې او ملي بنسټونه ټول یې له منځه یوړل. هغه خلک یې ټول راوستل او په قدرت یې وګومارل، څوکۍ یې ورکړې قدرت یې ورکړ او هېڅوا به هم له دوی څخه حساب نه‌شو اخیستلای، اوس هم په همغه ډول ده. اوس هم څوک له هغوی څخه حساب نه‌شي غوښتلای.

دا وضعیت ټول په لومړیو کې جنګسالارانو پیدا کړ چې دوی پر جنګسالارانو پانګونه وکړه. کرزي هم ورسره ومنله، چې دا کړنه یې د بخښلو نه ده. ډېر مثبت کارونه یې هم د دې وطن لپاره کړي دي، خو یو منفي کار یې هم دا دی چې کله بهرنیانو پر ټوپک‌سالارانو پانګونه وکړه، نو ده دا پانګونه څو څو چنده کړه او دوی ته یې لا ډېر واک، لا ډېرې پیسې ورکړې او همغه وو چې قانون یې تر پښو لاندې کړ او د دوی په شتون کې قانون اصلن نه

ketabton.com - The Digital Library

پلي کېږي، ځکه هر کله چې یو توپک‌سالار او جنګ‌سالار د کورنیو چارو یا د ملي دفاع وزیر وي یا په همدې ډول د نورو وزارتونو وزیر وي، نو څنګه کېدای شي چې دوی په هغه وزارت کې اصلاحات راولي.

خبریال: اوس د فساد پر ضد فساد دی، نو څنګه مبارزه ترسره کېدای شي او څنګه دا مبارزه قانوني کړو. ستاسو ښه انګېرنه وه، که دا انګیرنه رښتیا ثابته شي نو فساد په افغانستان کې یو دود او یو کلتور دی. نو له یوه دود یا کلتور سره څنګه باید مبارزه وکړو دا به ډېر سخت وي؟

اصولي: اداري فساد یا بډې او رشوت اوس یو دود ګرځېدلی. مثلن که ګُمروکونو ته لاړ شئ، یعنې له دروازې چې ننوځئ او بېرته راوځئ، نو تاسو به په قانوني ډول پیسې ورکوئ او په قانوني ډول به تاسو ټول مراحل تېر کړي وي، خو بیا به هم له تاسو څخه پیسې غواړي، یعنې کله چې د ګمرک له دروازې څخه وځئ نو هغه عسکر هم له تاسو پیسې غواړي، مامورین خو یې هسې غواړي، حتا هغه پیاده کارکوونکي هم درنه پیسې غواړي او که پیسې ور نه کړئ، نو ستونزې درته جوړوي. یعنې دا هر څه یو دود ګرځېدلی، د دغه دود له منځه وړلو لپاره اول باید په مدیرانو کار وشي. هغه مدیران راوستل شي چې جنګسالاران نه، بلکې هغوی داسې خلک وي چې حساب و کتاب ورسره کېدای شي؛ داسې خلک وي چې دې وطن ته متعهد وي. یعنې باید داسې خلک وي چې ووایي، افغان یم، د افغانستان یم، دا مې ملک دی، که زه یې جوړ نه کړم، نو ماته یې امریکایی، ایرانی، پاکستانی یا کوم بل څوک نه جوړوي، ځکه خو زه خپله باید دا وطن جوړ کړم. نو باید داسې کسان راوستل شي چې خپل وطن پرې ګران او یو ملي فکر ولري. خو په اوس کې یو ډول کلتورجوړ شوی، هغه پخواني خلقیان

ketabton.com - The Digital Library

او پرچميان چې په صادقينو او پاکو خلکو مشهور وو، په اوس کې هغوی هم په بډو هيله نه کوي. دوی هم اوس په ډېر ويارِ سره رشوت اخلي، علت يې هم دا دی چې دوی ته يې ويل چې تاسو لېونيان وی، ولې مو نه پيسې پيدا کړې او نه کور. يعنې اوسمهال هم د هغه وخت وزيران وينو چې دلته کور نه لري. د هغه وخت ولسمشر کور نه لري. د دفاع وزير يې کور نه لري. د کورنيو چارو وزير يې کور نه لري. خو هماغه وزيران چې اوس په دغه حکومت کې راګډ شول، ډېر څه يې پيدا کړل.

خبريال: ډېره مننه اصولي صاحب. آقای تیموری نهادها بخاطر مشکلات ایجاد میشوند بلخصوص نهاد شما و یا نهادهای که در مقابل مبارزه با فساد ایجاد شده اند زمانی که اثر گذاری نداشته باشند توجیه شما چیست؟

تيموري: بنام خدا، فساد یک پدیده بسیار گسترده در نظام افغانستان بوجود آمده زمانی که دولت وجود آنرا قبول نکند و یا به حل آن اقدام نکند پس این وظیفه مردم و نهادهاست که دولت را قانع به آن سازد تا در این زمینه‌ها اقدمات را انجام دهد. توجه بیشتر نهادهای مدنی مثل ما این بوده که نهادهای مستقل داخل ساختار نظام تقویه شوند، تا اینکه بتوانند نهادهای دیگری که در قسمت‌های مختلف کار میکنند اینان را تحت نظارت قرار داده بتوانند. در دولت افغانستان یک سلسله ادارات وجود دارند که وظیفه کلی شان نظارت ادارات دیگر میباشد تا از فساد جلوگیری بکنند، مانند اداره عالی تفتیش قسمت‌های از اداره نظارت قسمت‌های از اداره لوی څارنوالي، تفتیش های داخلی خود وزارت‌ها و ادرات که توجه ما هم بیشتر روی این ادارات بوده تا ببینیم که این ادارات در چه وضعیت قرار دارند و میتوانند از فساد جلوگیری کنند یا خیر. و قوه مقننه یا پارلمان

ketabton.com - The Digital Library

افغانستان هم وظیفه دارد تا از قوه اجرائیه نظارت بکند. وضعیف ترین نهادهای اداری در کشور مسوولیت جلوگیری از فساد را دارد به همین خاطر ما نتوانستیم در این زمینه دست آورد داشته باشیم.

خبریال: در بخش سکتورهای امنیتی، که شما گزارش دادید، بحث تان سر اردو و نظام دفاعی افغانستان بود که آنجا هم فساد موجود بوده و این تاثیر مستقیم بر امنیت افغانستان دارد. و اکثریت از کارشناسان به این باور اند که ناامنی در افغانستان بعد از ۲۰۰۷ زمانی گسترش یافت که سطح فساد بالا رفت.

تیموري: دقیقاً گرفتن رشوه از یک شهروند عادی هم بر امنیت کشور تاثیر گذار است. بحث فساد در نیروهای امنیتی شامل سه موضوع عمده میشود که نخست بحث تعیینات ارشد در سکتور امنیتی است که شامل قوماندان‌های امنیه قوماندان‌های حوزه و در ادارات دولتی میشود که حدود ۷۵ در صد این تعیینا مبتنی بر رشوه و ارتباطات سیاسی و قومی است. مسله بعدی بحث نیروهای خیالی است یعنی هر کسی که در محل تعیین شده وظیفه خود را انجام نمیدهد و یا آنجا حاضر نباشد او نیروی خیالی گفته میشود که حدود ۲۵ تا ۳۰ در صد نیروهای خیالی داریم، موضوع سوم هم بحث تدارکات و لوجستیک است.

خبریال: و این سه بخش تاثیرات مستقیم بر امنیت کشور هم دارد. بسیار تشکر آقای تیموری، خانم کروخی از پارلمان افغانستان بسیار توقع میرفت که بر قضایای افغانستان بسیار توجه داشته باشد و فساد را از نزدیک ببیند و حال تعداد از اسناد و مدارک هم هست که خود پارلمان هم در فساد درگیر است.

ketabton.com - The Digital Library

کروخي: بنام خدا فساد در هر کشور کلانترین مشکل سر راه دولت ها هست و بزرگترین مانع رشد و توسعه است و نظام ما از ابتدا بنایش کج گذاشته شده و قدرت بدست کسانی قرار گرفت که آنان پول دوست بودند و آنان احساس مسوولیت نداشتند قدرت به دست کسانی بود که آنان خود را حقدار و تیکه‌دار قدرت میدانستند و مگفتند که جنگ کردیم و جهاد کردیم لذا حکومت از ماست هم چنان یک تعداد از تکنوکرات‌های از ممالک مختلف داخل این نظام شدند و آنان هم خواستار پول بودند تا توانستند چور و چپاول کردند و بانکهای خارج را پر کردند و داخلی‌ها هم همینگونه تا اینکه کار بجای رسید که ریس جمهور قبلی برایشان گفت (هی مردم اگر رشوت هم میخورین داخل همین وطن مصرف اش کنید.) پارلمان هم یکی از ساخته و پرداخته همین نظام بوده اند. در پارلمان هم بیشترین کسان به زور پول آمدند و همه به این فکر آمدند که آن پولهای را که مصرف کرده بودن باید آنرا دوباره بدست میاوردند و چند برابر دیگر را هم بدست میاوردند تا بار دیگر هم بتوانند بیایند. که علت تمامی آن اساس و بنیاد خراب بوده که خارجیها و داخلی ها آنرا گذاشتند. و بدبختی ما افغانها هم همین است که تمام داشته‌های خود را نابود کردیم. که از همه‌یی این بدبختی‌ها و فسادها باید پارلمان نظارت کند اما اینجا پارلمان هم بیشتر از آدرس زر و زور آمده و بنحوی با حکومت درگیر فساد استند و امروزه همین سه قوه درگیر این همه بدبختی‌ها هستند و زمینه ساز فساد شده اند.

خبریال: بناغلی اصولي صاحب، اوس سږ کال څه باید وشي، موږ باید څه وکړو دولت څه باید وکړي، څه کول پکار دي؟ وکیله صاحب خو وویل دا چې دولت هم د فساد لپاره زمینه مساعده کړي، نړیوال یې هم برابره کړي

ketabton.com - The Digital Library

نو د خلکو حالت به څنګه وي؟

اصولي: تاسو پوهېږئ ولسمشر له یوې عقیدې سره افغانستان ته راغلی هغه غوښتل چې دلته یو څه بهبود راولي خو دې نظام ته چې اوس کتل کېږي یا بهرنۍ لاسوهنې چې په دغه نظام کې لیدل کېږي، زما په اند داسې هوډ نه لیدل کېږي یعنې په یوه ولسمشر نه سر ته کېږي. دلته حکومت دی او ۵۰ ، ۵۰ وېشل شوی دی، تر څنګ یې اجراییه رییس دی د هغه خپل وزیران خپل والیان او خپل قوماندانان دي هغه یې په خپله لاره پرمخ وړي. دلته پارلمان دی. له حقیقته باید تېر نه‌شو، ولسي جرګه هغه ځای دی چې د حکومت په کړنو باید نظارت وکړي او د حکومت چارواکي باید د قانون منګولو ته وسپاري، خو برعکس پارلمان په بل څه اخته دی، هغوی چې په خپل منځ کې هم ټاکنې ولري، څو یو بل ته پیسې ورنه کړي دوی یو بل ته رایه نه ورکوي. یعنې د یوه کمېسیون د ریاست او معاونیت لپاره هم دوی په خپل منځ کې پیسې تبادله کوي. په همدې ډول د معاونیتونو لپاره همداراز د مشرانو په جرګه کې هم همدا حالت روان دی. نظام له اوایلو څخه په همدې ډول روان دی. بنسټ یې په همدې ډول اېښودل شوی او هېڅوک هم داسې فکر نه کوي چې رشوت حرام دی. یعنې که څوک یې ورکوي که هغه فکر وکړي چې حرام دی، خو هغه اخیستونکی بیا دا فکر نه کوي چې دا حرام دی. یو ډول رشوت یا دا حرام زمور په وطن کې حلال ګرځېدلي، یو څوک چې په کوم ځای کې ولسوال یا قوماندان وي او یا هم کوم مدیر یا مامور وي، هغه چې رشوت نه اخلي هلته هغه پرمختګ نه‌شي کولای، ځکه هغه اداره فاسده وي. د ده د پرمختګ لاره نیسي او دی په دغه ټیم کې نه داخلېږي او که داخل شو،

ketabton.com - The Digital Library

نو مجبور دی هم فساد وکړي، نو دا له منځه وباسي یا دا چې دا خپله وځي، ځکه ساحه ورته تنګېږي. کله چې وزیر یو وزارت ته ځي نو نوی وزیر د تدارکاتو رییس بدلوي مالي رییس بدلوي کوم ځای کې چې پیسې وي هغه رییسان بدلوي خپل کسان هلته لېږي. ځکه چې هلته د وزارت لپاره پروژې او قراردادونه وي او هلته د پیسو د ټولولو ځای وي، نو همدا رییسان یې ټولوي او هغه ته یې ورکوي. په نظامي وزارتونو کې هم قوماندانان پکې ډوب دي، دوی ملامت نه وي، هغه لوړپوړي یې همداسې ورځخه غواړي، یعنې همداسې یوه لاره جوړه شوې چې له یو بل څخه یې په ځنځیري ډول جبري غوښتونکي دي.

خبریال: ښاغلی اصولي صاحب! په داسې وضعیت سره چې مور دا بحث انګېرو نو څه به وشي؟ ایا پرېږدو چې دا وضعیت په همدې حالت روان وي یا باید د دغه وضعیت مخه ونیول شي؟

اصولي: زما په اند د افغانستان ولسمشر هغه هوډ، چې پخوا یې لاره، باید تقویه کړي، هغه په اجراییه رییس پلی کړي او د اجراییه رییس یې په تر لاس لاندې وزیرانو پلی کړي او یو داسې کاري ټیم رامنځته کړي چې په فساد کې ښکېل نه وي. یوه داسې کاري ډله رامنځته کړي چې همدا غله، همدا رشوت‌خواره او بدې اخیستونکي را ونیسي. خو ستونزه دا ده چې ولسمشر یو هییت ته دنده ورکوي چې تاسو لاړ شئ، هغه وزارت بررسي کړئ چې فساد پکې شوی. دا هییت راځي هغه وزارت بررسي کوي، وینې چې دلته دوه میلیاده افغانۍ غلا شوې دي، خو بیا ورته وایي چې دوه میلیارده پیسې دې دلته غلا کړې، نو دا یو میلیارد ماته راکړه او یو میلیارد خوره، خپله هییت دا کار کوي. یعنې دا ځنځیر په همدې ډول پخوا د کرزي

ketabton.com - The Digital Library

په وخت کې جوړ شوی و. اوس چې همداسې یو هوډ شته چې باید د دې هرڅه مخه ونیول شي. ولسمشر ډېر څه وکړل، هلې ځلې یې د دې لپاره وکړې چې په قراردادونو کې فساد ونشي، خپله یې تر خپل نظر لاندې د تدارکاتو ملي کمېټه جوړه کړه، خو اوس هم د ده تر نظر لاندې ځینې ګونګوسې شته چې دغه حالت هلته هم روان دی.

خبریال: نېه څه به وشي؟

اصولي: زه وایم چې په دې دوهسري حکومت کې، چې مورِ یې اوس لرو، زما باور نه‌شي چې د فساد مخه به ونیسو. په همدې ډول چې روان وو، همداسې به روان اوسو. که چېرې راتلونکی حکومت یوسری وي، تغییر او تبدیل پکې راشي او د پخواني حکومت مفسیدین او جنګسالاران پکې نه وي، بیا کېدای شي چې مورِ یوه رڼا وویني.

خبریال: ډېره منه. آقای تیموري! آقای اصولي به این باور است که در حال حاظر نمیشود که یک راه روشنی را برای مبارزه با فساد سنجید. آیا راه‌روشنی برای مبارزه با فساد وجود دارد و یا خیر؟

تیموري: حکومت وحدت ملی با تمامی مشکلاتش بعضی از روزنه‌های امید را بوجود آورده که باید بالای آن توجه شود. یکی مرکز عدلی مبارزه علیه فساد اداری است. که یک مرکزی برای بررسی دوسیه‌های بزرگ فساد اداری است و تا حال حدود شش قضیه بزرگ را که شامل چهار جنرال وزارت داخله و یک جنرال هم از لوی څارنوالي هست و یک څارنوال نظامی است این همه دوسیه‌ها را بررسی کرده و بالای شان حکم شده و پشت میله‌های زندان رفته اند. و این نهادهای است که نیازمند تقویه هستند که به لحاظ مالی و استقلالیت باید تقویه شوند.

ketabton.com - The Digital Library

خبریال: بزرگترین قضیه تا حال قضیه ۱۵۰,۰۰۰ دالری بوده اما قضایای مافیایی بزرگ و غاصبین زمین بررسی نشده فکر نمیکنید که این قضیه فقط بالای کسانی که بی واسطه هستند و یا با مافیای بزرگ ارتباط ندارند این قانون تطبیق میشود.

تیموري: کاملاً مرکز عدلی مبارزه علیه فساد اداری بصورت گزینشی عمل میکند یا بصورت جدی و سیستماتیک عمل میکند، اما این مرکز نیاز دارد که از سوی یک ارگان بیرونی بررسی شود تا تضمین کند که کارهای آن بصورت گزینشی انجام نمیشود. اما آنجا قضایای بزرگ یک معین وزارت داخله و یک وزیر کابینه هم بوده که تعلیق درآمده قضایای رئیس شورای ولایتی یکی از ولایات آنجا هست قضایای یازده جنرال وزارت دفاع هم اونجا هست. اما اینکه سرعت این نهادها بسیار کم است بدلیل آنست که منابع مالی زیادی در اختیار این نهادها قرار نگرفته قضایای آن بسیار کم است. ما در این قسمت‌ها به نهادهای مستقل نیازمند استیم که ما فقط روی یک یا دو نهاد باید منابع کافی را در اختیار آن بگذاریم تا باشد که بصورت درست کار کنند و به لحاظ ساختاری ما نیازمند تمرکز زدایی هستیم که یک سلسله نهادها را باید به ولایات هم ببریم تا باشد که مردم هم در آن دخیل شوند. یعني که ما نیازمند آنیم که قدرت دولت را در همه جا پخش کنیم و مردم را در ان دخیل بسازیم و یک اراده سیاسی مستحکم باید ایجاد که حکومت مردم محور ایجاد شود.

خبریال: تشکر. خانم کروخي شما راه حل را در چه می بینید؟ آیا فکر میکند آنچه جناب اصولی گفتند که راه حل نزدیک را نمی بینند و سخت است که با وجود این دو رهبر یک راه حل قاطع مبارزه با فساد بوجود بیاید.

ketabton.com - The Digital Library

کروخي: راه حل وجود دارد در کشورهای که فساد وجود دارد، خود مردم توانستند که خود مردم با نهادهای مختلف توانستند با فسادها مبارزه کنند. اینجا وظیفه مردم است که باید بالای دولت و قوه مجرئیه فشار وارد کنند. مردم باید صدای خود را بلند کنند مردم باید از آدرس ساختارهای موجوده بر دولت و وکلای خود وارد کنند آنگاه فساد ریشه کن میشود، اما متاسفانه مردم هم در یک حالت بی‌تفاوتی قرار گرفتند اگر مردم بالای ما وکلا فشار بیاورند ما هم از این حالت بی‌تفاوتی رهایی می یابیم.

خبریال: چرا مردم چنین کاری را نمی کنند. چرا اقدام نمیکنند و از این حالت بی‌تفاوتی خود نمی برایند؟

کروخي: مردم در یک حالت بي‌اعتمادی مطلق هستند و فکر میکنند که این خارجیها آمده اند و یک حکومت دست نشانده‌یی را بوجود آورده اند و تمامی کارمندان بر اینان تحمیل شده اند در تامین امنیت رضایت مردم نقش بسیار اساسی دارد. یعنی بحث اعتماد بین مردم و حکومت از بین رفته و مردم بصورت کلی در یک حالت بی‌تفاوتی و بی‌اعتمادی بسر می برند. در این زمینه باید نهادهای مستقل بیرون از حیطه حکومت ساخته شود، یک اداره مستقل تفتیش باید ایجاد شود و در رابطه به تمامی قضایا هم به حکومت هم به پارلمان و هم به مردم باید گزارش بدهند. پس تا زمانی که قانون اساسی ما یک بازنگری نشود، خود حکومت که هم رشوت بگیرد و هم با آن مبارزه کند این همه هرگز نتیجه بخش نخواهد بود. در بسیاری کشورها پارلمان منبع ریشه کن کردن فساد و رشوت در جوامع هستند اما اینجا متاسفانه ما تنها تمامی مشکلات را به دوش دولت گذاشته نمیتوانیم اینجا پارلمان خود هم در فساد دخیل است و اینجا گروپ‌های

ketabton.com - The Digital Library

پارلمانی برای باج‌گیری و فساد ایجاد شده. پس میخواهم به مردم بگویم که هم حکومت و هم پول همه چیز از خود مردم هستند و مردم باید برای آن مبارزه کنند چون حق از آن مردم هست.

خبریال: تشکر از شما. به امید همچون یک زمان در وطن تشکر از همه‌یی شما مهمانان که تشریف آوردید. ممنون تان.

ketabton.com - The Digital Library

۲۳

د طالبانو د حملو ډېروالی او د جګړې نوی فصل

بنام خدا، بیننده‌های عزیز سلام بر شما، نهاد سیگار به تازه‌گی گزارش داده است که مناطق تحت کنترول حکومت افغانستان نسبت به ماهای گذشته کاهش یافته است. سیگار گفته که حکومت افغانستان اکنون بر ۵۷ در صد از خاک این کشور تسلط دارد. تغییر فصل جنگ که باید توام با حملات زمستانی آغاز میگردید از آن خبری نیست. برای بحث در این رابطه آقای فدا محمد نظری آگاه امور سیاسی، آقای جمال ناصر اصولي آگاه سیاسی و عبدالطیف نهضت یار سناتور مشرانو جرگه را با خود داریم تاسو ټولو ته ښه راغلاست وایم، خوش آمدید.

ښاغلی اصولي صاحب له تاسو به یې پیل کړو، زیاتره وخت طالبان د ژمي په رارسېدو خپل عملیات کمزوري کوي، ولې افغان دولت نه‌شي کولای چې نوي عملیات پیل کړي او د ستونزو ځایونه یې حل کړي؟

اصولي: د لوی او بخښونکي خدای په نامه. سلامونه تاسو مېلمنو او ټولو لیدونکو ته. په افغانستان کې جګړه په چیریکي ډول روانه ده. له تېرو دوو دوونیمو کلونو راهیسې دغو جګړو جبهه‌یي بڼه هم پیدا کړې. هر کله چې په کوم هېواد کې چیریکي جګړه روانه وي، نو د هغه جنګ ګټل یو څه

ketabton.com - The Digital Library

ستونزمن وي. افغانان عمومن په چیریکي جګړو کې تاریخ لري. دوی د تل لپاره د بهرنیو په وړاندې په چیریکي جګړه کې ښکېل ول او همدا چیریکي جګړې وې چې دوی یې څه ناڅه بریالي کړي هم وو.

خبریال: ښاغلی اصولي صاحب! په هلمند کې مخامخ جګړه روانه ده، مګر دولت پکې لا هم تقریبن یو تر نیم کیلومتره پرمختګ نه دی کړی او جنګ هم مخامخ دی؟

اصولي: همداسې ده زه وایم چې لږ تر لږه دا دوه درې کاله کېږي چې جبهه‌یي جګړې هم پیل شوې دي. په اوسنیو شرایطو کې د افغانستان جګړې نیابتي اړخ نیولی دی، دغه نیابتي اړخ قوت پیدا کړ، روسیې راودانګل، ایران راودانګل او له طالبانو سره یې مرستې پیل کړې. دوی اوس هم عملن له طالبانو سره مرستې کوي او وسلې ورکوي. لکه چې د فراه او نیمروز چارواکو وویل چې ایران مستقیمن له طالبانو سره مرسته کوي او هغوی تجهیزوي.

خبریال: ښاغلی اصولي غواړم ستاسو نظر پر دې اړه هم واورم چې د امنیت شورا په وار وار ویلي چې په ټول افغانستان کې دومره ډېر طالبان نه‌شته یعنې له ۲۰٬۰۰۰ تر ۲۵,۰۰۰ پورې طالبان دي. حال دا چې ملي پوځ او زمونږ نظامیان له ۳۰۰٬۰۰۰ څخه هم زیات دي، بیا ولې په دغه وضعیت نه‌شي بریالي کېدای؟

اصولي: یوه خبره دا ده چې تر اوسه زمونږ اردو د سیمې د هېوادونو غوندې تجهیز شوې نه ده. هوایي ځواک په هغه ډول نه لرو. که چېرې مورږ په هغه ډول هوایي ځواک لرلی، لکه پخوا چې د شهید ډاکټر نجیب په وخت کې و، نو اوس به دا جګړه تر یوه حده کنټرول او مهار وای. اصلي ستونزو

ketabton.com - The Digital Library

ته راځو؛ څومره چې په دغو جګړو کې طالب او داعش وژل کېږي هومره نور را پیدا کېږي. لکه د جهاد پر وخت چې روس‌پلوه نظام چې هرڅومره دا مجاهدین ووژل، خو هومره نور راپورته کېدل. یعنې جګړه په جګړه نه ګټل کېږي. په دې نه ګټل کېږي چې ډېر مړه کړه نو د سیمې په پاکولو به بریالی شې. طالبان هم که هر څومره وژل کېږي، هومره نور را پیدا کېږي. عملن په پاکستان کې هغوی ته جلب او جذب کېږي په اسلام آباد، په کوټه، په پېښور او ورته نورو سیمو کې روزل کېږي. هلته عملن آی اس آی او د پاکستان پوځ ورته ته جلب و جذب کوي.

خبریال: خو دلته دېخوا ته له افغان حکومت سره هم نړیوال مرسته کوي. امریکا ورسره مرسته لري یوازې له دفاع وزارت سره تقریبن د کال څلور میلیارده ډالره مرسته کېږي. ایا د یوه جنګ لپاره دا بسنه نه کوي؟

اصولي: زما په آند نه. څنګه چې ما مخکې یادونه وکړه، زمونږ اردو په هغه ډول نه ده تجهیز شوې، لکه څنګه چې د پاکستان پوځ تجهیز شوی. زمونږ پوځ د هغوی په څلورمه یا پنځمه اندازه هم نه دی تجهیز شوی. تاسو پوهېږئ زمونږ پولیس او اردو په رنجرو کې سفرونه کوي او خدای ناخواسته کله چې پر ماین وربرابر شي، نو په رنجر کې سپاره ټول کسان یې له منځه ځي. دا په دې معنا ده چې یو پوځ باید داسې موټر او داسې زېرې ماشینونه ولري چې د ماینونو د انفجار پر مهال تلفات ونه لري. ځکه زمونږ ډېرى تلفات د ماینونو د انفجار له امله دي. مونږ ته هېڅ نه راکول کېږي، لکه څنګه چې بهرنیانو په افغانستان کې یوبارمصرفه تعمیرونه جوړ کړل او کله چې دوی ووځي، هغه به ښرته ړنګېږي او یا به په یوه عادي جګړه کې له منځه ځي. په همدې ډول یې اردو ته ماشینرى ورکړه؛ موټر او وسایل یې

ketabton.com - The Digital Library

ورکړل؛ همداسې وسلې يې ورکړې. پوهېږئ په اوايلو کې يې پوليسو ته داسې کلاشينکوفونه ورکړي وو چې له دوو، دريو يا څلورو ډزونو وروسته به بندېدل. بيا هغه وسلې ښېرته ترې واخيستل شوې او پرځای يې نورې وسلې ورکړل شوې. په دې ډول لکه يوه نسخه چې په ناروغ نه لګېږي، بيا بله ورته ورکړي، بيا بله ورته ورکړي. امريکا نه غوښتل چې د افغانستان پوځ هسې تجهيز شي، لکه څنګه چې پکار وه/ ده. اوس هم امريکا نه غواړي چې افغانستان په بشپړ ډول يو هوسا او خپلواک هېواد شي او يوه ښه اردو ولري، څو مور لږ تر لږه په دې وتوانېږو چې خپلې ستونزې پرې حل کړو. خو دوی دا هرڅه نه غواړي. دوی هغه څه غواړي چې دلته جګړه توده وساتي، او په وسيله يې خپلو ستراتېژيو ته ورسېږي. دوی په افغانستان کې د دې لپاره نه دي، چې سوله راولي. که دوی په ربښتيا سوله راوستلی، نو د هغو جرړو مخه به يې نيولې وای چې په پاکستان کې دي او هغه هېواد يې روزي. هغه پنجابی ، چې په ورځ کې په سلګونو افغانان راته وژني؛ بېشمېره اردو، ماشومان او مېرمنې مو شهيدانوي، مخه به يې ورنيولې وای، خو داسې نه ده، بلکې برعکس پاکستان ته په ميلياردونو ډالر ورکوي چې تروريزم تمويل کړي، بيا يې افغانستان، هند او نړۍ ته ولېږي، ځکه پاکستان هغه هېواد دی چې د امريکا لپاره په سيمه کې هرڅه کوي. يعنې کله چې پلار نه لري هغې ته مور او تاسې په ناادبي اصطلاح حرامي وايو. له همدې امله پاکستان يو کنيز هېواد دی، په همدې ډول رامنځته شوی دی او تل افغانستان ته تروريزم رالېږي.

خبريال: په هر حال ښاغلی اصولي صاحب پاکستان د ځان لپاره مشرتابه لري، هغوی يې په بحرانونو باندې ښه مديريت کولای شي، چې له بده‌مرغه مور يې مديريت نه‌شو کولای. نو دا زمور ستونزه ده، دا د افغانانو

ketabton.com - The Digital Library

ستونزه ده چې موږ ونه‌شو کولای چې په هر ناورین او بحران باندې ښه مدیریت وکړو.

اصولي: مسئله دا ده چې موږ نه پرېښودل کېږو، مدیریت په هغه صورت کې راځي، چې یو سیستم جوړ وي. کله چې سیستم جوړ وي بیا که مدیریت یو څه ضعیف هم وي، مګر هلته هغه سیستم یوځه خپل کار کوي. موږ عملن څلوېښت کاله په جګړه کې یوو، څلوېښت کلنې جګړې له مونږه، تر فرهنګه پورې، هرڅه اخیستي. زموږ کدرونه، چې پخوا مو لرل، په ربښتیا یې اوس نه لرو. که هرڅه ناړې وهو چې موږ په امریکا انګلستان یا نورو هېوادونو کې دوکتوراوې اخلو، مګر په هغه ډول کدرونه اوس نه لرو، لکه پخوا مو چې لرل. له همدې امله زه وایم چې موږ باید له پردۍ جګړې راووځو او د دوی له غېږې څخه چې ځان راوباسو، هله افغانستان جوړولای شو، کنه افغانستان به همداسې ړنګ او د پردیو په لاس کې وي.

خبریال: مننه ښاغلی اصولي صاحب. ښاغلی نظري صاحب د اصولي صاحب د خبرو په پام کې نیولو سره، تاسو پر ملي پوځ یا ملي اردو څومره باور لرئ چې ربښتیا هم همدا ملي پوځ، ملي پولیس، ملي اردو او ملي امنیت څومره د امنیت جوګه کېدای شي؟

نظري: اصولي صاحب ته په احترام سره، د ده خبرې ټولې د ارګ د خبرې تکرار وې. زه وایم چې زموږ حکومت هېڅ په امریکا پورې وابسته نه دی. زه دا نه وایم هغه څه چې اصولي صاحب وویل، هغه په پاکستان کې نه‌شته، خو موږ هم ملامت یو او په موږ کې هم ډېرې ستونزې دي، دا ځکه چې موږ سم مدیریت نه لرو. بله خبره دا ده چې زموږ نظامي ښوونې ښځي کمزورې دي. موږ خپل نظامیان سم نه دي روزلي. د هلمند اتیا

ketabton.com - The Digital Library

فیصده ولسوالۍ د طالبانو په لاس کې دي، هلته ډېرې فابریکې لري دا زمونږ د وطن جنګ په پاکستان نه چلېږي، بلکې په هېرویو چلېږي.

خبریال: نظري صاحب منه. آقای نهضت‌یار، آیا بنظر تان حکومت افغانستان استراتېژي نظامي ندارد بیانش بکند؟

نهضت‌یار: سلامونه تاسو، ګډونوالو او لیدونکو ته. بېشکه چې د افغانستان د جنګ زیاتره برخې بهرنۍ خواوې لري. دا د بهرنیانو جنګ او په مورږ تپل شوی دی او همداسې به په پروژه‌یي ډول دوام مومي. په ملي او نظامي برخه کې د یوې ملي ستراتیژۍ نه‌شتون د دې لامل کېږي چې مورږ همداسې په جګړو کې پاتې شو. نو یوه ښه ستراتېژي او ښه مدیریت باید رامنځته شي. مورږ په لویو مسایلو کې بې‌واکه یو. مورږ باید بهرنیانو ته د دې قناعت ورکړو چې زمورږ سوله‌ییز وطن او سم نظام د هغوی په ګټه دی.

خبریال: ښاغلی اصولي صاحب اوس په دغه وضعیت کې د حل‌لاره څه ده؟ افغان حکومت او خلک باید څه وکړي. دا چې په هلمند کې اتیا سلنه خاوره د طالبانو یا مخالفینو په واک کې ده. دلته خلک له سختو ستونزو سره مخ دي.

اصولي: زه به لومړی د نظري صاحب ځواب ووایم، ځکه ده وویل چې ګواکې پاکستان د افغانستان په جګړه کې هېڅ لاس نه لري او زمورږ نظام د جان‌کیري په لاس جوړ شوی او د پاکستان ډېر ښه نظام دی. دا یو ډول توپیرونه به یې سره وځېړو. زمورږ حکومت یا زمورږ اوسنۍ دولتي اداره، چې د ملي یوالي نوم لري، سمه ده چې د جان‌کیري په وساطت رامنځته شوې، خو که دا بل اړخ یې وګورو، خپله د پاکستان نظام چا جوړ کړی؟ پاکستان چې زېرېدلی د انګلستان او انګرېزانو په وسیلې رامنځته شوی. نه پلار لري

ketabton.com - The Digital Library

او نه مور. او پر دې خو ټول پوهېږو چې تر دې دمخه تر اټکه، تر مارګلې، یعنې د پاکستان نیمه خاوره زمونږ او نوره برخه یې د هند وه. کله چې رامنځته کېږي، د انګرېزانو په وسیلې رامنځته کېږي. تر اوسه هم د انګرېزانو قانون پکې چلېږي، جمعه پکې نه‌شته او د دغې ورځې لمونځ له آټکه اېخوا څوک نه پېژني. همداراز روژه، زکات او حج پکې څوک نه پېژني. هغوی یوازې اسلامي شعارونه جوړ کړي او مونږ د اسلام په نامه ورته څرخېږو. دا یوه مسله ده.

دویمه مسله دا ده چې مونږ تاسو نظام ته ضرورت لرو، که دا نن ډاکتر صاحب غني یا ډاکتر صاحب عبدالله زما خوښېږي که مې نه خوښېږي، که پرون مې ښاغلی کرزی خوښېده که مې نه خوښېده، خو یو څوک و چې د نظام مشري یې کوله اوس هم مونږ نظام ته اړتیا لرو دا که احمد راشي که محمود، سبا به بل راځي هر څوک چې راځي. خو بالاخره نظام ته ضرورت لرو، نو که رښتیا خبره شي راځئ چې مونږ دا کارپوهان چې د ملت له غمه چندان خبر هم نه یو، خو غټې غټې خبرې کوو، ښه به دا وي چې هغه وکړو چې نظام پرې تقویه کېږي. نظام وساتو، هو اصلاحي نقدونه هم وکړو دا نه چې فلانی کافر دی یا یې په بېلابېلو نومونو یادوو. اصلاحي نقد دا دی چې مثلن فساد وینو، نو ښه ده چې ووایو چې افغان حکومته، ولسمشره دلته فساد موجود دی دا دې خرابي ده. مګر که مونږ ووایو چې زمونږ ولسمشر د جان‌کیري په وسیلې راغلی او زمونږ ولسمشر هم کافر دی نو دا خبره غلطه ده. ځکه مونږ هغه هېواد یو چې په کلونو کلونو دلته جګړه موجوده وه، یعنې چې له داوود خان شهیده راپدېخوا دلته ټول نظامونه مونږ او تاسو ته پردیو جوړ کړي دي. شوروي اتحاد دلته روس‌پلوی نظام جوړ

ketabton.com - The Digital Library

کړی، کمونېستان يې راوستل افغانستان يې پرې خرڅ کړ. له هغې وروسته کله چې افغانستان په شوروي اتحاد خرڅ شو، نو مجاهدين راغلل مجاهدين هم د پاکستان ښکار شول او د آی اس آی غېږې ته ولوېدل. خو مقدس جهاد هم و، يوازې تر هغې وخته و چې روس له دې ملکه نه و وتلی. کله چې روس وواته نو دوی د آی اس آی ايران او نورو هېوادونو غېږ ته ولوېدل.

دلته ستونزې ډېرې دي، په ټوليز ډول د افغانستان جنګ او جګړه يو بهرنی جنګ دی. دا يوه امريکايي او پاکستانی جګړه ده او دا بايد ټول ومني. دا چې مور مديريت لرو او که يې نه لرو، علت يې جنګ دی. که مور تاسو ښه نظام غوښتلای او دوی راته جوړولای، نو په بن کې به دوی پر جنګسالارانو او ټوپک‌سالارانو پانګونه نه کوله؛ په غلو او لاروهونکو به امريکا پانګونه نه کوله، بلکې په انسانانو او په سمو کدرونو به يې راته پانګونه کړې وای. په سمو ملي وګړو به يې پانګونه کړې وای. اوس هم هماغه خلک په حکومت کې دي. او د افغانستان نيم واک غواړي، نو ښکاره ده چې د ستونزې اساسي بنسټ دلته بهرنيان دي. خو مديريت يې چې مور ته په لاس راکړی، سم يې نه دی راکړی. سمه ده چې ستونزې په افغانستان کې شته، خو د افغانستان د ستونزو اساسي سرچينې په خارج کې دي، په امريکا، پاکستان او ايران کې دي. اوس خو روس هم راودانګل. اوس نو مور افغانان خپله بايد سره کېنو او داسې ووايو چې دا خلک نه غواړي چې مور يوځای شو او پر يوه مېز سره کېنو او نه غواړي چې افغانستان جوړ کړو. بله خبره دا ده چې زه به وويارم، چې د ارګ له ټريبيونه وغږيږم، ځکه ارګ د افغان غيرت شمله ده. خو تاسو اوس هم په کابل کې د پاکستان د سفارت په ژبه راغږيږئ...

ketabton.com - The Digital Library

خبریال: ښه نو تاسو داسې فضا ګورئ؟

اصولي: بالکل. که چېرې افغانان یو مېز ته سره کېني او طالبان دا ومني چې مورږ د پردیو له غېږې راووځو، د افغانستان له حکومت سره پر یو مېز کېنو او د سولې خبرې په مخ وړو. که چېرې دا کار وشي نو تاسو پوهېږئ چې دلته به نه د امریکایي لاس اوږد وي، نه د روسیي، نه هم د پاکستاني، بلکې ټول به قطع وي. له همدې امله خبره په مورږ کې هم ده چې همدا بې‌اتفاقي مو ده. مورږ تل پردیو کرا کړي یو، پردیو غلام کړي یو، تل مو ځانونه په پردیو خرڅ کړي. که دا د شورویانو په وخت کې وو که د مجاهدینو، د طالبانو او یا هم په اوسني وخت کې. اوس هم خرڅ شوي یو، اوس هم داسې ډلې شته چې د پردیو په لاس کې دي او د افغانستان پر ضد یې جنګوي. دا ټول خرڅ دي دا ټول کرا شوي دي. پوهېږئ د دومره بمونو پر ځای، چې په هلمند کې یې خښ کړي، که دومره نیالګي یې خښ کړاي وی، اوس به هلمند ګل و ګلزار وای. خو دومره بمونه یې کېنول، هلمند یې دومره کنډواله کړ، دومره هلمندیان یې بې‌وسه کړل، دومره هلمندیانې یې کونډې کړې چې شمېر یې نه کېږي. دا هرڅه ولې کوئ؟ دلته خو دا د جهاد یا د کفر موضوع نه ده. مورږ او تاسو وینو چې دلته پخوا هم د کفر موضوع نه، بلکې دلته د لویو قدرتونو موضوع وه، خو د سوخت مواد یې افغانان وو. مورږ خپل هېواد د اسلام په نامه کنډواله کړ. دا د جنت لاره له افغانستانه یا له کابله ولې تېرېږي.

خبریال: اوس راتلونکې څنګه ارزوئ؟ څه به وي؟ د افغانستان وضعیت به څنګه وي؟

اصولي: راتلونکی که په دې توګه روان وي، لکه دا اوسنۍ جګړې مو چې

ketabton.com - The Digital Library

همداسې په ډېرېدو وي، نو مور او تاسو کې داسې ظرفیت شته چې بهرنیانو ته باید دا قناعت ورکړو، چې یو سوله‌ییز افغانستان د هغوی په ګټه دی، نه دا چې یو جګړه‌ییز افغانستان. دوی خپلې ټولې ستراتېژۍ په سوله کې هم پلي کولای شي.

خبریال: یعنې په مور او تاسو کې داسې څوک یا داسې ظرفیت شته چې بهرنیان دېته وهڅوو چې راځئ افغانستان د سولې ځای دی؟

اصولي: نو دغه ولسمشر د څه لپاره لرو؟ اجرایه رییس، چې د ورځې رقم رقم سینګارونه کوي، د څه لپاره پر چوکۍ ناست دی. که دوی مشري نه‌شي کولای، نو دواړه دې په خپلو کورونو کې کېني، هغه څوک دې پرېږدي چې قناعت ورته ورکړي. ما خو رایه د دې لپاره نه ده ورکړې چې ټوله ورځ سینګار وکړي او بل یې پر مېزونو احساساتي شي. له همدې امله زه وایم چې دوی باید نړیوالو ته قناعت ورکړي او که قناعت نه‌شي ورکولای نو خپلو کورنو ته دې لاړ شي.

خبریال: ډېره مننه. ښاغلی نظري صاحب! تاسو پکې څه وایاست؟

نظري: اصولي صاحب ته په احترام سره، زه دا منم چې پاکستان زمور دښمن دی او ټولې بدبختۍ مو د هغوی له لاسه دي. خو دا لازمه نه ده چې مور هم ټولې ستونزې مو، پر پاکستان ور اچوو، هغوی چې ستونزې جوړوي مور یې ولې نه‌شو حلولی. هلمند ډېر لوی ولایت دی چې تل له دغو ستونزو سره مخ دی. یوه حل‌لاره یې دا ده چې هلمند په دوو ولایتونو شمالي او جنوبي تقسیم کړو، بیا به دولت سم حاکمیت پرې پیدا کړي.

خبریال: نهضت‌یار صاحب ستاسو وړاندیز څه دی؟

ketabton.com - The Digital Library

نهضت‌یار: دوستانو ته په احترام سره. مورږ ټول پوهېږو چې دا جنګ پردی جنګ او پر مورږ تحمیله شوې جګړه ده. زه وایم چې د افغانستان ټول خلک، که مجاهدین دي، که سیاسي چارواکي، که نور ټول افغانان، باید پر یوه ټغر راټول شي او یوځای د افغانستان لپاره کار وکړي. زمورږ بدبختي دا ده چې هم زمورږ حکومت هم مو مخالفین دواړه د بهرنیانو لخوا تمویلېږي. هغوی زمورږ دوه برابره امکانات زمورږ مخالفینو ته ورکوي. هغوی همدا امریکا او همدا پاکستان دي چې مخالفین مو تمویلوي، روزي او بیا مورږ پرې بدبخته کوي. نو د حکومت مشرانو او رهبرانو ته زما وړاندیز دا دی چې ټول سره پر یوه ټغر راټول شي، هله به ملت آرام او له دې بدبختۍ به خلاص شي. ځکه خو دا د دغو مشرانو مسوولیت دی چې بهرنیانو ته قناعت ورکړي چې نور دا هرڅه بس دي.

خبریال: ډېره مننه.

ketabton.com - The Digital Library

۲۴

په افغانستان کې د مجازاتو قانون ولې نه پلی کېږي

خبریاله: ولې په افغانستان کې د مجازاتو قانون نه پلي کېږي؟ په همدې موضوع د بحث لپاره په استډیو کې راسره د سیاسي چارو شنونکی ښاغلی جمال ناصر اصولي دی. ښه راغلاست.

په افغانستان کې د مجازاتو قانون ولې نه پلی کېږي؟ څوارلس کاله کېږي چې موږ یو قانوني حکومت لرو کسان ګمارل کېږي، اشتباهات کوي. مګر هغوی مجازات کېږي نه، بلکې لا نورې نوې دندې هم ورکول کېږي. دلایل یې څه دي؟

اصولي: د لوی او بخښونکي خدای په نامه. سلامونه تاسو او لیدونکو ته. داسې ده کله چې د بن له کنفرانسه وروسته موقته اداره رامنځته شوه. نو په همغه کنفرانس کې پرېکړه وشوه چې د افغانستان واک باید هغو ډلو ته ووېشل شي چې په جګړه کې لاس لري. یا هم د طالبانو په مقابل کې راپورته شوي وو او جګړه یې کوله. بهرنیانو په دوی پانګونه وکړه. همغه ټوپک‌سالاران، جنګسالاران او همغه پخواني قومندانان یې لا ډېر پیاوړي

ketabton.com - The Digital Library

کړل، دوی ته یې قدرت ورکړ. پیسې یې ورکړې او دوی یې د افغانستان واکداران کړل. کله چې ولسمشر له بله ځایه راځي او همدا خلک د ده ترځنګه وي، ان تر دې چې د ارګ تر دروازې پورې همدا خلک رسېدلي وي. د افغانستان واک یې ټول له همدغو خلکو سره و، د وسلو زخیرې او ټولې ډیپوګانې له همدغو خلکو سره وي؛ پیسې له دوی سره وي؛ د افغانستان عمومي سیاست یې په لاس کې اخیستی وي او په مقابل کې داسې کومه ډله ورسره نه‌شته، چې د تلې هغه بله خوا ورسره ونیسي، نو ځنګه ویلای شو چې په داسې یو حالت کې به د مجازاتو قانون پلی شي.

خبریاله: یعنې دا د اوسنیو حالاتو او عوامل ټول هغه دي چې ۱۵ کاله دمخه د بُن په کنفرانس کې د افغانستان په اړه دا پرېکړه شوې ده.

اصولي: همدې موضوع ته راځم، نو افغانستان له داسې شرایطو څخه تېرېده، واک له همدوی سره و، پیسې له همدوی سره وې، بهرنیان په همدوی لاس ایښی و. په دوی یې پانګونه کړې وه. دوی والیان و، دوی قومندانان و. دوی په اردو په پوځ حتا د پوځ د ملي دفاع وزارت پورې دا ټول د دوی په لاس کې وو. نو هېڅا نه‌شو کولای هغه څوک چې په دنده کې یې ناغیږي کړې، هغه له لاسه را ونیسي او له دندې یې لرې کړي یا یې هم مجازات کړي، ځکه چې دلته په کابل کې ټول همدوی وو؛ دوی د همدغو غلو ملاتړ کاوه؛ دوی ورسره وو او دوی یې په سر لاس راتېراوه، له همدې امله یوازې په ولسمشر څه نه کېدل. ان تر دې چې ولسمشر په داسې یوه وخت کې راځي چې په افغانستان کې مېز او چوکۍ نه وې. قلم، اداره او هېڅ هم نه وو. اصلن هرڅه یې له صفره راشروع کړل او تر دې ځایه یې راورسول. خو زه وایم چې په هغه حالت کې بله لار هم نه وه،

ketabton.com - The Digital Library

ځکه چې بهرنیانو په دوی پانګونه کړې وه، اوس هم هغه حکومت د هغو بهرنیانو په وسیله، چې په دوی یې پانګونه کړې وه، په قدرت کې دی.

خبریاله: هو، اوس د پخواني ولسمشر ښاغلي کرزي په راتګ سره لکه څنګه چې تاسو یې یادونه وکړه، هغه مهال دلته هېڅ هم نه وو. یو وران افغانستان ته راغی او ولسمشر شو. له هغه وخته د یوه قانوني حکومت څښتنان شولو. ښاغلي کرزي ته د یوه قانوني ولسمشر په توګه هغه وخت څه لازم وو چې دوی باید کړي وای، څو مورِ دې حالت ته نه وای رسېدلي.

اصولي: د پخواني ولسمشر حامد کرزي په لاس کې نه وه. ځکه خپله حامد کرزی هم همدغو بهرنیانو د بُن د کنفرانس په لړ کې وټاکه؛ پر افغانستان یې حاکم او ولسمشر مقرر کړ. له همدې امله په اوایلو کې د ولسمشر دومره لاس نه رسېده، ځکه دلته نه پوځ موجود و، نه اداره، نه حکومت موجود و او نه هم... مطلب هېڅ هم نه وو. له همدې امله ولسمشر باید همدا کار کړی وای چې په دوی یې لاس اېښی وای. تر یوځه حده، خو دا چې وروسته یې ولې دوی په واک او پیسو وپړسول دا د هغه تېروتنه وه.

خبریاله: د ځینو خلکو پر پانګونه کې د خارجیانو ګټه څه وه. او په داسې خلکو یې پانګونه وکړه چې بالاخره د هغوی کنټرول د ولسمشر له واکه هم لرې خبره وه.

اصولي: بهرنیان یا استعمارګر قوتونه هر هېواد ته چې ځي. په هغه هېواد کې دوی یو داسې حکومت رامنځته کوي چې هغه حکومت پیاوړی نه وي، بلکې یوه کمزورې اداره وي. علت یې هم دا دی چې دوی بیا هلته خپله راتلونکې سمه نه‌شي لیدلای. دوی په کمزورو خلکو په کمزوري حکومت

ketabton.com - The Digital Library

پانګونه کوي، څو چې هلته خپله راتلونکې تضمین کړي. لکه څنګه چې امریکایانو دلته خپل شتون د لسو کلونو لپاره تضمین کړ. اوس هم تاسو وینئ چې په هغو هېوادونو کې یې، چې امریکایانو هلته پښه اېښې او راغلي، بې‌بنسټه او یو داسې حکومت یې رامنځته کړی دی چې اصلن د خلکو خوښ نه دی. پخوانی او منظم پوځ یې ورته ویجاړ کړی، ادارات یې ورته صفر کړي. مشران یې ورته وژلي. مور او تاسو وینو، لکه د عراق هېواد هلته یو پیاوړی حکومت و. هلته صدام حسین یو پیاوړی ولسمشر و. دوی ورغلل پرته له دې چې وګوري په سیمه کې څه کېږي او څه نه. پرته له دې یې د صدام حسین حکومت ړنګ کړ. اوس هم په عراق کې جنګ روان دی، اوس هم خلک هلته آرامه ژوند نه لري.

خبریاله: یعنې چې بهرنیان په افغانستان کې هم غواړي چې خپلې موخې پلې کړي اوس ښاغلي کرزي هم ومنله او په وروستیو کې یې په وار وار بېلابېلو کنفرانسونو کې د افغانستان په خلکو غږ کړی، چې بهرنیان دلته خپلې موخې لري. کرزي ولې پخوا دا خبرې نه کولې او یا که د بهرنیانو له دغو موخو څخه بې‌خبره و؟

اصولي: په پیل کې به کرزی رښتیا هم له دې هرڅه نه و خبر. ځکه دی راغی او د قدرت غوښتنه هم یو شوق لري چې هغه شوق به هم له ده سره و. خو وروسته بیا پر دې پوه شو او هڅه یې وکړه چې بهرنیانو ته قناعت ورکړي چې د هغوی دا اوسنۍ کړنې د افغانستان د ملي ګټو پر خلاف دي، مګر په اواخرو کې سترې شو، ولس ته راووت او دا یې ورته په ډاګه وویل، چې بهرنیان دلته خپلې ګټې لري؛ دوی د خپلو ګټو لپاره دلته راغلي؛ دوی نه غواړي چې دلته سوله راشي. دا د امنیتي ټرون مسئله یې هم چې یاده

ketabton.com - The Digital Library

کړه په هغه ځای کې يې هم وويل چې لويې جرګې هغه مسئله تصويب کړه، خو ده هغه کار ونه کړو او لاسليک يې نه کړ. علت يې دا و چې دی پر دې پوهېده چې بهرنيان نه غواړي چې په افغانستان کې سوله راشي، ځکه يې لومړنی شرط ورته د سولې راوستلو کېښود.

خبريالە: آيا هغه پر همدغو حالاتو خبر و؟

اصولي: بالکل. نه يې غوښتل چې دغه ټرون امضا کړي او بهرنيانو نه غوښتل چې په افغانستان کې سوله راشي اوس هم نه غواړي چې په افغانستان کې سوله راشي.

خبريالە: هو، هغه وخت به هم دا موضوع چاته معلومه وه يا به نه چې بهرنيان په افغانستان کې څه موخې لري؟ اوس خو معلومه شوه او تاسو هم تشريح کړه چې د افغانستان د اوسني حالت مسوولیت ټول د هغو کسانو پر غاړه دی چې ۱۵ کاله دمخه د بُن په کنفرانس کې پرې پرېکړې شوې دي. اوس مشران کشران ټول پر دې پوهېږي چې دلته په افغانستان کې بهرني استخبارات قوي لاسونه لري او غواړي په افغانستان کې جګړه وکړي. په داسې حالاتو کې زمونږ د اوسني حکومت مشرانو ته پکار ده چې څه بايد وکړي، څو بالاخره له داسې يوه بحرانه ووځي؟

اصولي: په داسې شرايطو کې چې حکومت ۵۰\۵۰ نيم شوی وي. داسې شرايط، چې مونږ اوس ورسره مخ يو، حکومت به تر يوه حده وکولای شي چې دا ستونزه حل کړي. مونږ له ۵۰ سلنه زياته توقوع هم له دوی نه لرو، ځکه چې دلته حکومت نيم شوی او۵۰ سلنه حکومت د هغو ډلو په لاس کې دی چې همدا بحران يې راوستی. دا بحران همدغو ډلو راوستی چې اوس عملن په قدرت کې دي. دوی د افغانستان ملي ګټې له صفر سره

ketabton.com - The Digital Library

ضرب کړي، دوی ته د افغانستان ملي ګټې مهمې نه وې. دوی ته خپل جېبونه خپل سمت او خپلې ډلې مهمې وې او دوی د افغانستان ویجاړونکي دي. زه پر دوی هم غږ کوم چې کاشکې همدا خلک د ملي ګټو لپاره په کار لوېدلي وای، لکه څنګه یې چې خپل ګوند ته کار وکړ. لکه څنګه یې چې خپل سمت ته کار وکړ. په همدې ډول کاش چې دوی د افغانستان ملي ګټو ته کار کړی وای، اوس به په دغه بحران کې هم نه وو او نه به دلته بهرنیان وای.

خبریاله: اوس له دې بحرانه د وتلو کومه لار شته؟ څه باید وشي؟ مشران څه باید وکړي؟

اصولي: بالکل چې شته، دوی باید همدغو بهرنیانو ته قناعت ورکړي او بهرنیان پر دې پوه کړي چې که چېرې تاسو په افغانستان کې همدې بحران ته د پای ټکی کېښږدی، نو موږ ستاسو حضور ته د پای ټکی ږدو. یعنې موږ کولای شو چې له هغوی سره یوه سیاسي مبارزه وکړو.

خبریاله: یعنې د دوی دا سیاسي مبارزه په بهرنیانو باندې اغېزمنه ده؟ څه وخت مخکې د ولسمشر خبرې وې، موږ چې کله له سیاسي کارپوه سره کېنو، هغه هم وایي چې د افغانستان په اداراتو په تېره بیا په نظامي ادارو کې ډېر نامسلکي کسان راغلي، د واسطو د زور په وسیلې دوی راغلي. عام خلک هم همدا وایي، اوس چې کله ولسمشر هم همدا خبره کوي، نو فکر کوي چې دا خبره د ولسمشر له واکه هم وتلې ده؟

اصولي: ولسمشر هرې ستونزې ته نه رسېږي. ولسمشر هغه څوک دی چې له پاسه احکام ورکوي، څو لاندې یې پلي کړي، خو لاندې مدیریت خراب دی.

ketabton.com - The Digital Library

خبریاله: خو ولسمشر اوسمهال هم د زیاترو چارو مدیریت په خپل لاس کې اخیستی. اوس ګرم څوک دي، ایا د فساد له ډاره یې، چې په افغانستان کې احزاب دي، دلته د قومونو لپاره کار کېږي، له دې ویرې دوی واکونه په لاس کې اخیستي دي؟ او که د شوق یا علاقې څخه یې دا د هرشې واک په خپل لاس کې اخیستی دی؟

اصولي: داسې ده چې ولسمشر نه پرېښودل کېږي، په هغه ډول چې پکار ده هسې اصلاحات راولي. ولسمشر یې هوډ لري چې باید وشي. خو زه وایم دلته چې خپله هغه حلقه چې په ولسمشر راتاو ده، هلته ستونزې ورته جوړېږي. هغه ستونزې دومره دي چې دی نه پرېښودل کېږي چې کار وکړي. یو ولسمشر نه‌شي کولای چې ټول مسایل اداره کړي.

خبریاله: که پر ولسمشر دا حلقه دومره زوروره ده، نو د ولسمشر واک بیا څه شی دی؟ ولسمشر که چېرې غواړي چې قانون عملي کړي، له فساد سره د مبارزې هوډ لري، نو په کندز کې له دا څو کلونو راهیسې د روانې جګړې عاملین ولې نه په ډاګه کوي. همداسې په بغلان او د افغانستان په نورو سیمو کې د موجوده جګړې لاملین ولې نه په ډاګه کوي او ولې سزا نه ورکوي؟ دا خو د ولسمشر په واک کې شته او که نه وي بیا نو ولې خلکو ته نه وایي چې پر ما حلقې راتاوې دي او دا خلک مې کار ته نه پرېږدي دا کسان ولې نه افشا کوي؟

اصولي: تاسو وینئ چې حکومت په دوو ډلو وېشل شوی، یوه ډله چې د بل چا په لاس کې دی. نو ولسمشر لکه څنګه چې باید وکړي، په هغه ډول نه‌شي کولای. که مونږ د کندز مثال ورکړو، باید چې د کندز د امنیې قوماندان اوس قوماندان نه، بلکې څارنوالۍ ته معرفي شوی وای. ځکه

ketabton.com - The Digital Library

چې یو ځل کندز سقوط وکړ، باید چې په همغه وخت کې دی ځارنوالۍ ته معرفي شوی وای، او په دنده کې نه وای. خو دویم ځل یې هم سقوط وکړ، ولې بیا هم هغه په دنده کې دی او د هغو کسانو له ډلې څخه دی، چې په کابل کې یې چور غلاوې او لوټمارۍ کړې دي. مورږ او تاسو لیدلي چې دی په هغه وخت کې په څلورم مکرویانو کې د نظار شورا قوماندان و. د خلکو له کوره یې حتا یخچالونه او قالینې هم په زوره یوړل. که والي ته یې راشو. له والي څخه خبریال پوښتنه کوي چې دلته ولې جګړه ده؟ دی ورته وایي چې دلته څوک وژل کېږي، دا د خدای خوښه ده. ښه نو ته هلته څه کوې؟ یعنې که زما په لاس کې وای، نو داسې والي مې هېڅکله هم هلته نه پرېښوده او مستقیم مې زندان ته لېږه. ته هلته د څه لپاره والي یې!؟

خبریاله: یعنې د داسې کسانو مجازات اوس د ولسمشر له واکه وتلې خبره ده؟ تاسو وایئ، چې ترځنګ یې حلقات دي چې هغه نه پرېږدي څو داسې کسان مجازات کړي او که مجازات نه‌شي، نو کندز خو دوه ځلې سقوط وکړ، شاید لس وارې نور هم سقوط وکړي.

اصولي: سل په سلو کې دا باید مجازات شي، ولسمشر لکه څنګه چې د خپلو حلقو، چې پر ده یې فشار راوستی، له هغې څخه راووځي او که دا خلک مجازات نه کړي او دښته ورته په نورو مسایلو کې ناغېړي وکړي، نو دا حالت به لا نور هم خراب شي. څو چې د مجازاتو قانون په ربښتیا دلته پلی نه‌شي، بله لار نه شته. څو چې مورږ وتوانېږو چې د افغانستان حالت د سولې خواته بوځو او له بحرانه یې راوباسو. که په همدې ډول روانه وي نو دا به ډېره مشکله او ستونزمنه خبره وي. د ولسمشر لپاره به هم ستونزمنه

ketabton.com - The Digital Library

وي چې دی له دغه بحرانه راووځي.

خبریاله: په افغانستان کې ټول دا خبره کوي چې د افغانستان جګړه زمور نه، بلکې بهرنی جنګ دی. دلته داخلي او بهرني استخبارات دواړه کار کوي. دواړه دلته لاس لري. که چېرې ولسمشر پیل وکړي او د مجازاتو قانون پلی کړي، هغه کسان چې په کارونو کې ناغېړي کوي دا ټول مجازات کړي، نو څه فکر کوئ، څومره به د افغانستان په حالاتو کې تغییرات راوستلای شي، سره له دې چې دلته بهرني لاسونه هم شته دي؟

اصولي: که د پخواني ولسمشر کرزي په وخت کې د مجازاتو قانون پلی شوی وای، نو زه وایم چې اوس به په افغانستان کې تر یوه حده دا بحران نه وای. اوس هم لا وخت شته، که اوس هم ولسمشر دا کار وکړي، نو د افغانستان حالات به په یو یونیم کال کې کنټرول شي. تاسو پوهېږئ چې کندز سقوط کوي د امنیې قوماندان او سیاسي چارواکي یې هملته وي او هېڅوک هم اصلن څارنوالۍ ته نه لېږل کېږي. که لېږل کېږي هم، هغه کسان به وي چې یا د پوستې قوماندان او یا عادي کسان وي.

خبریاله: یعنې مجازات په دې معنا نه وي چې تاسو وایاست: که یو چا ناغېړي وکړه نو هغه دې له دندې لرې شي او لاړ دې شي په خپل کور کې دې کېني، که خارج ته ځي که دوبۍ ته یا بل هر ځای ته ځي، بلکې پکار ده چې څه نا څه قانوني چلند هم ورسره وشي. په فعلي حالت کې زمور حکومت دا ظرفیت لري چې له دوی سره قانوني چلند وکړي. محکمې ته یې وسپاري حساب و کتاب ورسره وکړي؟

اصولي: تر یوه حده یې کولای شي. ما وویل کله چې حکومت په ۵۰\۵۰ وېشل شوی وي، نو ولسمشر هم نه‌شي کولای چې سل په سلو کې دا کار

ketabton.com - The Digital Library

وکړي، خو تر یوه حده بریالی کېدای او دا موضوع کنټرولولای شي؛ تر یوه حده د افغانستان بحران هم کنټرولولای شي، خو سل په سلو کې ولسمشر هم نه‌شي کولای چې دا کار وکړي. ځکه هلته مخالفتونه ورسره شته دي. په ارګ کې په ریاست او په همدې ډول په حکومت کې ورسره ستونزې شته دي. له ده سره همکاري ښخي کمه ده. مور او تاسو یې وینو چې دی تر یوه حده نه‌شي کولای چې له دغو ستونزو ووځي. ځکه دلته واک وېشل شوی دی. که واک د ولسمشر په لاس کې وای، نو زه باوري یم چې اوس به دا حالت نه وای او حالات به ډېر ښه ول.

خبریاله: ښه اوس خو داسې حالات پېښ شوي، نو د حل لارې به یې څه وي؟ د کندز جګړه ډېره زیاته پېچلې شوې ده. که څه هم هلته افغان ځواکونه جنګېږي، خو بیا هم دا پېچلتیا له منځه نه‌ځي. قرباني یې عام خلک او هغه امنیتي ځواکونه چې هلته په لیکو کې جنګېږي. په هلمند کې هم او په نورو ښارونو کې هم همدا حالت دی، حل لاره یې څه ده؟ اوس څنګه کولای شو چې ځان له دغه حالته وباسو؟ اوس نو باید څه وشي، نړیوالې ټولنې ته مراجعه وشي، له نورو هېوادونو څخه مرسته وغوښتل شي، که په خپله نظام کې باید تغییرات راولي؟

اصولي: د افغانستان جګړه د افغانانو په لاس کې نه ده چې مهار یې کړي، بلکې دغه جنګ د بهرنیانو په لاس کې دی؛ دوی یې کنټرولوي او دوی تحرک ورکوي. د کندز او په لویه کې د شمال جګړه بهرنیان غواړي، همدا جګړه چې په جنوب ختیځ کې وه. غواړي همدا شمال ته انتقال کړي. دا جګړه یې کندز ته یوړه، دا جګړه یې تخار ته یوړه. دا جګړه یې تر بدخشانه وغځوله. علت یې دا دی چې دا سیمې د طالبانو په وسیله د دولت له لاسه

ketabton.com - The Digital Library

وباسي، هلته انارشيزم خوروي او بيا له هغې وروسته هلته داعش انتقالوي. لکه څنګه چې د ولسمشر دويم مرستيال هم وويل داعش هلته راځي او د داعش مرکزونه به هم هملته وي. څو چې روسيه پرې وګوابسي، چې منځنۍ آسيا پرې نارامه کړي او څو چې چين ته سور څراغ ورکړي. يعنې په ټوله کې مورِ ويلای شو چې د افغانستان جګړه د پردیو په لاس کې ده. مورِ افغانان يې په پيسو سره کرا کړي يو او هغه څه راباندې کوي چې د دوی خوښ وي. په څلوېښتو کلونو کې دا مسئله په همدې ډول روانه ده. له يوې خوا که روسان راځي افغانان کرا کوي. له بلې خوا امريکايان، پاکستانيان، عربي ممالک، چين او نور هېوادونه راځي، افغانان کرا کوي پانګونه پرې کوي؛ څو چې خپل هېواد پرې وران کړي؛ څو چې په افغانستان کې انارشيزم قوي کړي، ځکه په همدې کې د دوی ګټې دي.

خبريالە: يعنې دا په دې معنا ده چې بهرنيان هم پر دې پوهېږي چې افغانان په يوه اراده نه دي؛ يو فکر او يو نظر نه لري، ځکه دوی خپل اهداف دلته په آسانه عملي کولای شي.

اصولي: بهرنيان د تل لپاره په ځينو کړيو پانګونه کوي. دوی په دغو تېرو څلورو کلونو کې په قومونو پانګونه کړې؛ ايران راځي په يوه قوم پانګونه کوي، تاجکستان راځي په بل قوم پانګونه کوي. پاکستان يې په بل قوم کوي او په خپلو منځنو کې يې سره اچوي. په دغو څلوېښتو کلونو کې همدا کار وشو. د افغانستان کورنۍ جګړه چې وه، کابل يې وران کړ، افغانان يې د ژبې او سمت په نوم ووژل، کابل يې رنګ کړ، اردو يې له منځه يوړه. ادارات يې وترپل، ملي بنسټونه يې له صفر سره ضرب کړل، مورِ يې د پنجابي، ايراني او ټولو له سيالۍ څخه وايستلو او اوس هغه حالت راغلی

ketabton.com - The Digital Library

چې مورِ له دوی سره سیالي نه‌شو کولای.

خبریاله: اوس ملامت څوک دي؟

اصولي: ملامت په لویه کې مورِ خپله یو. افغانان ملامت دي.

خبریاله: یعنې دا په دې معنا ده چې مورِ خپلو ملي ګټو ته وفاداره نه وو، ځکه نو خړځ شوو. مننه کوم له ګډون څخه مو.

ketabton.com - The Digital Library

۲۵

د کندز ښار د سقوط پایلې

پیامد سقوط شهر کندز برای امنیت ولایت‌های شمال کشور خطر ساز است. شماری از آگاهان امور مي گویند هر چند نیروهای امنیتی شهر کندز را دوباره تصرف کردند اما افتادن چهل موتر زری، سلاح و مهمات دیگر در هنگام سقوط شهر کندز به دست طالبان، سبب شده که طالبان تجهیز شوند بخاطر بحث بیشر در این رابطه آگاه امور سیاسی آقای جمال ناصر اصولي را باخود داریم. آقای اصولي خیلی خوش آمدید به بحث امروزی.

در نخست میخواهم بپرسم که چرا کندز با اینکه به دست نیروهای دولتی قرار گرفت اما باز هم مقدار مهمات و سلاح‌های و حتا موترهای زری به دست طالبان افتادند؟

اصولي: د لوی او بخښونکي خدای په نامه سلامونه تاسو او لیدونکو ته. نه یوازې دا چې په کندز کې همدا مسئله وشوه، بلکې ډېرې وسلې په ډېرو ولسوالیو کې د دوی لاس ته ورغلې. څو وروځې مخکې مورِ او تاسو ولیدل چې په بدخشان کې هم د یمګان ولسوالۍ ونیول شوه او دا څووم ځل دی چې د یمګان ولسوالۍ سقوط کوي او بېرته یې دولت نیسي. په هلمند کې همداسې وشول. په ډېرو ولایتونو کې مورِ وینو چې ولسوالۍ سقوط کوي،

ketabton.com - The Digital Library

حتا د ملي اردو د اډو زیاتره وسلې او تجهیزات دوی له ځانه سره وړي چې دا هم د دوی لپاره یوه مهمه موضوع ده، ځکه ځای په ځای وسلې ترلاسه کوي. دا په یو ډول داسې هم ښودل کېږي چې د دوی لپاره تکتیکي پرېښودل دي، څو دوی مسلح شي. دا چې څومره حقیقت لري دا بیا ځانته مسئله ده. خو مور یې چې وینو د دې لپاره چې یوه ولسوالۍ دوی وساتلی شي، داسې نه کوي چې دوی هغه ولسوالي وساتي، بلکې برعکس ولسوالي قطعات او هرڅه پرېږدي او په ناامنو سیمو کې هغه ځایونه دوی ته پرېږدي چې د دولت په لاس کې دي، د دې لپاره چې دوی هغه وسلې واخلي او دولت بیا دړې ورځې وروسته عملیات کوي. د دولت یوه تر ټولو لویه سهوه همدا ده چې مخکې له دې، چې کومه ولسوالۍ وساتي، دوی یې پرېږدي؛ خپلې وسلې مهمات او تجهیزات ټول د مخالفینو په لاس کې ورکړي او له هغې وروسته بیا خپل عملیات کوي، څو هغه ولسوالي بېرته ونیسي. نو د دولت کمزوري او نیمګړتیا په همدې کې ده، مخکې له دې چې یوه ولسوالۍ ونیسي، باید پر همدې تمرکز وکړي چې څنګه دوی په پوره توګه هغه ولسوالي ساتلی شي. دوی برعکس ولسوالۍ پرېږدي او کله چې ټول تجهیزات د مخالفینو لاس ته ورغلل، بیا له سره عملیات کوي. دا د افغانستان دولت تر ټولو لویه کمزورتیا ده او د افغانستان دولت باید پر دې تم شي، فکر پرې وکړي چې څنګه کولای شي په ناامنو سیمو کې خپل موجوده ځایونه او دولتي تجهیزات په پوره توګه له کلک هوډ سره وساتي.

خبریاله: بلی. حالا به نظر شما این تقسیمات اداری و اداره‌های محلي که در ولایات به ویژه در ولایت‌های مثل کندز تشکیل شده و نیروهای امنیتی که در آنجا هستند چگونه بررسی می کنید آیا با وجود همه اینها قابل

ketabton.com - The Digital Library

قبول است؟ که بخواهند یک ولایتی سقوط بکنند، نه تنها کندز بلکی سایر ولایت‌های مانند هلمند، بدخشان یا ولایت‌های دیگر؟

اصولي: که مورِ او تاسو يې د مثال په توګه ووايو؛ د کندز پر مسئله خو ټول پوه شول، ځکه کله چې يو ولايت سقوط کوي او هلته ډېر جنګ هم نه کېږي يعنې په پوره توګه طالبانو ته ورسپارل کېږي. په همدې ډول په هلمند کې هم وشول. د باباجي سيمه د لښکرګاه د هلمند له دريابه اېخوا ده. يوازې له ښار سره يو څو کيلو متره فاصله لري دا هم د دولت لپاره ډېره د شرم خبره ده چې مخالفينو هغه سيمه ورځخه ونيوله او تر اوسه هم په پوره توګه هلته نه دي تصفيه شوي. په هلمند کې زياتره ولسوالۍ د دوی په لاس کې دي. دا ټولې هغه ستونزې دي چې دولت بايد په پوره توګه پرې مکث وکړي او په کلک هوډ سره همدا ځايونه وساتي او که چېرې دا ځايونه ونه‌شي ساتلی، نو پر نظام د خلکو ټول اميدونه او هيلې کمېږي او ورو ورو له منځه ځي. دا خو يو اعتماد دی چې خلک يې پر دولت لري او که په دولت د خلکو دا اعتماد او باور ختم شو، نو په افغانستان کې به ډېرو برخو ته ضرر ورسوي. تاسو ټول وينئ چې اوسمهال د افغانستان په فعلي شرايطو کې له دغه ځايه ټول پانګوال او سوداګر په تېښته دي؛ ټول يې خپلې شتمنۍ له دې ځايه وباسي، دوبۍ يا نورو داسې ځايونو ته ځي چې هلته په آرامه کار کولی شي. د بېکارۍ کچه هم ورځ تر بلې په زياتېدو ده. کومه ځېرنه او سروې چې د احصايې د رياست له لوري خپره شوې، ښيي چې شاوخوا دوه ميلونه خلک په افغانستان کې بېکاره دي چې د کاري نفوس ۴۰ سلنه تشکيلوي، درې ميليونه يوازې زمورِ او تاسو معتادين دي. په دومره کم نفوس کې مورِ درې ميلونه معتادين دوه ميلونه بېکاران او شاوخوا شپږ ميلونه مهاجرين لرو. دا په دې معنا ده لکه يو کور چې وي او

ketabton.com - The Digital Library

خلک پکې نه وي. یعنې هغه پوه کسان ترې وځي، ځوانان یې معتادېږي، دا چې په افغانستان کې کار نه‌شته، نو ځوانان یې بهر ته تښتي. دا د یوه هېواد لپاره اصلن بنسټ ویجاړونکې خبره ده او پر دې باید زمور رهبران او سیاسیون فکر وکړي. څو همدا بشري قوت، چې په افغانستان کې یې لرو، وساتلی شو او ګټه ترې واخلو. یوازې دا نه ده مهمه چې دولت باید په ټولو برخو کې ځوانانو ته کار پیدا کړي، بلکې دومره باید وکولای شي چې لږ تر لږه خو ورته له امنیت ډکه فضا جوړه کړي، څو ځوانان په آرامۍ کار وکړي او سوداګر وکولای شي چې دوی ته کار پیدا کړي. په ځوانانو پانګونه وکړي، په فابریکو او نورو هغو مسایلو کې چې دوی په کار ګمارل کېږي. خو برعکس اوس د دې پر ځای چې له سوداګرو سره مرسته وشي سوداګرو ته په دولت کې ستونزې جوړېږي. کله چې یو سوداګر کوم وزارت ته ځي ټول یې جېب ته ناست وي. سوداګر باید حمایه شي، کله چې سوداګر حمایه شي، بیا کولای شي چې ځوانانو ته کار پیدا کړي. خو که دولت په دې ډول وي، چې ولایتونه او ولسوالۍ یې سقوط کوي، بیا نو سوداګر هم دلته خپلې پانګونې ته زړه نه ښه کوي. له همدې امله ځوانان هم په تښته دي. اوس باید زمور سیاسي مشران پر دې پوه شي او د امنیت لپاره له ناټو او ټولو ملګرو سره وغږېږي. افغان حکومت باید همدغې ناټو ته، چې په یو ډول پکې ښکېل هم دي؛ زمور مخالفین یا طالبان او نورې ډلې د پاکستان په وسیله تجهیزوي؛ مالي ملاتړ یې کوي او د افغانستان حکومت یې هم له لرې ویني، قناعت ورکړي چې یو سوله‌ییز افغانستان د دوی په ګټه دی، نه یو جنګ‌ځپلی هېواد.

خبریاله: بنظر شما ضعف حکومت و دولت در سقوط کندز چه بوده؟

ketabton.com - The Digital Library

اصولي: زما په اند یوه موضوع د کندز د سقوط دا وه چې خپله د کندز په لوړپوړو چارواکو کې اختلافات موجود وو. د امنیې قوماندان خپله ځانته قومنداني کوله او د والي یې نه منل. همداراز والي بیا له قوماندان سره په تفاهم کې نه و. یعنې دلته یوه ستونزه همدا وه او هلته بیا نورې مافیایي کړۍ وې چې دوی یې سم مدیریت ته نه پرېښودل. دویمه موضوع دا هم وه چې ډېرى خلک له محلي حکومته په عذاب شوي وو. په اداراتو کې له دوی سره داسې برخورد کېده لکه له شړل شویو کسانو سره چې کېږي. خلک په عذاب شوي وو. له همدې امله خلکو همدا طالبان راوستل په خپلو کورونو او باندو کې یې ځای ورکړ او له هغې یې بیا راوباسل. لکه څنګه چې ولیدل شول، کله چې جنګ شروع شو زیاتره طالبان دننه د خلکو له منځه راپورته شول او د بنار له منځه یې له امنیتي ځواکونو سره جګړه پیل کړه. دا د دې بنکارندویي کوي چې خپله د هغه ځای خلک له محلي حکومته ناراضه وو. دوی باید یو داسې حکومت او اداره رامنځته کړي چې همدا ولس په خپل ځان راټول او چاته اجازه ور نه کړي چې د دوی تخریبي افکار و روزلای شي. نو زه وایم چې عوامل یې په رښتیا همدا وو. یو بل لوی لامل یې دا هم دی چې دولت له لرې څخه لیدل چې دوی په ډېرو ولسوالیو کې فعالیت کوي، مګر څه یې نه ورته ویل. عملیات به یې یوه ورځ وکړل او بله ورځ به بېرته په شا شول او هغه سیمې به یې بېرته د طالبانو لاسته پرېښودې. دشت ارچي ولسوالۍ د دوی مطلق مرکز ګڼل کېده. همدا نظامیانو به مو لیدل؛ همدا حکومتي پوځیانو او ټولو به لیدل چې دوی هلته دي. د کندز له سقوطه څو میاشتې مخکې دوی ځینې تصویرونه خپاره کړل، چې په لوړه اندازه همدا د ملي اردو وسایط ټانګونه او هغه وسلې ورسره دي چې حتا هغسې وسلې زمونږ له ملي ځواکونو سره هم نه‌شته. په

ketabton.com - The Digital Library

یوه غټه پیمانه پر یو ځای راټولېږي. رسنیو ته تصویرونه لېږي دا په دې معنا ده چې دوی په هغه وخت کې د کندز لپاره یو لوی خطر و. خو چارواکو ځان پرې پوه نه کړ. زمور چارواکي هلته یوازې ځان پر دې موضوع پوه کوي، چې هلته هغه موضوع پېښه شوې وي. له پېښې مخکې یې وقایه نه کوي. که چېرې له پېښې مخکې یې وقایه وکړي، نو نشکاره ده چې هېڅ ستونزه او مشکل به هم نه وي. تاسو ولیدل چې په هلمند کې د ملي پوځ ٦٥ کسان طالبانو ته تسلیم شول، علت یې دا و چې دوی محاصره شوي وو؛ چیغې یې وهلې چې مور ته اکمالات راورسوئ، مګر دولت پسې هېڅ سر ونه ګرځاوه، بیا نو هغوی هم مجبور شول چې تسلیم شي، ځکه بله لاره یې نه لرله؛ مشکلات یې ډېر وي. کله چې یوځای یوه پوسته، یوه ولسوالۍ یا یو نظامي ځای محاصره کېږي، هلته په مناسب وخت او زمان سره اکمالات نه رسېږي؛ مرسته ورسره نه کېږي، نو دوی مجبورېږي چې یا خپل سرونه قرباني کړي یا هم تسلیم شي؛ بله لار نه لري. د همدغو مسایلو لپاره دوی باید یوه سمه حل‌لاره او چاره جوړه کړي او د دې چوکاټ په منځ کې باید هغو ځایونو ته ، چې تر تهدید لاندې راځي ، عاجل امکانات او مرسته ورسوي.

خبریاله: حالا با داشتن دو رهبر در یک حکومت چرا ما هنوز نمیتوانیم هماهنگی خوبی میان اداره‌های دولتی داشته باشیم و به نظر شما بی‌تفاوتی رهبران است و یا اینکه کدام یک از رهبران ما در سقوط ولسوالی‌ها پاسگاها و ولایت‌ها مقصر هستند؟

اصولي: کله چې د یوه حکومت بنسټ غلط جوړ شي، نو ضرور به پکې راپورته شوي ارګانونه او ټولې کړنې دوې سرې وي. کله چې دوی قدرت

ketabton.com - The Digital Library

سره ووېشه او دلته يې بنسټ غلط کېښوده همدغو مشرانو خپله ويل چې مورږ په اساسي قانون تجارت نه کوو، خو برعکس په اساسي قانون يې تجارت وکړ. د اجرايه رياست په نامه يې ناقانوني پُست را پيدا کړ. په دې يو نه، بلکې دواړه مشران ملامت دي. که يو يې غوښتل چې ماته واک راکړئ، خو بل يې هم همدا واک ورکړ. دوی بايد ملي فکر کړی وای؛ دوی بايد په قدرت پسې نه وای ګرځېدلي؛ په همغه وخت کې بايد تېر شوي وای او حکومت يې يوه کس ته پرېښی وای. که چېرې قدرت له يوه سره وای، نو زه باوري يم چې اوس به افغانستان په امنيتي او اقتصادي لحاظ يو څه پرمختګ کړی وای، نه دا چې لا به هم شاته روان وای، لکه اوس چې مورږ يوازې په شا او منفي خوا ته روان يو. ستونزه اصلن په دواړو کې ده. او که څوک وايي چې ولسمشر ملامت دی، دا سمه نه ده، بلکې تر څنګ يې اجرايه رييس هم سل په سلو کې ملامت دی، ځکه چې اجرايه رييس ولسمشر خپل حرکت ته نه پرېږدي. بلخوا ولسمشر په دې ملامت و چې پنځوس سلنه حکومت يې ورکړ او خپل واک يې ووېشه، مانا دواړه ملامت دي. کله چې حکومت دوهسری شي؛ کله چې واک دوهسری شي؛ کله چې دوه ډرېوران د يوه موټر د چلولو هڅه کوي، نو سل په سلو کې به له ټکر او پېښې سره مخېرې، ځکه چې مفکورې فرق کوي. مورږ د دواړو ټيمونو/ ډلو مفکورې وليدې چې له ځمکې تر آسمانه يې توپير لاره. څنګه کېدای شي چې دواړه سره جوړ شي. يوه بله موضوع چې دوی جوړه کړه او د افغانستان په ګټه هم نه ده، هغه دا ده چې نه يوازې دوی دواړه مشران د دغو دواړو مشرانو ترڅنګ هغه ټيمونه جوړ کړل چې يو هم د هېواد په ګټه نه دی. د اجرايه رييس په شاوخوا کې د بلې ډلې لپاره منفي افکار رامنځته کېږي. همدا ډول د ولسمشر په شاوخوا کې هم ځينې هېواد ته

ketabton.com - The Digital Library

ژمنې کړې نه‌شته. دوی دواړه باید پر دې فکر وکړي چې همدا منفي افکار په پراخه پیمانه اوس روان دي؛ دا منفي افکار تقویه او لا ډېرېدي چې مخه یې باید ونیول شي، څو په راتلونکي کې د افغانستان پرمختګ له خنډ او ځنډ سره مخ نه کړي.

خبریاله: حالا این دو رهبر با این هه مخالفت‌ها و لچبازي‌ها میخواهند چه چیزې را ثابت بسازند؟ چه بدست شان می آید؟ و به خاطر چه این کارها را میکنند؟

اصولي: دوی په اوایلو هر یو یوازې پر خپل قدرت تم شوي. دوی یوازې پر دې فکر کړی و چې څنګه وکولای شی په کابینه یا ولایتونو کې ډېره ونډه یا برخه واخلي. دوی لا هم په همدې لاس او ګرېوان دي؛ ولسمشر نه پرېښودل کېږي چې پر دې برخه کار وکړي. په ډېرو ولایتونو کې داسې کېږي چې والي د ولسمشر وي، خو قوماندان باید د اجرایه رییس له ډلې څخه وي. لکه څنګه په کندز کې دوې جلا پاچاهۍ ولیدل شوې. قومندان ځانته پاچا و، والي ځانته؛ ستونزې یې رامنځته کړې وې. اوس هم تقریبن په ټولو ولایتونو کې همدا ستونزې راپیدا کېږي یا په ډېرو وزارتونو کې چې هلته وزیران له یوې ډلې او معینان له بلې ډلې وي. هلته هم سمه همغږي نه‌شته. اوس خبره دا ده چې که لا هم دا مفکوره وروزل شي، چې دوی تولید کړې، نو دا به د افغانستان د نظام لپاره خورا ډېره بنسټورانوونکې وي. دا مفکوره به یوازې د افغانستان په تاوان وي او تر آخره به د دغه هېواد په درد ونه خوړل شي. زه خو وایم چې باید په یوه اداره کې یوه مفکوره عملي شي؛ باید همغږي رامنځته شي، ځکه همدا همغږي ده چې نظام پرمخ بیایي او همدا ناهمغږي ده چې نظام مو منفي لوري ته ټېل وهي.

ketabton.com - The Digital Library

اوس د افغانستان نظام په ټولو برخو کې منفي خوا ته روان دی. که څوک ووايي چې دوی د افغانستان بقا ساتلې، نو د افغانستان بقا چا خرابوله؟ د افغانستان بقا خو د کرزي صاحب په وخت کې هم ساتل شوې وه. مورږ په زرګونو کلونه همدا د افغانستان نظام په يو نه يو ډول درلود، خو چا يې د بقا په اړه دومره فکر نه کاوه، ځکه افغان يو ملت دی او په ګډه ژوند کوي؛ دوی سره خوښ دي ګټې او تاوانونه يې سره شريک دي. دا بقا همدغو دوو مشرانو خرابوله، نه دا چې له بلې خوا ورته کوم بهرنی راغلی و چې دا بقا ورته خرابه کړي. هغه افکار يې هم، چې بهرنيانو روزل، پر چا تطبيق او عملي کول. له همدې امله زه وايم چې د افغانستان د بقا موضوع دې دوی هېڅ مطرح کوي نه، ځکه دوی يوازې همدا خطر جوړاوه. دوی که د افغانستان لپاره پرمخ ځي او ښېګڼه رامنځته کوي، خو همدا خپله دي، بايد راشي په ګډه سره کار وکړي او خپلې ستونزې، چې په ارګ کې يې سره لري، نور له هغو لاس واخلي؛ يو بل دې پرېږدي، هغه څوک چې کار کولای شي مخه دې ورکړای شي او داسې ټيمونه دې، ورسره ولږي چې له دوی سره همغږي وي. دوه ټيمونه چې بېلابېلې نظريې لري، هغه دې نه سره يوځای کوي. په يو بنسټ کې دې يوه مفکوره کارولو ته پرېږدي، څو يو پوخ بنسټ ورغولای شي.

خبريالە: جناب اصولي شما بررسي که در رابطه به کارکرد رهبران داريد، بنظر شما کارکرد کدام يک شان بهتر است؟ که به گونه‌يی ميخواهند به اين اختلافات به مردم نشان دهند که ميتوانند در رأس قرار داشته باشند و تمام امور را رهبری بتوانند؟

اصولي: زما په نظر دواړه مشران، چې نظام يې تر دې حده رسولی، که

ketabton.com - The Digital Library

منفي دی که مثبت، د دې لپاره چې د افغانستان نظام پرمخ لاړ شي، د افغانستان خلک هوسا شي، باید خپل اختلافات لومړی په ارګ کې سره حل کړي. که چېرې یې حل نه کړي، نو دا ستونزې لا ورته زیاتېږي. هغه رهبران چې غواړي ځان خلکو ته پیاوړی وښیي، اوس خو ۵۰\۵۰ کې خبره ده. یو یې هم نه‌شي کولای چې خلکو ته ځان ثابت کړي، چې زه ډېر پیاوړی یم او ما ډېر کار وکړ. دوی په نظام کې کار کوي دوی په یوه حکومت کې کار کوي. دوی باید د وروڼو غوندې مخکې لاړ شي او د آمر او مامور هغه موجوده احکام باید ومني. که چېرې یې سره ونه منل، نو دا جنجال به یې نور هم ډېرېږي. دوی دې خپلې ستونزې مخکې له هرڅه سره حل کړي. دوی باید هغه افکار، چې د دواړو پخوا کې راڅرګندېږي، باید مثبتو خواوو ته وغځوي، چې د دواړو ټیمونو دي. دواړه ټیمونه باید سره پخلا کړي، هغه د ډلو افکار یې ډېر سره لرې دي، منفي او مثبت افکار دي، باید سره یوځای یې کړي، څو چې دواړه د افغانستان د نظام لپاره د افغانستان د ثبات لپاره د افغانستان د نظام د هرې برخې لپاره دا هرڅه مثبتې خوا ته رهبري کړي او که داسې ونه شول، نو افغانستان به لکه څنګه چې اوس روان دی، لا به پسې خرابېږي.

خبریاله: حالا اینکه اعضای کمیسیون حقیقت یاب کندز می گویند که در کل دست دولت و حکومت در پی سقوط کندز بوده، به نظر شما با این حالت نتیجه ای این کمیسیون چه خواهد شد و چه رسیدگی خواهد شد؟

اصولي: زه وایم چې کمیسیون که په صادقانه ډول ریپوټونه جوړ او مستند کړي وي، د اسنادو پر اساس او بنسټ وي، نو ولسمشر دې له هغو چارواکو سره، چې ناغېړي یې کړې، باید شدید برخورد وکړي، دوی څارنوالۍ ته

ketabton.com - The Digital Library

معرفي کړي او په څارنوالۍ کې يې تعقيب کړي چې د پيسو په بدل کې بېرته راخلاص نه‌شي. لکه څنګه چې اوس ډېر جنايتکاران او ډېر په فساد ککړ خلک په همدې نظام کې وينو، چې دوسيه ورته جوړېږي مګر درې ورځې وروسته بيا آزاد ګرځي. محکمې په لسګونو کلونو بند محکوم کړي وي، خو بيا هم دوی آزاد ګرځي. د دې علت همدا دی چې اوس هم دلته فساد موجود دی. اوس هم هغه قانون، چې څنګه بايد پلی شي، هسې نه پلی کېږي. ولسمشر بايد پر دې اړه فکر وکړي او يا هم داسې يو کميسيون رامنځته کړي چې نه يوازې د کندز د مسئلې لپاره، بلکې د هېواد د ټولو ناغېړيو د معلومولو په‌پار خپل څار پر محاکمو او څارنواليو وکړي. اساسي قانون خو هسې هم تر پښو لاندې دی، ځکه چې دلته تجارت پرې وشو، نو همدا کمېسيون دې جوړ کړي چې څارنوالۍ او محاکم وڅاري.

خبريالە: حالا در صورت که خود حکومت مقصر است و در این کار دست دارد پس فکر میکنید که چه رسیدگی خواهد شد؟

اصولي: ما وويل چې د دې لپاره بايد يو خاص کمېسيون جوړ کړای شي چې د افغانستان ټولې مسئلې وڅېړل شي.

خبريالە: خوب این کمیسیون از چه کسانی باید تشکیل شود در صورت که حکومت وحدت ملی است و شماری از اشخاص یک طرف و برخی هم طرف دیگری، فکر میکنید کمیسیون از کیها باید تشکیل شود؟

اصولي: که دوی په ربښتيا هم دواړه مشران د افغانستان لپاره کار کوي او که په ربښتيا هم ملي فکر ورسره وي، نو کېدای شي چې له دواړو لوريو څخه رامنځته شي. خو که په همدې ډول ناملي مفکورې موجود وي؛ د خپلې ډلې لپاره کار کول وي؛ سمت‌پلوی او... وي، بيا نو دا باور نه‌شي

ketabton.com - The Digital Library

کېدای چې دوی په دغو یا دېته ورته نورو موضوعاتو کې کار وکړي او نه دا ممکنه ده. بیا به هم همدا خلک، چې ناغېړي یې کړې، آزاد ګرځي. دوی به لا هم تقویه او تشویقېږي، څو چې په خپلو منفي کارونو کې لا هم پر مخ لاړ شي. نو که چېرې جدي برخورد ونه‌شي او دلته د مکافاتو او مجازاتو مسایل مطرح نه‌شي، نو د افغانستان نظام به لا پسې خرابېږي.

خو زه وایم چې د افغانستان ولسمشر هوډ لري. ان‌شاءالله دغه کار به تر یوه حده کېږي. ولسمشر د افغانستان پر مسایلو پوه دی؛ ولسمشر د دې خاورې بچی دی او په همدې خاوره یې زړه خوږېږي. دا چې اوس نظام تر دې حده رسېدلی دی، دا د ناغېړې له امله رامنځته شوي. خو زه باوري یم چې د افغانستان وضعیت به په راتلونکي کې ان‌شاءالله مثبت بدلون کوي او ښه به شي.

خبریاله: بلي سپاسګزاریم جناب اصولي ممنون از اینکه در بحث امروزی با ما حضور یافتید.

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English